

ГАЛАКТИКА ● ГАЛАКТИКА ● ГАЛАКТИКА ●
БИБЛИОТЕКА ● БИБЛИОТЕКА ● БИБЛИОТЕКА ●

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ

ХИПЕР— БОЛОИДЪТ НА ИНЖЕНЕР ГАРИН

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ
ХИПЕРБОЛОИДЪТ НА
ИНЖЕНЕР ГАРИН

Превод: Донка Станкова

chitanka.info

Когато А. Н. Толстой е писал „Аелита“ (библ. „Галактика’86“, №73) и „Хиперболоидът на инженер Гарин“, той е бил още далеч от теоретически-научното разбиране на природата и ролята на фантастиката. Но пред очите на писателя е изпъквал примерът на революционна Русия, градяща нов живот, който за мнозина е изглеждал неосъществима мечта.

Философията на инженер Гарин, изобретателя на смъртоносния лъч, свръхиндивидуалиста, влуден от манията за господство над целия свят, се родее с идеологията на фашизма, надигнал глава в началото на двайсетте години.

АТАНАС СВИЛЕНОВ

ФАНТАСТИКА НА АКТУАЛНИТЕ ИДЕИ

Неотдавнашното представяне на романа „Аелита“ в библиотека „Галактика“ ми даде възможност да споделя някои свои мисли за създателя му Алексей Толстой и по-конкретно за онзи дял в разностранното негово белетристично творчество, което принадлежи към научно фантастичната литература. Естествено, не бих искал, а и не бива в настоящия предговор да се повтарям. Улеснен съм все пак от това, че този път вниманието ни е насочено към друг роман на писателя — към „Хиперболоидът на инженер Гарин“, написан няколко години по-късно от „Аелита“, през 1925–1927 г., когато доминираща е темата за изобличението на капиталистическия свят в цяла една поредица от произведения (разказите „Черният петък“, „Мираж“ и „Съюзът на петимата“, романът „Черното злато“, известен сетне и със заглавието „Емигранти“). Емоционално стилистично този нов период в развитието на художника, способен изобщо на многостранни превъплъщения, свидетелствува за известно успокояване на романтичната му приповдигнатост, която го е обзела в началото на завръщането му в съветската родина и която е намерила най-вече израз в споменатата „Аелита“. Тя е излята като на един дъх след драматичното му приобщаване към новата социална действителност, той е на високата вълна на чувствата, обхванали го след категоричния и съдбовен избор да бодее с революцията, да утвърждава нейната правда, нейните идеали. Оттук и нескритият патетичен накал на неговата творба.

Но след опиянението настъпва отрезвяване, което не означава преоценка на позициите, а по-мъдро и по-спокойно вглеждане в реалностите на живота, търсенето на по-дълбок смисъл. При Алексей Толстой този процес се осъществява и чрез съпоставката между стария и новия свят, чрез противопоставянето на моралната им същност. Още в ранното си творчество писателят се придържа към принципите на критическия реализъм и създава немалко произведения, в които остава

верен на духа на демократизма и на гражданската доблест, характерен за големите майстори на руската литература. Максим Горки му дава висока оценка, като отбелязва „жестоката правдивост“ на неговото изображение, а в статията „Възраждане на реализма“ вестник „Правда“ от 26 януари 1914 г. го нарежда сред младите прозаисти, тясно свързани с реалистичното направление. Алексей Толстой живее и продължително време на Запад, той познава отлично буржоазните среди на Европа, вникнал е в антихуманната същност на стария свят, във философията и морала му. Отгук и увереността, плътността, дълбочината, с която го рисува в своите книги и конкретно в „Хиперболоидът на инженер Гарин“. Неговото изобличение се гради именно върху това познание, което е убедително в много пластове — и когато възсъздава делничния бит, но още повече тогава, когато прониква отвъд външната му видимост, за да навлезе в нравствените и духовните измерения на тази действителност.

Нека пак си припомним кога Алексей Толстой създава своя роман — още в двайсетте години. В сериозните културни среди научнофантастичният жанр е още много далече от тази тежест и авторитет, която има сега, макар че все още и в наши дни не липсват хора, гледащи на него с високомерно снизхождение. Сигурно биха могли да се подкрепят и с примери за едно подобно отношение, защото в застрашително нарасналия поток на тази литература не са инцидентно изключение и проявите на длънопробно съчинителство (ала в кой ли жанр ги няма?!), но все пак направо зловредно късогледство би било и да не се види какъв качествен естетически скок бе направен, колко много сериозни автори от десетки страни защитиха престижа му (селекцията на „Галактика“ също потвърждава тази обективна истина).

Прав е обаче колегата и следовникът на Алексей Толстой, познатият и у нас съветски писател фантаст Александър Казанцев, като пише, че „Аелита“ и „Хиперболоидът на инженер Гарин“ се появяват в научнофантастичния жанр тогава, през 20-те години, когато той „изобилствува от нископробни произведения, а заради това е изтикан от ценителите на литературата в нейния заден двор“ (сп. „Вопросы литературы“, 1983, кн. 1).

А Алексей Толстой е от ония първопроходци в неовладяната територия, тръгнали по верните пътища, които още тогава вдигат

високо летвата на идейно-художественото майсторство и служат за пример. При самите извори на младата съветска литература се извисява неговата могъща писателска фигура, за да респектира и напомня на следващите поколения, че и чрез този жанр могат да се решават най-отговорни творчески задачи, да се воюва за утвърждаването на революционните идеали, да се удовлетворяват най-сериозни естетически потребности и да се способствува за възпитанието в комунистически дух.

Богатата и разностранна дарба на Алексей Толстой, изявила се и в такива класически творби като трилогията „Ходене по мъките“ или мащабното историческо платно „Петър Първи“, беше остро чувствителна не само към социалните повели на времето, но и към широтата на читателските интереси, към пъстрата гама от вкусове и пристрастия. И в своята дейност той се стремеше да е в съзвучие с тях, стремеше се не към евтиния флирт, не към капризите на модата, а към такова овладяване на потребностите, при което има движение към по-голямата мярка.

Разбира се, това бе възможно и защото той беше щедро надарен от природата, чувствуваше се сигурен в най-различните области на литературното творчество. Нека освен за споменатите негови произведения си спомним например и за великолепните му приказки, за незабравимите Буратино и Малвина, за „Златното ключе“, което е откряло вратата на света на красотата на не едно поколение. Но неговото слово, когато това бе потребно, можеше да звучи и гневно, да съдържа унищожителни присъди или да увлича към справедливи битки. Така бе по време на Великата отечествена война, когато се роди страстната му публицистика.

Алексей Толстой владее като първокласен майстор пластическата сила на словото. Той е в състояние да представи зримо и внушително пред нас всичко, нищо не би могло да ограничи размаха на буйното му въображение. С каква лекота в „Аелита“ ни пренася на Марс! Никаква трудност не представлява за него в „Хиперболоидът на инженер Гарин“ за минута да ни грабне от оживените ленинградски улици и да ни въведе в богат парижки апартамент. Дори и тогава, когато реши да ни запознае с техническото изобретение, пак ще стори това уверено, убедително, ще ни предложи и чертежи, за да се убедим напълно в неговата достоверност.

Александър Казанцев, когото вече цитирах, е абсолютно прав, като твърди, че ако Алексей Толстой си бе поставил за цел да бъде изобразител на фантазмагоричното, сигурно и тук би бил ненадминат. Но той не се блазни от подобна задача. Чрез фантастиката писателят се стреми да бъде близо до реалния живот, чрез нея да постави проблеми, които са от съдбовно значение за времето, в което живее. Мисля си, че тъкмо в резултат на тази връзка, на плътните му и дълбоки контакти със съвременността и на гражданския му усет да вижда най-важното, най-значимото, се дължат и неговите непогрешими предвиждания за бъдещето, неслучайно го сравняват с Жул Верн. Великият му френски събрат е даже по-неопределен, по-мъгляв, а и понеже много по-често се поддава на подобни прогнозираня, естествено, допуска и повече грешки. Когато Алексей Толстой пише „Аелита“, идеите на Циолковски още не са признати. Но Лося Гусев строи своя спътник, готви се да покорява просторите на Космоса. Над тази „фантазмагория“ тогава някои се надсмиват. Както и абсурдно им изглежда, че спътникът се строи в една плевня. Именно в плевня обаче Сергей Корольов строи десет години по-късно първите си ракети...

Като антинаучна приумица са били възприемани и топлинните лъчи с чудовищна сила, описани в „Хиперболоидът на инженер Гарин“. Сега и децата се досещат, че съвременният им прототип е лазерът.

Ала не с тези иначе неоспорими допирни точки с предстоящата научно-техническа революция фантастичната проза на Алексей Толстой е близка до новите поколения. Сам писателят по повод на „Хиперболоидът на инженер Гарин“ прави изявлението, че се гордее не с друго, а с предвиждането му в условията на капитализма да се появи фашизмът. Като сериозен творец, като автор на истинска литература той се оттласква от изобретението на инженер Гарин, за да ни въведе в кръг на нравствени и философски проблеми. И понеже е вникнал дълбоко в механизмите на буржоазните политически кръгове, понеже отлично познава антихуманната природа на капитализма, той ни изправя пред реално заплашващо човечеството и цивилизацията зло. Той предупреждава, че и най-познатите достижения на науката, ако попаднат в ръцете на ония, които се интересуват единствено от изгодата и всемогъщата власт, могат да се превърнат в бедствие за света.

За жалост развоят на световната история потвърди правото му на тревога. Когато четем „Хиперболоидът на инженер Гарин“, не можем да се отървем от мрачните асоциации, свързани с Хирошима и Нагасаки. Но още по-печалното е, че с проблемните си внушения романът не ни връща единствено в миналото, а изостря днешните ни тревоги за съдбата на планетата, за оцеляване на човечеството. Ето един момент, при който бихме били доволни произведението да е загубило актуалната си острота. Но не е. Четем го и мисълта ни отнася към ония съвременни привърженици на теорията да се владее светът чрез сила, които кроят проекти за звездни щитове и звездни войни.

Наистина бих искал нашите потомци, когато и те поемат в ръцете си книгата на Алексей Толстой, да не проумяват точно тези ни днешни тревоги, да им изглеждат те анахронични...

1

През този сезон деловият свят на Париж се събираше на закуска в хотел „Маджестик“. Там можеха да се срещнат екземпляри от всички нации, не само от френската. Там между две блюда се водеха делови разговори и под звуците на оркестър, пукота на запушалките и женско чуруликане се сключваха сделки.

Край въртящите се стъклени врати в прекрасния хол на хотела, застлан със скъпи килими, важно се разхождаше висок човек с побеляла глава и енергично, избръснато лице, което напомняше героичното минало на Франция. Облечен бе с широк черен фрак, копринени чорапи и лачени обувки с катарамии. На гърдите му висеше сребърна верижка. Това беше главният портиер, духовният заместник на акционерното дружество-собственик на хотел „Маджестик“.

Скръстил отзад болните си от подагра ръце, той се спираше пред стъклената стена, където сред кичести дръвчета в зелени качета и палмови листа се хранеха посетителите. В такива минути приличаше на професор, който изучава живота на растенията и насекомите в някой аквариум.

Жените бяха красиви, не ще и дума. Младичките очароваха с младостта си, с блясъка на очите: сини англосаксонски, тъмни като нощ — южноамерикански, теменужени — френски. Възрастните жени като с пикантен сос подправяха увяхващата красота с необикновени тоалети.

Да, колкото до жените — всичко изглеждаше наред. Но главният портиер не можеше да каже същото за мъжете в ресторанта.

Откъде, от кои пуцинаци се измъкнаха след войната тези охранени контета, нисички, с космати пръсти, целите в пръстени, с подпухнали бузи, затрудняващи бръснача?

Те се наливаха с всевъзможни питиета от сутрин до вечер. Косматите им пръсти плетяха от въздуха пари, пари и пак пари... Мъкнеха се главно от Америка, от онази проклета страна, където

хората тънат в злато и се канят да изкупят на безценица добричкия ни стар свят.

2

Пред входа на хотела безшумно спря ролс-ройс — дълга кола с каросерия от махагон. Портиерът се спусна към въртящата се врата и верижката му тихо иззвънтя.

Пръв влезе жълтеникаво блед човек, нисък, с късо подстригана черна брадичка, с издути ноздри на месестия нос. Носеше възшироко дълго палто и бомбе, нахлупено до веждите.

Спря се, изчаквайки с досада спътницата си, която разговаряше с младежа, изскочил внезапно пред автомобила иззад колоната пред входа. Тя му кимна и мина през въртящата се врата. Това беше прочутата Зоя Монроз, една от най-елегантните жени в Париж. Беше с бял вълнен костюм, общит по ръкавите — от китката до лакътя — с дълги черни повесма от маймунска козина. Малката ѝ филцова шапчица бе изработена от прословутия Коло. Движенията ѝ бяха уверени и небрежни. Тя — красива, слабичка, висока, с дълга шия, неголяма уста, леко вирнат нос. Синкавосивите ѝ очи изглеждаха студени и страстни.

— Ще обядваме ли, Ролинг? — запита тя човека с бомбето.

— Не. Ще разговарям с него преди обяда.

Зоя Монроз се усмихна, сякаш снизходително извиняваше резкия тон на отговора. В това време през вратата се шумгна младежът, който бе разговарял със Зоя до автомобила. Беше с разкопчано износено палто, с бастун и мека шапка в ръката. Развълнуваното му лице — осяяно с лунички. Редките остри мустачки — като залепени. Той, види се, имаше намерение да се ръкува, но Ролинг, без да изважда ръце от джобовете, каза още по-рязко:

— Закъсняхте с четвърт час, Семъонов.

— Позабавиха ме... По нашата работа... Много се извинявам... Всичко е уредено... Те са съгласни... Утре могат да заминат за Варшава...

— Ако крещите така, че да ви чува целият хотел, ще ви изхвърлят — каза Ролинг, вперил в него въз мътните си очи,

необещаващи нищо хубаво.

— Извинете — ще говоря тихичко... Във Варшава всичко е вече подготвено: паспорти, дрехи, оръжие и така нататък. През първите дни на април ще минат границата...

— Сега ние с госпожица Монроз ще обядваме — каза Ролинг, — вие ще идете при тези господа и ще им предадете, че искам да ги видя днес след четири часа. Предупредете ги, че ако смятат да ме разиграват — ще ги предам на полицията...

Този разговор се водеше в началото на май 192... година.

3

На разсъмване в Ленинград, близо до саловете на гребната база, край река Крестовка спря лодка с две гребла.

От нея слязоха двама души и досами водата проведоха кратък разговор — говореше само единият — рязко и заповеднически, другият бе спрял поглед на пълноводната тиха река. Зад гъсталака на Крестовския остров в нощната синевина светлееше пролетното утро.

После тези двама души се наведоха над лодката, пламъче на кибритена клечка освети лицата им. Измъкнаха от дъното на лодката някакви вързопи и онзи, който мълчеше, ги понесе към гората, а този, който говореше, скочи в лодката, отблъсна я от брега и ключовете на греблата бързо заскърцаха. Силуетът на гребца се мярна през осветената от изгрева ивица на водата и изчезна в сянката на противоположния бряг. Лека вълна се плисна в сала.

През тази нощ дежурен в клуба беше спартаковецът Тарашкин, загребни на състезателна лодка. Поради младостта си и пролетния сезон, вместо да губи безразсъдно отлитащото време за спане, Тарашкин седеше на сала, обхванал с ръце коленете си.

Имаше за какво да помисли в нощната тишина. Две лета поред проклетите московчани, които дори не бяха помирисвали истинска вода, побеждаваха тяхната гребна база на двойки, на четворки и осморки. Неприятна работа.

Но спортистът знае, че поражението води към победа. Това, първо, а може би и очарованието на пролетното зазоряване, дъхащо на млада тревичка и влага, поддържаше необходимия дух у Тарашкин за тренировките преди големите юнски състезания.

Седнал на сала, Тарашкин видя как пристигна и после отплава малката гребна лодка. Той възприемаше спокойно подобни явления. Но сега едно обстоятелство му се стори странно: двамата, които слязоха на брега, си приличаха като две гребла. Еднакви на ръст, облечени с еднакви широки палта, и двамата с меки шапки, нахлупени над челото, с еднакви остри брадички.

Но в края на краищата в републиката не е забранено да се шляеш нощем по суша или по вода със своя двойник.

Тарашкин сигурно щеше да забрави за тези личности с остри брадички, ако не беше се случило онова странно събитие същата сутрин недалеч от гребната база в брезовата горичка, в една полуразрушена виличка със заковани прозорци.

4

Когато слънцето се издигна от розовата зора над гъсталака на островите, Тарашкин разкърши ставите си и тръгна към двора на спортния клуб да събира трески. Беше пет часът и нещо. Портичката тропна и по влажната пътечка, бутайки с ръка велосипеда, се зададе Василий Виталиевич Шелга.

Шелга беше добре трениран спортист, мускулист и подвижен, среден на ръст, с яка шия, бърз, спокоен и предвидлив. Работеше в криминалната милиция и спортуваше, за да поддържа формата си.

— Е, как е, другарю Тарашкин? Всичко ли е наред? — запита той, докато спираше колелото до входа. — Дойдох да погребя малко... Гледай каква мръсотия, тц, тц.

Той смъкна рубашката, нави ръкавите под лактите на слабите си мускулести ръце и се залови да чисти двора на спортния клуб, все още затрупан с материали, останали след ремонта на саловете.

— Днес ще дойдат момчетата от завода — за една нощ ще сложим всичко в ред — каза Тарашкин. — Е какво, Василий Виталиевич, ще се запишете ли в отбора на шесторката?

— Не знам какво да правя — отвърна Шелга, търкаляйки празна бъчвичка от смола, — от една страна, трябва да бием московчани, от друга, страхувам се, че няма да бъда редовен... Тя се заплита една при нас...

— Пак нещо с бандити ли?

— Къде ти — криминалисти в международен мащаб!

— Жалко — каза Тарашкин, — щяхме да погребем малко.

Шелга излезе при саловете, загледа се в трепкащите слънчеви петна по цялата река, чукна дръжката на метлата и тихичко повика Тарашкин:

— Знаете ли кой живее тук в близките вили?

— Има някои, живеят тук и през зимата.

— Да е идвал някой към средата на март в една от тези вили?

Тарашкин хвърли поглед към огряната от слънцето река, почеса единия си крак с ноктите на другия.

— Ей там в онази горичка има една вила със заковани прозорци — каза той, — преди около четири седмици, много добре си спомням, гледам — коминът пуши.

— Видяхте ли някого от вилата?

— Чакайте, Василий Виталиевич. Тъкмо тях трябва да съм видял днес.

И Тарашкин разказа за двамата мъже, които бяха пристанали на разсъмване до блатистия бряг.

Шелга само повтаряше „така, така“, остриите му очи се превърнаха в цепки.

— Да вървим, покажете ми вилата — каза той и полипа кобура на пистолета си, който висеше на ремък отзад.

Вилата в залинялата брезова горичка изглеждаше необитаема — входната стълба беше прогнила, върху капаците на прозорците бяха заковани дъски. В сутерена стъклата изпочупени, ъглите на къщата под разнебитените водосточни тръби бяха обрасли с мъх, под прозорците растеше лобода.

— Прав сте — каза Шелга, след като огледа вилата иззад дърветата, после я заобиколи предпазливо. — Днес са идвали... Но за какъв дявол им е трябвало да се пъхат през прозореца? Тарашкин, я елате, тук нещо не е в ред.

Те веднага отидоха до външната стълба. По нея личаха стъпки. Вляво от стълбата капакът на прозореца висеше на едната панта — съвсем наскоро откъртен. Прозорецът разтворен навътре. На влажния пясък под прозореца — пак отпечатъци от подметки. Големи, явно от едър човек, и други, по-малки, тесни — с носовете навътре.

— Стъпките на стълбата са от други обувки — каза Шелга.

Той надзърна през прозореца, свирна тихичко, извика: „Ей, чичо, прозорецът ви е отворен, да не ви задигнат нещо.“ Никой не отговори. От полутъмната стая идеше сладникав неприятен дъх.

Шелга повика по-високо, повдигна се на перваза, извади револвера и леко скочи в стаята. След него се вмъкна и Тарашкин.

Първата стая беше празна, по пода се търкаляха начупени тухли, изронена мазилка, накъсани вестници. Открехнатата врата водеше към кухнята. По масите и табуретките бяха пръснати примуси, фаянсови тигли, стъклени, метални колби, стъкленници и цинкови сандъчета. Догаряйки, единият от примусите още съскаше.

Шелга отново извика: „Ей, чичо!“ Поклати глава и предпазливо откrehна вратата към полутъмната стая, прорязана от плоски слънчеви лъчи, проникващи през процепите на капаците.

— Ето го! — каза Шелга.

В дъното на стаята на желязно легло по гръб лежеше облечен човек. Ръцете му бяха отменати зад главата и завързани за пръчките

на леглото. Краката — омотани с въже. Сакото и ризата — разкъсани отпред. Главата — неестествено отметната, острата брадичка стърчеше.

— Я виж как са го наредили — каза Шелга, оглеждайки убития със забитата до дръжката кама под зърното на гърдата. — Измъчвали са го... Ето, вижте...

— Василий Виталиевич, това е същият, който дойде с лодката. Убили са го преди не повече от час.

— Останете тук, пазете, нищо да не се пипа, никого те пускайте, чувате ли, Тарашкин?

След няколко минути Шелга вече разговаряше по телефона от клуба:

— Веднага пратете наряд на гарите... Да се проверяват всички пътници... Наряди по всички хотели. Да се проверяват всички, които са се прибрали между шест и осем часа сутринта. Веднага един служител и куче на мое разположение.

6

Докато пристигне служебното куче, Шелга се залови внимателно да огледа вилата, започвайки от тавана.

Навсякъде беше мръсно, счупени стъкла, изпокъсани тапети, ръждясали консервени кутии. Прозорците — целите в паяжина, по ъглите — плесен, всичко гъбясало. Изглежда, вилата е била изоставена още от 1918 година. Обитавани се оказаха само кухнята и стаята с железния креват. Никъде никакви признаци на удобства, никакви остатъци от храна, освен намереното в джоба на убития френско хлебче и парче салам.

Тук никой не е живял, идвали са само да вършат нещо, което е трябвало да крият. Такъв беше първият извод на Шелга след обиска. Огледът на кухнята показва, че се е работило с някакви химични препарати. Като разгледа купчинките пепел под похлупака, където по всяка вероятност са се правили химически опити, и прелисти няколко брошури с подгънати ъгълчета на някои страници, той установи още нещо: убитият се е занимавал с най-обикновена пиротехника.

Това заключение доведе Шелга до задънена улица. Претърси още веднъж дрехите на убития, но не намери нищо ново. Тогава подходи към въпроса от друга страна.

Стъпките под прозореца показваха, че убийците са били двама, че са се вмъкнали през прозореца, защото сигурно са очаквали съпротива, невъзможно е било човекът във вилата да не чуе трясъка при откъртването на капака.

Това означаваше, че убийците е трябвало на всяка цена или да получат нещо много важно, или да убият човека във вилата.

По-нататък: ако допуснем, че са искали просто да го убият, тогава, първо, могли са да го направят по-лесно, да речем, да го причакат някъде на пътя към вилата и, второ, положението, в което се намираще убитият на леглото, показваше, че са го измъчвали, не е бил убит веднага. Убийците са искали да узнаят нещо от този човек, което той не е искал да каже.

Какво са се мъчили да изтръгнат от него? Пари ли? Трудно е да се предположи, че човек, дошъл нощем в изоставена вила да се занимава с пиротехника, ще носи със себе си много пари. По-сигурно е, че убийците са искали да узнаят някаква тайна, свързана с нощните занимания на убития.

И така Шелга стигна до мисълта за нов оглед на кухнята. Той отместе от стената сандъците и откри на пода в кухнята квадратен капак за мазето, каквито често се правят във вилите. Тарашкин запали една полуизгоряла свещ и легна по корем, осветявайки влажното мазе, където Шелга бе слязъл внимателно по прогнила хлъзгава стълба.

— Елате тук със свещта — извика от тъмното Шелга, — ето къде е била истинската лаборатория.

Мазето заемаше площта под цялата вила. Край стените бяха наредени няколко дъсчени маси на магарета, бутилки с газ, малък мотор и динамо, стъклени вани за електролиза, шлосерски инструменти и навсякъде по масите — купчини пепел...

— Ето с какво се е занимавал тук — с известно недоумение каза Шелга, разглеждайки дебелите дървени блокчета и ламаринените листове. И листовете, и блокчетата бяха пробити на много места, някои срязани наполовина, местата на разрезите и дупките изглеждаха обгорени и разтопени.

На една изправена дъбова дъска дупчиците бяха колкото една десета от милиметъра, сякаш правени с игла. По средата на дъската беше написано с едри букви: „П. П. Гарин“. Шелга обърна дъската — и на обратната страна личаха същите букви наопаки: да се чудиш как е бил прогорен този надпис в тридуюмовата дъска.

— Тю, дяволска работа — каза Шелга, — не. П. П. Гарин не се е занимавал с пиротехника.

— Василий Виталиевич, а това тук какво е? — запита Тарашкин, сочейки пирамидка, висока дюйм и половина, в основата около един дюйм, пресована от някакво сиво вещество.

— Къде я намерихте?

— Там ги има цяло сандъче.

Шелга повъртя в ръце пирамидката, помириса я, остави я на края на масата, мушна в едната ѝ страна запалена клечка кибрит и се отдръпна в далечния ъгъл на мазето. Клечката догоря, пирамидката

лумна с ослепително бял пламък. Горя пет минути и няколко секунди без пушек, почти без никаква миризма.

— Не ви препоръчвам да правите повече подобни опити — каза Шелга, — пирамидката можеше да се окаже газова свещ. Тогава нямаше да излезем от мазето. Много добре — какво научихме? Да се опитаме да уточним: първо, убийството е извършено не с цел отмъщение или грабеж. Второ, научихме фамилното име на убития — П. П. Гарин. Засега това е всичко. Искате да ми възразите, Тарашкин, че П. П. Гарин е написал името на дъската. Това е обяснимо психологически. Ако аз, да кажем, съм изнамерил подобно нещо, тогава сигурно от радост бих написал своето име, а не вашето. Ние знаем, че убитият е работил в лаборатория: значи именно той е изобретателят, тоест Гарин.

Шелга и Тарашкин излязоха от мазето, запалиха по цигара и седнаха пред входа на припек в очакване на служителя с кучето.

7

В централната поща при едно от гишетата за подаване на телеграми за чужбина се провря червеникава пълна ръка с трепереща телеграфна бланка.

Телеграфистът се загледа няколко секунди в ръката и накрая разбра: „Аха, без пети пръст, без кутре“, и зачете бланката.

„Варшава, Маршалковска, до Семъонов.
Поръчението е изпълнено наполовина, инженерът замина,
не успях да взема документите, чакам нареждане.

Стас.“

Телеграфистът подчерта с червен молив — Варшава. Стана, затулвайки с тялото си прозорчето, заразглежда през решетката подателя на телеграмата.

Беше едър човек на средна възраст, с болнава жълтеникаво-сива кожа на подпухналото лице, с увиснали мустаци. Очите му не се виждаха през цепките на подутите клепачи. На обръснатата си глава носеше кафяв кадифен каскет.

— Какво има? — запита грубо той. — Приемайте телеграмата.

— Телеграмата е шифрована — отвърна телеграфистът.

— Как така шифрована? Какви глупости дрънкате! Това е търговска телеграма, длъжен сте да я приемете. Ще ви покажа удостоверение, аз съм от полското посолство, носите отговорност за най-малкото забавяне!

Четирипръстият гражданин се ядоса, бузите му се тресяха, той не говореше, а лаеше, но ръката му продължаваше да трепери неспокойно върху дъската на гишето.

— Вижте какво, гражданино — настояваше телеграфистът, — макар да твърдите, че телеграмата ви била търговска, аз съм сигурен, че е политическа, шифрована.

Телеграфистът се усмихваше. Жълтият господин се ядосваше и повишаваше глас, а в това време едно момиче незабелязано взе телеграмата и я занесе на масата, където Василий Виталиевич Шелга преглеждаше всички подадени телеграми през този ден.

Щом погледна бланката: „Варшава, Маршалковска“, той излезе иззад преградката в залата, застана зад ядосания подател и напрани знак на телеграфиста. Той се понамръщи, пусна една шега по повод политиката на панове и започна да пише квитанцията. Полякът сумтеше тежко от яд, пристъпвайки от крак на крак, лачените му обувки скърцаха. Шелга наблюдаваше внимателно големите му крака. Отиде до изходните врати, кимна към поляка и нареди на дежурния служи тел:

— Да се проследи.

Вчерашното дирене с кучето ги заведе от вилата в брезовата гора до река Крестовка и по-нататък следите се загубиха: сигурно убийците се бяха качили на лодка. Вчерашният ден не донесе нови данни. Престъпниците по всяка вероятност се бяха укрили добре в Ленинград. Прегледът на телеграмите също не доведе до нищо. Може би само тази последната — до Варшава за Семьонов — представляваше известен интерес.

Телеграфистът подаде на поляка квитанцията, той бръкна в джоба на жилетката си за дребни пари. В този момент до гишето бързо се приближи с бланка в ръка красив тъмноок човек с остра брадичка и докато чакаше да се освободи мястото, със спокойна неприязън гледаше солидното шкембе на ядосания поляк.

После Шелга забеляза как човекът с острата брадичка изведнъж се стегна целият: забелязал бе четирипръстата ръка и веднага погледна поляка в лицето.

Очите им се срещнаха. Долната челюст на поляка увисна. Подпухналите клепачи широко се разтвориха. В мътните му очи се мярна ужас. Лицето му се промени като на страшния хамелеон — стана оловносиво.

И едва тогава Шелга разбра — позна човека с брадичката, застанал пред поляка: това беше двойникът на убития във вилата в брезовата горичка на остров Крестовски.

Полякът издаде хриплив вик и хукна с невероятна бързина към изхода. Агентът, който трябваше да го следи отдалеч, безпрепятствено

го пусна да изтича на улицата и се шмугна след него.

Двойникът на убития остана пред гишето. Студените му очи с тъмни кръгове не изразяваха нищо друго, освен учудване. Той сви рамене и когато полякът изчезна, подаде бланката на телеграфиста.

„Париж, булевард «Батиньол», до поискване, номер 555.

Незабавно са заемете с анализа, качеството да се повиши с петдесет процента, към средата на май чакам първата пратка.

П. П.“

— Телеграмата се отнася за научни изследвания, с които сега се занимава мой другар, командирован в Париж от Института за неорганична химия — каза той на телеграфиста. После извади бавно от джоба си кутия цигари, почука цигарата и внимателно я запали. Шелга вежливо се обърна към него:

— Може ли само две думи.

Човекът с брадичката го погледна, отпусна клепачи и отговори с прекомерна любезност:

— Моля.

— Аз съм служител в криминалната — каза Шелга, разтваряйки леко картата си, — може би ще потърсим по-удобно място за разговор?

— Искате да ме арестувате?

— Нямам такова намерение. Искам да ви предупредя, че полякът, който избяга, възнамерява да ви убие, тъй като вчера на острова той е убил инженер Гарин.

Човекът с брадичката помисли около минута. Продължаваше да е все така вежлив и спокоен.

— Моля — каза той, — да вървим, разполагам с четвърт час свободно време.

8

На улицата край пощата дежурният агент притича до Шелга — целият зачервен, на петна.

— Другарю Шелга, избяга.

— Защо го изтървахте?

— Чакаше го автомобил, другарю Шелга.

— А мотоциклетът ви къде е?

— Ей там се търкаля — каза агентът, сочейки мотоциклета на сто крачки от входа на пощата, — той изтича и разпра гумата му с нож. Аз изсвирих. Той се метна в колата и изчезна.

— Видяхте ли номера на колата?

— Не.

— Ще подам рапорт срещу вас.

— Ама как да го видя, когато целият номер беше зацапан с кал?

— Добре, вървете в криминалната, след двадесет минути ще дойда.

Шелга настигна човека с брадичката. Вървяха известно време, без да разговарят. Свиха по Булеварда на Профсъюзите.

— Вие поразително приличате на убития — каза Шелга.

— Много пъти са ми го казвали, името ми е Пянков-Питкевич — отзивчиво отвърна човекът с брадичката. — Снощи прочетох във вечерния вестник за убийството на инженер Гарин. Това е ужасно. Добре познавах този човек, способен, прекрасен химик. Често съм ходил в лабораторията му на остров Крестовски. Той работеше над голямо откритие, свързано с военната химия. Знаете ли какво представляват така наричаните димни свещи?

Шелга хвърли поглед към него, не отговори, а запитва:

— Как мислите — има ли някаква връзка убийството на Гарин с интересите на Полша?

— Не смятам. Причината за убийството е много по-дълбока. Сведения за работата на Гарин намериха място в американския печат. Полша е могла да послужи само като междинна инстанция.

Шелга предложи да поседнат на булеварда. Нямахше хора. Той извади от портфейла си изрезки от руски и чуждестранни вестници, нареди ги на коленете си.

— Казвате, че Гарин е работил в областта на химията, сведения за него са проникнали в чуждия печат. Тук едно друго съвпада с вашите думи, но някои неща не ми са ясни напълно. Ето, прочетете.

„... В Америка проявяват интерес към съобщението от Ленинград за работата на един руски изобретател. Предполагат, че неговият уред притежава най-голяма разрушителна сила от всички известни досега.“

Питкевич го прочете.

— Странно — каза той, усмихвайки се, — не знаех... Не съм чувал за това. Не, то не се отнася за Гарин.

Шелга подаде втора изрезка:

„... Във връзка с предстоящите големи маневри на американския флот в тихоокеанските води бе направено официално запитване във военното министерство дали се знае нещо за апарати с колосална разрушителна сила, които се строят в Съветска Русия.“

Питкевич сви рамене: „Глупости“ — и взе от Шелга трета изрезка:

„Кралят на химията, милиардерът Ролинг, замина за Европа. Заминаването му има връзка с организирането на тръст от заводи, обработващи продукти от каменовъглена смола и готварска сол. В Париж Ролинг даде интервю, като изказа увереност, че неговият огромен химически концерн ще внесе успокоение в страните на Стария свят, разтърсвани от революционни сили. Особено агресивно

Ролинг говори за Съветска Русия, където според слухове се извършва загадъчна работа по предаване на топлинна енергия на разстояние.“

Питкевич го прочете внимателно. Замисли се. После, смръщил вежди, каза:

— Да. Твърде е възможно — убийството на Гарин има някаква връзка с тази бележка.

— Вие спортист ли сте? — запита неочаквано Шелга, хвана ръката на Питкевич и я обърна с дланта нагоре. — Аз съм запален спортист.

— Искате да видите дали нямам мазоли от гребла, другарю Шелга... Виждате два мехура, което показва, че съм лош гребец и че преди два дена наистина гребях близо час и половина непрекъснато, закарах с лодка Гарин на Крестовски... Тези сведения задоволяват ли ви?

Шелга пусна ръката му и се засмя.

— Браво, другарю Питкевич, с вас ще е интересно да се позанимаем сериозно.

— Никога не се отказвам от сериозна борба.

— Кажете, Питкевич, познавате ли от по-рано този четирипръст поляк?

— Искате да знаете защо се учудих толкова, когато видях четирипръстата му ръка? Много сте наблюдателен, другарю Шелга. Да, изумих се... нещо повече, уплаших се.

— Защо?

— Е, това вече няма да ви кажа.

Шелга ухапа забелената кожичка на устната си. Загледа се надолу по пустия булевард.

Питкевич продължи:

— При него не само ръката е осакатена — има страшно голям белег напреко по гърдите. Гарин го осакати през хиляда деветстотин и деветнадесета година. Този човек се казва Стас Тъклински...

— Какво — запита Шелга, — покойният Гарин го е осакатил по начина, по който е пробил триднуймовата дъска ли?

Питкевич обърна бързо глава към събеседника си и те се гледаха известно време в очите: единият спокойно и непроницаемо, другият весело и открито.

— Все пак имате ли намерение да ме арестувате, другарю Шелга?

— Не... Има време.

— Прав сте. Аз зная много неща. Но, разбира се, с никакви принудителни мерки не ще изтръгнете от мен онова, което не желая да разкрия. Сам знаете, че не съм замесен в престъплението. Искате ли да играем с открити карти? Условията на борбата: след хубав удар се срещаме отново и разговаряме откровено. Това ще прилича на партия шахмат. Забранени хватки — да се пребиваваме до смърт. Впрочем докато ние с вас разговаряме, вие се излагате на смъртна опасност, уверявам ви — не се шегувам. Ако на вашето място седеше Стас Тъклински, тогава, да речем, аз щях да се огледам — безлюдно, — щях да тръгна бавно към Сенатския площад, а него щяха да го намерят на тази скамейка безнадеждно мъртъв с отвратителни петна по тялото. Но, повтарям, към вас няма да прилагам тези номера. Искате ли една партия?

— Добре. Съгласен съм — каза Шелга с блеснали очи, — пръв ще нападам аз, нали?

— Разбира се, ако не ме бяхте пипнали на пощата, естествено, аз нямаше да предложа играта. А колкото до четирипръстия поляк — обещавам да помагам при залавянето му. Където и да го срещна, веднага ще ви се обадя по телефона или с телеграма.

— Добре. А сега, Питкевич, покажете това, с което заплашвате...

Питкевич тръсна глава, усмихна се: „Нека бъде, както казвате — играем с открити карти“, и извади внимателно от страничния си джоб плоска кутийка. В нея имаше тръбичка, дебела колкото един пръст.

— Ето това е, само като се натисне единият край — вътре стъкълцето ще изпраци.

9

Когато наближи криминалната милиция, Шелга изведнъж се спря, сякаш се удари в телеграфен стълб: „Ех — въздъхна той, — ех! — и ядосано тупна с крак: — Ама че хитрец, ама че артист такъв!“

Наистина Шелга бе изпратен за зелен хайвер. Беше на две крачки от убиеца (вече нямаше никакво съмнение) и не го арестува. Разговаряше с човек, който явно знаеше всички нишки на убийството, и онзи се изхитри да не му каже нищо съществено. Този Пянков-Питкевич криеше някаква тайна... Шелга изведнъж разбра — тази тайна имаше тъкмо държавно, световно значение... Беше пипнал здраво Пянков-Питкевич — „изплъзна се, мръсникът му с мръсник, изигра ме!“

Шелга изтича по стълбите на третия етаж в стаята си в отдела. На масата имаше пакет, увит с вестникарска хартия. В дълбоката ниша на прозореца седеше кротък шишко с намазани с катран ботуши. Сложил каскета на корема си, той се поклони на Шелга.

— Бабичев, управител на сградата — каза той и от него лъхна силна миризма на ракия — на улица Пушкинска, номер дваисет и четвърти, жилищна кооперация.

— Вие ли сте донесли пакета?

— Аз го донесох. От апартамент номер тринайсет... Намира се не в централния корпус, а в пристройката. Вече второ денонощие откак е изчезнал живеещият там. Днес повикахме милиция, отвориха вратата, съставиха акт, както е по закон — управителят прикри с ръка прозявката си, страните му се зачервиха, очите леко изпъкнаха, овлажняха, миризма на ракия изпълни стаята, — та тоя пакет, значи, аз намерих допълнително в печката.

— Името на изчезналия?

— Савелиев Иван Алексеевич.

Шелга разви пакета. В него имаше снимка на Пянков-Питкевич, гребен, ножици и шишенце с тъмна течност, боя за коса.

— С какво се занимаваше Савелиев?

— От науката беше. Когато в сградата се спуска тръбата на мръсния канал, комитетът се обърна към него... А той — „Бих се радвал, казва, да ви помогна, но аз съм химик“.

— Често ли го нямаше нощем в квартирата? — Нощем ли? Не. Не съм забелязал — управителят отново прикри уста с ръка, — виж, щом се развиделее — излиза, това да. Но нощем — не съм забелязал, пиян не съм го виждал.

— Посещавах ли го познати?

— Не съм забелязал.

Шелга запита по телефона милиционерското управление в Петроградската страна на острова. Оказа се, че в пристройката на номер двадесет и четири на Пушкинска наистина е живял Иван Алексеевич Савелиев, тридесет и шест годишен, инженер-химик. Заселил се на Пушкинска през февруари с лична карта, издадена от тамбовската милиция.

Шелга изпрати телеграфно запитване до Тамбов и заедно с управителя на сградата потегли с автомобил за Фонтанка, където в криминалното, в хладилна камера, стоеше трупът на човека, убит на остров Крестовски. Управителят веднага позна наемателя от апартамент тринадесети.

10

Приблизително по същото време онзи, който беше казал, че името му е Пянков-Питкевич, пристигна с файтон с вдигнат гюрук до едно от пустеещите места на Петроградската страна, плати на кочияша и тръгна по тротоара покрай празното място. Отвори портичката на дървена ограда, прекоси двора и се изкачи на петия етаж по тясна стълба от черния вход. Отвори вратата с два ключа, окачи в антрето на единствения гвоздей палтото и шапката си, влезе в стаята, четирите прозореца на която бяха замазани до половината с креда, седна на прокъсаното канапе и захлупи лице в дланите си.

Едва тук, и стаята (отрупана с лавици с книги и физически уреди), можа най-после да се отдаде на страшната тревога, която го бе обзела от предната вечер.

Ръцете му, стиснали лицето, трепереха. Той разбираше, че смъртната опасност не бе отминала. Беше объркан. В негова полза се очертаваха само някакви малки възможности, от сто — деветдесет и девет бяха против. „Каква непредпазливост, ах, каква непредпазливост“ — шепнеше той.

Накрая с усилие овладя вълнението си, удари с юмрук мръсната възглавница, легна по гръб и затвори очи.

Мисълта му, претоварена от страшно силното напрежение, си почиваше. Няколко минути пълна неподвижност го освежиха. Стана, наля си чаша мадейра и я изпи на един дъх. Когато по тялото му се разля горещата вълна, той закрачи из стаята бавно и отмерено, търсейки тези малки възможности за спасяване. Внимателно повдигна стария тапет при перваза на пода, извади под него някакви чертежи и ги нави на руло. Взе от лавиците няколко книги и сложи в куфара всичко това заедно с чертежите и с части от физически уреди. Често ослушвайки се, той занесе куфара долу и го скри под купчина боклук в едно от тъмните мазета за дърва. Отново се качи в стаята си, извади от писалището револвера, огледа го и го мушна в задния джоб...

Беше пет без четвърт. Отново легна, палеше цигара след цигара и хвърляше угарките в ъгъла. „Няма съмнение, не са го намерили!“ — почти извика той, скачайки от леглото, и пак заснова по диагонал из стаята.

Вече по здрач нахлузи груби ботуши, облече лененото си палто и излезе.

11

В полунощ дежурният в шестнадесети отдел на милицията бе повикан на телефона. Припрян глас му каза в ухото:

— Да се изпрати веднага милиционерски наряд на вилата на Крестовски, където онзи ден имаше убийство...

Гласът прекъсна. Дежурният изруга в телефонната слушалка. Свърза се с контролното, оказа се, че са се обадили от гребната база. Продължително им звъниха по телефона, най-последно се обади сънлив глас:

— Какво искате?

— Обажда ли се някой по вашия телефон преди малко?

— Обажда се — с прозявка отвърна гласът.

— Кой се обади?... Видяхте ли?

— Не. Повреден е. Казаха, че е по нареждане на другаря Шелга.

След половин час пред изоставената вила на остров Крестовски от камиона скочиха четирима милиционери. Отвън брезите слабо розовееше зората. В тишината се чуваше тихо охкане. Някакъв човек с кожух лежеше по очи недалеч от задния вход. Обърнаха го по гръб — оказа се пазачът. До него се търкаляше памук, напоен с хлороформ.

Входната врата беше широко разтворена. Катинарът — изваден. Когато милиционерите влязоха във вилата, от мазето се чу нечий задавен глас:

— Капака, отворете капака в кухнята, другари...

Край стената на кухнята бяха натрупани маси, сандъчета, тежки чувалчета. Разместиха ги, отвориха капака за мазето. Оттам изскочи Шелга — целият в паяжина, пращен, с освирепели очи.

— По-скоро елате тук! — извика той и изтича през вратата. — Светлина, по-скоро!

В стаята (с железния креват) в светлината на фенерчетата видяха на пода два празни револвера (с разширени цеви), кафяв кадифен каскет и отвратителни следи от повръщане с остър мирис на отрова.

— Пазете се! — извика Шелга. — Не дишайте, излизайте, това е смърт!

Той избутваше към вратата милиционерите, отстъпваше и гледаше с ужас и отвращение металната тръбичка, голяма колкото човешки пръст, която се търкаляше на пода.

Като всички делови хора от голям мащаб кралят на химията Ролинг приемаше по служба в специално наето за тази цел помещение, офис, където секретарят му пресяваше посетителите, определяйки тяхната важност, прочиташе мислите им и с неимоверна вежливост отговаряше на всичките им въпроси. Стенографката превръщаше в кристали на човешките думи идеите на Ролинг, които (ако се вземе средното им аритметично за една година и се умножи с паричния еквивалент) струваха приблизително петдесет хиляди долара за всеки преминаващ за една секунда отрязък от идеята на краля на неорганичната химия. Елипсовидните нокти на четирите машинописки без прекъсване пърхаха по клавишите на четирите ундервуда. Щом чуеше името си, момчето за услуги заставаше пред Ролинг като концентрат на волята му.

Офисът на Ролинг на булевард „Малзерб“ беше мрачно и строго помещение. Тъмни тапети на стените, тъмни боброви кожи на пода, тъмни кожени мебели. Върху тъмните остъклени маси бяха наредени сборници от реклами, справочници в кафява юфтена кожа, проспекти на химически заводи. Няколко ръждясали газови снаряда и бомбохвъргачка, докарани от бойните полета, украсяваха камината.

В кабинета с висока врата от тъмно орехово дърво сред диаграми, картограми и фотографии бе седнал кралят на химията Ролинг. Пресяваните посетители влизаха тихо по бобровите кожи в приемната, сядаха на кожените столове и с вълнение гледаха ореховата врата. Там, зад тази врата, дори въздухът в кабинета на краля беше неимоверно скъпоценен, защото беше пронизван от мисли, струващи петдесет хиляди долара в секунда.

Кое човешко сърце би останало спокойно, когато в почителната тишина на приемната неочаквано се раздвижи масивната бронзова дръжка на ореховата врата с форма на лапа, хванала топка, и се появи дребен човек в тъмносиво сако, с познатата на целия свят брадичка, потискащо неприветлив, почти свръхчовек, с жълтеникаво нездрав

лице, което напомняше известната в цял свят марка на изделия: жълто кръгче с четири черни ивички... Кралят открехваше вратата, пронизваше с очи посетителя и казваше с явен американски акцент — „моля“.

13

Секретарят, хванал с два пръста златно моливче (любезно и прелюбезно), запита:

— Извинете, вашето име?

— Генерал Суботин, руски... емигрант.

Представилият се сърдито вдигна рамене и прекара измачкана носна кърпа по прошарените си мустаци.

Усмивайки се, сякаш разговорът се отнасяше за много приятни приятелски неща, секретарят прелетя с молива по бележничето и запита вече съвсем предпазливо:

— Мосю Суботин, каква цел има разговорът ви с мистър Ролинг?

— Необикновена, много съществена.

— Може би ще успея накратко да я изложа на мистър Ролинг за информация?

— Знаете ли — целта, така да се каже, е проста, план... Двустранно изгоден...

— План, който се отнася за химическата борба с болшевиките?
— запита секретарят.

— Точно така... Възнамерявам да го предложа на мистър Ролинг.

— Страхувам се — прекъсна го секретарят с очарователна усмивка и приятното му лице изразяваше дори болка, — страхувам се, че мистър Ролинг е малко претрупан с подобни планове. От миналата седмица при нас постъпиха само от руси сто двадесет и четири предложения за химическа война с болшевиките. Ние имаме прекрасна диспозиция за въздушно-химическо нападение едновременно срещу Харков, Москва и Петроград. Авторът на диспозицията остроумно разгръща силите на териториите на буферните държави — много, много е интересно. Авторът дава дори точни изчисления: шест хиляди осемстотин и петдесет тона иприт за поголовно унищожаване на жителите в тези столици.

Генерал Суботин, почервенял от силен прилив на кръв, го прекъсна:

— Тогава какво става, мистър, как се казвате! Моят план не е лош, но и този е превъзходен. Трябва да се действува! Да се премине от думи към дела... Какво ви спира?

— Драги генерале, спира ни само това, че мистър Ролинг засега още не вижда еквивалента на своите разходи.

— Какъв такъв еквивалент?

— За мистър Ролинг не е трудно да хвърли от аероплани шест хиляди осемстотин и петдесет тона иприт, но за тази цел ще са нужни някои разходи. Войната струва пари, нали? В представяните планове засега мистър Ролинг вижда само разходи. Но еквивалент, тоест доходи от диверсиите против болшевиките за съжаление не се посочват.

— Ясно като бял ден... доходи... колосални доходи на всеки, който възвърне на Русия законните управници, законен нормален строй — на такъв човек планини от злато. Аха! Значи да се посочи и еквивалентът?

— Точно, позовавайки се на цифрите: наляво — пасив, надясно — актив, после — черта и разликата в плюс, която може да заинтересува мистър Ролинг.

— Аха! — генералът взе да сумти, нахлупи прашната си шапка и закрачи решително към вратата.

Генералът едва беше излязъл, когато в преддверието се чу протестиращият глас на момчето за поръчки, после друг глас изказа желание момчето да върви по дяволите и пред секретаря застана Семьонов с разкопчано палто, с шапка и бастун в ръка, а в ъгъла на устата — издъвкана пура.

— Добро утро, приятелю — каза бързо той на секретаря и хвърли върху масата шапката и бастуна, — я ме пуснете при краля без ред.

Златното моливче на секретаря увисна във въздуха.

— Но днес мистър Ролинг е особено зает.

— Е, глупости, приятелю... Вън в автомобила ме чака човек, току-що пристигнал от Варшава... Кажете на Ролинг, че сме по работата на Гарин.

Веждите на секретаря скочиха нагоре и той изчезна зад ореховата врата. След една минута се показва: „Мосю Семьонов, моля влезте“ — изчурулика той с ласкав шепот. И сам натисна дръжката на вратата с форма на лапа, хванала топка.

Семьонов застана пред краля на химията. Той не се вълнуваше особено, първо, защото по природа беше простак и, второ, защото в този момент кралят имаше по-голяма нужда от него, отколкото той от краля.

— Ролинг го прониза със зелените си очи. Без да се смути и от тона, Семьонов седна отсреща от другата страна на писалището. Ролинг каза:

— Е?

— Работата е свършена.

— Чертежите?

— Знаете ли, мистър Ролинг, получи се известно недоразумение.

— Питам, къде са чертежите? Не ги виждам — свирепо каза Ролинг и тупна леко с длан по писалището.

— Слушайте, Ролинг, ние се уговорихме, че аз ще ви донеса не само чертежите, но и самия апарат... Аз направих извънредно много... Намерих хора... Изпратих ги в Петроград. Те проникнаха в лабораторията на Гарин. Видяха как действува механизмът... Но тогава, дявол го взел, станало нещо... Първо, оказали се двама Гарини.

— Още в началото допусках подобно нещо — с погнуса каза Ролинг.

— Единият успяхме да убием.

— Убили сте го?

— Ами — нещо от този род. Във всеки случай — той умря. Това не бива да ви тревожи: ликвидацията стана в Петроград, той самият е съветски поданик — дребна работа... Но след това се появи двойникът му... Тогава положихме страхотни усилия...

— С една дума — прекъсна го Ролинг, — двойникът или самият Гарин е жив и въпреки парите, които похарчих, вие не ми донесохте нито чертежите, нито апарата.

— Искате ли да го повикам — в автомобила е Стас Тъклински, участник в цялата тази работа, той ще ви разкаже подробно.

— Не желая да видя никакъв Тъклински, нужни са ми чертежите и апаратът... Учудвам се на смелостта ви да се явите пред мен с празни ръце...

Въпреки студенината на тези думи, въпреки че след като каза всичко това, Ролинг убийствено погледна Семьонов, сигурен, че калпавият руски емигрант ще бъде сразен и ще изчезне безследно. Семьонов без ни най-малко смущение пъкна в устата си изподъвканата пура и бойко изрече:

— Не искате да видите Тъклински, добре — не е голямо удоволствие. Но ето каква е работата: на мен ми трябват пари, Ролинг, към двайсет хиляди франка. Чек ли ще ми дадете, или ще платите в брой?

При целия си огромен опит и познаване на хората Ролинг за първи път в живота си срещаше такъв нахалник. Месестият му нос чак се изпоти от полагащите усилия да се сдържи да не запрати мастилницата в луничавата физиономия на Семьонов... А колко скъпоценни секунди бяха загубени през време на този никакъв разговор! Той успя да се овладее и посегна към звънеца.

Семьонов следеше ръката му и каза:

— Работата е там, скъпи мистър Ролинг, че инженер Гарин сега е в Париж.

Ролинг скочи — ноздрите му се разшириха, вената между веждите се изду. Той изтича до вратата и я заключи, после отиде съвсем близо до Семьонов, хвана се за гърба на креслото, с другата ръка се вкопчи за ръба на писалището. Наведе се до лицето му:

— Лъжете.

— И таз добра, ще седна да лъжа... Ето как станало: Стас Тъклински срещнал двойника в пощата в Петроград, когато онзи подавал телеграма, и видял адреса: Париж, булевард Батиньол... Вчера Тъклински пристигна от Варшава и ние веднага изтичахме на булевард Батиньол и в кафенето се сблъскахме лице в лице с Гарин или неговия двойник, дявол ги знае.

Ролинг пълзеше с очи по луничавото лице на Семьонов. После се изправи, от гърдите му се изтръгна гореща въздишка:

— Вие прекрасно разбирате, че не се намирате в Съветска Русия, а в Париж — ако извършите престъпление, няма да ви спасявам от гилотината. Но опитате ли се да ме измамите, ще ви стъпча.

Той се върна на мястото си, отвори с отвращение чековата си книжка: „Двадесет хиляди няма да дам, стигат ви и пет...“ Написа чек, побутна го с нокът към Семьонов и след това — само за секунда, не повече — опря лакти на писалището и стисна в длани лицето си.

Разбира се, неслучайно Зоя Монроз стана любовница на краля на химията. Само глупците и тези, които не знаят какво е борба и победа, виждат във всичко случайност. „Това се казва щастливец“ — казват те със завист и гледат късметлията като някакво чудо. Но провали ли се — хиляди глупаци с опиянение ще стъпчат този индивид, отхвърлен от божествения случай.

Не, нито капчица случайност — само умът и волята доведоха Зоя Монроз до леглото на Ролинг. Волята ѝ се закали като стомана от събитията през деветнадесета година. Умът ѝ беше такъв лакомник, че тя съзнателно поддържаше сред познатите си вярата в изключителното благоразположение към нея на божествената фортуна или на Щастието...

В квартала, където живееше (левия бряг на Сена, улица „Сена“), в магазинчетата за дреболии, колониални стоки, вина, въглища и деликатеси смятаха Зоя Монроз за нещо като светица.

Дневният ѝ автомобил — черна лимузина 24 HP, автомобилът ѝ за разходка — полубожествен ролс-ройс 80 HP, вечерната електрическа каретка — с вазички за цветя и сребърни дръжки на вратите, и особено спечелените в казиното в Довил милион и половина франка предизвикваха религиозно възхищение в квартала.

Половината от печалбата Зоя Монроз „вложи“ внимателно, с голяма вещина в пресата.

От октомври месец (началото на парижкия сезон) пресата „превъзнасяше красавицата Монроз“. Отначало се появи пасквил в дребнобуржоазния вестник за разорените любовници на Зоя Монроз. „Красавицата ни струва доста скъпо!“ — оплакваше се вестникът. После по повод на този пасквил влиятелният радикален орган вдигна шум за дребните буржоа, които изпращат в парламента бакали и търговци на вина, чийто кръгзор не е по-широк от техния квартал. „Нищо че Зоя Монроз е разорила една дузина чужденци — възкликваше вестникът, — парите им се връщат в Париж, те правят

живота по-енергичен. За нас Зоя Монроз е само символ на здрави жизнени отношения, символ на вечно движение, където един се проваля, друг се издига.“

Снимки и фотографии на Зоя Монроз се публикуваха във всички вестници:

„Покойният ѝ баща е служил в императорската опера в С. Петербург. На осем години очарователното дете Зоя е дадено в балетното училище. Тя го завършва точно преди избухването на войната и дебютира в балета с успех, какъвто северната столица не помни. Но започва войната и Зоя Монроз със своето младо, състрадателно сърце отива на фронта, облечена в сива рокличка с червен кръст на гърдите. Можеш да я срещнеш на най-опасните места, спокойно наведена над ранен войник сред ураган от вражески снаряди. Раняват я (което обаче не уврежда младото ѝ грациозно тяло), закарват я в Петербург и там тя се запознава с един капитан от френската армия. Революцията. Русия изменя на съюзниците. Душата на Зоя е ужасена от Бресткия мир. Тя избягва на юг заедно със своя приятел, френския капитан, и там, яхнала кон, с винтовка в ръце се бие срещу болшевиките като разгневена грация. Приятелят ѝ умира от петнист тиф. Френските моряци я вземат на миноносеца и я закарват в Марсилия. И ето я в Париж. Тя се хвърля в краката на президента с молба да ѝ даде възможност да стане френска поданица. Танцува в полза на нещастните жители на Шампан. Присъствува на всички благотворителни вечери... Тя е като ослепителна звезда, паднала на тротоарите на Париж.“

В общи линии биографията беше вярна. В Париж Зоя бързо се ориентира и започна да се издига: винаги напред, винаги с боеве, винаги към най-трудното и ценното. Тя наистина беше разорила една дузина бързо преуспяващи богаташи, същите онези късички контета с космати пръсти, нанизани с пръстени, и с възпалени бузи. Зоя беше скъпа жена и те се провалиха.

Много бързо тя разбра, че тези бързо забогатели контета в Париж не могат да ѝ дадат голям разкош. Тогава си намери за любовник моден журналист, измени му с парламентарен деец от голямата промишленост и разбра, че най-чудното през двадесетте години на двадесети век е химията.

Нае си секретар, който всекидневно ѝ докладваше за успехите на химическата промишленост и ѝ даваше необходимата информация. По такъв начин тя успя да научи за предстоящото пътуване в Европа на краля на химията Ролинг.

Веднага замина за Ню Йорк. Там на място купи с душата и тялото си един репортьор на голям вестник — най-умната, най-красивата жена в Европа, която съчетава професията на балерина с увлечението от най-модната наука — химията, и вместо баналните брилянти дори носи огърлица от кристални топчета, напълнени със светещ газ. Тези топчета подействаха на въображението на американците.

Когато Ролинг се качи на парахода, който заминаваше за Франция, на горната палуба, на площадката за тенис, между широколистна палма, шумоляща от морския вятър, и цъфнало бадемово дръвче в плетено кресло седеше Зоя Монроз.

Ролинг знаеше, че тя е най-модерната жена в Европа, освен това тя наистина му хареса. Предложи ѝ да му бъде любовница. Зоя Монроз постави условие да подпише контракт за неустойка от един милион долара.

Новата връзка на Ролинг и необикновеният контракт бяха оповестени по радиото от открития океан. Айфеловата кула прие тази сензация и на другия ден Париж заговори за Зоя Монроз и за краля на химията.

Ролинг не сбърка при избора на любовница. Още на парахода Зоя му каза:

— Мили приятелю, би било глупаво от моя страна да си пъхам носа във вашите работи. Но скоро ще се убедите, че аз съм много по-удобна като секретарка, отколкото като любовница. Женските щуротии малко ме интересуват. Аз съм честолюбива. Вие сте голям човек: вярвам във вас. Вие трябва да победите. Не забравяйте — аз преживях революцията, боледувах от петнист тиф, бих се като войник и изминах на кон хиляди километри. Такова нещо не се забравя. Душата ми е изпепелена от омраза.

На Ролинг му се видя интересна нейната ледена ожесточеност. Докосна с пръст върха на носа ѝ и каза:

— Мило дете, твърде сте темпераментна за секретарка на делови човек, вие сте луда — в политиката и деловата работа винаги ще си останете дилетант.

В Париж той започна преговори за обединяване на химическите заводи в тръстове. Америка влагаше големи капитали в промишлеността на Стария свят. Агентите на Ролинг предпазливо изкупуваха акции. В Париж го наричаха „американския бик“. Сред европейските индустриалци той наистина изглеждаше великан. Не се спираше пред нищо. Пред себе си виждаше една цел: концентриране на световната химическа промишленост в едни ръце — неговите.

Зоя Монроз бързо изучи характера му, начините му за борба. Разбра къде е силата му и къде — слабостта. Той зле се ориентираше в политиката и понякога говореше глупости за революцията и за болшевиките. Незабелязано го обгради с необходимими и полезни хора. Свърза го със средите на журналистите и направляваше разговорите. Купуваше дребни хроникьори, на които той не обръщаше внимание, но те му оказаха повече услуги от солидните журналисти, защото като папатаци проникваха във всички цепнатини на живота.

Когато тя „уреди“ в парламента кратка реч на десния депутат „за необходимостта от тесен контакт с американската промишленост за целите на химическата отбрана на Франция“, Ролинг за първи път по мъжки, приятелски ѝ раздруса ръката.

— Много добре, вземам ви за секретар със заплата двадесет и седем долара на седмица.

Ролинг повярва в полезността на Зоя Монроз и беше делово откровен с нея — тоест докрай.

Зоя Монроз поддържаше връзка с някои от руските емигранти. Един от тях, Семьонов, се числеше при нея на постоянна заплата. Той беше инженер-химик, завършил през военното време, после прапорщик, след това бял офицер и в емиграция се занимаваше с дребни покупко-продажби, та дори и с препродажба на носени рокли на уличните момичета.

При Зоя Монроз той завеждаше контраразузнаването. Донасяше ѝ съветски списания и вестници, сведения, сплетни, слухове. Беше изпълнителен, енергичен и не подбираше средствата. Веднъж Зоя Монроз показа на Ролинг една изрезка от ревелски вестник, в която се съобщаваше за механизъм с огромна разрушителна сила, който се строи в Петроград. Ролинг се засмя:

— Празни работи. Никой няма да се изплаши. Имате твърде разпалено въображение. Болшевиките не са способни да построят каквото и да било.

Тогава Зоя покани Семьонов на закуска и по повод на тази дописка той разказа интересна история:

„... През деветнайсата година, малко преди моето бягство, срещнах в Петроград на улицата един приятел, поляк, заедно бяхме завършили технологическия институт — Стас Тъклински. Метнал торба през рамо, краката му омотани с парчета от килим, по палтото му изписани с тебешир цифри — седял е по опашки. С една дума, всичко както му е редът. Но лицето му оживено. Намига ми. Какво има? «Аз, казва, налетях на една работа — леле, леле! — милиони! Какво ти — стотици милиони (то се знае, златни)!» Аз, разбира се, не го оставих на мира — разкажи ми, а той само се смее. И се поделихме. След около две седмици се случих на Василиевския остров, където живееше Тъклински. Сетих се за неговата златна работа — мисля си, я да поискам от милионера половин фунт захар. Отбих се. Тъклински лежи и може да се каже, умира — ръката и гърдите му в бинтове.

— Кой те нареди така?

— Нищо — отвърща ми, — Дева Мария ще помогне — щом оздравея, ще го убия.

— Кого?

— Гарин.

И ми разправи объркано и неясно, разбира се, защото не иска да разкрива подробности, как един негов стар познат, инженер Гарин, му предложил да направи каменовъглени свещи за някакъв апарат с необикновена разрушителна сила. За да привлече Тъклински, обещал му проценти от печалбата. Имал намерение след завършването на опитите да избяга с готовия апарат в Швеция, да получи там патент и да се залови с експлоатацията на апарата.

Тъклински с увлечение започнал да работи над пирамидките. Имал за задача при възможно най-малък обем да се отдели най-голямо количество топлина от тях. Гарин пазел в тайна устройството на механизма — казвал, че е построен на необикновено прост принцип и затова и най-малкият намек би разкрил тайната. Тъклински му донасял пирамидки, но не могъл да измоли нито веднъж да му покаже апарата.

Това недоверие го вбесявало. Често се карали. Веднъж Тъклински проследил Гарин до мястото, където той провеждал опитите — в полуразрушена къща на една от глухите улици в Петербургската част. Промъкнал се след Гарин вътре и дълго вървял по някакви стълби, пусти стаи с изпочупени прозорци и накрая чул в мазето силно съскане като от струя пара и познат мирис на запалени пирамидки.

Слязъл предпазливо в мазето, но се спънал в натрошени тухли, паднал, вдигнал шум и на тридесетина крачки от себе си, зад сводест отвор, видял осветеното от газениче изкривено от злоба лице на Гарин. «Кой, кой е тук?!» — бясно закрепцял Гарин и в същата минута ослепителен лъч, не по-дебел от игла за плетене, отскочил от стената и резнал Тъклински косо през гърдите и ръката.

Тъклински дошъл в съзнание на разсъмване, дълго викал за помощ и едва изпъзлял от мазето, загубвайки много кръв. Прибрали го минувачи, с ръчна количка го закарали у дома му. Когато оздравял, започнала войната с Полша — трябвало да се махне от Петроград.“

Този разказ направи много силно впечатление на Зоя Монроз. Ролинг се усмихваше недоверчиво: той вярваше само в силата на

задушливите газове. Броненосците, крепостите, оръдията, тежковъоръжените армии — всичко това според него бяха остатъци от варварството. Аеропланите и химията — това е единственото могъщо оръдие на войната. А някакви си там механизми от Петроград са само врели-некипели!

Но Зоя Монроз не се успокои. Тя изпрати Семьонов във Финландия, за да получи оттам точни сведения за Гарин. Един бял офицер, нает от Семьонов, премина със ски руската граница, намери в Петроград Гарин, разговаря с него и дори му предложи да работят заедно. Гарин се държал много предпазливо. Явно е знаел, че в чужбина следят работата му. За своя апарат той казваше само, че нечувано всемогъщество очаква онзи, който ще го притежава. Опитите е модела на апарата дадоха блестящи резултати. Чакаше само да завърши работата над свещите пирамидки.

19

В дъждовната неделна вечер в началото на пролетта светлините на прозорците и на неизброимите фенери се отразяваха в асфалта на парижките улици.

Над бездната светлини като по черни канали профучаваха мокри автомобили; бързаха, блъскаха се, въртяха се прогизнали чадъри. Дъждовната мъгла беше пропита с дъха на спарената влага на булевардите, на зеленчуковите магазинчета, на бензинови пари и парфюми.

Дъждът се лееше по графитните покриви, по решетестите перила на балконите, по огромните раирани тенти, опънати пред кафенетата. В мъглата мътно просветваха, въртяха се, блещукаха светлинните реклами на всевъзможни увеселения.

През този ден обикновените хора — продавачи и продавачки, чиновници и служещи, се забавляваха кой както може. Големите делови, солидни хора си седяха вкъщи край камините. Неделята беше ден на простолудието, дадена му за изтезание.

Зоя Монроз седеше на широкия диван с подгънати крака сред купчина възглавнички. Пушеше и гледаше огъня в камината. Ролинг, във фрак, се бе настанил в голямо кресло, вдигнал крака на пейчица, и също пушеше, загледан във въглените.

Осветеното от камината лице изглеждаше нажежено червено — месестият нос, бузите, брадичката, полузатворените клепачи на леко зачервените очи на повелителя на вселената. Той беше потънал в приятна скука, необходима веднъж в седмицата, за да си починат и мозъкът, и нервите му.

Зоя Монроз протегна пред себе си голите си красиви ръце и каза:
— Ролинг, минаха вече два часа от обета.

— Да — отвърна той, — и аз като вас смятам, че храносмилането е завършило.

Прозрачните ѝ почти замечтани очи се плъзнаха по лицето му. С тих, сериозен глас тя го нарече по име. Той отговори, без да помръдне

в топлото кресло.

— Да, слушам ви, детето ми.

Разрешение да се говори беше дадено. Зоя Монроз се премести на края на дивана, обгърна с ръце едното си коляно.

— Кажете, Ролинг, до каква степен химическите заводи са взривоопасни?

— О, да. Четвъртото производно от каменните въглища — тротилът, е извънредно силно взривно вещество. Осмото производно от въглищата е пикриновата киселина, с нея пълнят бронейните снаряди на морските оръдия. Но има и нещо още по-силно — тетрилът.

— А какво представлява той, Ролинг?

— Пак същите каменни въглища. Бензолът (C_6H_6), смесен при осемдесет градуса с азотна киселина (HNO_3), дава нитробензол. Формулата на нитробензола е $C_6H_5NO_2$. Ако заменим в нея две части от кислорода O_2 с две части водород H_2 , тоест ако започнем бавно при осемдесет градуса да смесваме нитробензола с чугунени стърготини, с малко солна киселина, ще получим анилин ($C_6H_5NH_2$). Анилинът, смесен с метилов алкохол при налягане петдесет атмосфери, ще даде диметил анилин. После ще изкопаем огромна яма, ще я обградим със земен насип, вътре ще построим барака и там ще извършим реакция на диметил анилин с азотна киселина. По време на тази реакция ще наблюдаваме термометрите отдалеч, с далекоглед. Реакцията на диметил анилин с азотна киселина ще ни даде тетрил. И този тетрил е истинско чудо: понякога по неизвестни причини той се взривява по време на реакцията и разрушава до основи огромни заводи. За съжаление налага се да имаме работа с него: обработен с фосген, той дава синя боя — кристал-виолет. С това нещо аз спечелих добри пари. Вие ми зададохте интересен въпрос... Хм... Мислех, че сте по-осведомена в химията. Хм... За да приготвим например от каменовъглената смола хапче пирамидон, който, да кажем, ще излекува главоболието ви, е необходимо да се премине през редица процедури... Докато се стигне от каменните въглища до пирамидона или до флаконче парфюм, или до обикновен фотографски препарат — има толкова дяволски неща, като тротила и пикриновата киселина, такива чудесии, като бромбензилцианид, хлорпикрин,

дифенилхлорарсин и така нататък, и така нататък, тоест бойни газове, от които хората кихат, плачат, смъкват си защитните маски, задушават се, повръщат кръв, получават гнойни рани, разлагат се живи...

Понеже на Ролинг му беше скучно през тази дъждовна неделна вечер, той с желание се увлече в разсъждения за великото бъдеще на химията...

— Мисля (той размаха край носа си до половина изпушената пура), мисля, че бог Саваот е създал небето и земята и всичко живо от каменовъглената смола и готварската сол. В Библията не се говори за това направо, но човек може да се досети. Онзи, който владее солта и въглицата, той владее света. През четиринайсета година немците влязоха във войната само защото девет десети от химическите заводи в целия свят принадлежаха на Германия. Немците знаеха тайната на въглицата и солта: те бяха единствената културна нация по това време. Обаче не прецениха, че ние, американците, ще можем да построим Еджудския арсенал. Немците ни отвориха очите, ние разбрахме къде трябва да си влагаме парите и сега ние ще владеем света, а не те, защото след войната и парите, и химията са в ръцете ни. Ние ще превърнем най-напред Германия, а след нея и другите страни, които умеят да работят (неумеещите ще изчезнат по естествен път — и ние ще помогнем), ще я превърнем в могъща фабрика... Американското знаме ще опаше земята като бонбониера по екватора и от полюс до полюс...

— Ролинг — прекъсна го Зоя, — сам си търсите белята... Та нали тогава те ще станат комунисти... Ще дойде ден, когато ще заявят, че вие не им трябва повече, че искат да работят за себе си... О, преживяла съм този ужас... Те ще откажат да ви върнат вашите милиарди...

— Тогава, детенцето ми, ще удавя Европа в иприт.

— Ролинг, ще бъде късно! — Зоя стисна с ръце коленете си, наведе се напред. — Повярвайте ми, Ролинг, никога не съм ви давала лош съвет... Попитах ви дали химическите заводи са взривоопасни?... В ръцете на работниците, революционерите, комунистите, в ръцете на нашите врагове — добре знам това — ще попадне оръжие с чудовищна сила... Те ще могат да взривяват от разстояние химическите заводи, барутните погребни, да изгарят цели ескадрили аероплани, да

унищожават запасите от газове — всичко, което може да бъде взривено и да гори.

Ролинг свали краката си от пейчицата, зачервените му клепачи трепнаха, той гледа известно време внимателно младата жена.

— Доколкото разбирам, вие отново намекувате за...

— Да, Ролинг, да, за апарата на инженер Гарин. Нищо от това, което се съобщаваше за него, не привлече вниманието ви... Но аз знам колко е сериозно. Семьонов ми донесе нещо много странно. Получил го е от Русия.

Зоя позвъни. Влезе лакеят. Тя му нареди да донесе някакво чамово сандъче, в него имаше парче плоска стомана, дебело половин дюйм. Зоя извади парчето и го приближи към светлината от камината. Стоманата беше изцяло прорязана по дебелина от някакво фино оръжие на ивички, завъртулки, а по диагонала сякаш с писец бе изписано с курсив: „Проба на силата... проба... Гарин.“ От долната страна парченца от някои букви се бяха изренили. Ролинг дълго разглежда парчето стомана.

— Прилича на „изпробване на писец“ — промълви той, — сякаш са писали с игла в меко тесто.

— Това е направено, когато са изпробвали модела на Гариновия апарат на разстояние от тридесет крачки — каза Зоя. — Семьонов твърди, че Гарин се надява да построи апарат, който съвсем леко, като масло може да разреже броненосец на разстояние двадесет кабелта. Извинявайте, Ролинг, но аз настоявам — вие сте длъжен да завладеете този страшен апарат.

Ролинг ненапрасно бе получил в Америка житейска школовка. До последната клетка на тялото си той беше трениран за борба.

Както е известно, тренировката разпределя точно усилията между мускулите и предизвиква в тях възможно най-голямо напрежение. Така че, когато Ролинг се впускаше в борба, отначало у него започваше да работи въображението — то навлизаше в девствените дебри на инициативите и откриваше там нещо, заслужаващо внимание. Стоп. Въображението спираше да работи. Включваше се здравият смисъл — преценяваше, съпоставяше, премисляше, заключаваше: полезно. Стоп. Започваше да действа практичният ум — пресмяташе, съобразяваше, правеше равносметка: актив. Стоп. Включваше се волята, издръжливостта на молибденовата

стомана, страхотната воля на Ролинг и той като бик с кървясали очи напираше към целта и я постигаше, каквото и да струваше това на него и на другите.

Приблизително същият процес протече и днес. Ролинг огледа дебрите на неизвестното, здравият смисъл заключи: Зоя е права. Практичният ум направи равносметка: най-изгодното — да се откраднат чертежите и апаратът. Гарин да бъде ликвидиран. Точка. Съдбата на Гарин бе решена, кредитът — открит, в работата се включи волята. Ролинг стана от креслото, обърна се с гръб към камината и каза с издадена напред челюст:

— Утре чакам Семьонов на булевард „Малзерб“.

След тази вечер изминаха седем седмици. Двойникът на Гарин бе убит на о-в Крестовски. Семьонов дойде на булевард „Малзерб“ без чертежите и апарата. Ролинг за малко не му разби главата с мастилницата. Вчера в Париж бяха видели Гарин или негов двойник.

На другия ден както винаги към един часа Зоя се отби с колата на булевард „Малзерб“. Ролинг седна до нея в закритата лимузина, опря брадичката си на бастуна и каза през зъби:

— Гарин е в Париж.

Зоя се облегна на възглавниците. Ролинг я погледна ядосано.

— Главата на Семьонов отдавна трябваше да бъде отсечена с гилотината, той е мърльо, евтин убиец, нахалник и глупак — каза Ролинг. — Доверих му се и се оказах в смешно положение. Възможно е да ме вкара тук в някоя мръсна история...

Ролинг предаде на Зоя целия разговор със Семьонов. Не са успели да откраднат чертежите и апарата, защото безделниците, наети от Семьонов, са убили не Гарин, а негов двойник. Появата на двойника особено тревожеше Ролинг. Той разбра, че противникът е ловък. Гарин или знаеше за подготвяното покушение, или предвиждаше, че то е неизбежно, и ги заблуди, като им пробута човек, който прилича на него. Всичко беше много неясно. Но най-необяснимото беше — за какъв дявол е дошъл в Париж?

Лимузината се движеше сред множество автомобили по „Шанз-Елизе“. Денят беше топъл, влажен, в леката нежно синкава мъгла се открояваха крилатите коне на Гран Пале, полукръглите покриви на високите сгради, тентите над прозорците, бухналите корони на кестените.

В автомобилите едни седяха полуизлегнати, други — преметнали крак връз крак, трети — захапали кръглата ръкохватка на бастуна — предимно бързо забогатели нисички контета с пролетни шапки и ярки връзки. Те водеха на закуска в Булонската гора хубавички момичета,

каквито Париж гостоприемно предоставяше на чужденците за развлечение.

На площад Етоал лимузината на Зоя Монроз настигна наета кола, в която седеше Семьонов и един човек с жълто, пълно лице и с прошарени мустаци. И двамата, наведени напред, с известна ярост следяха малкия зелен автомобил, който завиваше по площада към спирката за метрото.

Семьонов сочеше автомобила на своя шофьор, но беше трудно да се промъкнат сред потока от коли. Накрая успяха и искаха с пълна скорост да пресекат пътя на зеленото автомобилче. Но то беше спряло вече до метрото. От него изскочи среден на ръст човек с широко вълнено палто и се изгуби под земята.

Всичко това стана за две-три минути пред очите на Ролинг и Зоя. Тя извика на шофьора да завие към метрото. Спряха почти едновременно е колата на Семьонов. Размахвайки бастуна, той изтича до лимузината, отвори вратичката и каза страшно разтревожен:

— Това беше Гарин. Измъкна се. Нищо. Днес ще ида при него на Батиньол, ще му предложи да се спогодим. Ролинг, трябва да се споразумеем: какъв кредит отпускате, за да получите апарата? Можете да бъдете спокоен — ще действам в рамките на закона. Впрочем позволете да ви представя Стас Тъклински. Напълно подходящ човек.

Без да дочака разрешение, той извика Тъклински, който веднага изтича до разкошната лимузина, смъкна шапката си, поклони се и целуна ръчицата на пани Монроз.

Ролинг не подаде ръка нито на единия, нито на другия, само очите му блестяха като на кугуар в клетка от вътрешността на лимузината. Беше неразумно да се задържат на площада пред очите на всички. Зоя предложи да идат да закусят на левия бряг в ресторант „Лаперуз“, малко посещаван през този сезон.

Тъклински час по час се кланяше, поглаждаше увисналите си мустаци, поглеждаше Зоя Монроз с влажни очи и се хранеше със сдържана лакомия. Ролинг седеше навъсен с гръб към прозореца. Семьонов дърдореше фамилиарно. Зоя изглеждаше спокойна, усмихваше се очарователно, с очи показваше на метрдотела по-често да долива чашите на гостите. Когато донесоха шампанското, тя помоли Тъклински да започне своя разказ.

Той издърпа салфетката от врата си.

— Ние не щадяхме живота си за пан Ролинг. Прехвърлихме се през съветската граница при Сестрорецки.

— Кои са тези — ние? — запита Ролинг.

— Аз и, щом панът желае да научи, моят помощник, един руснак от Варшава, офицер от армията на Балахович... Много жесток човек... Да бъде проклет дано, както и всички руснаци, дявол ги взел. Той повече ми навреди, вместо да помогне. Моята задача беше да проследя къде провежда опитите си Гарин. Аз бях в разрушената къща, пани и панът знаят сигурно, че в тази къща проклетият негодник за малко не ме сряза на две със своя апарат. Там, в мазето, намерих плоското стоманено парче — пани Зоя го получи от мен и се е убедила в моето старание. Гарин смени мястото на опитите. Дни и нощи наред не спях, за да оправдая доверието на пани Зоя и пан Ролинг. Простудих си дробовете в блатата на Крестовски, но постигнах целта. Проследих Гарин. На двадесет и седми април през нощта аз и помощникът ми успяхме да се вмъкнем във вилата му, завързахме Гарин за железния креват и направихме най-щателен обиск... Нищо... Просто да се побъркаш — нито следа от апарата... Но аз знаех, че той го крие във вилата... Тогава моят помощник се отнесе малко рязко с Гарин... Пани и панът ще разберат нашата тревога... Не казвам, че сме постъпили според указанията на пан Ролинг... Не, моят помощник доста се нервира...

Ролинг гледаше в чинията си. Дългата ръка на Зоя Монроз, опряна върху масата, движеше бързо пръстите, блестеше с лакираните нокти, с брилянтите, с изумрудите и сапфирите на пръстените. Като гледаше тази скъпоценна ръка, Тъклински се въодушеви.

— Пани и панът вече знаят как след един ден срещнах Гарин в пощата. Богородичке мила, кой няма да се уплаши, като се сблъска лице с лице с жив покойник. А отгоре на всичко и милицията ме погна. Бяхме станали жертва на измама, проклетият Гарин ни беше пробутал друг на свое място. Реших отново да претърся вилата: сигурно имаше мазе. Същата нощ отидох там сам, приспах пазача. Влязох през прозореца... Само пан Ролинг да не ме разбере неправилно... Когато Тъклински жертвува живота си, той го жертвува за идеята... Нищо не ми струваше да скоча обратно през прозореца, когато чух такъв тропот и трясък, че на всеки би му настръхнала косата... Да, пан Ролинг, в тази минута разбрах, че сам господ ви е ръководил, когато ме изпратихте да отмъкна от руснаците страшното оръжие, което те могат да насочат срещу целия цивилизован свят. Тази минута беше историческа, пани Зоя, кълна се в дворянската си чест. Хвърлих се като звяр към кухнята, откъдето идваше шумът. Видях Гарин — трупаше край стената маси, чували и сандъци. Щом ме видя, грабна коженото куфарче, което добре познавах, там обикновено държеше модела на апарата, и изтича в съседната стая. Извадих револвера и хукнах след него. Той вече отваряше прозореца с намерение да скочи навън. Стрелях, а той с куфара в едната ръка, с револвер в другата изтича в дъното на стаята, прикри се е кревата и започна да стреля. Това беше истински дуел, пани Зоя. Куршум проби фуражката ми. Неочаквано той закри устата и носа си с някакъв парцал, насочи към мен метална тръбичка — раздаде се изстрел, не по-силен от гръм на шампанско, и в същата секунда хиляди мънички нокти се забиха в носа, в гърлото, в гърдите ми и почнаха да ме разкъсват, очите ми взеха да сълзят от нетърпима болка, започнах да кихам, да кашлям, вътрешностите ми се преобръщаха и извинете, пани Зоя, започна такова повръщане, че се строполих на пода.

— Дифенилфлуорарсин, смесен с фосген, по петдесет процента от всеки — позната работа, ние сега въоръжаваме полицията с такива гранатки — каза Ролинг.

— Така е... Панът право казва — това беше гранатка с газ... За щастие течението бързо го разпръсна. Дойдох на себе си и полужив се прибрах вкъщи. Бях отровен, съсипан, агентите ме търсеха из града, оставаше ми само да избягам от Ленинград, което и направих с огромни опасности и трудности.

Тъклински разтвори ръце и наведе глава, примирявайки се. Зоя запита:

— Сигурен ли сте, че Гарин също е избягал от Русия?

— Той трябваше да се укрие. След тази история така или иначе щеше да се наложи да дава обяснение на криминалната милиция.

— Но защо е избрал точно Париж?

— Необходими му са въглищни пирамидки. Без тях апаратът му е все едно незаредено оръжие. Гарин е физик. Нищо не разбира от химия. По негова поръчка над тези пирамидки работих аз, впоследствие онзи, който заплати с живота си на о-в Крестовски. Но Гарин си има още един съдружник тук, в Париж — тъкмо на него изпрати телеграма на булевард Батиньол. Гарин пристигна тук, за да следи опитите над пирамидките.

— Какви сведения сте събрали за сътрудника на инженер Гарин?
— запита Ролинг.

— Той живее в един доста лош хотел на булевард Батиньол — вчера бяхме там, портиерът ни каза едно друго — отговори Семьонов.
— Този човек се прибира в стаята си само да нощува. Няма никакъв багаж. От хотела излиза, облечен с дочена манта, каквито в Париж носят медиците, лаборантите и студентите химици. Изглежда, работи там някъде наблизно.

— Външност? Дявол да ви вземе, какво ме интересува дочената му манта! Портиерът описа ли ви външността му? — кресна Ролинг.

Семьонов и Тъклински се спогледаха. Полякът притисна ръка до сърцето си.

— Ако панът желае, още днес ще съберем сведения за външността на този господин.

Ролинг дълго мълча, веждите му бяха смръщени.

— Какви основания имате да твърдите, че този, който сте видели вчера в кафенето на Батиньол, и човекът, избягал в метрото на площад Етоал, са едно и също лице, а именно инженер Гарин? Веднъж в Ленинград вече се излъгахте? Е?

Полякът и Семьонов отново се спогледаха. Тъклински се усмихна крайно деликатно:

— Пан Ролинг иска да каже, че Гарин има двойник във всеки град...

Ролинг упорито тръсна глава. Загърнала раменете си с хермелинова кожа, Зоя Монроз гледаше равнодушно през прозореца.

Семьонов каза:

— Тъклински познава Гарин много добре, невъзможно е да сгреша. Сега е важно да се изясни друго, Ролинг. Предоставяте ли само на нас да свършим тази работа — в едно прекрасно утро да домъкнем на булевард Малзерб апаратът и чертежите, или ще действувате заедно с нас?

— В никакъв случай! — неочаквано се обади Зоя, все още загледана в прозореца. — Мистър Ролинг много се интересува от опитите на инженер Гарин, мистър Ролинг много желае да придобие право на собственост върху това изобретение, мистър Ролинг винаги работи в рамките на строга законност; ако мистър Ролинг бе повярвал поне на една дума от това, което разказа сега Тъклински, тогава, разбира се, незабавно щеше да позвъни на полицейския комисар, за да предаде в ръцете на властта този негодник и престъпник. Но тъй като мистър Ролинг отлично разбира, че Тъклински е измислил цялата тази история с цел да измъкне колкото е възможно повече пари, той милостиво ви позволява и по-нататък да му оказвате незначителни услуги.

За първи път по време на закуската Ролинг се усмихна, извади от джоба на жилетката златна клечка за зъби и я пъкна между зъбите си. По големите плешивини на почервенялото чело на Тъклински изби пот, бузите му увиснаха. Ролинг каза:

— Задачата ви е да ми дадете точни и подробни сведения по точките, които ще ви бъдат съобщени днес в три часа на булевард Малзерб. От вас се иска да работите като прилични детективи — само толкова. Нито една крачка, нито една дума без мое нареждане.

Белият кристалночист, блестящ влак по линията Нор-Сюд на подземната железница се носеше с приглушен грохот по тъмните подземия под Париж. В извитите тунели се мяркаше мрежата от електрически жици, нишите в дебелия цимент, където се притискаше осветен от преливащите светлини работник, се открояваха жълти букви върху черен фон: „Дюбоне“, „Дюбоне“, „Дюбоне“ — отвратителното питие, натрапвано с рекламите в съзнанието на парижани.

Спирка за няколко секунди. Гара, обляна с подземна светлина. Цветни правоъгълници на реклами: „Сапун чудо“, „Здрави тиранти“, „Вакса с лъвска глава“, „Автомобилни гуми“, „Червения дявол“, гумени подложки за токчета, евтина разпродажба в универсалните магазини „Лувър“, „Прекрасната цветарка“, „Галри Лафайет“.

Шумна, смееща се тълпа от хубавички жени, мидинетки, куриери, чужденци, младежи със силно вталени сака, работници с изпотени ризи, подпъхнати под яркочервени колани, се придвижват към влака. Стъклените врати се разтварят за миг... Ооо — се носи възглас и водовъртеж от шапки, от облещени очи, разтворени уста, зачервени, весели, ядосани лица се втурват вътре. Кондукторите с керемидени на цвят куртки, хванали се за дръжките на вратите, вкарват пътниците във вагоните. Вратите се захлопват с трясък; късо изсвирване. Влакът като огнена лента се гмурва под черния свод на подземиято.

Семьонов и Тъклински седяха на страничната скамейка на вагона Нор-Сюд, с гръб към вратата. Полякът се ядосваше:

— Нека панът да има предвид — само от приличие се въздържах да не вдигна скандал... Сто пъти щях да избухна... Да не би да не съм закусвал при милиардери! Плюя аз на такива закуски... Мога сам да си поръчам в „Лаперуз“ не по-лоша и няма да слушам обиди от една уличница... Да предлага на Тъклински ролята на детектив!... Кучка, развратница!

— Е, стига, пан Стас, вие не познавате Зоя — тя е чудесна жена, добър другар. Нищо, поразгорещи се малко...

— Види се, пани Зоя е свикнала да има работа с мръсници, с вашите емигранти... Но аз съм поляк, моля панът да има това предвид — мустаците на Тъклински застрашително щръкнаха, — няма да позволя да разговарят с мен така...

— Е, хайде, пораздруска мустаците си, поолекна ти на душата — каза му Семьонов след известно мълчание, — сега, Стас, ме слушай внимателно: дават ни добри пари, от нас в края на краищата не се иска бог знае какво. Работата е безопасна, дори приятна: разтакавай се по кръчмите и кафенетата. Аз например съм много доволен от днешния разговор... Казваш — детективи... Дребна работа било! А пък аз казвам — предложиха ни най-благородната роля на контраразузнаването.

До вратата, зад скамейката, където разговаряха Тъклински и Семьонов, опрян на медния парапет, стоеше онзи, който веднъж на Булеварда на Профсъюзите в разговора с Шелга се представи като Пянков-Питкевич. Яката на палтото му бе вдигната и скриваше долната част на лицето, шапката бе нахлупена до очите. Той стоеше небрежно и отпуснато, допирайки кръглата костена дръжка на бастуна си до устата, и внимателно изслуша целия разговор на Семьонов и Тъклински, учтиво се отмести, когато те станаха от мястото си, и слезе от вагона след две спирки — на Монмартър. Отби се в най-близкия пощенски клон и подаде телеграма:

„Ленинград. Криминална милиция. Четирипръстият е тук. Събитията стават опасни.“

От пощата той се изкачи към булевард „Клиши“ и тръгна по сенчестата страна.

Тук от всяка врата, от прозорците на мазетата, изпод раираните тенти, опънати над мраморните масички и плетените столове, по тротоарите се носеше възкиселият дъх на нощните кръчми. Гарсоните в късички смокинги и бели престилки, подпухнали, с намазани с брилянт сресани на път коси, посипваха с влажни стърготини кахления под и тротоара между масичките, слагаха свежи стръкове цветя, въртяха бронзовите дръжки на тентите.

През деня булевард Клиши изглеждаше излинял като декорация след карнавал. Високите, неприветливи, стари сгради от край до край са заети от ресторанти, гостилнички, кафенета, магазинчета за дреболии за леките момичета, от хотели. Конструкциите и ламаринените съоръжения на рекламите, олющените крила на прочутата мелница „Мулен руж“, филмовите плакати по тротоарите, двата реда посърнали дървета по средата на булеварда, писоарите, изподраскани с неприлични думи, паважът, по който са прошумели, преминали столетия, редиците панаирни бараки и въртележки, покрити с брезент — всичко това очакваше нощта, когато безделниците и гуляйджиите ще се заточат отдолу, от буржоазните квартали на Париж.

Тогава ще пламнат светлините, ще засноват сервитьорите, ще засвирят с парните гърла въртележките, ще се завъртят; върху златни прасенца, върху бикове със златни рога, в лодки, кофи, гърнета — отразявайки се в хиляди огледала, ще се понесат под звуците на парни оркестрини, девойки с полички до коленете, смаяни буржоа, апаши с великолепни мустаци, японски студенти, усмихнати като маски, малчугани, хомосексуалисти, мрачни руски емигранти, очакващи падането на болшевиките.

Ще се завъртят огнените крила на „Мулен руж“. По фасадите на сградите ще затичат начупени светещи огнени стрели, ще светнат

надписите на световноизвестни пивници, от отворените им прозорци към напечения булевард ще се устреми страхотен трясък — барабанни удари и свирките на джаза.

В навалищата ще запищят картонените пискуни, ще затракат кречетала. Изпод земята ще заизлизат нови тълпи, изхвърлени от метрото и Нор-Сюд. Това е Монмартър. Това са възвишенията Мартър, които цяла нощ греят над Париж с весели светлини — най-безгрижното място на света. Тук има къде да си похарчиш парите, къде да прекараш една весела нощ с кикотещи се момичета.

Веселият Монмартър — това е булевард Клиши между двата кръгли, вече съвсем весели площада — Пигал и Бланш. Наляво от площад Пигал се простира широкият и тих булевард Батиньол. Вдясно зад площад Бланш започва предградиято Сент Антоан. По тези места живеят работниците и парижките бедняци. Оттук — от Батиньол, от височините на Монмартър и Сент Антоан — неведнъж са слизали въоръжени работници, за да превземат Париж. Четири пъти са ги принуждавали с оръдия да се върнат обратно на височините. И долният град, където по бреговете на Сена са разположени банки, кантори, богати магазини, хотели за милионери и казарми за тридесет хиляди полицаи, четири пъти бе минавал в настъпление и в сърцето на работническия град, на височините, укрепени с крещящите светлини на всемирните вертепи сексуалното петно на долния град — площад Пигал — булевард Клиши — площад Бланш.

Когато стигна до средата на булеварда, човекът с вълненото палто сви в тясната странична уличка, чиито изтъркани стъпала водеха към върха на Монмартър, огледа се внимателно на двете страни и влезе в мрачна гостилничка, чиито редовни посетители бяха проститутки, шофьори, гладуващи съчинители на куплети и несретници, които по стар навик още носеха широки панталони и широкополи шапки.

Той поиска вестник, чаша портвайн и зачете вестника. Зад цинковия тезгях стопанинът на гостилничката — мустакал червендалест французин, тежък сто и десет килограма, — навил ръкави до лактите на косматите си ръце, миеше под крана чаши и разговаряше — ако щеш слушай, ако щеш недей.

— Каквото и да разправяте, Русия ни създаде много грижи (той знаеше, че посетителят е русин, че се казва мосю Пиер). Руските емигранти не донасят вече никакъв доход. Охарчиха се, о-ла-ла... Но ние сме още достатъчно богати, можем да си позволим този лукс да приютим няколко хиляди нещастници. (Той беше сигурен, че неговият посетител си изкарва криво-ляво хляба на Монмартър.) Но, разбира се, всяко нещо си има край. Ще се наложи емигрантите да се върнат у дома си. Уви! Ние ще ви помирим с вашето необятно отечество, ще признаем вашите Съвети и Париж отново ще стане добрият стар Париж. Право да ви кажа, омръзна ми войната. Десет години продължава тази неспособност на стомаха да смила. Съветите изразяват желание да платят на дребните собственици на руски ценности. Умно, много умно от тяхна страна. Да живеят Съветите! Политиката им не е лоша. Болшевизират Германия. Прекрасно! Аплодирам. Германия ще стане съветска и сама ще се разоръжи. Нас няма да ни боли стомахът при мисълта за тяхната химическа промишленост. Глупаците в нашия квартал ме смятат за болшевик. О-ла-ла!... Но аз добре съм си направил сметката. Болшевизацията не е страшна за нас. Пресметнете — колко добри буржоа има в Париж и

колко работници. Охо! Ние буржоата ще можем да защитим спестяванията си... Кога го нашите работници крещят: „Да живее Ленин!“ и размахват червени знамена, аз ги гледам спокойно. Работникът е бъчвичка с кипнало вино, не бива да я държим затворена. Нека си викат: „Да живеят Съветите!“ — и аз самият виках миналата седмица. Имам руски лихвоносни ценни книжа за осем хиляди франка. Не, ще трябва да се помирите с вашето правителство. Стига глупости. Франкът пада. Проклетите спекуланти, тези въшки, които нападат всяка нация, където валутата пада, това племе от инфлационери отново се прехвърли от Германия в Париж.

В гостилничката бързо влезе млад човек с широка ленена дреха, със светли коси, без шапка.

— Здравей, Гарин — каза той на посетителя, който четеше вестника, — можеш да ме поздравиш... Успех...

Гарин скочи, стисна му ръцете:

— Виктор...

— Да, да. Страшно съм доволен... Ще настоявам да вземем патент.

— В никакъв случай... Да вървим.

Те излязоха от гостилничката, изкачиха се по стъпаловидната уличка, свиха надясно и дълго вървяха покрай неугледните къщи на предградието, покрай оградени с бодлива тел пуциначи, където на въжета се развяваше простряно мизерно бельо, покрай примитивни фабрички и работилнички.

Денят догаряше. По пътя се срещаха групички уморени работници. Тук, на хълмовете, живееше сякаш друго племе хора, други бяха лицата им — упорити, изтощени, волеви. Френската нация, сякаш за да се спаси от затлъстяване, сифилис и израждане, се бе изкачила на височините над Париж и спокойно и сурово очакваше тук часа, когато ще може да очисти от пороците долния град и корабчето на Лютеция^[1] отново да се насочи към слънчевия океан.

— Тук — каза Виктор, като отваряше с американски ключ вратата на ниска тухлена барака.

[1] Гербът на Париж или, както се е казвало в миналото, Лютеция — златно корабче. — Б.а. ↑

Гарин и Виктор Леноар се приближиха до малко тухлено огнище с похлупак. На маса до него бяха наредени в редички безброй пирамидки. На огнището беше изправен дебел бронзов пръстен с дванадесет фаянсови чашки, разположени по окръжността. Леноар запали свещ и погледна Гарин със странна усмивка.

— Пьотр Петрович, ние с вас се познаваме от петнайсетина години — нали? От доста време се знаем. Имахте възможност да се убедите, че съм честен човек. Когато избягах от Съветския съюз — вие ми помогнахте... От това си правя заключение, че отношението ви към мен е добро. Кажете — за какво криете от мен апарата, дявол да го вземе? Много добре знам, че без мен, без тези пирамидки, вие сте безпомощен... Хайде, по другарски...

Като разглеждаше внимателно бронзовия пръстен с фаянсовите чашки, Гарин попита:

— Искате да ви открия тайната?

— Да.

— Ако се наложи, а аз предполагам, че по-нататък ще стане нужда, вие ще трябва да се решите на всичко заради успеха на работата...

Без да сваля поглед от него, Леноар приседна на ръба на огнището, ъглите на устата му затрепериха.

— Да — решително каза той, — съгласен съм.

Той измъкна от джоба на престилката едно парцалче и избърса челото си.

— Не ви принуждавам, Пьотр Петрович. Започнах този разговор, защото вие сте ми най-близкият човек, колкото и странно да е това... Аз бях в първи курс — вие във втори. Ами как да ви кажа, още тогава аз се прекланях май пред вас... Вие сте страшно талантлив... превъзходен... Много смел сте. Умът ви е аналитичен, дързък, страхотен. Страшен човек сте вие. Жесток сте, Пьотр Петрович, като всеки голям талант, не се съобразявате с хората. Попитахте дали съм

готов на всичко, за да работя с вас... Ами да, разбира се... Иска ли питане? Няма какво да губя. Без вас — делнична работа, скука до края на живота. С вас — празник или гибел... Дали съм съгласен на всичко?... Смешно... Ами какво е това „всичко“? Да открадна, да убия?

Той спря. Гарин с очи каза „да“. Леноар се усмихна:

— Познавам френските наказателни закони. Дали съм съгласен да се изложа на опасността от прилагането им? Съгласен съм... Между другото с очите си видях прочутата газова атака на германците на двайсет и втори април през петнайsetsa година. Изпод земята се издигна гъст облак и запълзя към нас на жълто-зелени вълни, като мираж — не си и сънувал такова нещо. Хиляди хора тичаха по бойните полета, обхванати от непреодолим ужас, и захвърляха оръжието. Облакът ни настигаеше. На онези, които успяха да се измъкнат, лицата им бяха тъмночервени, езиците — изплезени, очите — обгорени... Охо, след тази война вече не сме деца.

— С една дума — подигравателно каза Гарин, — най-после сте разбрали — буржоазният морал е един от най-хитрите арабски номера и глупаци са онези, които заради него гълтат зеления газ. Право да си кажа, малко съм се замислял върху тези проблеми... и така... Доброволно ви вземам за другар в общата работа. Вие ще се подчините безпрекословно на разпорежданията ми. Но има едно условие.

— Добре, съгласен съм с каквото и да е условие.

— Вие знаете, Виктор, че пристигнах в Париж с фалшив паспорт, всяка нощ сменям хотела. Понякога ми се налага да взема някоя проститутка, за да не събуждам подозрение. Вчера разбрах, че ме следят. Възложили са следенето на руснаци. Изглежда, че ме смятат за болшевишки агент. Трябва да насоча детективите по лъжлива следа.

— Какво трябва да направя?

— Да се гримирате така, че да приличате на мен. Ако ви заловят, ще им покажете документите си. Искам да се раздвоя. Ние с вас сме на един ръст, ще си боядисате косите, ще си сложите фалшива брадичка, ще си купим еднакви дрехи. След това още тази вечер ще се преместите от вашия хотел в друга част на града, където не ви познават — да кажем — в Латинския квартал. Приемате ли?

Леноар скочи от огнището, енергично стисна ръката на Гарин. След това заразказва как е успял да приготви пирамидките от смес алуминий и железен окис (термит) с твърдо масло и жълт фосфор.

Той постави във фаянсовите чашки на пръстена дванадесет пирамидки и ги запали с помощта на фитилче. Трябваше да се отдръпнат в дъното на бараката — толкова непоносими бяха светлината и горещината.

— Чудесно — каза Гарин, — надявам се, че не остават никакви сажди?

— При такава страхотна температура изгарянето е пълно. Материалите са химически очистени.

— Добре. В близки дни вие ще видите чудеса — каза Гарин, — да вървим да обядваме. Ще изпратим разсилен да вземе багажа ви от хотела. Ще преспим на левия бряг. А утре в Париж ще има двама Гариновци... Имате ли втори ключ от бараката?

Тук нямаше нито блестящ поток от автомобили, нито безделници, които си изкривяват врата от гледане на витрините, нито главозамайващи жени, нито индустриални крале.

Наредени в нови дъски, купища чакъл, натрупана изкопна синя глина посред улицата и наредени отстриани на тротоара канализационни тръби — сякаш разрязан гигантски червей.

Спартаковецът Тарашкин вървеше бавно към острова, отиваше в гребната база. Имаше прекрасно настроение. На някой минувач на пръв поглед той би се сторил дори мрачен, но това се дължеше на обстоятелството, че Тарашкин беше сериозен, уравновесен човек и при него доброто настроение не проличаваше по някакъв външен признак, с изключение на тихото подсвирване и спокойната походка. Оставаха му още стотина крачки до трамвая, когато чу между стивите боричкане и писък. Естествено, всичко, което ставаше в града, представляваше интерес за Тарашкин.

Той погледна зад стивите и видя три хлапета с клош панталони и дебели куртки: те сумтяха ядосано и налагаха четвърто хлапе, — пониско от тях — босо, без шапка, облечено с ватирано късо дамско палто, толкова окъсано, че да се чудиш. То се отбраняваше мълчаливо, мършавото му лице беше изподраскано, малката уста плътно стисната, кафявите очи — като на вълче.

Тарашкин веднага сграбчи за яките две от хлапетата и ги вдигна нагоре, на третото даде един ритник — то изпищя и изчезна зад стивите.

Другите две, размахвайки крака във въздуха, започнаха да заплашват с ужасни думи. Но Тарашкин ги поразтърси по-яко и те притихнаха.

— Много пъти виждам на улицата подобно нещо — каза Тарашкин, като ги поглеждаше в сумтящите муцунки, — да се бият помалки, пикльовци такива! Да не съм ви видял повече да правите така. Ясно ли е?

Принудени да отговорят утвърдително, хлапетата казаха мрачно:
— Ясно.

Тогава той ги пусна и те, мърморейки, че само да им падне сега оня, си тръгнаха с ръце в джобовете.

Пребитото дребно хлапе също се канеше да изчезне, но само се повъртя на едно място, застана тихо и седна, като сгуши глава в изпокъсаното палто.

Тарашкин се наведе над него. Хлапето плачеше.

— Ех ти — каза Тарашкин, — къде живееш?

— Никъде — отвърна хлапето изпод палтото.

— Тоест как така никъде? Нямах ли майка?

— Нямам.

— И баща ли нямаш? Така. Безпризорно дете. Много добре.

Тарашкин постоя известно време, отпуснал бръчките край носа си. Хлапето бръмчеше като муха под палтото.

— Гладен ли си? — запита сърдито Тарашкин.

— Да.

— Е добре, тръгвай с мен в клуба.

Хлапето се помъчи да стане, но краката не го държаха. Тогава той го вдигна на ръце — не тежеше дори един пуд — и тръгна с него към трамвая. Дълго пътуваха. Когато се прехвърляха на друг трамвай, Тарашкин купи кифла, хлапето лакомо я ухапа. До гребната база стигнаха пеша. Когато пусна хлапето пред себе си да влезе през портичката, той каза:

— Само гледай да не крадеш.

— Няма, аз крада само хляб.

Момчето гледаше сънливо водата, която трепкаше със слънчеви петна по лакираните лодки, сребристорозелената върба, преобърнатото ѝ красиво отражение в реката, леките лодки с две и четири гребла, с почернели от слънцето мускулести гребци. Мършавото му лице беше безразлично и уморено. Когато Тарашкин се извърна, то се мушна под дървената площадка, която съединяваше широката порта на гребната база със саловете, и свит на кълбо, изглежда, веднага заспа.

Вечерта Тарашкин го измъкна изпод площадката, нареди му да си измие лицето и ръцете в рекичката и го поведе да вечерят. Настаниха момчето на масата до гребците. Тарашкин каза на другарите си:

— Това момченце може да остане дори при клуба, няма да ви подяде, ще го научим да свикне с водата, на нас ни трябва чевръсто хлапе.

Другарите му се съгласиха: нека живее тук. Момчето слушаше спокойно разговора, здравата лапаше. Като се навечеря, слезе от пейката. Нищо не го учудваше — много беше видяло и патило.

Тарашкин го заведе на саловете, накара го да седне и започна разговор.

— Как се казваш?

— Иван.

— Откъде си?

— От Сибир. От горен Амур.

— Отдавна ли си дошъл оттам?

— Вчера пристигнах.

— Че как си пристигнал?

— Къде пеша бяхтих, къде в сандъка под някой вагон.

— Какво те доведе чак тук в Ленинград?

— Е, това си е моя работа — отговори момчето и се извърна, — щом съм дошъл, значи е трябвало.

— Разкажи ми, нищо няма да ти сторя.

Момчето не отговори и отново лека-полека взе да се сгушва в палтото. Тази вечер Тарашкин не успя да изтръгне нищо от него.

„Двойката“ — двуместна състезателна лодка от червено дърво, изящна като цигулка, едва се движеше като тясна лентичка по огледалната река. Двете гребла се плъзгаха по водата по плоската си страна. Шелга и Тарашкин с бели къси панталони, голи до кръста, с олющени от слънцето гърбове и рамене, седяха неподвижно с вдигнати колене.

Кормчията, сериозно момче с морска фуражка и омотан около врата шал, гледаше секундомера.

— Ще има буря — каза Шелга.

На реката беше горещо, нито лист не помръдваше по буйната зеленина на гористия бряг. Дърветата изглеждаха прекалено източени. Небето беше толкова наситено със слънце, че синкаво кристалната му светлина сякаш се изсипваше на купища кристали. Чак очите те заболяваха, слепоочията те стягаха.

— Гребла на вода! — даде команда кормчията.

Гребците отведнъж се превиха до опънатите колене, със замах потопиха греблата, отметнаха се назад и изпънали крака, почти легнаха на седалките.

— Раз два!...

Греблата се извиха, лодката като стрела се плъзна по реката.

— Раз два, раз два, раз два! — командуваше кормчията.

Ритмично и бързо, в такт с ударите на сърцето — вдишване и издишване — се прегъваха, допирайки се до коленете телата на гребците, изправяха се като пружини. Ритмично, с пулсирането на кръвта, с голямо напрежение работеха мускулите.

Състезателната лодка летеше покрай лодките за разходка, в които хората с тиранти безпомощно размахваха греблата. Шелга и Тарашкин гребяха и гледаха право пред себе си — между веждите на кормчията, поддържайки с очи линията на равновесие. От лодките за разходка само успяваха да извикат подир тях:

— Гледай ги дяволите!... Как пердашат само!...

Излязоха на морския бряг. Пак постояха минута неподвижно върху водата. Избърсаха изпотените си лица. „Раз два!“ Подкараха обратно покрай яхтклуба, където като мъртви платнища висяха в кристалния зной огромните ветрила на състезателните яхти на ленинградските профсъюзи. На верандата на яхтклуба свиреше духовна музика. Опънатите край брега леки, пъстри опознавателни флагчета и знаци не се поклащаха. От ветроходните лодки в реката се хвърляха загорели хора, вдигайки пръски.

Лодката се промъкна между къпещите се, пое по Нева, прелетя под моста, няколко секунди вися на руля до аутригера с четири гребла от клуба „Стрела“, изпревари го (кормчията попита през рамо: „Да не искате на буксир?“), влезе в тясната Крестовка с гористи брегове, където в зелената сянка на сребристите върби се мяркаха червените кърпи и голите колене на женската учебна група, и спря до саловете на гребната база.

Шелга и Тарашкин скочиха на сала, положиха внимателно дългите гребла на наклонената площадка, наведоха се над лодката и по командата на кормчията я измъкнаха от водата, вдигнаха я на ръце и я внесоха през широката порта в бараката. След това отидоха да се облеят на душа. Разтъркаха се до почервеняване и както му е редът, изпиха по чаша чай с лимон. След всичко това се почувстваха като новородени в този прекрасен свят, който заслужаваше те да се заловят най-после с неговото благоустрояване.

На откритата тераса, докато пиеха чай, Тарашкин разказа за вчерашното момче.

— Пъргав, умник, просто чудесен. — Той се наведе над перилата и извика: — Иване, я ела тук.

Тозчас по стълбата зашляпаха боси крака. Иван се появи на терасата. Окъсаното палто не беше на гърба му. (По хигиенни съображения бяха го изгорили в кухнята.) Беше със спортни гащета и вълнена жилетка на голо, страшно овехтяла, цялата завързана с връвчици.

— Гледай — каза Тарашкин, като сочеше с пръст момчето, — колкото и да го придумвах да махне тази жилетка — не ще и не ще. Как ще се къпеш, тебе питам? И поне да беше някоя хубава жилетка, а то — парцал.

— Не мога да се къпя — каза Иван.

— В баня трябва да те изкъпем, черен си от мръсотия.

— Не мога да се къпя в баня. Виж ей дотук мога — Иван посочи до пъпа си и се отдръпна по-близо до вратата.

Чешейки с нокти прасците на краката си, по чиято загоряла кожа оставаха бели следи, Тарашкин изпъшка ядосано:

— Прави с него каквото искаш.

— Ти какво, от водата ли се страхуваш? — запита Шелга.

Момчето го погледна сериозно:

— Не, не се страхувам.

— А защо не искаш да се къпеш?

Момчето наведе глава, стисна упорито устни.

— Страхуваш се, като свалиш жилетката, да не ти я откраднат? — запита Шелга.

Момчето вдигна рамо, усмихна се.

— Виж какво, Иване, не искаш да свалиш жилетката — твоя си работа. Но ние не можем да те приемем с жилетката. Вземи моята, събличай се.

Шелга започна да разкопчава жилетката си. Иван заотстъпва. Зениците му неспокойно се защураха. Само веднъж той погледна умолително Тарашкин и продължаваше странишком да се придвижва към стъклената врата, отворена към вътрешната тъмна стълба.

— Е, няма да си играем сега пък. — Шелга стана, заключи вратата, взе ключа и седна точно срещу вратата.

— Хайде, сваляй я.

Момчето се озърташе като зверче. Сега то стоеше до самата врата — с гръб към стъклото. Веждите му се навъсиха. Изведнъж рязко смъкна парцала от гръба си и го подаде на Шелга:

— На, дай ми твоята.

Но сега Шелга вече гледаше с огромно учудване не момчето, а встрани от рамото му — стъклената врата.

— Давайте де — сърдито повтори Иван, — к'во се смееете? Не съм малък.

— Ама че чудак! — Шелга се смееше високо. — Я се обърни да видя гръба ти. (Момчето удари тила си в стъклото, като че ли някой го блъсна.) Обърни се, и бездруго виждам, че на гръба ти е написано нещо.

Тарашкин скочи. Момчето прелетя през терасата като лека топчица, прехвърли се през перилата. Тарашкин едва успя да го хване. Иван впи в ръката му остриите си зъби.

— Ама че глупак. Недей да хапеш!

Тарашкин го притисна силно до себе си. Милваше го по сивкавата обръсната глава.

— Съвсем е подивяло хлапето. Като мишка трепери. Успокой се, нищо няма да ти направим.

Момчето притихна в ръцете му: само сърцето му лудо биеше. Неочаквано то му пошепна в ухото.

— Не му давайте, не бива да се чете написаното на гръба ми. Никой не бива да го чете. Иначе ще ме убият за това.

— Ама ние няма да го четем, не ни интересува — повтори Тарашкин през сълзи от смях. През всичкото време Шелга стоеше на другия край на терасата — гризеше нокти, присвил очи, сякаш отгатваше загадка. Изведнъж той скочи и въпреки съпротивата на Тарашкин обърна момчето с гръб към себе си. Изумление, почти ужас се изписаха на лицето му. На мършавия гръб на момчето, малко по-

долу от плешките, с химически молив бе написано с размазали се от потта полуизтрити букви:

„... За Пьотр Гар... Резул... е са досега успокоител... дълбочината на перидота предполагам е на пет километра продълж... търсения... необходи... помощ... Глад... побързай с експедици...“

— Гарин, това е Гарин! — закрещя Шелга. През това време в двора на клуба с трясък и пукот влетя мотоциклет от криминалната милиция и служителят извика отдолу:

— Другарю Шелга, за вас — бърза...
Беше телеграмата на Гарин от Париж.

Златното моливче докосна бележника:

— Името ви, господине?

— Пянков Питкевич.

— Целта на посещението ви?...

— Предайте на мистър Ролинг, че ми е възложено да водя преговори за апарата на Гарин, за който той знае.

Секретарят мигновено изчезна. След минута Гарин влизаше през ореховата врата в кабинета на краля на химията. Ролинг пишеше. Без да вдига очи, предложи му да седне. После, без да вдига очи:

— Дребните парични операции минават през моя секретар — той взе попивателната преса със слабата си ръка и чукна по написаното, — въпреки това готов съм да ви изслушам. Давам ви две минути. Какво ново при инженер Гарин?

Сложил крак върху крак, силно опънатите ръце — върху коляното, Гарин каза:

— Инженер Гарин иска да знае дали ви е известно точно предназначението на неговия апарат?

— Да — отговори Ролинг, — доколкото ми е известно, за промишлени цели апаратът представлява някакъв интерес. Разговарях с някои от членовете на нашия концерн — те са съгласни да закупят патента.

— Апаратът не е предназначен за промишлени цели — рязко отвърна Гарин, — това е апарат за разрушаване. Наистина той много добре може да служи на металургията и минната промишленост. Но засега плановете на инженер Гарин имат друг характер.

— Политически?

— Е... Инженер Гарин малко се интересува от политика. Той се надява да създаде такъв социален строй, който му допада най-много. Политиката е дребна работа, функция.

— Къде да го създаде?

— Разбира се, че навсякъде, на всички континенти.

— Охо! — каза Ролинг.

— Инженер Гарин не е комунист, успокойте се. Но той не е напълно и ваш. Повтарям, неговите планове са обширни. Апаратът на инженер Гарин му дава възможност да превърне в действителност и най-болезнената фантазия. Той е построен вече и може да бъде демонстриран, ако искате още днес.

— Хм! — каза Ролинг.

— Гарин следеше вашата работа, мистър Ролинг, и намира, че имате добър замах, но ви липсва голяма идея. Е — химически концерн или въздушно-химическа война. Или превръщането на Европа в американски пазар... Всичко това е дребна работа, няма централна идея. Инженер Гарин ви предлага сътрудничество.

— Вие ли сте луд или той? — запита Ролинг.

Гарин се разсмя, потърка силно с пръст носа си отстрани.

— Знаете ли — дори това, че ме слушате не две, а девет минути и половина, е вече добре.

— Готов съм да платя на инженер Гарин петдесет хиляди франка за патента на изобретението му — каза Ролинг и отново започна да пише.

— Предложението трябва да се разбира така: имате намерение със сила или с хитрост да вземете апарата, а с Гарин да се справите така, както с неговия помощник на о-в Крестовски?

Ролинг бързо остави писалката, само двете червени петна на скулите издаваха вълнението му. Взе от пепелника димящата пура, облегна се в креслото и погледна Гарин с мътните си очи, които не изразяваха нищо.

— Да предположим, че смятам да постъпя точно така с инженер Гарин, какво следва от това?

— Ами това, че Гарин явно се е излъгал.

— В какво?

— В предположението си, че сте негодник от по-голям мащаб — Гарин изрече всичко това отсечено, на срички, гледайки Ролинг весело и дръзко. А Ролинг само изпусна синкав дим и внимателно помахаше с пурата пред носа си.

— Глупаво е да делия с инженер Гарин печалбите, когато мога да взема всичките сто процента — каза той. — И така, за да приключим, предлагам сто хиляди франка и нито сантим повече.

— Наистина, мистър Ролинг, вие все увъртате някак си. Ами че вие нищо не рискувате. Вашите агенти Семьонов и Тъклински са проследили къде живее Гарин. Съобщете на полицията и ще го арестуват като болшевишки шпионин. А Тъклински и Семьонов ще откраднат апарата и чертежите. Всичко това няма да ви струва повече от пет хиляди. А за да не се опита Гарин по-късно да възстанови чертежите, винаги може да бъде отпратен по етапен ред в Русия през Полша, където още на границата да го пречукат. Защо сто хиляди франка?

Ролинг се изправи, погледна под око Гарин и се заразхожда из стаята, а лачените му обувки потъваха в сребристия килим. Неочаквано измъкна ръката си от джоба и щракна с пръсти.

— Машинации — каза той, — лъжете. Премислил съм пет хода предварително всевъзможни комбинации. Няма никаква опасност. Вие сте просто дребен шарлатанин. В играта Гарин е мат. Той знае това и ви изпрати да се пазарите. Няма да дам дори два луидора за неговия патент. Гарин е проследен и се хвана. (Той бързо погледна часовника, пхна го бързо в джоба на жилетката си.) Вървете по дяволите!

В това време Гарин също бе станал и стоеше до масата, навел глава. Когато Ролинг го прати по дяволите, той прекара длан по косите си и промълви с изнемощял глас, като човек, попаднал неочаквано в капан:

— Добре, мистър Ролинг, съгласен съм с всички ваши условия. Говорехте за сто хиляди...

— Нито сантим! — извика Ролинг. — Махайте се или ще бъдете изхвърлен!

Гарин мушна пръсти под яката си, очите му започнаха да се извърщат нагоре. Олюля се. Ролинг закрепця:

— Без номера! Вън!

Гарин захърка и се строполи на една страна върху писалището. Дясната му ръка се удари в изписаните листове хартия и конвулсивно ги сграбчи. Ролинг се спусна към електрическия звънец. В същия миг влезе секретарят.

— Изхвърлете този субект...

Секретарят приклепна като барс, изящните мустачки настръхнаха, железните му мускули под тънкото сако се втвърдиха... Но Гарин вече се отдръпваше от писалището все на една страна,

кланяйки се на Ролинг. Тичешком слезе по мраморната стълба на булевард Малзерб, скочи в наемна кола с вдигнат покрив, каза високо адреса, вдигна двете прозорчета, пусна зелените завески и накъсано, рязко започна да се смее.

Извади от джоба на самото смачканата хартия и внимателно я разглади на коленете си. На шумолящия лист (откъснат от голям бележник) Ролинг бе нахвърлил с едър почерк работни бележки за деня. Изглежда, в момента, когато в кабинета е влязъл Гарин, ръката на наострилия уши Ролинг е започнала да пише машинално, издавайки скритите му мисли. Три пъти едно под друго беше написано: „Улица Гоблен, шестдесет и три, инженер Гарин.“ (Това беше новият адрес на Виктор Леноар, който Семьонов току-що му бе съобщил по телефона.) После: „Пет хиляди франка — на Семьонов...“

— Успех! Дявол да го вземе! Това се казва успех! — шепнеше Гарин, разглаждайки внимателно листовете върху коленете си.

След десет минути Гарин изскочи от автомобила на булевард Сен Мишел. Огледалните прозорци на кафене „Пантеон“ бяха вдигнати. В дъното до една масичка седеше Виктор Леноар. Щом видя Гарин, вдигна ръка и щракна с пръсти.

Гарин припряно седна на неговата масичка — с гръб към светлината. Сякаш беше седнал пред огледало: Виктор Леноар имаше същата продълговата брадичка, мека шапка, папионка, раирано сако.

— Привет! Успех! Необикновен! — каза Гарин и очите му се смееха. — Ролинг е съгласен на всичко. — Поема еднолично предварителните разходи. Когато започне експлоатацията, петдесет процента от печалбата — на него, петдесет — на нас.

— Подписа ли контракт?

— Ще го подпише след два-три дни. Демонстрирането на апарата ще трябва да се отложи. Ролинг постави условия — да подпише едва тогава, когато с очите си види как работи апаратът.

— Черпиш ли бутилка шампанско?

— Ако искаш две, три, една дузина.

— И все пак жал ми е, че тази акула ни глътна половината доходи — каза Леноар, повиквайки келнера. — Бутилка „Ироа“, от най-сухото...

— Без капитал ние все едно не можем да работим със замах. Знаеш ли, Виктор, ако моето камчатско предприятие беше успяло — десет ролинговци щях да пратя по дяволите.

— Какво камчатско предприятие?

Келнерът донесе вино и чаши. Гарин запали пура, облегна се на плетения стол и присвил очи, заразказва поклащайки се:

— Помниш ли Николай Христофорович Манцев, геолога? Преди петнайсет години той ме намери в Петроград. Току-що се беше върнал от Далечния изток, уплашил се бе да не го мобилизират и помоли да му помогна да не го изпратят на фронта.

— Манцев служеше в английската златна компания, нали?

— Провеждаше проучвания за находища на Лена, на Алдан, по-късно в Колима. Разправяше чудесии. Просто под краката си намирали самородни късове злато от по петнайсет килограма... Точно тогава в мен се зароди идеята, генералната идея в моя живот... Тя е много дръзка, дори безумна, но аз вярвам в нея. А щом вярвам, и дяволът не може да ме спре. Разбираш ли, скъпи мой, единственото нещо на света, което желая с цялото си същество, е властта... Не някаква си там кралска, императорска — това е нищожно, пошло и скучно. Не, абсолютна власт... Някой път ще ти разкажа за моите планове. За да властвуваш, е нужно злато. А за да властвуваш както аз искам, е нужно повече злато, отколкото имат всички индустриални, борсови и прочее крале, взети заедно...

— Наистина смели планове — с весел смях каза Леноар.

— Но аз съм на верен път. Ще държа целия свят ето тук! — Гарин стисна юмрук. — Ориентири по моя път са гениалният Николай Христофорович Манцев, после Ролинг, по-точно — неговите милиарди, и трето — моят хиперболоид...

— А Манцев какво?

— Та тогава, в петнайсета година, аз мобилизирах всичките си парички, повечето с нахалство, отколкото с подкуп освободих Манцев от военна повинност и го изпратих с малка експедиция на Камчатка, в джендема... До седемнайсета година той все още ми пишеше: работата му беше тежка, много трудна, условията — ужасни... От осемнайсета година — сам разбираш — загубих следите му... Всичко зависи от неговите проучвания...

— Какво търси той там?

— Нищо не търси... Манцев само трябва да потвърди моите теоретични предположения. Крайбрежието на Тихия океан — азиатското и американското — е краят на древния континент, потънал на дъното на океана. Такава гигантска тежест сигурно се е отразила върху разпределението на дълбоките минерали, които се намират в разтопено състояние. Веригата действащи вулкани на Южна Америка — в Андите и Кордилерите, вулканите на Япония и най-последно на Камчатка потвърждават, че разтопените минерали от Оливиновия пояс — злато, живак, перидот и прочее — по бреговете на Тихия океан са много по-близо до повърхността на земята, отколкото на други места по земното кълбо...^[1] Ясно ли ти е?

— Не разбирам за какво ти е на теб Оливиновият пояс?

— За да владее света, драги мой... Е, да прием. За успеха...

[1] Предполага се, че между земната кора и твърдото централно ядро на земята има слой разтопени метали — така наречения Оливинов пояс. — Б.а. ↑

С черна копринена блузка, каквито носят мидинетките, с къса пола, напудрена, с начернени мигли, Зоя Монроз скочи от автобуса до порт Сен Дени, претича шумната улица и влезе в огромното, излизащо на две улици кафене „Глобус“ — убежище на всевъзможни певци и певици от Монмартър, на посредствени актьори и актриси, на крадци, проститутки и анархистично настроени млади хора от онези, които с десет су в джоба тичат по булевардите, облизвайки пресъхналите си от възбуда устни, жадуващи за жени, обувки, копринено бельо и всичко на света...

Зоя Монроз намери свободна масичка. Запали цигара, кръстоса крак върху крак. Моментално край нея мина един с венерически колене — промърмори хрипливо: „Защо си такава сърдита, малката?“ Тя извърна глава. Друг един, срещу нейната масичка, се изплези. Още един се засили уж по погрешка: „Сладурче, най-последно...“ Зоя го отрязва, прати го по дяволите.

Изглежда, тук тя беше добра стръв, макар че се бе погрижила да изглежда като уличница. В кафене „Глобус“ имаха нюх към жените. Тя поръча на гарсона да донесе литър червено и седна пред напълнената чаша, подпряла страните си с ръце. „Не е хубаво, детето ми, почваш да се пропиваш“ — каза едно старче актьор, минавайки край нея, като я потупа по гърба. Беше изпушила вече три цигари. Най-последно, без да бърза, влезе онзи, когото тя очакваше — мрачен, набит човек, с ниско, обрасло с коса чело и студени очи. Мустаците му бяха позасукани нагоре, пъстрата якичка се бе врязала в пълния врат. Беше облечен отлично — без излишен лукс. Седна. Кимна за поздрав на Зоя. Огледа се наоколо и някои и други наведоха очи. Това беше Гастон Патешкия нос, в миналото — крадец, после бандит от шайката на прочутия Боно. По време на войната стигна до чин подофицер, а след демобилизацията премина на спокойна работа на сутенър от голям мащаб.

Сега служеше при доста известната Сузана Бурж. Но тя прецъфтяваше. Слизаше на стъпалото, което Зоя Монроз отдавна бе прекрачила. Гастон Патешкия нос казваше:

— Сузана има добър материал, но никога не ще може да го използва. Сузана не чувства съвременността. Голямо чудо — дантелени кюлоти и сутрешна вана с мляко. Отживяло — за провинциалните пожарникари. Не, кълна се в иприта, който ми изгори гърба при къщата на салджията на Изер — ако съвременната проститутка иска да бъде шикозна, трябва да сложи в спалнята си радиоапарат, да учи бокс, да стане остра като бодлива тел, тренирана като осемнайсетгодишно момче, да може да ходи на ръце и да скача от двайсет метра във водата. Тя трябва да посещава събранията на фашистите, да разговаря за отровните газове и да сменя любовниците си всяка седмица, за да не свикват на свинщина. А моята само да я видите, лежи във ваната с мляко като норвежка съомга и мечтае за селскостопанска ферма от четири хектара. Простачка глупава.

Към Зоя Монроз той се отнасяше с извънредно голямо уважение. Когато я срещаше в нощните ресторанти, почтително я канеше да потанцуват и ѝ целуваше ръка, с което удостоверяваше една-единствена жена в Париж. Зоя едва поздравяваше доста известната Сузана Бурж, но с Гастон поддържаше дружба и от време на време той изпълняваше най-деликатните ѝ поръчки.

Днес тя бе извикала спешно Гастон в кафене „Глобус“ и дойде в прелъстителен вид на улична мидинетка. Гастон само стисна челюсти, държеше се както трябва.

Докато си пийваше от киселичкото вино и примижаваше от дима на лулата, той слушаше мрачно какво му говори Зоя. Щом свърши, тя изпука с пръсти. Гастон каза:

— Но това е опасно.

— Гастон, ако успеете, вие ще бъдете осигурен завинаги.

— За никакви пари, госпожо, сега не се наемам нито да очистя, нито да ограбя някого: не са ония времена. Сега апашите предпочитат да служат в полицията, а професионалните крадци — да издават вестници и да се занимават с политика. Убиват и грабят само новациите, провинциалистите и малчуганите, които са пипнали венерическа болест. И веднага се записват в полицията. Какво да се прави — зрелите хора трябва да си останат в спокойни пристанища. Ако искате

да ме наемете за пари — ще ви откажа. Друго е да го направя за вас. Тогава бих могъл да рискувам да си строша главата.

Зоя пусна дим от ъгълчето на яркочервените си устни, усмихна се нежно и сложи красивата си ръка върху ръкава на Патешкия нос.

— Мисля, че ние с вас ще се споразумеем.

Ноздрите на Гастон трепнаха, мустаците се размърдаха. Той прикри със синкавите си клепачи непоносимия блясък на изпъкналите си очи.

— Искате да кажете, че бих могъл вече да освободя Сузана от моите услуги?

— Да, Гастон.

— Моите мустаци ще ухаят на вашата кожа?

— Мисля, че и това ще дойде, Гастон.

— Добре. — Той се облегна. — Добре. Всичко ще бъде така, както искате.

Обедът привърши. Кафето със стогодишен коняк е изпито. Пурата „Корона Коронас“ от два долара е изпушена до половина, а пепелта не е паднала. Настъпи мъчителният час: накъде да вървят „понататък“, с какъв сатанински лък да изсвирят на уморените си нерви нещо веселичко?

Ролинг поиска програмата на всички парижки увеселителни заведения.

— Искате ли да танцувате?

— Не — отвърна Зоя, закривайки със самурената кожа половината от лицето си.

— Театър, театър, театър — четеше Ролинг. Всичко беше скучно; комедия в три действия, в която актьорите от скука дори не се гримират, актрисите с тоалети от прочути шивачи гледат към зрителния салон с безизразни очи.

— Ревю. Ревю. А ето: „Олимпия — сто и петдесет голи жени само с обувки и чудото на техниката: дървена завеса, разделена на шахматни квадратчета, в които при всяко вдигане и спускане се виждат съвсем голи жени.“ Искате ли да идем?

— Мили приятелю, те всичките са кривокраки — момичета от булевардите.

— „Аполо“. Тук не сме били. Двеста голи жени само по... Това ще го отменим. „Кросното“. Пак жени. Така, така. Освен това „Световноизвестните музикални клоуни Пим и Джек“.

— За тях се говори — каза Зоя, — да идем.

Те заеха запазената ложа до сцената. Показваха ревюто.

Млад мъж с прекрасен фрак и зряла жена в червено с широкопола шапка, непрекъснато се разхождаха и се редуваха с незлобливи подигравки по адрес на правителството, с невинни шеги за шефа на полицията, очарователно се подиграваха на натъпканите с валута чужденци, но така, че те да не си отидат веднага след това

представление завинаги от Париж и да не разубедят свои приятели и роднини да посетят веселия Париж.

След като поприказваха за политиката, младият мъж, който се разхождаше непрекъснато, и дамата с пръчката извикаха: „Алее оп“. И на сцената изтичаха голи като в баня момичета, много бели, напудрени. Те се подредиха в жива картина, изобразяваща настъпваща армия. Фанфарите и сигналните рогове мъжествено екнаха.

— На младите това сигурно им действа — каза Ролинг.

Зоя отговори:

— Когато жените са толкова много, не действат. После спуснаха завесата и отново я вдигнаха. До рампата бе поставен бутафорен роял, който заемаше половината сцена. Заудряха дървените пръчици на джаза, излязоха Пим и Джек. Пим — както винаги в невероятен фрак, с жилетка до коленете, свличащи се панталони, грамадни обувки, които веднага му избягаха (аплодисменти), физиономия на добродушен идиот. Джек — посипан с брашно, с филцова шутовска капа, на задника — газен фенер.

Отначало какво ли не правеха, за да предизвикват смях до припадък. Джек биеше Пим по мутрата, а той изпускаше отзад облак от прах, после Джек удряше Пим по черепа, след което му изскачаше гумен мехур.

Джек каза: „Слушай, искаш ли да ти посвирия на този роял?“ Пим се изсмя високо и каза: „Добре, посвири на този роял“ — и седна подалечко. Джек удари клавишите с всичка сила, задната част на рояла падна. Отново Пим се смя страшно гръмко. Джек повторно удари по клавишите, падна страничната дъска на рояла. „Не е лошо“ — каза Джек и фрасна Пим по мутрата. Той се търкулна през цялата сцена, падна (барабанът — бум). Стана: „Не е лошо“, изплю шепа зъби, извади от джоба си метличка и лопатка, с каквито събират фъшкиите по улицата, почисти се. Тогава Джек за трети път удари клавишите, целият роял се разпадна, под него се оказа обикновен концертен роял. Джек килна на носа филцовата си капа и засвири вдъхновено с голямо изкуство „Кампанела“ от Лист.

Ръцете на Зоя Монроз изстинаха. Тя се обърна към Ролинг и прошепна:

— Това е велик артист.

— Не е лошо — каза Пим, когато Джек спря да свири, — сега послушай как ще свиря аз.

Той заизмъква от различни джобове дамски кюлоти, износена обувка, тръбичка за клизма, живо котенце (аплодисменти), извади цигулка и като обърна към зрителите в залата скръбното си лице на добродушен идиот, засвири безсмъртен етюд от Паганини.

Зоя се изправи, праметна през врата самурената кожа: брилянтите ѝ блеснаха.

— Да вървим, противно ми е. За съжаление някога бях артистка.

— Къде ще се денем миличка! Десет и половина е.

— Да вървим да прием.

След няколко минути лимузината им спря на Монмартър, на тясна улица, осветена от десетте прозореца на вертеп „Вечерята на краля“. В ниския салон в яркочервена коприна, с огледален таван и огледални стени, задушен и задимен от пушене, в теснотия, сред летящи серпантини, целулоидни топчета и конфети се поклащаха в танц жени, целите оплетени в хартиени ленти, голи до кръста, към гримираните им бузи се притискаха зачервени и бледи, пияни, изпити, възбудени мъжки лица. Роялът гърмеше. Виеха, скимтяха цигулки и трима негри надуваха автомобилни свирки, хлопаха с дъсчици, дрънчаха, тракаха с чинели, думкаха барабани. Нечие мокро лице се приближи плътно до Зоя. Нечии женски ръце обвиха шията на Ролинг.

— Дайте път, деца мои, път на краля на химията — пресилваше да крещи метрдотелът, едва намери място на тясна маса, сложена покрай яркочервената стена, и покани Зоя и Ролинг да седнат. Към тях полетяха топчета, конфети, серпантини.

— Привличате вниманието — каза Ролинг.

Зоя, полуотпуснала клепачи, пиеше шампанско. Беше ѝ задушно и усещаше влага под леката коприна, едва прикриваща гърдите ѝ. Едно целулоидно топче я удари по страната.

Тя обърна бавно глава — нечии тъмни мъжки очи, сякаш очертани с въглен, я гледаха с мрачна възхита. Тя се наведе напред, облегна на масата голите си ръце, поглъщайки този поглед като вино: не е ли безразлично от какво ще се опиянява?

Лицето на човека, който я гледаше, сякаш се смъкна за тези няколко секунди. Зоя подпря брадичката си на сплетените пръсти на ръцете си, недружелюбно срещна право в очите този поглед... Виждаше е някъде този човек. Кой е той — нито е французин, нито англичанин. В тъмната му брадичка се виждат конфети. Красива уста. „Интересно дали Ролинг ревнува?“ — помисли си тя.

Промъкналият се между танцуващите келнер ѝ подаде бележка. Тя бе изумена, облегна се на канапето. Хвърли поглед към Ролинг,

който смучеше пурата, и прочете:

„Зоя, онзи, когото гледате така разнежено, е Гарин...
Целувам ви ръка.

Семьонов.“

Изглежда, беше преbledняла толкова силно, че недалеч от масата им нечий глас проеча през шума: „Вижте, на дамата ѝ прилоша.“ Тогава тя протегна празната чаша и келнерът наля шампанско.

Ролинг каза:

— Какво ви е написал Семьонов?

— После ще ви кажа.

— Писал е нещо за господина, който най-нахално ви разглежда. Същият беше вчера при мен. Аз го изгоних.

— Ролинг, нима не можете да го познаете?... Помни те ли на площад Етоал?... Това е Гарин.

Ролинг само изсумтя. Извади пурата от устата. „Аха.“ Изведнъж лицето му доби същия израз, както тогава, когато сновеше по сребристия килим в кабинета си, обмисляйки с пет хода напред всички възможни комбинации на борба. Тогава той енергично бе щракнал с пръсти. Сега се обърна към Зоя с изкривена уста.

— Да си тръгваме, трябва да поговорим сериозно.

При вратата Зоя се обърна. През дима и оплетените серпантини отново видя пламналите очи на Гарин. После — съвсем загадъчно, тъй, че дори свят ѝ се зави — лицето му се раздвои: онзи, който седеше пред него, с гръб към танцуващите, се приближи до него и двамата гледаха Зоя. А може би това беше измама на огледалото...?

Зоя замижа за миг и изтича надолу по изтъркания килим към автомобила. Ролинг я чакаше. Хлопвайки вратичката, той докосна ръката ѝ:

— Аз не ви разказах всичко за срещата си с този самозван Пянков-Питкевич... Не можах да си обясня някои неща: защо му беше необходимо да разиграва истеричен припадък? Нали не е могъл да очаква, че у мен ще се намери капка жалост... Цялото му поведение е подозрително. Но защо дойде при мен?... Защо се строполи върху писалището?...

— Ролинг, вие не ми разказахте това...

— Да, да... Събори часовника... Измачка книгата ми...

— Опитвал се е да открадне ваши книжа?

— Какво? Да открадне ли? — Ролинг помълча. — Не, не беше така. Той загуби равновесие и падна на ръката си върху папката... Там имаше няколко листа...

— Сигурен ли сте, че нищо не е изчезнало?

— На тях бях написал незначителни бележки. Измачкали се бяха, хвърлих ги в кошчето.

— Много ви моля, спомнете си до най-малките подробности целия разговор...

Лимузината спря на улица Сена. Ролинг и Зоя влязоха в спалнята. Зоя смъкна бързо роклята и легна в широкото гравирано легло с орлови крака, с брокатен балдахин — едно от оригиналните легла на Наполеон Първи. Ролинг се събличаше бавно, като се разхождаше по килима и оставяше дрехите си по позлатените столове, по масичките, върху полицата над камината и разказваше с най-малки подробности за вчерашното посещение на Гарин.

Зоя слушаше, опряна на лакът. Ролинг започна да смъква панталона и заподскача на един крак. В този момент не приличаше на крал. После легна, каза: „Това е абсолютно всичко“ — и се покри с атлазения юрган до носа. Синкава нощна лампа осветяваше разкошната спалня, разхвърляните дрехи, златните амури по колонките на леглото и сгущения в юргана месест нос на Ролинг. Главата му бе потънала във възглавницата, устата беше полуотворена, кралят на химията бе заспал.

Този похъркват нос особено пречеше на Зоя да мисли. Отвличаше вниманието ѝ към съвсем други, ненужни спомени. Тя разтърсваше глава, пропъждаше ги, но вместо Ролинг върху възглавницата ѝ се привиждаше друга глава. Омръзна ѝ да се съпротивлява, затвори очи, усмихна се. Веднага изплува побледнялото от вълнение лице на Гарин... Дали да не позвъни на Гастон Патешкия нос и да му каже да отложи? Неочаквано сякаш игла я прободде: „С него седеше двойник... Също както в Ленинград...“

Тя се измъкна от юргана, обу набързо чорапите си. Ролинг изсумтя нещо насън, но само се обърна на другата страна.

Зоя изтича в гардеробната си. Облече пола, дъждобран, стегна го с колана. Върна се в спалнята за чантичката, в нея имаше пари...

— Ролинг — тихо повика тя. — Ролинг... Загубени сме...

Но той пак само изсумтя. Зоя слезе във вестибюла и едва отвори високата входна врата. Улица Сена беше пуста. В тясната пролука над покривите на мансардите се жълтееше мътната луна. Стана ѝ тъжно. Тя гледаше този лунен кръг над заспалия град... „Боже, боже, колко е страшно, колко е мрачно...“ Смъкна към лицето с двете ръце шапчицата си и затича към крайбрежната улица.

Старата триетажна къща с номер шестдесет и три на улица Гоблен имаше изглед към незастроено място. От тази страна прозорците се виждаха на третия етаж — на мансардата. Друга страна, без нито един прозорец, излизаше към парк. Откъм фасадата на улицата, на първия етаж, се помещаваше кафене за файтонджии и шофьори. Вторият етаж заемаше хотел за нощни срещи. На третия — в мансардата — се даваха стаи на постоянни наематели. Там се отиваше през входната врата и един дълъг тунел.

Беше два часът през нощта. На улица Гоблен не светеше нито един прозорец. Кафенето беше вече затворено — всички столове бяха сложени върху масите. Зоя спря пред вратата, гледа около минута номера — шестдесет и три. Усещаше студени тръпки по гърба си. Реши се. Позвъни. Зашумоля веригата, вратата се откряна. Тя се шмугна в тъмния вход. Някъде отдалеч измърмори гласът на портиерката: „Нощем се спи, трябва да се прибирате навреме.“ Но не запита кой влезе.

Тук редът беше като във вертепите. Зоя бе обзета от ужасна тревога. Пред нея беше нисък мрачен тунел. На граповата стена, боядисана в тъмночервено, мъждукаше светилен газ. Семъонов бе обяснил: в края на тунела — наляво — по вита стълба — на третия етаж — наляво — единадесета стая.

По средата на тунела Зоя спря. Стори ѝ се, че в далечината, отляво, някой надникна за миг и се скри. Дали да не се върне? Ослуша се — нито звук. Дотича до завоя на някаква воняща площадка. Оттук започваше витата стълба. Зоя се заизкачва на пръсти, като се страхуваше да докосне лепкавите перила.

Цялата къща спеше. На площадката на втория етаж изполющен свод водеше към тъмен коридор. Изкачвайки се нагоре. Зоя се обърна и отново ѝ се стори, че откъм свода някой надникна и се скри... Само че не беше Гастон Патешкия нос... „Не, не, Гастон още не е дошъл, не може да е тук; не е успял...“

На площадката на третия етаж светеше фенер, осветявайки кафява стена с надписи и рисунки, които говореха за незадоволени желания. Ако Гарин не си е в стаята, тя ще го чака тук до сутринта. Ако е вътре и спи — няма да си иде, докато не получи онова, което е взел от писалището на булевард Малзерб.

Зоя свали ръкавиците, пооправи косите си под шапката и тръгна по коридора наляво. На петата врата беше написано с едри бели букви — 11. Зоя натисна дръжката, вратата леко се отвори.

През отворения прозорец в малката стая падаше лунна светлина. На пода се търкаляше отворен куфар. Рязко белееха разхвърлени книжа. До стената, между умивалника и скрина, на пода седеше човек само по риза, голите му колене бяха свити, босите ходила изглеждаха огромни... Луната осветяваше половината лице, блестеше широко отворено око и се белееха зъби — човекът се усмихваше. Леко отвори уста, без да диша, Зоя гледаше неподвижно смеещото се лице — това беше Гарин.

Тази сутрин в кафене „Глобус“ тя бе казала на Гастон Патешкия нос: „Открадни от Гарин чертежите и апарата и ако е възможно, убий го.“ Вечерта видя през дима над чашата шампанско очите на Гарин и почувствува, че само да я повика такъв човек — тя ще захвърли, ще забрави всичко и ще тръгне след него. През нощта, разбрала опасността и хукнала да търси Гастон, за да го предупреди, тя все още не съзнаваше кое я бе подгонило в такава тревога из Париж през нощта, от кръчма в кръчма, в игрални домове, навсякъде, където би могъл да бъде Гастон, и я бе довело накрая на улица Гоблен. Какви чувства бяха накарали тази умна, хладнокръвна, жестока жена да отвори вратата към стаята на човека, обречен от самата нея на смърт?

Тя гледаше зъбите и ококореното око на Гарин. Пресипнало, тихо извика и се наведе над него. Беше мъртъв. Лицето посиняло. По врата му личаха набъбнали драскотини. Същото лице — отслабнало, привличащо, с развълнувани очи, с конфети в копринено меката брадичка... Зоя се хвана за студения мрамор на умивалника и с мъка се изправи, забравила защо изобщо бе дошла. Горчива слюнка изпълваше устата ѝ. „Остава само да се строполя в безсъзнание.“ С последни усилия откъсна копчето на якичката, която я задушаваше. Тръгна към вратата. Там стоеше Гарин.

Зъбите му блестяха, открити в застинала усмивка, също както на онзи там на пода. Той вдигна пръст заплашително. Зоя разбра, запуши устата си с ръка, за да не закрепчи. Сърцето биеше като изскочило изпод водата... „Жив, жив...“

— Не аз съм убит — шепнешком каза Гарин, като продължаваше да заплашва с пръст, — убили сте Виктор Леноар, моя помощник... Ролинг ще иде на гилотината...

— Жив, жив — пресипнало промълви тя.

Той я хвана за лактите. В същия миг Зоя отметна глава, наведе се напред с цялото си тяло, без да се съпротивлява. Гарин я привлече към себе си и усетил, че краката ѝ не държат, я прегърна през раменете.

— Защо сте тук?

— Търсих Гастон...

— Кого, кого?

— Този, на когото наредих да ви убие...

— Така си и мислех — каза той, гледайки я в очите.

Тя отговори като в просъница:

— Ако Гастон ви беше убил, щях да свърша със себе си.

— Не разбирам...

Зоя повтори след него, сякаш бълнуваше, с нежен, отслабващ глас:

— И аз не разбирам...

Този странен разговор се водеше до вратата. В прозореца луната залязваше зад графитния покрив. Край стената се зъбеше Леноар. Гарин каза тихо:

— Дошли сте за автографа на Ролинг?

— Да. Смилете се.

— Над кого? Над Ролинг?

— Не. Над мен. Смилете се — повтори тя.

— Аз пожертвувах приятеля си, за да погубя Ролинг... И аз съм убиец като вас... Да се смиля?... Не... не...

Внезапно той се изправи. Дръпна рязко Зоя зад вратата. Продължавайки да стиска ръката ѝ над лакътя, погледна зад свода на стълбата...

— Да вървим. Ще ви изведе отгук през парка. Слушайте, вие сте изумителна жена — очите му блеснаха с луда ирония, — пътищата ни се сляха... Чувствувате ли?...

Той затича с нея по витата стълба. Зоя не се съпротивляваше, зашеметена от някакво странно чувство, надигнало се у нея като току-що кипнало мътно вино.

На долната площадка Гарин зави някъде в тъмното, спря се, запали восъчна клечка кибрит и с усилие отвори ръждясалия катинар, който явно не е бил отварян години наред.

— Както виждате, всичко е предвидено. — Те излязоха под тъмните влажни дървета на парка. В същото време през вратата откъм улицата нахлуваше отряд полицаи, повикан по телефона от самия Гарин четвърт час преди това.

Шелга добре помнеше „загубената пешка“ във вилата на остров Крестовски. Тогава (на Булеварда на Профсъюзите) той разбра, че Пянков-Питкевич непременно ще дойде още веднъж на вилата, за да вземе онова, което бе скрил в мазето. По здрач (същия ден) Шелга се промъкна във вилата, без да се обади на пазача, и с джобно фенерче слезе в мазето. „Пешката“ тозчас бе загубена: на две крачки от капака в кухнята стоеше Гарин. Само една секунда преди идването на Шелга той изскочи с куфара от мазето и сега стоеше зад вратата, долепен за стената. С трясък затвори капака след Шелга и започна да трупа върху него чували с въглища. Вдигнал фенерчето, Шелга гледаше с подигравателна усмивка как през пролуките на капака се сипе боклук. Той се готвеше да започне мирни преговори. Но внезапно горе настъпи тишина. Чува се тичащи стъпки, после екнаха изстрели, след това — див вик. Това беше схватка с четирипръстия. След час пристигна милиция.

След загубата на „пешката“ Шелга направи хубав ход. Направо от вилата препусна с милиционерската кола в яхтклуба, събуди дежурния, рошав морски човек с дрезгав глас, и направо го запита:

— Какъв е вятърът?

— Зюд-уест.

— Колко бала?

— Пет.

— Сигурен ли сте, че всички яхти са на мястото си?

— Сигурен съм.

— Каква охрана имате при яхтите?

— Петка, пазачът.

— Разрешете да огледам саловете.

— Тъй вярно, да се огледат саловете — отговори морякът, мъчейки се да улучи ръкавите на бушлата си.

— Петка — извика той с дрезгав от пиене глас, излизайки с Шелга на верандата на клуба. (Никой не отговори.) — Сигурно пак спи

някъде, върви го гони — каза морякът и вдигна яката си, за да се защити от вятъра.

Намериха пазача недалеч в храстите — здравата хъркаше, завил глава с яката на овчия си кожух. Морякът изпсува. Пазачът изпъшка, стана. Отидоха на саловете, където над стоманеносивата вода, започнала вече да посинява, се поклащаше гора от мачти. Имаше вълни. Духаше силен, ураганен вятър.

— Сигурен ли сте, че всички яхти са на мястото си? — отново запита Шелга.

— Няма я „Орион“, тя е в Петерхоф... И в Стрелна откараха две.

По обливаните с пръски дъски Шелга отиде до края на сала и вдигна там парче въже — единият край беше завързан за колче, другият явно бе отрязан. Дежурният бавно го огледа. Нахлупи непромокаемата си шапка до носа. Не каза нищо. Тръгна по сала и започна да брой с пръст яхтите. Разсече с ръка въздуха. И тъй като клубната дисциплина забраняваше употребата на военно-империалистически думи, ограничи се само с приблизителни изрази.

— Ех, тяхната мама! — закрещя той с неочаквана енергия. — Да ги удушиш с въжето! Отмъкнали са „Бибигонда“, най-хубавата състезателна лодка, на парчета да го разкъсаш кучия му син, да му завре човек въжето, дето не трябва... Петка, да те вземат мътните, къде ти бяха зъркелите, лентяй такъв, селяндур мръсен? Отмъкнали са „Бибигонда“, ех, мамицата им...

Пазачът Петка се тюхкаше, чудеше се, удряше се по бедрата с мушнатите в овчия кожух ръце. Морякът се носеше неудържимо с попътен вятър по неизследваните бездни на великоруския език. Излишно беше да се стои повече тук. Шелга тръгна с колата към пристанището.

Минаха горе-долу близо три часа, докато се понесе с бързоходен патрулен катер в открито море. Вълните бяха огромни. Катерът се заравяше в тях. Водните пръски замъгляваха стъклата на бинокъла. Когато слънцето се издигна, във фински води, далеч отвъд фара, забелязаха близо до брега корабно ветрило. Беше нещастната „Бибигонда“ — блъскаше се сред подводни камъни. Палубата беше пуста. От катера дадоха няколко изстрела, колкото да спазят реда — трябваше да се върнат с празни ръце.

Така избяга Гарин през границата, като спечели в тази нощ още една пешка. За участието на четирипръстия в тази игра знаеха само той и Шелга. Затова сега на връщане в пристанището мислите на Шелга се нижеха в този ред:

„В чужбина Гарин или ще продаде тайнствения апарат, или ще бъде свободен сам да го използва. Засега това изобретение е загубено за Съюза и кой знае дали в бъдеще няма да изиграе съдбоносна роля. Но в чужбина за Гарин съществува заплаха — четирипръстия. Докато борбата с него не бъде приключена, Гарин няма да посмее да изкара на бял свят апарата. Но ако в тази борба се застане на страната на Гарин, в края на краищата може да се спечели. Всеки случай най-глупавото, което би могло да се измисли (и най-изгодното за Гарин), е незабавно да се арестува четирипръстият в Ленинград.“ Изводът беше прост: направо от пристанището Шелга се прибра в квартирата си, облече сухо бельо, позвъни в криминалната, че „делото от само себе си е ликвидирано“, изключи телефона и легна да спи, усмихвайки се при мисълта как четирипръстият — отровен от газове и може би ранен — офейква сега през глава от Ленинград. Това беше контраударът на Шелга в отговор на „загубената пешка“.

И ето ти телеграма (от Париж): „Четирипръстият е тук. Събитията са застрашителни.“ Това беше вик за помощ.

Колкото повече разсъждаваше Шелга, толкова по-ясно му ставаше — трябва да отлети за Париж. Направи справка по телефона кога заминават пътническите аероплани и се върна на верандата, където в светлия здрач седяха Тарашкин и Иван. Безпризорното хлапе се умълча, след като бяха прочели написаното на гърба му, и не се отделяше от Тарашкин.

В прозирките между клоните от оранжевата вода долитаха гласове, плисък на гребла, женски смях. Стари като света неща ставаха под тъмния гъсталак на гората на островите, където с тревожни гласове се обаждаха безсънни птички, пееха славеи. Всичко живо, оцеляло след дъждовете и виелиците на дългата зима, бързаше да живее, с жизнерадостна ненасита поглъщаше опияняващата прелест на тази нощ. Тарашкин обгърна с ръка раменете на Иван, опря лакът на перилата и без да помръдва, гледаше през прозирките водата, където безшумно се плъзгаха лодките.

— Е, как е, Иване? — каза Шелга, като придърпа по-близо стола си и се наведе към лицето на малчугана, — къде ти харесва повече: там или тук? На Далечния изток ти май си живял лошо, гладувал ли си?

Иван гледаше Шелга, без да мигне. В здрача очите му изглеждаха тъжни като на старец. Шелга измъкна от джоба на жилетката си едно кисело бонбонче и почука с него по зъбите на Иван, докато се разтворят челюстите му — бонбончето се плъзна в устата.

— Ние, Иване, се държим добре с момчетата. Не ги принуждаваме да работят, не пишем писма на гърбовете им, не ги пращаме да пътуват под вагоните на осем хиляди версти. Виждаш ли колко с хубаво при нас на островите и знаеш ли чие е всичко това? Всичко това сме го дали на децата за вечни времена. И реката, и островите, и лодките, и хляб със салам — яж до насита — всичко е твое...

— Така само ще объркате момчето — каза Тарашкин.

— Хич няма да го объркам, той е умен. Ти, Иване, откъде си?

— От Амур сме — отговори с нежелание Иван. — Майка ми умря, баща ми го убиха във войната.

— Че как си преживявал?

— Ходех по хората, работех им.

— Толкова малък?

— Че какво пък... Конете пасях...

— Е, а после?

— После ме взеха...

— Кой те взе?

— Едни хора. Трябвало им момче — да се качва по дърветата, да събира гъби, лешници, катерички да лови за храна, да тича, където го пратят...

— Значи са те взели в експедиция? (Иван само трепна, премълча.) Далече ли? Отговаряй, не се бой. Няма да те издадем. Сега ти си наш брат...

— Осем дни и нощи плавахме с параход... Мислехме, че няма да останем живи. И още осем дена вървахме пеша. Докато стигнахме до огнедишащата планина...

— Тъй, тъй — каза Шелга, — значи експедицията е била на Камчатка.

— Ами да, на Камчатка... Там живеехме в колиба... Дълго време нищо не знаехме за революцията. А когато научихме, трима си отидоха, после още двама си отидоха, нямаше какво да се яде. Останахме само той и аз...

— Тъй, тъй, а кой е този „той“? Как се казваше?

Иван пак се намуси. Шелга дълго го успокоява, милваше го по ниско наведената остригана глава...

— Ами че ще ме убият, ако кажа. Той се закани, че ще ме убие...

— Кой?

— Ами Манцев, Николай Христофорович... Той каза: „Ето, написах на гърба ти писмо, не се мий, ризата, жилетката не сваляй, ако ще след година, ако ще след две — добери се до Петроград, намери Пьотр Петрович Гарин и му покажи написаното, той ще те награди...“

— А защо Манцев не замина за Петроград, щом му е трябвало да види Гарин?

— Страх го беше от болшевиките... Той разправя: „Те са лоши от дяволите, ще ме убият. Те доведоха до просия цялата страна — казва, — няма влакове, няма почти нищо за ядене, всички са се разбягали от града.“ Откъде да знае вече шеста година е в планината...

— Какво прави там, какво търси?

— Мигар ще ти каже? Само че аз знам... — очите на Иван светнаха весело, хитро. — Злато търси под земята...

— И намери ли?

— Той ли? То се знае, че намери...

— Ако потърбва, можеш ли да покажеш пътя ни към планината, където се намира Манцев?

— То се знае, че мога... Само че вие гледайте да не ме издадете, защото той е лош, да знаеш...

Шелга и Тарашкин слушаха с много голямо внимание разказа на момчето. Шелга още веднъж огледа внимателно написаното на гърба. После го фотографира...

— Сега иди долу, Тарашкин ще те измие със сапун, легни си — каза Шелга. — Нищо не си имал ти: ни баща, ни майка, само празен корем. Сега всичко имаш, всичко предостатъчно — живей, учи се, здрав да растеш. Тарашкин ще те научи на ум и разум, ти го слушай. Сбогом. След два-три дена ще видя Гарин, ще му предам поръчението ти.

Шелга се засмя и след малко фенерчето на велосипеда му се мярна, подскачайки зад тъмния гъсталак.

Алуминиевите крила блеснаха високо над зеленото летище и шестместният пътнически самолет се скри зад снежните облаци. Групичката изпращачи постояха, вирнали глави към лъчезарната синева, където кръжеше лешояд и се стрелкаха ластовички, но дуралуминиевата птица вече летеше бог знае къде.

Шестимата пътници, насядали в проскърцващите плетени кресла, гледаха лилаво-зелената земя, която бавно падаше надолу. Пътищата се виеха по нея като нишка. Сякаш играчки — леко наклонени — изглеждаха групичка постройки, камбанарии. Вдясно, в далечината, се ширеше синя вода.

Сянката на облака се стелеше, скривайки подробностите на земната повърхност. А ето че се показва и самият облак близо долу под самолета.

Долепили лица до прозорците, и шестимата пътници се усмихваха малко пресилено, като хора, които умеят да запазят самообладание. Пътуването по въздуха беше още нещо ново. Въпреки комфортната кабина, списанията и каталозите, сложени върху подвижните масички, просто така за успокояващ уют — пътниците все пак трябваше да се самоуспокояват, че в края на краищата въздушният транспорт е много по-безопасен, отколкото например пеша да прекосиш улица. Друго нещо е във въздуха. Срещнеш облак, гмурнеш се в него, само прозорците в кабината ще се изпотят, ще изтрополи за кратко време град по дуралуминия или самолетът ще се раздруса като при яма — ще се хванеш за плетените дръжки на креслото, облецил очи, но съседът вече ти намига, смее се: това се казва яма!... Ще връхлети такъв ураган, който за секунда събаря мачтите на морски ветроход, чупи кормилото, поглъща лодки, хора в бушуващите вълни — металната птица е издръжлива и подвижна — ще се наклони към едното си крило, ще изреве с моторите и вече е изскочила, излетяла на хиляди метри над огнището на урагана.

С една дума, не мина и час и пътниците в кабината свикнаха и с празното пространство под краката, и с люшкането. Шумът от мотора пречеше да разговарят. Двама-трима сложиха наушниците с микрофонни мембрани и завързаха разговори. Срещу Шелга седеше възслаб човек, към петдесет и пет годишен, с износено палто и кариран каскет, явно купен преди задграничното пътуване.

Лицето му беше възбледо, с нежна кожа, умен, навъсен, изтънчен профил, руска брадичка, устата спокойна и упорита. Шелга усмихнат му направи знак. Човекът сложи наушниците. Шелга попита:

— Не сте ли учили в Ярославл, в реалната? (Човекът кимна.)
Земляк — аз ви помня. Вие сте Алексей Семьонович Хлинов, нали?
(Отново кимна.) Къде работите сега?

— Във физическата лаборатория на техникума — каза в слушалката тихият глас на Хлинов, заглушен от моторния шум.

— В командировка ли?

— В Берлин, при Райхер.

— Тайна ли е?

— Не. През март тази година научихме, че в лабораторията на Райхер е постигнато разпадане на живачния атом.

Хлинов беше обърнал лице към Шелга — очите със строга тревога се спряха на събеседника. Шелга каза:

— Не разбирам — не съм специалист.

— Засега опитите са още лабораторни. Има доста време до прилагането им в промишлеността. Макар че — Хлинов гледаше кълбестите снежнобели поля от облаци, които далеч долу застилаха земята — от кабинета по физика до заводската работилница има само една крачка. Принципът на насилственото разпадане на атома трябва да бъде прост, съвсем прост. Вие, разбира се, знаете какво е атом?

— Нещо такова мъничко — Шелга посочи с пръст.

— Атомът, сравнен с песъчинката, е като песъчинката, сравнена със земното кълбо. И въпреки това ние измерваме атома, изчисляваме скоростта на въртенето на неговите електрони, теглото му, масата му. Ние се приближаваме до сърцето на атома, до ядрото му. В него е тайната на овладяването на материята. Бъдещето на човечеството зависи от това, дали ще можем да овладеем ядрото на атома, частицата материална енергия — една сто билионна от сантиметъра.

На височина две хиляди метра над земята Шелга слушаше изумителни неща, по-прекрасни от приказките на Шехеразада, но не бяха приказки. И това по времето, когато диалектиката на историята доведе една класа до унищожителна война, а друга — до въстание; когато горяха градове и над нивите и градините се кълбяха облаци прах, пепел и газове; когато земята се разтърсваше от гневните викове на потушаваните революции и в избите на затворите както едно време заработи онази диба^[1] и клещите на палача; когато нощем по дърветата в парковете взеха да растат чудовищни плодове с изплезени езици; когато от човека се смъкнаха така грижовно украсяваните идеалистични филони — в това чудовищно и титанично десетилетие като самотни светилници горяха прекрасни умове на учени.

[1] Диба — уред за изтезаване чрез разтягане на тялото. — Б.пр.

↑

Аеропланът слезе ниско над Ковно. Зеленото летище, прогизнало от дъжда, се втурна насреща. После машината спря. Пилотът скочи на тревата. Пътниците излязоха да се поразтъпчат. Запалиха по цигара. Шелга отиде малко по-настрана и легна на тревата, подложил ръце под главата, интересно му беше да гледа далечните облаци със синкави дъна. Нали допреди малко беше там, летеше сред снежни леки планини, над лазурните бездни.

Неговият небесен събеседник, Хлинов, стоеше край крилото на сивата ръбеста птица, леко прегърбен в изтърканото си палтенце. Човек като човек — дори каскетът му е купен от „Ленинградско облекло“.

Шелга се разсмя:

— Чудесно е все пак, интересно е да се живее. Дяволски чудесно!

Когато излетяха от летището, Шелга седна до Хлинов и без да споменава имена, му разказа всичко, което знаеше за необикновените опити на Гарин и за това, че от тях явно много се интересуват в чужбина.

Хлинов попита дали Шелга е виждал апарата на Гарин.

— Не. Никой още не го е виждал.

— Следователно всичко е в областта на догадките и предположенията и отгоре на това украсено от въображението?

Тогава Шелга разказа за мазето в разнебитената вила, за разрязаните парчета стомана, за сандъците с въглищни пирамидки. Хлинов все кимаше:

— Да, да. Пирамидки. Много добре. Разбирам. Ако това не е съвсем секретно, кажете, не става ли дума за инженер Гарин?

Шелга мълча около минута, като гледаше Хлинов в очите.

— Да — отговори той, — за Гарин. Познавате ли го?

— Много, много способен човек — Хлинов се намръщи, сякаш бе сложил в устата си нещо кисело. — Необикновен човек. Но е извън

науката. Честолюбив. Напълно изолирана личност. Авантюрист. Циник. С наченки на гений. Извънредно силен темперамент. Човек със страхотна фантазия. Но забележителният му ум винаги се разпалва от низки желаня. Той или ще постигне нещо голямо и ще завърши може би с неудържимо пиянство, или ще се опита „да ужаси човечеството“... На гениалния човек повече от на когото и да било друго е нужна най-строга дисциплина. Твърде отговорно е.

Отново по страните на Хлинов пламнаха червени петна.

— Просветленият, дисциплинираният разум е най-голямата светиня, чудо на чудесата. На земята — песъчинка във вселената — човекът е от порядъка на една билионна от най-малката величина... И тази умозрителна частица, която живее средно шестдесет завъртания на Земята около Слънцето, има разум, който обхваща цялата Вселена... За да вникнем в това, трябва да минем към езика на висшата математика... Какво ще кажете например, ако от вашата лаборатория вземат някой много скъп микроскоп и започнат да забиват гвоздеи с него?... Точно така се отнася Гарин към своя гений... Знам, че е направил голямо откритие в областта на предаване на разстояние на инфрачервени лъчи. Вие сте чували, разбира се, за лъчите на смъртта на Риндел-Метюз? Лъчите на смъртта се оказаха пълна глупост. Но принципът е верен. Топлинните лъчи от източник с температура хиляда градуса, изпратени паралелно, са чудовищно оръдие за разруха и военна отбрана. Цялата тайна е в това да се изпратят не разсейващи се лъчи. Досега това не бе постигнато. От това, което ми разказахте, се вижда, че Гарин е успял да построи такъв апарат. Ако наистина е така — откритието е много голямо.

— На мен отдавна ми се струва — каза Шелга, — че около това откритие мирише на голяма политика.

Хлинов мълча известно време, после чак ушите му пламнаха.

— Издирете Гарин, хванете го за яката и го върнете в Съветския съюз заедно с апарата. Апаратът не бива да попадне в ръцете на нашите врагове. Запитайте Гарин — съзнава ли своите задължения? Или той наистина е простак... В такъв случай дайте му, дявол да го вземе, пари — колкото поиска... Нека си купи разкошни жени, яхти, състезателни коли... Или го убийте...

Веждите на Шелга подскочиха. Хлинов остави слушалките на масичката, облегна се, затвори очи. Аеропланът летеше над равни,

зелени, квадратни поля, над прави лентички на пътища. В далечината, от висините, между сини петна на езера, се виждаха кафеникавите очертания на Берлин.

В седем и половина сутринта Ролинг както винаги се събуди на улица Сена в кревата на император Наполеон. Без да отваря очи, той измъкна изпод възглавницата носна кърпа и силно се изсекна, като изхвърли от себе си заедно с остатъците от съня и боклука от нощните развлечения предната вечер.

Наистина не съвсем бодър, но напълно владеещ мислите и волята си, той хвърли кърпата на килима, седна сред копринените възглавници и се огледа. Леглото беше празно, в стаята нямаше никого. Възглавницата на Зоя беше студена.

Ролинг натисна копчето на звънеца: влезе прислужницата.

Без да я поглежда. Ролинг запитва: „Къде е мадам?“ Прислужницата вдигна рамене, започна да върти глава като сова. Отиде на пръсти до тоалетната, оттам — вече припряно — в гардеробната, хлопна вратата на банята и отново влезе в спалнята — пръстите ѝ трепереха край дантелената престилчица: „Никъде я няма мадам.“

— Кафе — каза Ролинг. Той сам си напълни ваната, сам се облече, сам си наля кафето. В това време в къщата се вдигна тиха паника — на пръсти, шепнешком. На излизане от хотела Ролинг блъсна с лакътя си портиера, който уплашено се спусна да му отвори. Бе закъснял за кантората с двадесет минути.

През същото утро на булевард Малзерб миришеше на барут. По лицето на секретаря беше изписано пълно несъпротивление на злото. Посетителите излизаха през ореховата врата с изкривени физиономии. „Днес мистър Ролинг е в лошо настроение“ — съобщаваха те шепнешком. Точно в един часа мистър Ролинг погледна стенния часовник и счупи молива. Ясно, Зоя Монроз няма да мине да го вземе. Той изчака до един и петнадесет. През тези страшни петнадесет минути в брилянтинената прическа на секретаря се появиха два бели косъма. Ролинг потегли както обикновено към „Грифон“ да хапне нещо.

Стопанинът на ресторантчето мосю Грифон, едър, пълен мъж, бивш готвач и съдържател на кръчмичка, сега — висш консултант по голямото изкуство на вкусовите възприятия и храносмилането, посрещна Ролинг с героичен замах на ръката. С тъмносив полуфрак, със спретната асирийска брадичка и благородно чело мосю Грифон стоеше посред неголемия салон на своя ресторант, опрял едната си ръка на сребърния ръб на специално съоръжение, подобно на жертвеник, където под изпъкнал капак се задушаваше прочутото печено — овнешко филе с боб. Край дълги, тесни маси, наредени една до друга, бяха насядали постоянните посетители — от деловия свят на „Големите булеварди“, жени — тук-там. Средата на салона беше празна, ако не се смята жертвеникът. Стопанинът можеше да върти глава и да наблюдава вкусовите възприятия на всеки свой клиент. От погледа му не убягваше и най-леката гримаса на неудоволствие. Нещо повече — той предвиждаше много неща: тайнствените процеси на сокоотделянето, спиралообразната работа на стомаха и цялата психология на храненето, която се основава на спомените за консумираното някога, на предчувствията и на прилива на кръв към различните части на тялото — всичко това за него бе разтворена книга.

Приближавайки със строго и едновременно бащински загрижено лице, той казваше с възхитително грубовата ласка: „Вашият темперамент, мосю, изисква днес чашка мадейра и много сухо «Поа» — можете да ме пратите на гилотината, но няма да ви дам нито капка червено. Стриди, малко варена риба камбал, пилешко крилце и няколко стръкчета аспержи. Тази гама ще ви възвърне силите.“ При подобен случай можеше да възрази само патагонец, който се храни с водни плъхове.

Господин Грифон не притича припряно към приборите на краля на химията, както можеше да се очаква. Не. Тук, в академията на храносмилането, милиардерът и дребният счетоводител, и този, който е пъхнал в ръцете на портиера мокър чадър, и този, който с пъхтене е излязъл от ролс-ройса, пропит с миризмата на пура — плащаха една и съща сметка. Мосю Грифон беше републиканец и философ. Той подаде на Ролинг с великодушна усмивка листа с менюто и го посъветва да вземе за първо пъпеш, за второ — запечен с гъби омар и овнешко филе. Вино мистър Ролинг денем не пие, това е известно.

— Чаша уиски със сода и бутилка шампанско, изстудено — през зъби процеди Ролинг.

Мосю Грифон се отдръпна, в очите му за секунда се мярна изумление, страх, отвращение: клиентът започва с концентрат, който притъпява чувствителността на вкусовите пъпчици в устната кухина, и продължава с шампанско, от което стомахът се издува. Очите на мосю Грифон угаснаха, той наведе почиттелно глава: клиентът за днес е загубен — примирявай се.

След третата чаша уиски Ролинг започна да мачка салфетката. Човек с подобен темперамент на другия край на социалната стълбица, да речем Гастон Патешкия нос, още преди края на деня би намерил Зоя Монроз, това животно, тази мръсна гадина, измъкната от калта, и би забил в слабините ѝ острието на сгъваемия нож. На Ролинг подхождаха други методи. Загледан в чинията си, където изстиваше омарът с гъби, той мислеше не как да разкървави носа на тази развратница, избягала нощес от леглото му... В мозъка на Ролинг, в жълтите пари на уискито, се раждаха, сблъскваха, криволичеха безброй изтънчени болезнени идеи за отмъщение. Едва сега той разбра какво означава за него красавицата Зоя... Измъчваше се, впиваше нокти в салфетката.

Келнерът прибра недокоснатото меню. Наля шампанско. Ролинг грабна чашата и жадно я изпи — златните зъби изтракаха в стъклото. В това време в ресторанта се изтърси Семьонов. Още от входа забеляза Ролинг. Смъкна шапката си, наведе се през масата и зашепна:

— Четохте ли вестниците?... Току-що бях в моргата... Тона е той... Ние не сме замесени в тая работа... Заклевам се... Ние си имаме алиби... Цяла нощ бяхме на Монмартър при момичета... Установено е — убийството е станало между три и четири сутринта — това е от вестниците, от вестниците... Сивото изкривено лице подскачаше пред очите на Ролинг. От съседната маса се заобръщаха. Келнерът се приближаваше към тях със стол за Семьонов.

— По дяволите — измърмори Ролинг през мъгливата завеса на уискито, — вие ми пречите да закуся...

— Добре, извинявайте. Ще ви чакам на ъгъла в автомобила.

През всичките тези дни в парижката преса беше спокойно като край горско езеро. Буржоата четяха с прозявка уводните статии за литературата, фейлетони за театрални постановки, хроника из живота на артистите.

С това безгрижно спокойствие пресата подготвяше стихийно настъпление срещу среднобуржоазните кесии. Химическият концерн на Ролинг, завършил организацията и унищожил дребните противници, подготвяше голяма кампания за повишаване на цените. Пресата беше купена, журналистите бяха въоръжени с необходимите сведения по химическата промишленост. За политическите уводни статии бяха подготвени изумяващи документи. Две-три плесници, два-три дуела отстраниха глупците, които се опитваха да бръщолевят в несъответствие с общите планове на концерна.

В Париж настъпи мир и спокойствие. Тиражите на вестниците леко се понижиха. Затова убийството на номер шестдесет и три на улица Гоблен се оказа просто находка.

На следващата сутрин всичките седемдесет и шест вестника излязоха с тлъсти заглавия за „тайнственото и страшно престъпление“. Самоличността на убития не беше установена — документите му бяха задигнати — явно в хотела се бе записал под измислено име. По всичко личеше, че убийството няма за цел грабеж — парите и златните вещи не бяха взети. Не можеше също да се предположи, че е за отмъщение — в стая номер единадесет личеше, че е извършен старателен обиск. Тайна, пълна тайна.

Излизащите на всеки два часа вестници съобщиха потресаваща подробност: в съдбоносната стая е намерена дамска карфица от костенуркова черупка с пет големи брилянта. Освен това върху пращия под са открити следи от дамски обувки. Тази карфица наистина обърка Париж. Убиецът се оказа елегантна дама. Аристократка? Буржоазка? Или от по отбраните кокотки? Тайна... Тайна...

Вестниците, излизащи на всеки четири часа, преотстъпиха страниците си за интервю с най-известните жени на Париж. Всички те възкликаваха в един глас: не, не и не — убийцата не е могла да бъде францужойка, това е работа на немкия, на швабка. Няколко гласа понамекнаха за Москва — намекът нямаше успех. Известната Ми-Ми — от театър „Олимпия“, изрече исторически думи: „Гогова съм да се отдам на оногова, който разкрие тайната.“ Това имаше успех.

С една дума, в цял Париж само Ролинг, който седеше при Грифон, не знаеше нищо за произшествието на улица Гоблен. Той беше много ядосан и нарочно накара Семьонов да почака в таксиметровата кола. Най-после се показва на ъгъла, мълчаливо седна в колата и накара да го заведат в моргата. Въртейки се неспокойно, Семьонов му разказа по пътя написаното във вестниците.

При споменаването за карфицата с петте брилянта пръстите на Ролинг върху топката на бастуна затрепериха. Когато приближиха моргата, той неочаквано се наведе към шофьора с жест, който заповядваше да обърне колата, но се сдържа и само свирепо изсумтя.

При вратата на моргата имаше блъсканица. Жени със скъпи кожи, чипоноси мидинетки, подозрителни личности от предградията, любопитни портиерки с плетени пелеринки, хроникьори с изпотени носове и измачкани якички, актриси, вкопчили се в месести актьори — всички се натискаха да видят убития, който лежеше с разкъсана риза, бос върху полегата мраморна плоча с главата към прозореца на полусутерена.

Особено страшни изглеждаха босите крака — големи, посинели, с пораснали нокти. Жълтото мъртво лице беше „изкривено в конвулсивна спазма на ужас“. Брадичката — щръкнала. Жените жадно се стремяха към тази озъбена маска, впираха разширени зеници, тихичко изпискваха, говореха разнежени. Ето го, ето го — любовникът на дамата с брилянтената карфица!

Семьонов като смок се провря пред Ролинг през тълпата към трупа. Ролинг погледна твърдо лицето на убития. Разглежда го около секунда. Очите му се присвиха, месестият нос се набръчка, блеснаха златните зъби.

— Е какво, е какво, той е, нали? — зашепна Семьонов.

Този път Ролинг му отговори:

— Пак е двойник.

Щом изрече тези думи, иззад рамото на Ролинг се показа светлокоса глава, погледна го в лицето, сякаш да го фотографира, и се изгуби в навалищата.

Това беше Шелга.

Ролинг остави Семьонов в моргата и потегли за улица Сена. Там всичко си беше както преди — тиха паника. Зоя не бе идвала, не бе се обаждала и по телефона.

Ролинг се заключи в спалнята и се заразхожда по килима, разглеждайки носовете на обувките си. Спря се до тази страна на леглото, където обикновено спеше той. Почеса се по брадичката. Затвори очи. И тогава си спомни онова, което го измъчваше целия ден...

„... Ролинг, Ролинг... Загубени сме...“

Тези думи беше изрекла Зоя с тих и отчаян глас. Това стана нощес — той заспа внезапно по средата на разговора. Гласът на Зоя не го разбуди — не стигна до съзнанието му. Но сега отчаяните ѝ думи зазвучаха ясно в ушите му.

Ролинг подскочи като подхвърлен от пружина... И така — странният припадък на Гарин на булевард Малзерб; тревогата на Зоя в кръчмата „Вечерята на краля“; настойчивите ѝ въпроси: какви книжа точно е могъл да задигне Гарин от кабинета? После — „Ролинг, Ролинг, загубени сме...“ Изчезването ѝ. Трупът на двойника в моргата. Карфицата с брилянтите. Именно вчера — той добре си спомня — в буйните коси на Зоя имаше пет камъка.

В цялата тази верига от събития е ясно едно: Гарин използва изпитания метод с двойника, за да отклони удара от себе си. Отмъква бележката на Ролинг, за да я подхвърли на мястото на убийството и да доведе полицията на булевард Малзерб.

При цялото си хладнокръвие Ролинг почувствува по гърба си студени тръпки. „Ролинг, Ролинг, загубени сме...“ Значи тя е предполагала, знаела е за убийството. То е станало между три и четири сутринта. (В четири и половина там е била вече полицията.) Вчера, заспивайки, Ролинг чу как часовникът върху камината удари два без четвърт. Това беше последното възприятие на външни звуци. После Зоя

бе изчезнала. Изглежда, че е хукнала към улица Гоблен, за да премахне следите от неговата бележка.

По какъв начин Зоя е могла да научи съвсем точно за подготвеното убийство? — само в случай че тя самата го е подготвила. Ролинг отиде до камината, опря лакти върху мраморната полица и захлупи лице в дланите си. Но защо тогава тя му прошепна с такъв ужас: „Ролинг, Ролинг, загубени сме!...“ Вчера е станало нещо, което е променило плановете ѝ. Но какво? И кога точно?... В театъра, в кръчмата, вкъщи?...

Да допуснем, че се е наложило да поправи някаква грешка. Дали е успяла? Гарин е жив, написаното в бележката досега не е открито, убит е двойникът. Това дали ще ги спаси, или погуби? Кой е убиецът — съучастник на Зоя или самият Гарин?

И защо, защо, защо Зоя изчезна? Търсейки в паметта си този момент — промяната в нейното настроение, Ролинг напрягаше въображението си, свикнало със съвсем друга работа. Мозъкът му щеше да се пръсне. Припомняше си движение след движение, дума след дума — цялото вчерашно поведение на Зоя.

Чувствуваше, че ако сега, при камината, не разбере до подробности всичко случило се, това ще означава загуба, поражение, гибел. Три дни преди голямото настъпление на борсата е достатъчен само намек за връзката му с убийството и — страшен борсов скандал, крах... Ударът по Ролинг ще бъде удар по милиардите, които движат хиляди предприятия в Америка, Китай, Индия, Европа, в африканските колонии. Ще се наруши безпогрешната работа на механизма... Железниците, океанските линии, мините, заводите, банките, стотици хиляди служещи, милиони работници, ценни книжа — всичко това ще заскърца, ще спре, ще изпадне в паника...

Ролинг се оказа в положението на човек, който не знае от коя страна ще го намушкат с нож. Грозеше го смъртна опасност. Въображението му работеше, сякаш за всеки протичащ за секунда отрязък от мисълта плаща ха по милион долари. Този четвърт час при камината можеше да бъде вписан в историята наравно с известното присъствие на духа у Наполеон на Арколския мост.

Но Ролинг, този събирач на милиарди, една почти символична фигура, в най-решителната за себе си минута (и пак за първи път в живота) внезапно се отдаде на празно занимание, застанал с издути

ноздри пред огледалото, без да вижда отражението си в него. Вместо да анализира постъпките на Зоя, той започна да си представя нейното изображение — финото ѝ бледо лице, мрачно-ледените очи, страстната уста. Усещаше топлия мирис на кестенявите ѝ коси, докосването на ръката ѝ. Започна да му се струва, че той, Ролинг, изцяло — с всичките желаниа, вкусове, честолюбие, алчност за власт, с лошите настроения (агония на червата) и с язвителните мисли за смъртта — се е преселил в ново помещение, в умна, млада привлекателна жена. Нея я няма и той като че ли е изхвърлен в нощната киша. Престана да бъде нужен сам на себе си. Нея я няма. Той е без дом. Какви ти световни концерни — тъга, тъга на един гол, дребен, жалък човек.

Това наистина учудващо състояние на краля на химията бе прекъснато от шума на две подметки, тупнали на килима. (Прозорецът на спалнята на първия етаж, който гледаше към парка, беше отворен.) Ролинг трепна с цялото си тяло. В огледалото над камината се появи изображение на широкоплещест човек с големи мустаци и намръщено чело. Привел глава, той гледаше Ролинг, без да мигне.

— Какво искате? — изпищя Ролинг, като не можеше да улучи с ръка задния джоб на панталона, където беше броунингът. Широкоплещестият човек, изглежда, очакваше това и отскочи зад тежката завеса. Оттам отново подаде глава.

— Спокойно. Не викайте. Нямам намерение да убивам и да ограбвам — той вдигна длани, — дошъл съм по работа.

— Каква работа може да имате тук? По работа идете на булевард Малзерб, четиридесет и осем „а“, от единайсет до един... Влезли сте през прозореца като крадец и негодник.

— Виновен съм — вежливо отвърна човекът, — фамилното ми име е Льо Клер, казвам се Гастон. Имам военен орден и чин сержант. Никога не се занимавам с дреболии и не съм бил крадец. Съветвам ви веднага да ми се извините, мистър Ролинг, иначе нашият разговор няма да се състои...

— Вървете по дяволите! — вече по-спокойно каза Ролинг.

— Ако аз ида на този адрес, то добре известната ви мадам Монроз е загубена.

Бузите на Ролинг чак подскочиха. Той веднага се приближи до Гастон, който каза почтително, както подобава да се говори с притежател на милиарди, и едновременно с отненък на грубовата фамилиарност, както разговарят с мъжа на своята любовница.

— И така, господине, извинявате ли ми се?

— Вие знаете къде се крие госпожица Монроз?

— И така, господине, за да продължим разговора, аз трябва да разбера, че ми се извинявате.

— Извинявам се — закрещя Ролинг.

— Приемам! — Гастон се дръпна от прозореца, поглади мустаците си с привично движение, окашля се и каза: — Зоя Монроз е в ръцете на убиеца, за когото говори цял Париж.

— Къде е тя? (Устните на Ролинг затрепериха.)

— Във Вил Давре, близо до парка „Сен Клу“, в хотел за случайни посетители, на две крачки от музея Гамбет. Снощи ги проследих с автомобила до Вил Давре, днес съвсем точно установих адреса.

— Доброволно ли е избягала с него?

— Тъкмо това бих искал да узная най-вече — отговори Гастон толкова зловещо, че Ролинг го изгледа изумен.

— Извинете, господин Гастон, не разбирам напълно какво е вашето участие в цялата тази история? Защо я следите нощем и узнавате къде се намира тя?

— Достатъчно! — Гастон протегна ръка с благороден жест. — Разбирам ви. Длъжен бяхте да ми зададете този въпрос. Отговарям ви: влюбен съм и ревнувам...

— Аха! — каза Ролинг.

— Искате да знаете подробности? Ето ги: снощи, когато излизах от кафенето, където пих чаша грог, видях мадмоазел Монроз. Тя беше наела автомобил. Лицето ѝ изразяваше ужас. Само секунда ми трябваше, за да скоча в едно такси и да препусна след нея. Тя спря колата на улица Гоблен и влезе във входа на номер шейсет и три. (Ролинг трепна, сякаш го боднаха.) Побеснял от ревниви предчувствия, аз се заразхождах по тротоара пред номер шейсет и три. Точно в четири и четвърт госпожица Монроз излезе не през входа, както очаквах, а през вратата в оградата на парка, която граничи с номер шейсет и три. Придържаше я за раменете един човек с черна брадичка, облечен с вълнено палто и сива шапка. Останалото знаете.

Ролинг се отпусна на стола (от епохата на кръстоносните походи) и дълго мълча, вкопчил пръсти в гравираните дръжки... Ето ги липсващите данни... Убиецът е Гарин, Зоя е съучастница!!! Престъпният план е очевиден. Те са убили двойника на улица Гоблен, за да намесят в тази мръсна история него, Ролинг, и чрез шантаж да измъкнат пари за построяването на апарата. Честният сержант и класически глупак Гастон случайно открива престъплението. Всичко е ясно. Трябва да се действа решително и безпощадно.

Очите на Ролинг злобно пламнаха. Той стана, ритна с крак стола.

— Ще позвъня в полицията. Вие ще дойдете с мен във Вил Давре.

Гастон се усмихна, големите му мустаци се изкривиха.

— Струва ми се, мистър Ролинг, ще бъде по-благоразумно да не се намесва полицията в тази история. Ще се справим със собствени сили.

— Искам да арестувам убиеца и неговата съучастница и да предам негодниците в ръцете на правосъдието. — Ролинг се изправи, гласът му звънтеше като стомана.

Гастон направи неопределен жест.

— Така е... Но аз имам шестима верни юначаги, врели и кипели... След един час мога да ги закарам с автомобил във Вил Давре... А с полицията не си струва да се свързваме, уверявам ви.

В отговор Ролинг само изсумтя и взе от полицата телефонната слушалка. Гастон го хвана за ръката с още по-голяма бързина.

— Не звънете в полицията!

— Защо!

— Защото не може да се измисли нищо по-глупаво от това... (Ролинг отново посегна да вземе слушалката.) Вие сте рядко умен човек, мосю Ролинг, нима не разбирате — има неща, които не се казват направо... Моля ви да не звъните... Тю, дявол да го вземе!... Ами защото позвъните ли, ние двамата с вас ще идем на гилотината. (В яда си Ролинг го блъсна в гърдите и измъкна от ръцете му слушалката. Гастон се огледа бързо и пошепна в ухото на Ролинг.) По ваше нареждане мадмоазел Зоя ми възложи да пратя при Авраам по бързата процедура един руски инженер на улица Гоблен шейсет и три. Тази нощ възложеното беше изпълнено. Сега са нужни десет хиляди франка като аванс за моите момчета. Имате ли у себе си пари?...

След четвърт час на улица Сена пристигна пътна кола с вдигнат покрив. Ролинг бързо скочи в нея. Докато колата завиваше на тясната улица, иззад издадената част на сградата излезе Шелга и се хвана за задната част на каросерията на автомобила.

Колата потегли покрай Сена. На Марсово поле, на мястото, където някога Робеспьер с житни класове в ръка се заклеваше пред жертвеника на Върховното същество да накара човечеството да подпише великия договор за вечен мир и вечна справедливост, сега се издига Айфеловата кула; два и половина милиона електрически крушки блещукаха и трепкаха по нейната стоманена плетеница, сливаха се в бързи стрели, които очертаваха рисунки и пишеха над

Париж цяла ноц: „Купувайте практичните и евтини автомобили на господин Ситроен...“

Ноцта беше влажна и топла. Отвън през разтворения прозорец — от ниския таван чак до пода, нахлуваше шумоленето на невидимите листа, после затихваше. В стаята на втория етаж на хотел „Черният дрозд“ беше тъмно и тихо. Влажният аромат на парка се смесваше с мирис на парфюм. С него бяха пропити овехтелите копринени тапети, изтърканите килими и огромният дървен креват, приютявал дълги години върволица любовни двойки. Това беше добро старо място за любовно уединение. Навън дърветата шумоляха, лек ветреца донасяше от парка дъх на земя и тъга, топлият креват приспиваше краткото щастие на любовните двойки. Говори се дори, че в тази стая Беранже е съчинявал своите песнички. Разбира се, времената се промениха. Забързаните любовни двойки, измъкнали се за малко от Париж, ослепени от светлинните вопли на Айфеловата кула, нямаха време за шепота на листата, за любов. Наистина в наши дни е невъзможно да се разхождаш замечтан по булеварда, пъхнал в джоба на жилетката си томче на Мюсе. Днес всичко е на скорост, всичко е на бензин. „Ало, малката, имаме на разположение час и двацет минути! Трябва да успеем да идем на кино, на обяд и да полежим в леглото. Какво да се прави, сладурче, това е цивилизацията.“

Все пак ноц е навън, пред хотел „Черният дрозд“, тъмните корони на липите и нежното бърборене на дървесната жаба не вземаха участие в общия ход на европейската цивилизация. Беше много тихо и много спокойно. Вратата на стаята скръцна, чуха се стъпки по килима. Нечий силует се спря посред стаята. Той каза тихо (на руски):

— Трябва да решите. След тридесет-четиридесет минути ще пристигне кола. Е — да или не?

В кревата се размърдаха, но не отговориха. Той се приближи:

— Зоя, бъдете благоразумна.

В отговор се чу невесел смях.

Гарин се наведе до лицето на Зоя, вгледа се, седна на леглото до краката.

— Ще зачеркнем вчерашното приключение. То започна малко необикновено, завърши в това легло — намирате, че е банално? Съгласен съм. Зачеркваме го. Чуйте, аз не искам никоя друга жена освен вас — какво да се прави?

— Просташко и глупаво — каза Зоя.

— Напълно съм съгласен с вас. Аз съм простак, стопроцентов, дивак. Днес си мислех: я виж за какво са нужни парите, властта, славата — за да ви притежавам. После, когато се събудихте, ви съобщих моето становище: Не искам да се разделя с вас и няма да се разделя.

— Охо.

— „Охо“ — не ми говори абсолютно нищо. Разбирам — като умна и самолюбива жена вие сте страшно възмутена, че ви принуждават. Какво да се прави! Ние сме свързани с кръв. Ако отидете при Ролинг, аз ще се боря. И тъй като съм простак, ще пратя на гилотината и Ролинг, и вас, и себе си.

— Казахте го вече — повтаряте се.

— Нима това не ви убеждава?

— Какво ми предлагате в замяна на Ролинг? Аз съм скъпа жена.

— Оливиновия пояс.

— Какво?

— Оливиновия пояс. Хм! Много е сложно да ви го обясня. Необходима е цяла свободна вечер и да имам книги подръка. След двацет минути трябва да тръгваме. Оливиновият пояс е власт над целия свят. Ще наема вашия Ролинг като портиер — ето какво е Оливиновият пояс. След две години той ще бъде в ръцете ми. Вие ще станете не просто богата жена, по-точно — най-богатата в света. Това е скучно. Но е власт! Опиянение от невиджана досега на земята власт! Нашите средства са по-съвършени, отколкото при Чингис хан. Вие искате почести като на бог? Ще заповядаме да ви построят храмове на всичките пет континента и ще увенчаят изображението ви с лозови клонки...

— Каква еснафщина!...

— Сега не се шегувам. Само да поискате и ще бъдете наместница на бога или на дявола — което ви е по вкус. Ще поискате да унищожавате хора — понякога човек изпитва такава потребност, — ще властвувате над цялото човечество. Жена като вас, Зоя, ще намери

за какво да използва приказните съкровища на Оливиновия пояс. Предлагам ви изгодна партия. Две години борба — и аз ще проникна през Оливиновия пояс. Не вярвате ли?...

Зоя помълча, а после тихо каза:

— Защо само аз трябва да рискувам? Бъдете смел и вие!

Гарин сякаш правеше усилия да види в тъмнината очите ѝ, после — почти тъжно, почти нежно — каза:

— Ако не сте съгласна, тогава си вървете. Няма да ви преследвам. Решавайте доброволно.

Зоя въздъхна леко, седна в леглото, вдигна ръце да оправи косите си (това беше добър признак).

— В бъдеще ще имате Оливиновия пояс. А сега какво имате? — засмя се тя, ухапала фуркет.

— Сега — моя апарат и въглищни пирамидки. Ставайте. Да идем в моята стая, ще ви покажа апарата.

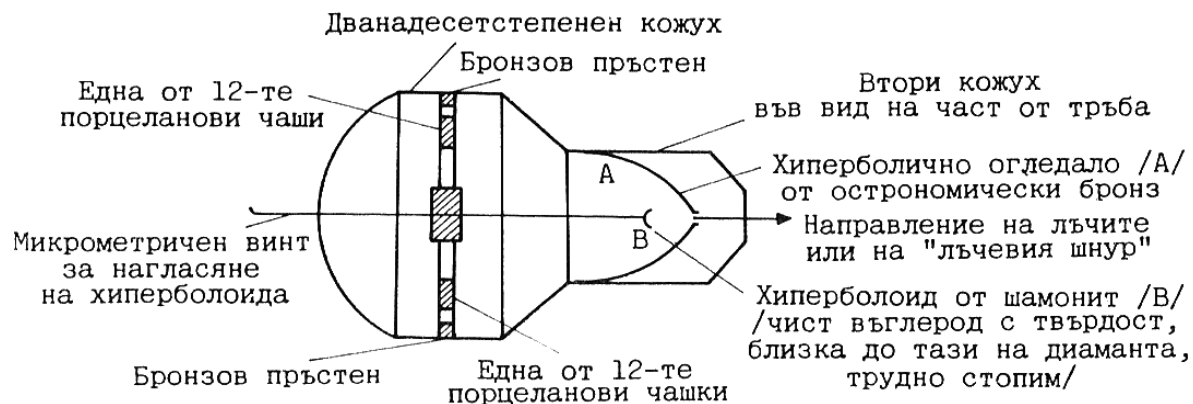
— Не е много. Добре, ще го видя. Да вървим.

Прозорецът с желязна решетка в стаята на Гарин беше затворен и завесите събрани. Край стената имаше два куфара. (Той живееше в „Черният дрозд“ вече повече от седмица.) Гарин заключи вратата. Зоя седна, опря се на лакти, прикри лицето си от светлината на лампата на тавана. Коприненото ѝ манто дъждобран с тревист цвят беше омачкано, косите небрежно прибрани, лицето уморено — така тя беше още по-привлекателна. Гарин отваряше куфара и я поглеждаше със светнали очи, заобиколени от синевина.

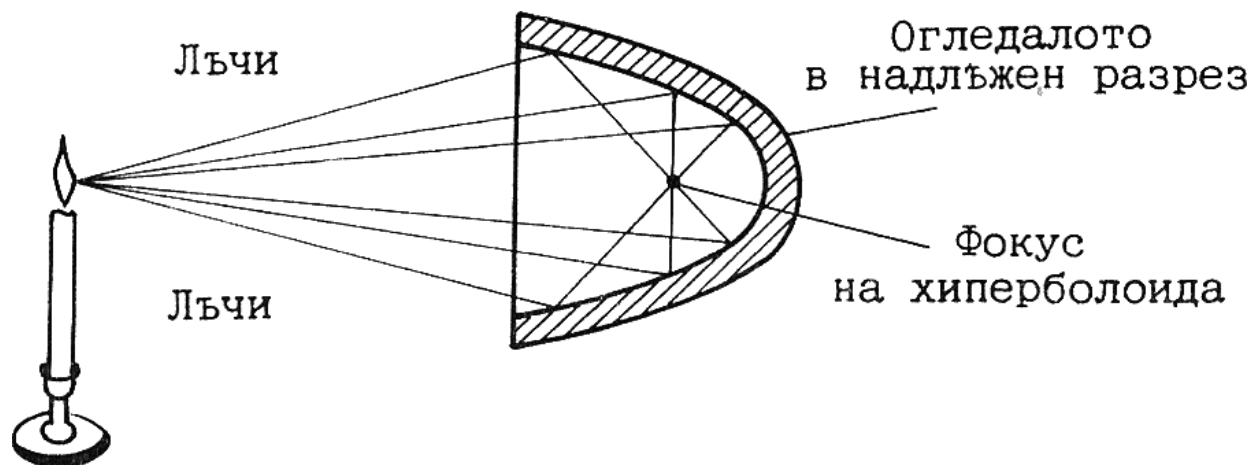
— Това е моят апарат — каза той, като сложи на масата две метални кутии: едната тясна, приличаща на отрязано парче от тръба, другата — плоска, с дванадесет страни — три пъти по-голяма в диаметър.

Той сложи една до друга двете кутии, съедини ги с фундаментни болтове. Отворът на тръбата насочи към каменната решетка, свали сферичния похлупак на дванадесетстенната кутия. Вътре в кутията имаше бронзов пръстен с дванадесет чашки.

— Това е модел — каза той, като изваждаше от втория куфар кутията с пирамидките, — не може да издържи дори един час работа. Апаратът трябва да се направи от извънредно здрави материали, десет пъти по-издръжливи. Но тогава ще стане много тежък, а на мен ми се налага постоянно да се местя — Гарин сложи в чашките на пръстена дванадесет пирамидки. — Отвън нищо няма да видите и да разберете. Ето чертежът, надлъжен разрез на апарата. — Той се наведе над креслото на Зоя (усети мириса на косите ѝ), разгъна едно чертежче, голямо колкото половин лист за писмо. — Зоя, вие искахте и аз да рискувам всичко в нашата игра... Гледайте тук... Това е основната схема...

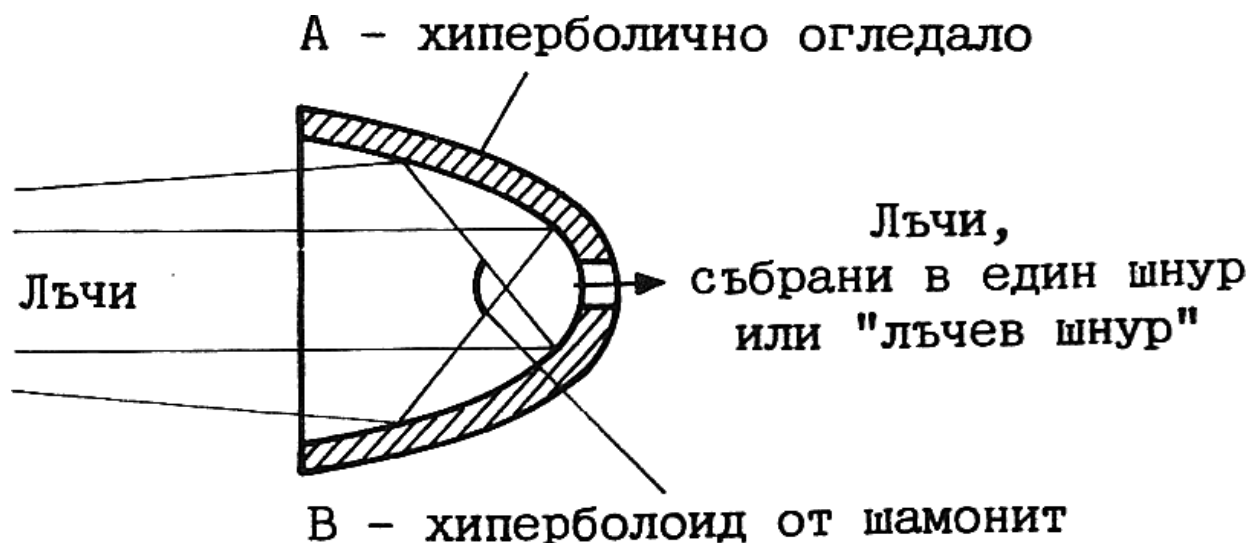
Това е просто като две и две четири. Чиста случайност е, че досега не е било построено. Цялата тайна е в хиперболоидното огледало (А), което по форма прилича на огледало на обикновен прожектор, и в късчето шамонит (В), направено също като хиперболична сфера. Законът на хиперболоидните огледала е такъв:

Падайки върху вътрешната повърхност на хиперболоидното огледало, светлинните лъчи се събират в една точка, във фокуса на хиперболата. Това е известно. Сега ето кое е неизвестното: във фокуса на хиперболичното огледало аз поставям втора хипербола (очертана, така да се каже, наопаки) — ротационен хиперболоид, изработен на струг от мъчнотопим, идеално полиран минерал — шамонит (В), залежите от него в Руския север са неизчерпаеми. Какво става с лъчите?

Събирайки се във фокуса на огледалото (А), лъчите падат върху повърхността на хиперболоида (В) и се отразяват от него

математически паралелно — с други думи, хиперболоидът (В) концентрира всички лъчи в един лъч или в „лъчев шнур“ с различна дебелина. Като премествам с микрометричен винт хиперболоида (В), аз увеличавам или намалявам по желание дебелината на „лъчевия шнур“. При преминаване през въздуха той губи нищожна енергия. Освен това аз мога да доведа „шнура“ (практически) до дебелината на игла.

При тези думи Зоя стана, изпука с пръсти и отново седна, обгърна коляно.

— По време на първите опити използвах като източник на светлина няколко обикновени стеаринови свещи. Чрез насочване на хиперболоида (В) докарвах „лъчевия шнур“ до дебелината на игла за плетене и лесно разрязвах с него двадесет и пет милиметрова дъска. Именно тогава разбрах, че цялата работа е да се намерят компактни и много силни източници на лъчева енергия. За три години работа — която коства живота на двама мои помощници — беше създадена ето тази въглищна пирамидка. Енергията на пирамидките сега е толкова голяма, че поместени в апарата — както ги виждате — и запалени (горят близо пет минути), те дават „лъчев шнур“, който може за няколко секунди да среже железопътен мост... Представете ли си какви възможности се откриват? В природата не съществува нищо, което би могло да се съпротивлява на силата на „лъчевия шнур“... Здания, крепости, броненосци, въздушни кораби, скали, планини, земната кора — моят лъч ще прониже, ще разруши, ще разреже всичко.

Гарин внезапно прекъсна обясненията и вдигна глава, ослушвайки се. Навън зашумоля и заскърца баластрата, чу се шум от заглъхващи мотори. Той скочи към прозореца и се мушна зад завесата. Зоя наблюдаваше как зад малиновочервения плюш стоеше неподвижно силуетът на Гарин, после той трепна, излезе иззад завесата.

— Три коли и осем души — каза той шепнешком, — дошли са за нас. Струва ми се, че единият е автомобилът на Ролинг. В хотела сме само ние и портиерката. (Гарин извади бързо от нощното шкафче револвер и го мушна в джоба на сакото си.) — Мен всеки случай няма да ме пуснат жив... — Неочаквано той весело почеса носа си отстриани. — Е, Зоя, решавайте: „да“ или „не“? Няма да се случи друг такъв момент.

— Да не сте полудял — лицето на Зоя пламна, подмлади се, — спасявайте се!...

Гарин само вдигна бързо брадичката си.

— Осем души, проста работа, проста работа! — той повдигна апарата и обърна дулото към вратата. Тупна се по джоба. Лицето му изведнъж пребледня.

— Кибрит — прошепна той, — нямам кибрит...

Може би го каза нарочно, за да провери Зоя. А може би наистина нямаше кибрит — от него сега зависеше животът му. Той гледаше Зоя като животно, очакващо смъртта си. Тя сякаш в унес взе от креслото чантичката си, извади кутийка кибрит. Подаде я бавно, с усилие. Когато го вземаше, той усети с пръстите си ледената ѝ тясна ръка.

Долу по витата стълба се чуваха изкачващи се стъпки, скърцайки предпазливо.

До вратата спряха няколко души. Чуваше се дишането им. Гарин запита високо на френски:

— Кой е?

— Телеграма — отвърна груб глас, — отворете!...

Зоя хвана мълчаливо Гарин за раменете, завъртя глава. Той я отведе в ъгъла на стаята, насила я накара да седне на килима. Веднага се върна при апарата и извика:

— Мушнете телеграмата под вратата.

— Когато ви се казва отворете, трябва да отваряте — изръмжа същият глас.

Друг по-внимателен, запита:

— Жената при вас ли е?

— Да, при мен е.

— Предайте ни я, вас няма да ви закачаме.

— Предупреждавам — свирепо изговори Гарин, — ако не се пръждосате, след една минута никой от вас няма да остане жив...

— О-ла-ла!... О-хо-хо!... Ха-ха!... — започнаха да вият, да се кикотят различни гласове и натиснаха вратата, порцелановата дръжка се завъртя, от рамката на вратата се посипа мазилка. Зоя не свалеше очи от лицето на Гарин. Той беше бледен, движенията му бяха бързи и уверени. Клекнал, той завиваше в апарата микрометричния винт. Извади няколко клечки кибрит и ги сложи на масата до кутийката. Взе револвера, изправи се и зачака. Вратата затреця. Счупи се стъклото на прозореца, завесата се разклати. Гарин моментално стреля в прозореца. Приклегна, запали клечка кибрит, пхна я в апарата и захлопна сферичния капак.

След изстрела — само минута тишина. И веднага започна атака едновременно срещу вратата и прозореца. По вратата заудряха с нещо тежко, от дъската полетяха трески. Завесата на прозореца се усука и падна заедно с корниза.

— Гастон! — извика Зоя. През желязната решетка на прозореца се вмъкваше Патешкия нос, захапал кинжал. Вратата все още се крепеше. Бял като хартия, Гарин завиваше микрометричния винт, в лявата му ръка револверът играеше. Пламъкът в апарата се блъскаше, бучеше. Кръгчето светлина на стената (срещу дулото на апарата) ставаше все по-малко — завесите димяха. Извил очи към револвера, Гастон се примъкваше край стената, готов за скок. Ножът беше вече в ръката му, по испански — с острието навътре. Кръгчето светлина стана ослепителна точка. В разчупените шперплатови крила на вратата вече се виждаха мустакати мутри... Гарин хвана апарата с две ръце и насочи дулото към Патешкия нос...

Зоя видя: Гастон отвори широко уста като да извика, като да си поеме въздух... Ивица дим мина напреки по гърдите му, ръцете понечиха да се вдигнат и се отпуснаха. Той се строполи на килима. Главата му заедно с раменете се отдели от долната част на тялото досущ като отрязано парче хляб.

Гарин обърна дулото към вратата. Докато се завърташе, „лъчевият шнур“ срязва електрическите жици — лампата на тавана угасна. Ослепителен, тънък, прав като игла лъч от дулото на апарата драсна над вратата — посипаха се парчета дърво. Чу се кратък вик, сякаш премазаха котка. В тъмното някой залитна. Меко се строполи нечие тяло. Лъчът играеше на два фута високо от пода. Замириса на изгоряло месо. И изведнъж стана тихо, само пламъкът в апарата бучеше.

Гарин се изкашля и каза с хриплив глас, който не му се подчиняваше:

— С всички е свършено.

* * *

Лек ветрец врѝхлетя върху невидимите в тъмното липи, те зашумоляха по нощно му — сънливо. От тъмнината долу, където бяха спрели колите, някой извика на руски:

— Пьотър Петрович, жив ли сте? — Гарин се показва на прозореца. — По-внимателно, аз съм, Шелга. Помните ли уговорката

ни? При мен е автомобилът на Ролинг. Трябва да бягаме. Спасявайте
апарата. Чакам ви...

Както винаги неделен ден, вечер професор Райхер играеше шах в стаята си на четвъртия етаж, на малкия открит балкон. Партньор му беше Хенрих Волф, негов любим ученик. Те пушеха, без да откъсват очи от шахматната дъска. Вечерната заря отдавна бе угаснала в края на дългата улица. Черният въздух беше задушен. Плюшът, обвинил издадените стени на верандата, не помръдваше. Долу, под звездите, се простираше пуст асфалтиран площад.

Професорът току пъшкаше и сумтеше — мъчеше се да разреши хода. Вдигна едрата си ръка с жълтеникави нокти, но не докосна нито една фигура. Извади от устата си угасналата пура.

— Да. Трябва да помисля.

— Моля — отвърна Хенрих. Красивото му лице с широко чело, рязко очертана брадичка, къс прав нос изразяваше спокойствие на могъща машина. Професорът беше по-темпераментен (старото поколение), сивкавата му брада се беше разрошила, по набръчканото му чело се виждаха червени петна.

Висока лампа с широк цветен абажур осветяваше лицата им. Няколко хилави зеленикави мушици кръжаха край крушката, бяха накацали с щръкнали мустачки по изгладената покривка, гледаха с оценката си някакви точици и сигурно не разбираха, че имат честта да са очевидци на това, как двама богове се забавляват с играта на небесните обитатели. Часовникът в стаята удари десет.

Фрау Райхер, майката на професора, спретната старица, седеше неподвижно. На електрическо осветление тя вече не можеше нито да чете, нито да плете. В далечината, където в черната нощ светеха прозорците на висока сграда, се очертаваше огромната площ на каменния Берлин. Ако не беше синът над шахматната дъска, спокойната светлина на абажура, зелените мушици по покривката, ужасът, който отдавна бе залегнал в душата ѝ, би се надигнал отново, както ставаше много пъти през тези години, и щеше да изсуши безкръвното лице на фрау Райхер. Това бе ужас от напирещите срещу

града, срещу този балкон милиони. Те не се казваха Фриц, Йохан, Хенрих, Ото, а народни маси. Всичките еднакви — лошо избърснати, с памучни нагръдници, посивели от железен прах, — те понякога изпълваха улиците. Издали напред тежките си челюсти, те настояваха да получат много неща.

Фрау Райхер си спомни блажените времена, когато нейният годеник Ото Райхер се върна от Седан като победител на френския император. Целият се бе вмирисал на войнишка кожа, пуснал бе брада, говореше гръмко. Тя го посрещна извън града. Със синичка рокля, с ленти, с цветя. Германия летеше към победи, към щастие ведно с веселата брада на Ото, с гордостта и надеждата. Скоро ще бъде завоюван целият свят...

Мина си животът на фрау Райхер. Мина и замина втора война. Криво-ляво измъкнаха крака от блатата, където гниеха милиони човешки трупове. И ето — появиха се масите. Вгледай се в очите под каскета на когото и да е от тях. Това не са немски очи. Изразът им е упорит, невесел, неразбираем. Не може да се проникне в тези очи. Ужас обземаше фрау Райхер.

На верандата се появи Алексей Семьонович Хлинов. Облечен беше празнично със спретнат сив костюм.

Хлинов се поклонил на фрау Райхер, пожела добра вечер и седна до професора, който се намръщи добродушно и закачливо смигна към шахматната дъска. На масата имаше списания и чуждестранни вестници. Като всеки интелигентен човек в Германия професорът беше беден. Гостоприемството му се ограничаваше с меката светлина на лампата върху изгладената покривка, предложената пура от двадесет пфенига и разговор, може би по-ценен от вечеря с шампанско и разни лакомства.

Делничен ден от седем сутрин до седем вечерта професорът беше мълчалив, делови и суров. В неделни дни „с удоволствие отиваше с приятели на разходка в страната на фантастиката“. Обичаше да поговори „докато изпуши пурата си от единия край до другия“.

— Да, трябва да помисля — отново каза професорът, забулен в дима на пурата.

— Моля — хладно-вежливо отвърна Волф.

Хлинов разтвори парижкия „Л’Ентранзижан“ и на първата страница под заглавие „Тайнствено престъпление във Вил Давре“ видя

снимка, на която бяха фотографирани седем души, нарязани на парчета. „Какво като са на парчета“ — помисли си Хлинов. Но онова, което прочете, го накара да се замисли:

„... Предполага се, че престъплението е извършено с някакво непознато досега оръжие или с нажежена тел, или с топлинен лъч с огромно напрежение. Успяхме да установим националността и външния вид на престъпника: той, както се и очакваше, е руснак (следваше описание на външността, направено от собственичката на хотела). През нощта на престъплението с него е била някаква жена. Но всичко останало е загадъчно. Може би известна светлина хвърля кървавата находка в гората Фонтенбло. Там, на трийсет метра от пътя, е намерен в безсъзнание неизвестен човек. По тялото му има четири рани от огнестрелно оръжие. Документите и всичко, което може да установи личността му, са взети. По всяка вероятност жертвата е била хвърлена от автомобил. Досега намереният все още не може да дойде в съзнание...“

— Шах! — извика професорът, размахвайки взетия кон. — Шах и мат! Волф, вие сте разбит, вие сте окупиран, вие сте на колене, шестдесет и шест години ще плащате репарации. Такъв е законът на голямата империалистична политика!

— Реванш? — запита Волф.

— О, не, ще се наслаждавам на всички преимущества на победителя.

Професорът потупа Хлинов по коляното.

— Какво интересно прочетохте във вестничето, мой млади и непримирими болшевици? Седемте нарязани французи? Какво да се прави — победителите винаги са склонни към невъздържаност. Историята се стреми към равновесие. Песимизъм — ето какво домъкват победителите в дома си ведно с награбеното. Те започват да се хранят обилно. Стомахът им не може да се справи с тлъстините и отравя кръвта с отвратителни отрови. Те режат хората на парчета, бесят се с тирантите си, хвърлят се от мостове. Губят любовта към живота. Оптимизъм — ето какво остава у победените в замяна на заграбеното. Великолепно свойство на човешката воля — да вярва, че всичко върви към по-хубаво в този най-хубав свят. Песимизмът трябва да бъде изкоренен. Мрачната кървава мистика на Изтока, безизходната тъга на елин ската цивилизация, разюзданите страсти на Рим сред димящите развалини на градовете, жестокостта на средните векове, очакващи всяка година края на света и страшния съд, и нашият век, който строи картонени къщички на благополучие и поглъща непоносимата глупост на кинематографията — на каква основа, питам аз, е построена тази хилава психика на царя на природата? Основата е песимизмът... Проклетият песимизъм... Чел съм вашия Ленин, скъпи мой... Голям оптимист. Уважавам го...

— Днес сте в прекрасно настроение, професоре — мрачно каза Волф.

— Знаеш ли защо? — Професорът се облегна в плетеното кресло, брадичката му се набръчка, очите поглеждаха изпод веждите весело, младежки. — Направих много интересно откритие... Получих някои сведения и като съпоставих някои данни, неочаквано стигнах до страшни заключения... Ако германското правителство не беше шайка авантюристи, ако бях сигурен, че откритието ми няма да попадне в ръцете на мошеници и грабители, може би щях да го публикувам... Но не, по-добре да си мълча...

— Надявам се, че с нас можете да го споделите — каза Волф.

Професорът му намигна дяволито:

— Например какво бихте казали вие, приятелю мой, ако предлага на честно германско правителство... чувате ли — подчертавам: „на честно“, в това влагам особен смисъл... — ако предлага големи запаси от злато?

— Откъде — запита Волф.

— От земята, разбира се.

— Къде е тази земя?

— Безразлично. Която и да е точка на земното кълбо... Ако щете и в центъра на Берлин. Но няма да му предлага. Не вярвам златото да обогати вас, мен, всички фрицовци, михеловци... Може би ще станем дори по-бедни... Само един човек — той обърна към Хлинов беловласата си лъвска глава, — ваш съотечественик, е открил начин за оптимално приложение на златото... Разбирате ли?

Хлинов се усмихна, кимна.

— Професоре, свикнал съм да ви слушам да говорите сериозно — каза Волф.

— Ще се постарая да бъда сериозен. Ето при тях в Москва зимните студове стигат до тридесет градуса под нулата, вода, хвърлена от третия етаж, пада на тротоара на ледени топчета. Земята се движи в междупланетното пространство десет-петнадесет милиарда години. Нали трябваше да изстине за този дълъг срок, дявол да го вземе? Аз твърдя — Земята е изстинала много отдавна, дала е чрез лъчеизпускане цялата си топлина на междупланетното пространство. Ще попитате: ами вулканите, разтопената лава, горещите гейзери? Между твърдата земна кора, слабо нагривана от слънцето, и цялата земна маса се намира пояс разтопени метали, така нареченият Оливинов пояс. Той се получава от непрекъснатото разпадане на

атомите на основната земна маса. Тази основна маса представлява сфера с температурата на междупланетното пространство, тоест в него има двеста седемдесет и три градуса под нулата. Продуктите от разпадането — Оливиновият пояс — не е нищо друго, освен намиращи се в течно състояние метали: оливин, живак и злато. И според повечето данни находището им не е толкова дълбоко. В центъра на Берлин може да се пробие шахта и разтопеното злато само ще бликне като нефт от дълбините на Оливиновия пояс...

— Логично, примамливо, но невероятно — промълви Волф след известно мълчание. — Със съвременни средства е невъзможно да се пробие шахта на такава дълбочина...

Хлинов сложи ръка върху разгънатия вестник „Л’Ентранзижан“.

— Професоре, тази снимка тук ми напомня разговора в аероплана, когато пътувах за Берлин. Задачата да се доберем до разпадащите се елементи на земния център не е вече така невероятна.

— Каква връзка има това с нарязаните французи? — запита професорът, като палеше нова пура.

— Убийството във Вил Давре е извършено с топлинен лъч.

При тези думи Волф се премести по-близо до масата, студеното му лице беше нащрек.

— Ах, пак тези лъчи — професорът се намръщи като от нещо кисело, — глупост, блъф, лъжлив слух, пуснат от английското военно министерство.

— Апаратът е построен от руснак, познавам този човек — отговори Хлинов, — той е талантлив изобретател и голям престъпник.

Хлинов разказа всичко, което знаеше за инженер Гарин: за работата му в Политехническият институт, за престъплението на Крестовския остров, за странните неща, намерени в избата на вилата, за извикването на Шелга в Париж и за това, че сега, изглежда, се води бесен лов за апарата на Гарин.

— Доказателството е налице — Хлинов посочи фотографията, — това е работа на Гарин.

Волф разглеждаше навъсен снимките. Професорът промърмори разсеяно:

— Вие предполагате, че с помощта на топлинни лъчи може да се пробие земята? Макар че... при трихилядна температура се топи и глината, и графитът. Много, много интересно... А не може ли да се телеграфира на този Гарин? Хм... Ако се обедини сондирането с изкуствено охлаждане и се поставят електрически елеватори за изтребване на минералите, може да се стигне доста дълбоко... Приятелю мой, страшно ме заинтересувахте...

За разлика от друг път професорът се разхождаше по верандата, димеше с пурата и кроеше планове, един от друг по-изумителни.

Когато си отиваше от професора, Волф обикновено се сбогуваше с Хлинов на площадката. Този път той тръгна до него, почуквайки с бастуна, навел навъсеното си лице.

— Вие мислите, че инженер Гарин се е скрил с апарата след историята във Вил Давре? — запита той.

— Да.

— А тази „кървава находка в гората Фонтенбло“ не може ли да се окаже Гарин?

— Искате да кажете, че Шелга е отмъкнал апарата?...

— Именно...

— Това и през ум не ми е минавало... Това никак няма да е лошо.

— Не ще и дума! — подигравателно каза Волф, вдигнал глава.

Хлинов погледна бързо събеседника си. И двамата се спряха. Уличният фенер осветяваше отдалеч лицето на Волф — злобната усмивка, студените очи, упоритата брадичка. Хлинов каза:

— Всеки случай всичко това са само догадки, няма защо засега да се караме.

— Разбирам, разбирам.

— Волф, аз не хитрувам с вас, но заявявам твърдо — необходимо е апаратът на Гарин да попадне в СССР. Само с това свое желание аз си създавам във ваше лице враг. Честна дума, скъпи Волф, вие не разбирате ясно кое е вредно и кое е полезно за вашата родина.

— Искате да ме оскърбите?

— Тю, дявол да го вземе! Макар да е истина. — Хлинов съвсем по руски, което Волф забеляза веднага, килна шапката си на една страна, почеса се по ухото. — Нима може, след като сме си избили едни други към седем милиона, да се обиждаме сега от думи?... Вие сте немец от главата до петите, бронирана пехота, производител на машини, мисля, че при вас и нервите са по-други. Слушайте, Волф, ако апаратът попадне в ръцете на такива като вас, какво ли не бихте извършили...

— Германия никога не ще се примири с унижението.

Те стигнаха до сградата, в която Хлинов беше наел стая на първия етаж. Сбогуваха се мълчаливо. Хлинов влезе във входа. Волф продължаваше да стои, като прехвърляше бавно между зъбите угасналата пура. Неочаквано прозорецът на първия етаж се разтвори широко и Хлинов се наведе развълнуван:

— А... Вие сте още тук?... Слава богу, Волф, имам телеграма от Париж, от Шелга... Слушайте: „Престъпникът избяга. Ранен съм, няма да се вдигна скоро. Извънредно голяма, неизмерима опасност заплашва човечеството. Необходимо е да дойдете.“

— Тръгвам с вас — каза Волф.

По белия поклащащ се транспарант тичаха сенки на листа. Навън се чуваше непрекъснато шуртене. То идеше от тревната площ на болничната градина, където от подвижни тръби се ръсеше воден прах сред разноцветни дъги, стичаше се на капки от листата на чинара пред прозореца.

Шелга дремеше във висока бяла стая, осветена през транспаранта.

Отдалеч се донасяше шумът на Париж. Близки звуци бяха шумоленето на дърветата, пеенето на птиците и еднообразното шуртене на водата.

Наблизо покашляше автомобил или се чуваха стъпки по коридора. Шелга бързо отваряше очи, тревожно гледаше към вратата.

Не можеше да се помръдне. И двете му ръце бяха сковани в гипс, гърдите и главата — бинтована. За защита — само очите. И отново сладките звуци от градината го унасяха в сън.

Разбуди го сестра кармелитка, цялата в бяло, поднесе внимателно с пълните си ръце към устата на Шелга фаянсова чашка с чай. Когато тя си излезе, в стаята остана дъх на лавандула.

Денят минаваше в сън и тревога. Бяха минали седем дни, откакто намериха Шелга в безсъзнание, окървавен, в гората Фонтенбло.

Два пъти вече го разпитва следовател, той даде следните показания:

— В дванадесет часа през нощта ме нападнаха двама. Отбранявах се с бастуна и юмруците си. Стреляха четири пъти в мен, нищо повече не помня.

— Можахте ли да разгледате добре лицата на нападателите?

— Лицата им — долната част беше закрыта с кърпи.

— Отбранявали сте се и с бастун?

— Това беше просто сопа — взел я бях от гората.

— Защо сте били във Фонтенбло в толкова късен час?

— Разхождах се, разглеждах двореца, когато тръгнах да се връщам, се заблудих.

— Как ще обясните обстоятелството, че близо до мястото, където са ви нападнали, са открити пресни следи от автомобил?

— Значи престъпниците са пристигнали с автомобил.

— За да ви ограбят? Или да ви убият?

— Мисля, че нито едното, нито другото. Никой не ме познава в Париж. Не работя в посолство. Не изпълнявам политическа мисия. Не нося много пари със себе си.

— Следователно престъпниците не са очаквали вас, когато са стояли при двойния дъб на поляната, където единият е пушил, а другият си загубил копчето на ръкавела със скъп бисер?

— По всяка вероятност това са били млади светски хора, загубили в конни надбягвания или в казиното. Търсили са случай да оправят работите си. В гората Фонтенбло може да се попадне на човек, натъпкан с банкноти от хиляда франка.

На втория разпит, когато следователят предяви копие от телеграмата за Берлин до Хлинов (предадена на следователя от сестрата кармелитка), Шелга отговори:

— Това е шифър. Отнася се за залавянето на опасен престъпник, измъкнал се от Русия.

— Бихте ли могли да разговаряте с мен по-откровено?

— Не. Това не е моя тайна.

Шелга отговаряше точно и ясно на въпросите, гледаше го в очите честно и дори глуповато. На следователя му оставаше само да повярва в неговата искреност.

Но опасността не отмина. Опасност лъхаше от вестникарските колони, пълни с подробности за „кошмарното престъпление във Вил Давре“, опасност дебнеше зад вратата, зад белия транспарант, поклащан от вятъра, във фаянсовата чашка, която сестрата кармелитка поднасяше до устните му с пълните си ръце.

Спасението беше в едно: колкото е възможно по-бързо да свалят гипса и превръзките. И Шелга цял замря, без движение, в полудрямка.

... Така в унес той си спомни:

Фаровете са загасени. Автомобилът намали ход... В прозорчето на колата подаде глава Гарин и каза с висок шепот:

— Шелга, завийте. Сега ще излезем на една поляна. Там...

Автомобилът се друсна тежко при канавката на шосето, мина между дърветата, обърна и спря.

Под звездите се простираше лъкатушеца поляна. В сянката на дърветата смътно се виждаха накамарени скали.

Моторът — изключен. Замириса силно на трева. Сънливо ромолеше ручей, над него се вдигаше лека мъглица, която навътре в поляната се превръщаше в мътна завеса.

Гарин изскочи на мократа трева. Подаде ръка. От автомобила излезе Зоя Монроз с ниско нахлупена шапчица, вдигна глава към звездите. Раменете ѝ потръпнаха.

— Хайде, излизайте де — рязко каза Гарин.

Тогава от автомобила, с главата напред, излезе Ролинг. Изпод сянката на бомбето му блестяха златните зъби.

Водата се плискаше, ромолеше в камъните. Ролинг извади ръката си от джоба, която, изглежда, отдавна стискаше в юмрук, и заговори с глух глас:

— Ако тук се подготвя смъртно наказание, протестирам. В името на правото. В името на човечността... Протестирам като американец... Като християнин... Предлагам за живота си какъвто искате откуп.

Зоя стоеше с гръб към него. Гарин измърмори с отвращение:

— Можех да ви убия още там...

— Откуп? — бързо запита Ролинг.

— Не.

— Участие във вашите... — Ролинг раздвижи бузи — във вашите странни предприятия?

— Да. Сигурно си спомняте... На булевард Малзерб... Аз ви говорих тогава...

— Добре — отвърна Ролинг, — утре ще ви приема... Трябва отново да обмисля вашите предложения.

Зоя тихо каза:

— Ролинг, не говорете глупости.

— Мадмоазел! — Ролинг подскочи, бомбето му се смъкна до носа, — мадмоазел... Поведението ви е нечувано... Предателство... Разврат...

Зоя отговори пак така тихо:

— Вървете по дяволите! Говорете с Гарин.

Тогава Ролинг и Гарин отидоха до двойния дъб. Там светна електрическо фенерче. И двамата наведоха глави. Няколко секунди се чуваше как ручеят се плиска в камъните.

— Но... Но ние не сме трима, четирима сме... тук има свидетел — стигна до ушите на Шелга резкият глас на Ролинг.

— Кой е тук, кой е тук? — Стряскайки се, още сънен проговори Шелга. Зениците му се разшириха и изпълниха цялото око.

Пред него на бяло столче, с шапка на коленете седеше Хлинов.

— Не предвидих хода... Нямах време за мислене — разказваше му Шелга, — такава глупост извърших, че не е за приказване.

— Грешката ви е в това, че сте взели в колата Ролинг — каза Хлинов.

— Ами, взел съм го... Когато в хотела започна стрелбата и избиването, Ролинг като плъх се свря в автомобила, цял настръхнал, с два колта... Аз нямах оръжие. Покатерих се на балкона и видях как Гарин се справи с бандитите... Съобщих това на Ролинг... Той се уплаши, засъска, категорично отказа да излезе от колата... После се опита да стреля в Зоя Монроз. Но ние с Гарин му извихме ръцете... Нямах време дълго да се разправяме, седнах зад кормилото и подкарах...

— Когато сте били вече на полянката и те двамата са се съвещавали при дъба, тогава не разбрахте ли?

— Разбрах, че работата ми е спукана. А какво можех да направя? Да бягам? Ами, знаете ли, все пак аз съм спортист... Пък и бях разработил подробен план... В джоба си имах фалшив паспорт за Гарин, с десет визи... Апаратът му — само ръка да протегна — в автомобила... Можех ли при такива обстоятелства да мисля само за своята кожа?...

— Е добре... Те са се споразумели...

— Ролинг подписа някакъв документ още там, под дървото — много добре видях. След това — чувам — спомена за четвъртия свидетел, тоест за мен. Казвам тогава тихичко на Зоя: „Знаете ли, че преди малко минахме покрай един полицаи, той забеляза номера на колата. Ако ме убият сега, до сутринта и тримата ще бъдете с белезници.“ И чуйте какво ми отговори тя. Ама че жена!... През рамото, без да ме гледа: „Добре, ще имам предвид.“ А каква красавица е!... Дявол жена! И така. Гарин и Ролинг се върнаха при колата. Аз се държа така, сякаш нищо не съм чул... Първа седна Зоя. Подаде глава и каза нещо на английски. А Гарин към мен: „Другарю Шелга, сега

давайте: с пълна скорост по шосето на запад.“ Аз клекнах пред радиатора... Ето тук ми е грешката. Те използванах тукмо тази единствена минута... Ако колата беше в движение, нищо не биха ми направили, щяха да се страхуват... Така, въртя аз манизелата... Изведнъж в темето, в мозъка ми — сякаш сграда рухна върху главата ми, костите ми изхрущяха, удари ме, изгори ме някаква светлина, повали ме по гръб... Видях само — мярна се изкривената мутра на Ролинг. Мръсникът му! Четири куршума изстреля в мен... После отварям очи и гледам ето тази стая.

Шелга се умори от говоренето. Дълго мълчаха. После Хлинов запита:

— Къде може да е сега Ролинг?

— Как къде? Естествено, в Париж. Разпорежда се с пресата. Сега той осъществява голямо настъпление на химическия фронт. Пари има — с лопата да ги ринеш. Там е работата, че всяка минута очаквам куршум в прозореца или отрова в чашата. Така или иначе той ще ми види сметката, това е ясно...

— А защо си мълчите?... Веднага трябва да се уведоми шефът на полицията.

— Скъпи другарю, вие не сте с ума си! Ами че досега аз съм жив само защото мълча.

— И така, Шелга, вие с очите си видяхте действието на апарата?

— Видях и сега вече знам: оръдия, газове, аероплани — всичко това е детска играчка. Не забравяйте, че Гарин не е сам... Гарин и Ролинг. Смъртоносна машина и милиарди. Всичко може да се очаква.

Хлинов вдигна транспаранта и дълго стоя до прозореца, загледан в изумрудената зеленина, в стария градинар, който едва пренасяше подвижните метални сглобяеми тръби на сенчестата част на градината, черните дроздове — те енергично и загрижено тичаха под храстите на върбинките, измъквайки от черноземната почва дъждовни червеи. Небето, синьо и прелестно, като вечен покой се простираше над градината.

— Че пък да ги оставим да вършат каквото си искат, нека се разгърнат в цялото си великолепие — Ролинг и Гарин, и краят ще бъде по-близък — каза Хлинов. — Този свят неминуемо ще загине... Тук само дроздовете живеят разумно. — Хлинов се обърна с гръб към прозореца. — Несъмнено човекът от каменния век е бил по-ценен... Безплатно, само от вътрешна необходимост е нашарил с рисунки пещерите — седнал край огъня, той е разсъждавал за мамонтите, за бурите, за странния кръговрат на живота и смъртта и за самия себе си. Дявол да го вземе, колко почитено е било това!... Мозъкът още малък, черепът дебел, но от главата му като мълнии се е излъчвала духовна енергия... А тия, днешните, за какъв дявол им са летателни машини? Да можехме да курдисаме някое конте от булеварда в пещера срещу човек от палеолита. Онзи космат дядка ще го запита: „Разправяй, кучи сине, какво си измислил за тези сто хиляди години?...“ — „Ах, ах — ще се защура контето, — аз не толкова мисля, колкото се наслаждавам на плодовете на цивилизацията, господин прапрадядо... Ако не беше заплахата от революция от страна на простолюдието, то нашият свят наистина щеше да бъде прекрасен. Жени, ресторанти, малко вълнение при игра на карти в казиното, малко спорт... Но тези кризи и революции са цяло нещастие — просто те изморяват...“ „Ех ти — ще

отговори прапрадядото, впивайки пламнали очи в контето, — а виж на мен ми харесва да мииисля, нали седя и уважавам моя гениален мозък... Ще ми се да проникна с ума си Вселената...”

Хлинов млъкна... Взираше се усмихнат в здрача на палеолитната пещера. Тръсна глава:

— Какво искат да постигнат Гарин и Ролинг? Възбуда. Нека я наричат власт над света. Все пак това не е нищо повече от възбуда. В миналата война загинаха тридесет милиона. Те ще се постараят да убият триста. Душевната енергия е в дълбоко безсъзнание. Професор Райхер обядва само в неделя. През останалите дни изяжда два сандвича с мармалад и маргарин — на закуска, и варени картофи със сол — на обяд. Такова е заплащането за мозъчния труд... И така ще бъде, докато не взривим тази тяхна „цивилизация“, да затворим Гарин в лудница, а Ролинг да изпратим като завеждащ стопанство някъде на остров Врангел... Вие сте прав, трябва да се борим... Какво пък — аз съм готов. СССР трябва да притежава апарата на Гарин...

— Апаратът ще бъде у нас — затворил очи, промълви Шелга.

— С какво да започнем тази работа?

— С разузнаване, както се полага.

— В каква насока?

— По всяка вероятност Гарин сега с бясна бързина строи апарати. Във Вил Давре той е имал само модел. Ако успее да построи боен апарат — тогава ще бъде много трудно да го хванем. Първо трябва да разберем къде строи апаратите.

— Ще са нужни пари.

— Идете още днес на улица Грьонел, поприказвайте с нашия посланик, аз съм го осведомил вече за едно друго. Пари ще има. Сега второ — трябва да се издири Зоя Монроз. Много е важно. Тази жена е умна, жестока, с голямо въображение. Тя е свързала Гарин и Ролинг до смърт. В нейни ръце са всичките им машинации.

— Извинете, отказвам да се боря с жени.

— Алексей Семьонович, тя е по-силна от нас двамата... Тя ще пролее много кръв още.

Зоя излезе от кръглата и ниска вана, обърна си гърба, прислужницата метна върху него хавлия. Цялата покрита с мехурчета морска вода, Зоя седна на мраморната скамейка.

През илюминаторите струяха слънчеви отблясъци, зеленикавата светлина трептеше върху мраморните стени, банята леко се поклащаше. Прислужницата така внимателно избърсваше краката на Зоя, сякаш бяха някаква скъпоценност, обу й чорапите и белите пантофки.

— Бельото, мадам.

Зоя се изправи лениво, облякоха й почти въображаемо, невидимо бельо. Тя гледаше покрай огледалото, пречупила вежди. Сложиха й бяла пола и бяло жакетче морски фасон, със златни копчета — както подобаваше на тристатонна яхта в Средиземно море.

— Грим, мадам.

— Да не сте полудели — отвърна Зоя, погледна бавно прислужницата и се заизкачва нагоре, на палубата, където на сенчестата страна на ниска, изплетена от тръстика масичка бе сложена закуската.

Зоя седна до масата, отчупи парченце хляб и се загледа. Белият тесен корпус на моторната яхта се плъзгаше по огледалната вода — морето беше яносиньо, малко по-тъмно от безоблачното небе. Миришеше на току-що старателно измита палуба. Подухваше топъл ветреца, галейки нозете под роклята й.

На леко извитата сякаш велурена палуба, скована от тесни дъски, край борда бяха наредени плетени кресла, по средата — анадолски килим с разхвърляни по него сърмени възглавници. От мостика до кърмата беше опъната тента от синя коприна с ресни и пискюли.

Зоя въздъхна и се зае със закуската.

С леки стъпки се приближи капитан Янсен, норвежец — избърснат, румен, същинско голямо дете. Вдигна бавно двата си пръста към фуражката, силно кривната към едното ухо.

— Добро утро, мадам Ламол. (Зоя пътуваше под това име и под френски флаг.)

Капитанът беше целият белоснежен, изгладен — непохватно, по морски изящен. Зоя го изгледа от златните дъбови листа по козирката на фуражката до белите обувки с въжени подметки. Остана доволна.

— Добро утро, Янсен.

— Имам честта да доложа, курс — норд-уест-уест, широта и дългота (еди-каква си), на хоризонта пуши Везувий. Неапол ще се покаже след по-малко от час.

— Седнете, Янсен.

С движение на ръката тя го покани да вземе участие в закуската. Янсен седна на заскърцалия под силното му тяло тръстиков стол. От закуската се отказа — беше хапнал вече в девет часа. От учтивост взе чашка кафе.

Зоя разглеждаше загорялото му лице със светли ресници — постепенно то се заливаше с червенина. Без да отпие от кафето, той остави чашката на масата.

— Трябва да се смени прясната вода и да се вземе бензин за моторите — каза Янсен, без да вдига очи.

— Как, да се отбиваме в Неапол? Колко досадно! Щом толкова са ви необходими вода и бензин, да акостираме на външния рейд.

— Разбрано, да застанем на външния рейд — тихо промълви капитанът.

— Янсен, вашите прадеди са били пирати, нали?

— Да, мадам.

— Колко интересно трябва да е било! Приключения, опасности, безумни пирове, похищения на красиви жени... Не съжалявате ли, че не сте пират?

Янсен мълчеше. Червеникавите му ресници мигаха. По челото му се появиха бръчки.

— Е?

— Аз съм получил добро възпитание, мадам.

— Вярвам.

— Нима нещо в мен ви дава повод да мислите, че съм способен на противозаконни и непочтени постъпки?

— Пфу — каза Зоя, — такъв силен, смел, чудесен човек, потомък на пирати — и сега да кара само глупава жена по топла, скучна локва.

Пфу.

— Но, мадам...

— Организирайте някаква глупост, Янсен. Скучно ми е...

— Разбрано, да организирам глупост.

— Когато се зададе страшна буря, блъснете яхтата в някоя скала.

— Разбрано, да блъсна яхтата в някоя скала...

— Наистина ли смятате да го направите?

— Щом нареждате...

Той погледна Зоя. В очите му се четеше обида и сдържано възхищение. Зоя се наведе и положи ръка на белия му ръкав:

— Не се шегувам с вас, Янсен. Познавам ви само от три седмици, но ми се струва, че сте от хората, които могат да бъдат предани (той стисна челюсти). Струва ми се, че сте способен на постъпки извън границите на почтеността, ако, ако...

В това време по излъскания бронзов трап от мостика се показаха тичащи крака. Янсен бързо каза:

— Време е, мадам.

Долу слезе помощник-капитанът. Козирува:

— Мадам, часът е дванадесет без три минути, ей сега ще ви търсят по радиото.

Вятърът издуваше бялата пола. Зоя се качи на горната палуба при кабината на радиотелеграфа. Примижа, вдъхна солен въздух. Отгоре, от мостика, слънчевата светлина, падаща върху стъклено набразденото море, изглеждаше необятна.

Хванала се за леерите, Зоя гледаше и не можеше да се нагледа. Тесният корпус на яхтата с малко повдигнат бушприт летеше сред леките ветрове в тази разводнена светлина.

Сърцето ѝ биеше щастливо. Струваше ѝ се, че ако откъсне ръце от леерите, ще полети. Чудесно създание е човекът. Какви превратности се крият в него. Злите излъчвания на волята, струящата злоба на желанията, душата, разчупена сякаш на парчета — цялото мъчително тъмно минало на Зоя се отмести, разтвори се в тази слънчева светлина.

„Млада съм, млада — мислеше си тя, застанала на палубата на кораба, вдигнал бушприт към слънцето, — красива съм, добра.“

Вятърът галеше шията, лицето ѝ. Зоя възторжено желяше да е щастлива. Все още безсилна да се откъсне от светлината, небето, морето — тя завъртя студената дръжка на вратата, влезе в блестящата кабина, където откъм слънчевата страна бяха пуснати завеските. Взе радиослушалката. Опря лакти на масата, закри очи с пръстите си — сърцето ѝ продължаваше да бие лудо.

— Вървете — каза тя на помощник-капитана.

Той излезе, като хвърли поглед към мадам Ламол. Не само че беше дяволски красива, стройна, тънка, „блестяща“ — от нея се излъчваше необяснимо вълнение.

Двойните удари на хронометъра като корабен пясъчен часовник биха дванадесет. Зоя се усмихна — бяха минали само три минути, откакто бе станала от креслото под тентата.

„Трябва да се науча да възприемам, да разширявам всяка минута във вечност — мина ѝ през ума, — да знам: пред мен са милиони минути, милиони вечности.“

Тя сложи пръсти върху лостчето и като го премести малко наляво, настрои апарата на вълна сто тридесет и седем и половина метра. Тогава от тъмната кухня на слушалката се чу бавният и твърд глас на Ролинг:

— ... Мадам Ламол, мадам Ламол, мадам Ламол... Слушайте, слушайте, слушайте...

— Да, слушам, успокой се — прошепна Зоя.

— ... При вас всичко ли е благополучно? Някакви неудобства? Нещо да ви липсва? Както винаги днес по същото време ще бъда щастлив да чуя гласа ви... Пак на същата дължина на вълната... Мадам Ламол, не се отдалечавайте много от единадесет градуса източна дължина и четиридесет градуса северна ширина. Не е изключена скорошна среща. При нас всичко е наред. Работите вървят блестящо. Онзи, който трябва да мълчи, мълчи. Бъдете спокойна, щастлива — успешен път...

Зоя свали слушалките. Бръчка проряза челото ѝ. Загледана в стрелката на хронометъра, тя промърмори: „Омръзна ми!“ Тези всекидневни радиопризнания в любов страшно я ядосваха. Ролинг не може, не иска да я остави на мира... В края на краищата ще се реши на каквото и да е престъпление, само да му позволи всеки ден да хрипти в микрофона: „... бъдете спокойна, щастлива, успешен път.“

След убийството във Вил Давре и Фонтенбло и след лудото препускане с Гарин по пустите шосета в Хавър Зоя и Ролинг не се срещнаха повече. Същата нощ той бе стрелял в нея, опитваше се да я оскърби и после се укроти. Изглежда, тогава дори бе плакал мълчаливо, свит в автомобила.

В Хавър тя се качи на неговата яхта „Аризона“ и на разсъмване излезе в Бискайския залив. В Лисабон Зоя получи документи и ценни книжа на името на мадам Ламол — ставаше собственица на една от най-разкошните яхти на Запад. От Лисабон потеглиха за Средиземно море и там „Аризона“ кръстосваше край бреговете на Италия, придържайки се на десет градуса източна дължина и четиридесет градуса северна ширина.

Незабавно бе установена връзка между яхтата и частната радиостанция на Ролинг в Медон край Париж. Капитан Янсен докладваше на Ролинг всички подробности около пътешествието. Ролинг всекидневно се свързваше по радиото със Зоя. Всяка вечер тя му докладваше за „настроенията“ си. В такова еднообразие минаха десет дена и ето че радиоапаратите на „Аризона“, опипващи пространството, приеха няколко думи на непознат език. Съобщиха на Зоя и тя чу глас, от който сърцето ѝ замря.

— ... Зоя, Зоя, Зоя, Зоя...

Гласът на Гарин звънеше в слушалките като блъскаща се в стъкло огромна муха. Той повтаряше името ѝ и после след няколко промеждутъци:

— ... Отговаряй от един до три часа нощем...

И отново:

— Зоя, Зоя, Зоя... Бъди внимателна, бъди внимателна...

Същата нощ над тъмното море, над спяща Европа, над древните пепелища на Мала Азия, над равнините на Африка, покрити с иглици и прах на изсъхнали растения, полетя женски глас:

— ... За онзи, който нареди да му се отговаря от един до три часа...

Зоя повтори много пъти това повикване. После продължи:

— ... Искам да те видя. Ако ще да е неразумно. Определи някое от италианските пристанища... Не ме назовавай по име, ще те позная по гласа...

Същата нощ, в същата минута, когато Зоя упорито повтаряше повикването, надявайки се, че Гарин някъде — в Европа, Азия, Африка — ще улови радиовълните на „Аризона“, на две хиляди километра, в Париж, на нощното шкафче в спалнята, където самотно спеше Ролинг, заровил нос в юргана, силно зазвъня телефонът.

Ролинг подскочи, грабна слушалката. Гласът на Семьонов каза припряно:

— Ролинг, тя говори с някого.

— С кого?

— Лошо се чува, но не назовава името.

— Добре, продължавайте да слушате. Ще докладвате утре.

Ролинг остави слушалката, отново си легна, но сънят вече не идваше.

Задачата не беше лесна: да се улови слабият глас на Зоя сред бушуващия над Европа ураган от фокстроти, рекламни крясъци, църковни хорали, информации за международната политика, опери, симфонии, борсови бюлетини, шеги на знаменити хумористи.

С такава задача в Медон ден и нощ бдеше Семьонов. Той успя да улови няколко фрази на Зоя. Но и това бе достатъчно да разпали ревнивото въображение на Ролинг.

След нощта във Фонтенбло Ролинг се чувствуваше отвратително. Шелга бе останал жив — над главата му тегнеше страшна заплаха. С Гарин, когото Ролинг с удоволствие би обесил на някой клон като негър, бе подписан договор. Може би тогава Ролинг щеше да упорствува — по-добре смърт, гилотина, отколкото съюз, — но волята му бе съкрушена от Зоя. Договаряйки се с Гарин, той печелеше време, може би полудялата жена ще се опомни, ще се разкае, ще се върне... Ролинг наистина бе плакал в автомобила, закрил очи, мълчаливо... Дявол знае какво му беше станало... Заради една развратна, продажна жена... Но сълзите бяха солени и мъчителни. Едно от условията, които той постави при подписване на договора, беше дълго пътешествие на

Зоя с яхта. (То бе необходимо, за да се заличат следите.) Ролинг се надяваше да я убеди, вразуми, да я привлече с всекидневните си разговори по радиото. Може би тази надежда беше по-глупава от сълзите в автомобила.

Както се бяха уговорили с Гарин, Ролинг незабавно започваше „всеобщо настъпление на химическия фронт“. В деня, когато в Хавър Зоя се качи на „Аризона“, Ролинг се върна с влака в Париж. Той уведоми полицията, че е бил в Хавър и на връщане е бил нападат през нощта от бандити (трима, с прикрити с кърпи лица). Те му взели всичките пари и автомобила. (През това време Гарин — както се уговориха — прекоси от запад на изток Франция, прехвърли границата в Люксембург и захвърли автомобила на Ролинг в първия попаднал му канал.)

„Настъплението на химическия фронт“ започна. Парижките вестници вдигнаха грандиозна паника. „Загадъчната трагедия във Вил Давре“, „Тайнственото нападение над един русин в парка Фонтенбло“, „Гибел на националната германска индустрия“, „Ролинг или Москва“ — всичко това беше заплетено умно и ловко в един възел, който, естествено, заседна в гърлото на дребния буржоа — собственика на ценни книжа. Бурсата се тресеше до основи. Между сивите й колони, до черните дъски, където трескави ръце пишеха, изтриваха, пишеха и изтриваха тебеширени цифри на падащите книжа, щураха се, крещяха обезумели хора с очи, готови да изскочат, с устни в кафеникава пяна.

Но сега загиваше дребна риба — всичко това бяха шегички. Едрите индустриалци и банки, стиснали зъби, се държаха за пакетите акции. Не беше лесно да ги повалят дори с рогата на Ролинг. Тъкмо за тази най-сериозна операция се подготвяше удар от страна на Гарин.

Гарин „с бясна бързина“, както бе предвидил Шелга, строеше в Германия апарат по своя модел. Той пътуваше от град на град, поръчваше в заводите различни части. За връзка с Париж използваше отдела за частни обявления в един кьолнски вестник. От своя страна Ролинг поместваше в един от булевардните парижки вестници два-три реда: „Съсредоточете цялото внимание върху анилина...“ „... Всеки ден е скъп, не жалете пари те...“ и така нататък.

Гарин отговаряше: „Ще завърша по-скоро, отколкото предполагам...“, „Място е намерено...“, „Напред вам...“ „Непредвидено забавяне...“

Ролинг: „Тревожа се, определете деня...“

Гарин отговори: „Отбройте тридесет и пет от деня на подписването на договора...“

Приблизително с това негово съобщение съвпадна нощната телефонограма на Семьонов до Ролинг. Ролинг изпадна в ярост — водеха го за носа. Тайните връзки с „Аризона“ въпреки всичко бяха опасни. Но Ролинг не се издаде нито с една дума, когато на другия ден говори с мадам Ламол.

Сега, в часовете на безсъние, Ролинг започна „да премисля“ отново „партията“ със смъртния враг. Той намери грешката. Гарин не беше вече така добре защитен. Грешката му бе, че се съгласи Зоя да пътува — краят на партията бе предрешен за него. „Мат“ ще бъде казано на борда на „Аризона“.

Но на борда на „Аризона“ съвсем не стана онова, което си мислеше Ролинг. Той познаваше Зоя като умна, спокойна, пресметлива, хладна, предана. Знаеше с какво отвращение се отнасяше тя към женските слабости. Не можеше да допусне, че увлечението ѝ по този беден скитник, по бандита Гарин, ще продължи дълго. Хубавата разходка по Средиземно море трябва да проясни ума ѝ.

Зоя наистина беше в състояние на бълнуване, когато в Хавър се качи на яхтата. Няколко дни самота сред океана я успокоиха. Събуждаше се, живееше и заспиваше сред синята светлина, блясъка на водата, под спокойния като вечността шумна вълните. Потръпвайки от отвращение, тя си спомняше мръсната стая и ухиления, с изцъклени очи труп на Леноар, зацвъртялата димна ивица през гърдите на Патешкия нос, влажната поляна във Фонтенбло и неочакваните изстрели на Ролинг, сякаш стреляше по побесняло куче...

Но въпреки това умът ѝ не се проясни, както се надяваше Ролинг. Наяве и насън ѝ се привиждаха някакви чудесни острови, мраморни дворци, чиито стълби водеха в океана... Тълпи красиви хора, музика, веещи се знамена... И тя — господарка на този фантастичен свят...

Сънищата и виденията в креслото под синята тента бяха продължение на разговора с Гарин във Вил Давре (един час след убийството). Само един човек в света, Гарин, би я разбрал сега. Но с него бяха свързани и изцъклените очи на Леноар, и страшната разтворена уста на Гастон Патешкия нос.

Точно затова сърцето на Зоя замря, когато в слушалката на радиото неочаквано захриптя гласът на Гарин... Оттогава тя всеки ден го викаше, умоляваше, заплашваше. Искеше да го види и се боеше. Той ѝ се струваше черно петно в лазурната чистота на морето и небето... Искеше ѝ се да му разкаже за сънищата си наяве. Да го запита къде е неговият Оливинов пояс? Зоя се суетеше насам-натам по яхтата, от което капитан Янсен и помощникът му губеха самообладание.

Гарин отговаряше:

„... Чакай. Всичко, което пожелаеш, ще стане. Само умей да искаш, обезумявай — това е добре. Ти си ми нужна такава. Без теб моята работа е мъртва.“

Това беше последното му обаждане по радиото, което също бе уловено от Ролинг. Днес Зоя очакваше отговор на запитването — в кой ден точно да го чакат на яхтата? Тя излезе на палубата и се облегна на леерите. Яхтата се движеше едва-едва. Вятърът бе утихнал. На изток се вдигаха изпарения от невидимата още земя, а над Везувий се виеше пепелносив стълб от дим.

На мостика капитан Янсен отпусна ръката си с бинокъла и Зоя чувствуваше, че я гледа като омагьосан. И можеше ли да не я гледа, когато всички чудеса на небето и водата бяха създадени само за да им се любовува мадам Ламол — край леерите над млечнолазурната бездънна глъбина.

Сега невероятно смешно ѝ изглеждаше времето, когато за една дузина копирени чорапи, за рокля от голямата търговска къща Зоя позволяваше на контетата с късичките пръсти и сивкавите бузи да я олигавят просто за хиляда франка... Пфу!... Париж, кръчми, глупави проститутки, гнусни мъже, улична смрад, пари, пари, пари — каква немотия... Суетене в зловонна яма!...

В онази нощ Гарин каза: „Само да поискате — и ще бъдете наместница на бога или дявола, което ви е по вкус. Ще поискате да унищожавате хора — човек понякога изпитва такава потребност — ще властвувате над цялото човечество... Жена като вас ще намери за какво да използва съкровищата на Оливиновия пояс...“

Зоя си мислеше:

„Римските императори са се смятали за богове. Сигурно им е доставяло удоволствие. В наше време това също не е лошо развлечение. Хорицата все ще трябва да послужат за него. Въплъщение на бога, жива богиня сред невероятно великолепие... Че какво пък — пресата би могла да подготви обожествяването ми лесно и бързо. Приказно красива жена управлява света. Това би имало несъмнен успех. Да се построи на някой от островите великолепен град за избрани младежи, евентуални любовници на богинята. Да се показва като богиня сред тези ненаситни момчета — емоциите си заслужават.“

Зоя повдигна рамо и отново погледна капитана:

— Елате тук, Янсен.

Той дойде, като стъпваше с лека и широка крачка по напечената палуба.

— Янсен, не мислите ли, че съм луда?

— Не мисля подобно нещо, мадам Ламол, и не бих си помислил, каквото и да ми заповядате.

— Благодаря. Назначавам ви командор на ордена на божествената Зоя.

Янсен примигна със светлите си ресници. После козирува. Отпусна ръка и ресниците му трепнаха още веднъж. Зоя се засмя и устните му се разтегнаха в усмивка.

— Янсен, има възможност да се осъществят най-неосъществими желания... Всичко каквото може да измисли една жена в такова знойно пладне... Но ще трябва да се борим...

— Тъй вярно, да се борим — кратко отговори Янсен.

— Колко възла прави „Аризона“?

— До четиридесет.

— Какви плавателни съдове могат да я настигнат в открито море?

— Много малко...

— Може би ще ни се наложи да издържим продължително преследване.

— Ще наредите ли да вземем пълен запас от течно гориво?

— Да. Консерви, прясна вода, шампанско... Капитан Янсен, ние ще предприемем много опасно начинание.

— Тъй вярно, ще предприемем опасно начинание.

— Но знайте, аз съм уверена в победата.

Часовникът удари дванадесет и половина. Зоя влезе в радиотелеграфната кабина. Седна до апарата. Докосна лостчето на радиоприемника. Отнякъде долетяха няколко такта фокстрот.

Свъсила вежди, Зоя гледаше хронометъра. Гарин не се обаждаше. Отново започна да движи лостчето, като сдържаше треперенето на пръстите си.

... Непознат, бавен глас каза на руски в самото ѝ ухо:

„Ако ви е скъп животът... в петък слезте в Неапол... в хотел «Сплендид» чакайте известия до събота следобед.“

Това беше краят на някаква фраза, изпратена на дължина на вълна четиристотин двадесет и едно, тоест на станцията, която през

всичкото това време използваше Гарин.

Трета нощ поред в стаята, където лежеше Шелга, забравяха да затворят капаците на прозорците. Всеки път той подсецаше за това сестрата кармелитка. Внимателно следеше резето, което съединяваше двете крила на капаците, да бъде затворено както трябва.

За тези три седмици Шелга се подобри до такава степен, че ставаше от леглото и седнаше до прозореца, по-близо до буйните широколистни клони на чинара, до черните дроздове и разноцветните дъги над водните пръски сред зелената тревна площ.

Оттук се виждаше цялата болнична градинка, оградена със зид. През осемнадесети век това място е принадлежало на манастир, опустошен по време на революцията. Монасите не са обичали любопитните погледи. Стената беше висока и по целия ѝ гребен бляскаха забити начупени парчета стъкло.

Прехвърлянето през стената можеше да стане само със стълба. Поставена откъм външната страна. Граничещите с болницата улички бяха тихи и пусти, но фенерите по тях светеха толкова ярко и така ясно се чуваха в тишината извън стената стъпките на полицаите, че въпросът за стълбата отпаднаше.

Разбира се, ако не беше начупеното стъкло отгоре по стената, всеки ловък човек би се прехвърлил и без стълба. Всяка сутрин Шелга оглеждаше иззад транспаранта високата стена до последното камъче. Опасност го заплашваше само от другата страна. Изпратеният от Ролинг човек едва ли би рискувал да се появи през болницата. Но Шелга не се съмняваше, че убиецът въпреки всичко ще се появи.

Сега той чакаше лекарят да го прегледа, преди да го изпише. Вече го бяха уведомили. Лекарят идваше обикновено пет пъти седмично. Този път се разбра, че се разболял. Съобщиха на Шелга, че няма да го изпишат без преглед на главния лекар. Той дори не се опита да протестира. Помоли да му носят храна от съветското посолство. Болничната супа исипваше в умивалника, а хляба хвърляше на дроздовете.

Шелга знаеше, че Ролинг трябва да се избави от единствения свидетел. Вече почти не спеше — толкова много се вълнуваше. Сестрата кармелитка му донасяше вестници — цял ден той работеше с ножици и проучваше изрезките. Беше забранил на Хлинов да идва в болницата. (Волф беше в Германия, на Рейн, където събираше сведения за борбата на Ролинг с германската анилинова компания.)

Сутринта Шелга отиде до прозореца както винаги, огледа градината и веднага се дръпна зад завесата. Дори се развесели. Най-после! До северната стена на градината, полускрита от една липа, беше опряна стълбата на градинаря, горният ѝ край стърчеше половин метър над парчетата стъкло.

— Много ловко, мръсници!

Оставаше му да чака. Всичко беше вече обмислено. Дясната му ръка, макар и свободна от бинтовете, беше още слаба. Лявата — в шини и гипс — сестрата беше бинтовала стегнато към гърдите. С гипса ръката тежеше не по-малко от петдесет фунта. Това беше единственото оръжие, с което можеше да се защитава.

През четвъртата нощ сестрата пак забрави да сложи резето на капациите. Този път Шелга не изрази недоволство и от девет часа се престори на заспал. Чуваше как тракаха капациите на двата етажа. Прозорецът му пак остана широко отворен. Когато угасиха светлината, той скочи от леглото, със слабата дясна ръка и със зъби започна да развързва превръзката, която придържаше гипсираната лява ръка към гърдите.

От време на време спираше, послушваше се, затаил дъх. Най-сетне ръката увисна освободена. Можеше да я опъне наполовина. Погледна в градината, осветена от уличната лампа — стълбата си стоеше все така зад липата. Нави юргана, мушна го под чаршафа, в полумрака изглеждаше, че на леглото лежи човек.

Навън беше тихо, чуваха се само падащите капки. Леко лилава зора трептеше в облаците над Париж. Шумът на булевардите не стигаше дотук. Тъмният клон на чинара висеше неподвижно.

Някъде забоботи автомобил. Шелга се послуша — струваше му се, че чува как бие сърцето на птицата, коя то спеше на чинара. Мина, изглежда, доста време. В градината започна да се чува поскърцване и шумолене, сякаш някой търкаше с дърво мазилката.

Шелга се дръпна до стената зад завесата. Отпусна гипсираната ръка. „Кой ли е? Наистина кой? — помисли си Шелга. — Нима е самият Ролинг?“

Листата зашумоляха — дроздът се събуди. Шелга гледаше слабо осветения от прозореца паркет, където трябваше да се появи човешка сянка.

„Няма да стреля — мина му през ума, — трябва да се очаква някаква гадост, нещо от рода на фогсена...“ От паркета започна да се изправя сянка на глава с дълбоко нахлупена шапка. Шелга вдигна ръка, за да удари по-силно. Сянката се източи до раменете, вдигна разперени пръсти.

— Шелга, другарю Шелга — прошепна сянката на руски, — аз съм, не се бойте...

Шелга очакваше всичко друго, но не и тези думи, не този глас. Той извика несъзнателно. Издаде се и човекът веднага с един скок през перваза на прозореца се намери вътре. Протегна за отбрана двете си ръце. Беше Гарин.

— Очаквахте нападение, така си и мислех — бързо каза той, — тази нощ трябва да ви убият. За мен това не е изгодно. Аз рискувам дявол знае колко много, трябва да ви спася. Да вървим, с автомобил съм.

Шелга се отдели от стената.

Зъбите на Гарин блеснаха весело, като видя все още вдигнатата гипсирана ръка.

— Слушайте, Шелга, вярвайте ми, не съм виновен. Помните ли уговорката ни в Ленинград? Аз играя честно. Неприятностите във Фонтенбло дължите изключително на този мръсник Ролинг. Можете да ми вярвате — да вървим, всяка секунда е скъпа...

Най-после Шелга проговори:

— Добре, ще ме откарате, а след това какво?

— Ще ви скрия... За известно време, не се бойте. Докато получа от Ролинг половината. Не четете ли вестници? На Ролинг му върви като на бясно куче, но той не може да играе честно. Колко искате, Шелга? Назовете първата цифра. Десет, двайсет, петдесет милиона? Ще ви напиша разписка...

Гарин говореше тихо, припряно, като в треска — цялото му лице трепереше.

— Не ставайте глупак, Шелга. Вие какво, да не сте принципен, а?... Предлагам ви да работим заедно против Ролинг... Е... Тръгваме...

Шелга упорито тръсна глава:

— Не искам. Няма да дойда.

— Все едно, ще ви убият.

— Ще видим.

— Сестри, пазачи, администрация — всичко е подкупено от Ролинг. Ще ви удушат. Знам... Тази нощ няма да останете жив... Предупредили сте вашето посолство ли? Добре, добре... Посланикът ще поиска обяснения. Френското правителство в най-добрия случай ще се извини... Но на вас няма да ви е по-добре от това. Ролинг иска да премахне свидетеля. Той няма да допусне да прекрачите прага на съветското посолство...

— Казах — няма да дойда... Не искам...

— Добре, тогава ще ви взема и без вашето съгласие. — Той отстъпи една крачка, мушна ръка в палтото.

— Тоест как така — без мое съгласие?

— Ами ето така...

Гарин издърпа от джоба си маска с къс цилиндър на противогаз, сложи я бързо до устата на Шелга, който не успя да извика — в лицето го удари струя мазна течност... Ръката на Гарин, стиснала гумена тулумбичка, само се мярна... Шелга нагълта някаква ароматна, сладка упойка.

— Има ли новини?

— Да. Здравейте, Волф.

— Идвам направо от гарата, гладен като през осемнайсега година.

— Изглеждате весел, Волф. Много неща ли сте научили?

— Научих едно друго. Тук ли ще разговаряме?

— Добре, само че бързо.

Волф седна до Хлинов на гранитната скамейка в подножието на конния паметник на Хенрих IV с гръб към черната кула на Консиержри. Долу, там, където остров Сите завършва с остър нос, се бе привела над водата плачеща върба. Тук някога са се гърчели върху огньовете рицари на ордена на тамплиерите. В далечината, отвъд десетки мостове, отразени в реката, в мътно оранжево сияние залязваше слънцето. Покрай брега на железни шлепове с пясък седяха с въдици в ръка французи, добри буржоа, разорени от инфлацията, от Ролинг и световната война. На левия бряг, на гранитния парапет на крайбрежната улица, далеч, чак до външното министерство, скучаеха под залязващото слънце букинисти край наредени книги, никому ненужни вече в този град.

Тук доживяваше живота си старият Париж. По брега още скитаха безцелно покрай книгите, покрай клетките с птици, покрай умърлушените риболовци възрастни хора със склерозиращи очи, с мустаци, закриващи устата им, с пелерини, със стари сламени шапки... Някога това бе техен град... Ето там, дявол да го вземе, в Консиержри, ревеше Дантон, същински бик, когото мъкнат на кланицата. А там, надясно, отвъд графитените покриви на Лувъра, където в омарата се виждат градините Тюйлери — там са ставали горещи сражения, там по улица Риволи е свистял картечът на генерал Галифе. Ах, колко злато имаше във Франция! Тук всеки камък — ако умееш да слушаш — ще ти разкаже за великото минало. И ето на — и дяволът не може го разбра, — господар на този град се оказа някакво задокеанско

чудовище, Ролинг, и сега на добрия буржоа му остава само да хвърля въдицата и да седи с наведена глава... Ех — ех... О-ла-ла!

Докато разпалваше силния тютюн в лулата, Волф каза:

— Ето каква е работата. Германската анилинова компания е единствената, която не е съгласна на никакви споразумения с американците. Компанията е получила от държавата двадесет и осем милиона марки субсидии. Сега Ролинг е насочил всичките си усилия да провали германския анилин.

— Играе с понижаване на цената ли? — запита Хлинов.

— На двадесет и осми този месец продава анилинови акции на колосални суми.

— Но това са много важни сведения, Волф.

— Да, открихме дирите им. Изглежда, Ролинг е сигурен в играта, макар акциите да не са паднали с нито един пфениг, а днес сме вече двадесети... Разбирате ли на какво единствено може да разчита той?

— Ще рече, че при тях всичко вече е готово?

— Мисля, че апаратът вече е монтиран.

— Къде се намират заводите на анилиновата компания?

— На Рейн, край Н. Ако Ролинг провали анилина, той ще бъде господар на цялата европейска промишленост. Ние не бива да допуснем да се стигне до катастрофа. Наш дълг е да спасим германския анилин. (Хлинов сви рамене, но нищо не каза.) Разбирам: което е писано — ще стане. Ние с вас двамата няма да спрем натиска на Америка. Но кой знае, понякога историята погажда неочаквани номера.

— Нещо като революция?

— Дори и така да е.

Хлинов го погледна с известно учудване. Очите на Волф бяха кръгли, жълти, зли.

— Волф, буржоата няма да се заемат да спасяват Европа.

— Знам.

— Виж ти...

— По време на това пътуване какво ли не видях... Буржоата — французи, немци, англичани, италианци — престъпно, сляпо, цинично разпродават стария свят. Ето как свърши културата — с разпродажба. На търг!

Волф се зачерви:

— Обръщах се към властите, намеквах за опасността, молих за помощ при издирването на Гарин... Говорих им страшни думи... Смееха ми се в лицето... По дяволите!... Аз не съм от тези, които отстъпват.

— Волф, какво научихте на Рейн?

— Научих... Анилиновата компания получила от германското правителство големи военни поръчки. Сега процесът на производството в заводите на анилиновата компания е в най-опасния период. Там сега се обработва едва ли не петстотин тона тетрил.

Хлинов веднага се изправи. Бастунът, на който се подпираше, се изви. Той отново седна.

— Във вестниците се мярна съобщение за необходимостта да се отдалечат колкото е възможно работническите градчета от тези проклет и заводи. В анилиновата компания работят повече от петдесет хиляди души... Вестникът, който публикува съобщението, беше глобен... В това има пръст Ролинг...

— Волф, не бива да губим нито ден.

— Поръчал съм билети днес за единадесет часа.

— Заминаваме в Н.?

— Мисля, че само там могат да се открият следите на Гарин.

— Сега вижте аз какво съм донесъл — Хлинов извади от джоба си изрезки от вестници. — Преди три дни бях при Шелга... Той ми разказа докъде са го довели разсъжденията му: Ролинг и Гарин сигурно имат някаква връзка...

— Естествено. Всекидневно.

— По пощата? Телеграфът? Как мислите вие, Волф?

— В никакъв случай. Никакви писмени следи.

— Тогава — радиото?

— Че да ги чуе цяла Европа... Не...

— Чрез трето лице?

— Не... Сетих се — каза Волф, — вашият Шелга е юначага. Дайте изрезките...

Той ги нареди на коленете си и започна да чете внимателно подчертаното с червено:

„Съсредоточете цялото си внимание върху анилина.“
„Започвам.“ „Място е намерено.“

— „Място е намерено“ — промълви Волф, — този вестник е от Е., градче близо до Н... „Тревожа се, определете деня.“ „Отбройте тридесет и пет от деня на подписването на договора...“ Само те са. Нощта на подписването на договора във Фонтенбло — двадесет и трети миналия месец. Прибавете тридесет и пет — ще получите двадесет и осем — срокът за продажба на акциите за анилина...

— Продължавайте, продължавайте, Волф... „Какви мерки сте взели?“ — това е от К., пита Гарин. На следващия ден в парижки вестник — отговорът на Ролинг: „Яхтата е готова. Пристига след два дни. Ще бъде съобщено по радиото.“ А ето тук — преди четири дни — Ролинг пита: „Няма ли да се вижда светлина?“ Гарин отговаря: „Наоколо е безлюдно. Разстояние пет километра.“

— С други думи, апаратът е монтиран в планина: само от високо място на разстояние пет километра може да се стреля с лъч. Слушайте, Хлинов, ние имаме страшно малко време. Ако вземем петте километра за радиус — с център заводите, — ще трябва да претърсим местност, не по-малка от тридесет и пет километра в окръжност. Има ли още някои други указания?

— Не. Току-що смятах да позвъня на Шелга. Сигурно има изрезки от вчерашния и днешния ден.

Волф стана. Личеше как се бяха издули мускулите под дрехата му.

Хлинов предложи да се обадят от най-близкото кафене на левия бряг. Волф така забързано тръгна по моста, че някакво старче с пилешка шия, с мръсно сако, пропито може би със самотни сълзи по загиналите във войната, затресе глава и дълго гледа изпод прашната шапка подир тичащите чужденци:

— Оо! Чужденци... Когато имат пари в джоба, тогава и се блъскат, и тичат, сякаш се намират в своята страна... Оо!... диваци...

В кафенето, застанал до цинковия тезгях, Волф пиеше сода. Той можеше да вижда през стъклото на телефонната кабина гърба на разговарящия Хлинов — изведнъж той вдигна рамене и целият се

наведе към слушалката; изправи се, излезе от кабината, лицето му беше спокойно, но бяло като платно.

— От болницата отговориха, че през нощта Шелга изчезнал. Взети били всички мерки за издирването му... Мисля, че са го убили.

Вършините пращяха в огнището, опушено от две столетия, с големи ръждявали шишове за наденица и свински бутове, с две каменни икони от двете страни — на едната висеше светлата шапка на Гарин, на другата омазнена офицерска фуражка. Около масата, осветена само от огъня в огнището, седяха четирима. Пред тях — плетена бутилка и пълни чаши с вино.

Двама от мъжете бяха с градски дрехи — единият скулест, набит, с ниско подстригана коса, а другият — с дълго, злобно лице. Третият, стопанинът на фермата, където се провеждаше съвещание — генерал Суботин, — седеше само по ленена мръсна риза с навити ръкави. Кожата по обръснатата му глава се движеше, охраненото лице беше червено от виното.

Четвъртият, Гарин, с туристически костюм, като движеше небрежно пръст по ръба на чашата, говореше:

— Всичко това е чудесно... Но аз настоявам! На моя пленник, макар че е болшевик, да се осигури пълна безопасност. Храна — три пъти на ден, вино, зеленчуци, плодове... След една седмица ще ви освободя от него... Белгийската граница ли?

— Четиридесет и пет минути с автомобил — каза човекът с дългото лице, като се наведе бързо напред.

— Всичко ще бъде скрито-покрито... Разбирам, господин генерал, че вие като дворянин, като беззаветно предан на убития император сега действувате изключително от високи, чисто идейни съображения... Иначе не бих се обърнал към вас за помощ...

— Ние тук всички сме свои хора — иска ли питане? — изхриптя генералът и кожата на черепа му се раздвижи.

— Повтарям, условията са такива: за пълен пансион на пленника ще ви платя хиляда франка на ден. Съгласни ли сте?

Генералът изви пияните си очи към своите другари. Скулестият се ухили и белите му зъби блеснаха, дълголикият наведе глава.

— Ах, ето какво — каза Гарин, извинете, господа, — авансчето...

Той извади от джоба за револвера пачка банкноти по хиляда франка и я хвърли на масата в локвичката вино.

— Заповядайте...

Генералът изпъшка, дръпна към себе си пачката, огледа я, избърса я о корема си и започна да брой, като сумтеше с косматите си ноздри. Другарите му постепенно взеха да се приближават, очите им святкаха.

Ставайки, Гарин каза:

— Доведете пленника.

Очите на Шелга бяха завързани с кърпа. На раменете му беше наметнато кожено автомобилно палто. Той усети топлината, идеща от огнището — краката му затрепериха. Гарин сложи табуретка. Шелга веднага седна и постави върху коленете си гипсираната ръка.

Генералът и двамата офицери го гледаха така, че сякаш само да им дадеш знак, да намигнеш — и от човека не ще остане и помен. Но Гарин не даде знак. Потупа Шелга по коляното и весело каза:

— Тук нищо няма да ви липсва. При порядъчни хора сте — платено им е добре. След няколко дни ще ви освободя. Другарю Шелга, дайте ми честна дума, че няма да правите опити да бягате, да вдигате скандали, да привличате вниманието на полицията.

Шелга поклати отрицателно наведената си глава. Гарин се наведе към него:

— В противен случай трудно ще мога да ви гарантирам удобно пребиваване тук... Е, обещавате ли?

Шелга проговори бавно, тихо:

— Давам думата си на комунист... (Избръснатата кожа на черепа на генерала веднага запълзя към ушите, офицерите бързо се спогледаха, злобно се усмигнаха.) Давам думата си на комунист — да ви убия при първа възможност, Гарин... Обещавам да ви отнема апарата и да го закарам в Москва... Обещавам, че на двадесет и осми...

Гарин не го остави да се доизкаже. Стисна го за гърлото...

— Млъкни... Идиот!... Побъркан!...

Обърна се и заповеднически:

— Господа офицери, предупреждавам ви, този човек е много опасен, той има натрапчива идея...

— Нали ви казах, най-добре е да го държим във винарската изба — каза басово генералът. — Да се отведе пленникът...

Гарин вдигна брадичка. Офицерите сграбчиха Шелга, блъснаха го в страничната врата и го помъкнаха в избата. Гарин вече си слагаше

шофьорските ръкавици.

— През нощта срещу двадесет и девети ще бъда тук. На трийсети, ваше превъзходителство, ще можете да прекратите да се занимавате с развъждането на зайци, да си купите билет за първа класа в трансокеанския параход и да живеете като господар ако искате и на Пето авеню в Ню Йорк.

— Трябва да оставите някакви документи за този кучи син — каза генералът.

— Моля — който паспорт си изберете.

Гарин извади от джоба портфейл, завързан с канап. Това бяха документите, които бе задигнал от Шелга във Фонтенбло. Не беше ги разглеждал още поради липса на време.

— Тук по всяка вероятност има паспорти, приготвени за мен. Предвидливо... Ето, вземете, ваше превъзходителство...

Гарин хвърли на масата паспортна книжка и продължавайки да се рови в портфейла — нещо го беше заинтересувало, — отиде по-близо до лампата. Веждите му се свъсиха.

— Дявол го взел! — и той се спусна към страничната врата, където бяха помъкнали Шелга.

Шелга лежеше на каменния под върху дюшек. Газениче осветяваше сводестата изба, празни бъчви, оплетени в паяжина. Известно време Гарин търсеше с очи Шелга. Застанал пред него, хапеше устни.

— Избухнах, не се сърдете, Шелга. Смятам, че все пак ние с вас ще намерим общ език. Ще се споразумеем. Искате ли?

— Опитайте се.

Гарин говореше подмилкващо се, съвсем не така, както преди десетина минути. Шелга наостри уши. Но преживяното през нощта вълнение, остатъците от упоителния газ, които още бучаха в цялото му тяло, и болката в ръката, раздвояваха вниманието му. Гарин приседна на дюшека. Запаля цигара. Лицето му изглеждаше замислено, а той — доброжелателен, деликатен...

„Накъде бие, подлецът му мръсен? Накъде бие?“ — мислеше Шелга и се мръщеше от главоболие.

Гарин обхвана коляно, запуши, вдигна очи към сводестия таван.

— Така ви искам... А то — думата на комунист... Повярвайте, преди малко така ме наскърбихте, така ме ядосахте... Сега като че ли започвате вече да проумявате. Наистина ние с вас сме врагове... Но трябва да работим заедно... По ваше мнение — аз съм изрод, краен индивидуалист... Аз, Пьотър Петрович Гарин, с благоволенieto на силите, които ме създадоха, с моя гениален мозък — не се усмихвайте, Шелга, — да, да, с непреодолими страсти, от които и на мен самия ми е тежко и страшно, с моята алчност и безпринципност се опълчвам, наистина се опълчвам срещу човечеството.

— Ах, ти — каза Шелга, — ама че мръсник...

— Точно така: „ах, ти, мръсник“, вие ме разбрахте. Аз съм сластолюбив, всяка секунда от живота си гледам да отдам на наслаждения. Страшно бързам да ликвидирам Ролинг, защото губя тези скъпоценни секунди. Вие — там, в Русия — сте войнстваща, материализирана идея. Аз нямам никаква идея. Поставил съм си цел:

да създам такава обстановка (няма да разказвам подробно, ще се изморите), да бъда заобиколен от толкова изобилие, че градините на Семирамида и останалите източни глупости да изглеждат нищожна фантазия пред моя рай. Ще накарам цялата наука, цялата индустрия, цялото изкуство да ми служи. Разбирате ли, Шелга какво съм за вас аз — далечна и твърде фантастична опасност. Ролинг е конкретна опасност, близка, страшна. Ето защо до известно време ние с вас трябва да вървим заедно, дотогава, докато Ролинг не бъде смазан. Нищо повече не искам.

— И в какво искате да се изрази моята помощ? — промърмори Шелга.

— Трябва да направите малка разходка по море.

— С други думи, искате пленничеството ми да продължи?

— Да.

— Какво ще дадете, за да не извикам на помощ първия срещнат полицай, когато ме подкарате към морето?

— Каквато сума поискате.

— Не искам никаква сума.

— Хитро — каза Гарин и се размърда върху дюшека. — А съгласен ли сте срещу модела на моя апарат? (Шелга изсумтя.) Не ми вярвате? Че ще ви излъжа и няма да го дам? Хайде, помислете — дали ще ви излъжа, или не? (Шелга сви рамене.) Добре... Идеята на апарата е съвсем проста... По никакъв начин не ще мога дълго време да я опазя в тайна. Такава е съдбата на гениалните изобретения. След двадесет и осми във всички вестници ще бъде описано действието на инфрачервените лъчи и немците, именно немците, точно след половин година ще построят същия апарат. Аз не рискувам нищо. Вземете модела, занесете го в Русия. Да, между другото при мен е паспортът ви и портфейлът... Заповядайте, те не ми трябва повече... Извинете, че се порових в тях. Страшно съм любопитен... Каква е тази снимка на татуирания малчуган?

— Просто един безпризорен — веднага отговори Шелга, схванал въпреки главоболието си, че Гарин се домогва до най-главното, заради което бе дошъл в избата.

— На обратната страна е написана дата дванадесети миналия месец, значи сте направили снимката на момчето един ден, преди да

заминете?... И сте взели снимката, за да ми я покажете? На никого ли не сте я показвали в Ленинград?

— Не — измърмори Шелга.

— А къде пратихте момчето. Тъй, тъй, аз дори не забелязах — тук дори е написано името: Иван Гусев. На терасата в гребната база ли сте правили снимката? Познати места... Какво ви разказа момчето? Жив ли е Манцев?

— Жив е.

— Намерил ли е това, което търсеха там?

— Струва ми се, че е намерил.

— Ето виждате ли, винаги съм вярвал в Манцев.

Гарин правилно бе преценил. Шелга беше така устроен, че просто не можеше да лъже — и поради отвращение, и затова, че смяташе лъгането за съвсем излишно в играта и борбата. След една минута Гарин научи цялата история за появяването на Иван в гребната база и всичко, каквото бе разказал за работата на Манцев.

— И така — Гарин стана, потри весело ръце, — ако през нощта на двадесет и девети тръгнем с автомобила, моделът на апарата ще бъде с нас — вие ще посочите което място си изберете, където да скрием апаратчето за известно време... И тъй: достатъчна ли ви е тази гаранция? Съгласен ли сте?

— Съгласен съм.

— Няма ли да се опитвате да ме убиеете?

— В най-близко време — не.

— Ще наредя да ви преместят горе, тук е много влажно — оправяйте се, пийте, яжте до насита.

Гарин смигна и излезе.

— Как се казвате?

— Ротмистър от Кулневския полк Александър Иванович Волшин
— отговори широкоскулестият офицер, застанал мирно пред Гарин.

— С какви средства живеете?

— На надница при генерал Суботин по отглеждането на зайци, по двайсет су на ден, храната от него. Бях шофьор, изкарвах добри пари, другарите от полка ме склониха да ида делегат на конгреса на монархистите. Още на първото заседание в яда си шибнах по мутрата полковник Шерстобитов, кириловец. Лишиха ме от пълномощия и от служба.

— Предлагам ви опасна работа. Голям хонорар. Приемате ли?

— Тъй вярно.

— Ще идете в Париж. Ще получите препоръка. Ще ви зачислят на служба. С документи и пълномощно ще заминете за Ленинград... Там ето по тази снимка ще намерите едно момче...

Изминаха пет дена. Нищо не нарушаваше спокойствието на малкото крайбрежно градче К., разположено в зелена и влажна долина, недалеч от прочутите заводи на анилиновата компания.

По кривите улички с тесни тротоари сутрин весело потракваха дървените подметки на учениците, ехтяха тежките стъпки на работниците. Жените караха детските колички по сянката на липите край рекичката... От бръснарницата излизаше бръснарят с памучна жилетка и разтваряше на тротоара двойна стълба. Калфата се качваше, за да почисти и без това блестящата табела, закрепена за железен прът! Медно легенче и бяла конска опашка. В кафенето бършеха огледалата. Трополяха огромните колела на каруца с празни бирени бъчви.

Това беше старо, чисто пометено, спретнато градче, тихо през деня, когато слънцето напича изгърбения паваж от каменни блокчета, оживяващо с уморени гласове по залез, когато работниците и работничките се връщат от заводите, светлините в кафенетата пламват и старият фенерджия с късичка пелерина, останала бог знае от кои времена, тръгва, тътрейки дървените подметки, да пали фенерите.

От пазарските порти излизаха с кошници жените на работниците и еснафите. Преди в кошниците се виждаше някоя живинка, зеленчук, плодове, достойни за натюрмортите на Снайдерс. Сега — няколко картофа, връзка лук, бяла ряпа и малко сивкав хляб.

Странно. За четири столетия дявол знае как бе забогатяла Германия. Каква слава познаха нейните синове. С какви надежди светеха сините германски очи. Колко бира бе текла по вирнатите руси бради. Колко билиона киловата човешка енергия се освободи...

И ето че всичко е било напразно. В кухничките — върху кахлената плоча няколко стръкчета лук и в гладните очи на жените старата мъка.

Волф и Хлинов с прашни обувки, с метнати на ръка сака, с изпотени чела минаха по гърбавото мостче и се заизкачваха по шосето под липите в К.

Слънцето залязваше зад ниските планини. В златистата привечерна светлина още димяха комините на анилиновата компания. Корпуси, комини, железопътни линии, покриви на складове се низеха по склоновете на хълмовете до самия град.

— Там е, сигурен съм — каза Волф и посочи с ръка червеникавите от залеза скали, — ако трябваше да се избира най-сполучливото място за обстрелване, бих се спрял само там.

— Добре, добре, но остават само три дена, Волф...

— Че какво, от южната страна не може да се очаква никаква опасност — твърде отдалечена е. Северната и източната са претърсени до последния камък. Трите дни ще ни стигнат.

Хлинов се обърна към синеещите на север гористи хълмове, дълбоки сенки лежаха между тях. От тази страна Волф и Хлинов претършуваха през тези пет дни и нощи всяка падина, където би могла да се сгуши постройка — вила или барака — с прозорци към заводите.

Пет денонощия те не се съблякоха, спяха в малките часове на нощта, прилегнали, където сварят. Престанаха дори да усещат болките в краката си. По каменисти пътища, пътеки, напреко през оврази и огради те извървяха по хълмовете около града почти сто километра. Но никъде не откриха никакви следи от Гарин. Срещаните селяни, чифликчии, прислугата във вилите, лесничеите, пазачите само вдигаха рамене:

— В целия окръг няма нито един чужд човек, а тукашните добре познаваме.

Оставаше западният сектор, най-тежкия. Според картата там имаше пешеходен път до скалистото плато, където се намираха известните развалини на замъка „Прикованият скелет“, до него както обикновено при такива случаи се намираше ресторант „При скелета.“

В развалините наистина показваха останки от подземие и зад железна решетка — огромен скелет в ръждясали вериги в седнало положение. Изображението му се продаваше навсякъде на картички, на ножове за разрязване и на бирени чаши. Можеше срещу двадесет пфенига дори да се снимаш до скелета и да изпратиш картичка до познати или до любимото момиче. Неделен ден развалините пъстрееха от почиващите жители, ресторантът изкарваше добри пари. Идваха и чужденци.

Но след войната интересът към прочутия скелет намаля. Жителите обедняха и ги мързеше в празнични дни да се катерят по стръмната планина — предпочитаха да се разположат със сандвичи и малки бутилки бира извън историческите спомени — на брега на рекичката, под липите. Съдържателят на ресторант „При скелета“ не можеше вече много старателно да поддържа ред в развалините. И понякога по цели седмици, необезпокояван от ничие присъствие, средновековният скелет гледаше с празните си очни кухни зелената долина, където някога в съдбоносния ден владетелят на замъка го е повалил със сабята си от седлото, гледаше протестантските църкви с петли по заострените върхове, комините на заводите, в които произвеждаха в световен мащаб обривен газ, тетрил и други ужасни фабрики, от тях населението губеше интерес към историческите спомени, към картичките с изображението на скелета и може би към самия живот.

Именно към тези места се насочиха сега Волф и Хлинов. Отбиха се в кафенето на градския площад да се подкрепят и дълго проучваха картата на местността, разпитваха келнера. Освен развалините и ресторанта забележителност в западната част се оказа и една вила на

разорилия се през последните години фабрикант на пишещи машини. Вилата се намираше на западните склонове и не се виждаше откъм града. Фабрикантът живееше в нея сам, постоянно.

Пълната луна изгря преди разсъмване. Всичко, което изглеждаше неясна грамада от камъни и скали, сега ясно се открояваше в лунната светлина, оцелелите сводове хвърлиха меки сенки, проточиха се надолу, в дерето, сред развалините на крепостната стена, обрасла с разкривени дръвчета и плетеница от къпини, оживя квадратната кула, най-старата част на замъка, построена от норманите, или както я наричаха на картичките — „кулата на изтезанията“.

Откъм източната ѝ страна в нея опираха тухлени сводове, явно тук някога е имало галерия, съединяваща древната кула с обитаемия замък. От всичко това бяха останали основите, дребен трошляк и разхвърляни капители на колони от пясъчник. До основата на кулата под кръстовиден свод, който образуваше кухня, се открояваше „Прикованият скелет“.

Волф дълго го гледа, опрял лакти на решетката, после се обърна към Хлинов и каза:

— Гледайте тук сега.

Дълбоко долу под лунната светлина се простираше долина, забулена от лека мъгла. Сребристи люспици трепкаха в реката на онези места, където водата прозираше изпод гъсталака на дърветата. Градчето изглеждаше мъничко като играчка. Нито един светец прозорец. Отвъд него наляво светеха стотици лампи на анилиновата компания. Издигаха се бели кълбета дим, комините бълваха розов пламък. Дочуваха се свирки на локомотиви, някакъв грохот.

— Прав съм — каза Волф, — само от това плато може да се стреля с лъч. Гледайте, ей ги там складовете за суровина, а там, отвъд насипа — складовете за полуфабрикати, те са съвсем открити. Там дългите производствени корпуси за сярна киселина са изработени по руския метод — от серен пирит. А малко по-встрани, кръглите покриви — за производство на анилин и на всички онези ужасни вещества, които понякога избухват по свой каприз.

— Добре, Волф, да допуснем, че Гарин ще постави апарата едва през нощта срещу двадесет и осми, все пак трябва да има някакви признаци за предварителен монтаж.

— Нужно е да се огледат развалините. Аз ще претърся кулата, вие — стените и сводовете... Впрочем по-добро от мястото, където е този скелет, не може да се измисли.

— В седем часа ще се видим в ресторанта.

— Добре.

В осем часа сутринта Волф и Хлинов пиеха мляко на дървената веранда на ресторант „При скелета“. Нощните претърсвания излязоха безуспешни. През тези дни и двамата така добре се опознаха, че просто четяха мислите си. Хлинов, по-впечатлителен и по-малко склонен да се доверява, на няколко пъти започваше да разглежда целия ход на събитията, които доведоха него и Волф от Париж в тези на пръв поглед безопасни места. На какво се базираше това убеждение? На няколкото реда от вестниците.

— Дали няма да останем на сухо, Волф?

А Волф отговаряше:

— Човешкият ум е ограничен. Но за работата е по-разумно да разчиташ на него, отколкото да се съмняваш. Освен това, ако не намерим нищо и дяволското начинание на Гарин се окаже наша измислица, толкова по-добре, слава богу. Изпълнили сме си дълга.

Келнерът донесе пържени яйца и две чаши бира. Показа се собственикът, червендалест шишко.

— Добро утро, господа! — И като дишаше тежко поради задуха, загрижено изчака гостите да уталожат апетита си. После посочи с ръка долината, синкава и бляскава още от влагата: — Двайсет години наблюдавам... Работата отива към лошо — аз ви го казвам, скъпи господа... Свидетел съм на мобилизацията. Ей по този път вървяха войските. Това бяха чудесни германски колони. (Собственикът изхвърли като пружина над главата си дебелия си показалец.) Това бяха зигфриди — същите, за които писа Тацит: силни, всяващи ужас, с шлемове с крилца. Обер, още две чаши бира за господата... В четиринайсета година зигфридите тръгнаха да покоряват вселената. Липсваха им само щитове — вие помните стария немски обичай: да надават войнствени викове, слагайки щита до устата си, за да звучи гласът по-страшно. Да, видях кавалеристките задници, залепнали за конете... Какво се случи, искам да попитам? Или се отучихме да умираме в кървав бой? Видях как войските минаха обратно.

Кавалеристите бяха все така плътно залепнали на конете, дявол да ги вземе... Германците не бяха разбити на полесражението. Бяха пронизани с мечове в леглата, до огнището им...

Собственикът огледа с изскочили очи гостите, обърна се към развалините, лицето му стана тухленочервено. Извади бавно от джоба си тесте картички и ги тупна с длан:

— Вие сте били в града, ще ви попитам: видяхте ли поне един немец, който да е по-висок от пет и половина фута? А когато тези пролетарии се връщат от заводите, чули ли сте поне един немец да има смелостта да каже високо: „Дойчланд“? Но виж на чаша бира тези пролетарии си дерат гърлата за социализма.

Собственикът хвърли ловко на масата тестето картички, които се пръснаха като ветрило... Това бяха изображения на скелета — просто на скелета и на германец с крилца на шлема, на скелета и на воин от четиринадесета година в пълно въоръжение.

— Двайсет и пет пфенига парчето, две марки и петдесет пфенига за една дузина — каза той с презрителна гордост, — по-евтино никой няма да ви ги продаде, чудесна изработка отпреди войната — цветна фотография, в очите е сложен варак, това създава незабравимо впечатление... И мислите ли, че тези страхливци, буржоата, тези пет и половина футови пролетарии купуват моите картички? Пфу... Поставят ми въпроса да съм фотографирал Карл Либкнехт до скелета...

После отново стана тъмnochервен и неочаквано се разсмя високо:

— Ще има да чакат!... Обер, сложете в наши оригинални пликосе по една дузина картички за господата... Да, да, налага се да се измъквам от трудното положение... Ще ви покажа моя патент... Странноприемницата „При скелета“ ще продава стотици от тях... Аз съм винаги в крак с нашето време и не отстъпвам от принципите си.

Собственикът излезе и веднага се върна със сандъче, което имаше форма на кутия за цигари. На капака му беше пирографиран същият скелет.

— Искате ли да опитате? Работи не по-лошо, отколкото с катодни лампи. — Той нагласи бързо кабела и слушалките, включи радиоприемника в контакта, поставен под масата. — Струва три марки и седемдесет и пет пфенига, без слушалките, разбира се. — Подаде слушалките на Хлинов. — Може да се слуша Берлин, Хамбург, Париж,

ако това ви достави удоволствие. Ще ви свържа с кьолнската катедрала, сега там има литургия, ще чуete органа, колосално нещо... А, какво става? Да не би пак да пречи проклетият Щуфер? А?

— Кой пречи? — запита Волф, навеждайки се към апарата.

— Разореният фабрикант на пишещи машини Щуфер, пияница и побъркан... Преди две години инсталира във вилата си радиостанция. После се разори. А ето на, станцията пак заработи наскоро...

Очите на Хлинов странно заблестяха, той остави слушалката.

— Волф, плащайте и да вървим.

Когато след няколко минути, отървали се от разговорливия собственик, излязоха извън портичката на ресторанта, Хлинов стисна с всичка сила ръката на Волф:

— Чух добре, познах гласа на Гарин...

Същата сутрин, един час по-рано, във вилата на Щуфер, намираща се на западния склон на същите хълмове, в полутъмната столова Щуфер седеше до масата и разговаряше с невидим събеседник. По-точно това бяха откъслечни фрази и ругатни. На посипаната с пепел маса имаше празни бутилки, угарки от пури, якичката и връзката на Щуфер. Той беше по долни дрехи, чешеше отпуснатата си гръд, вторачил очи в единствената електрическа крушка, която светеше в огромния железен полилей, и сдържайки оригването си, псуваше с най-долни думи човешките образи, изплували в пияната му памет.

Тържествено като камбана стенният часовник удари седем часа. Почти веднага се чу шум от пристигащ автомобил. В столовата влезе Гарин, свеж от утринния вятър, присмехулен, засмян, с килнат на тила кожен каскет.

— Пак ли сте пиянствували цяла нощ?

Щуфер го изгледа с кървясали очи. Гарин му харесваше. Щедро плащаше за всичко. Без да се пазари, той нае за летните месеци вилата заедно с винарската изба, като предостави на Щуфер сам да си урежда сметките със старите рейнски и френски вина и ликьори. Дявол знае с какво се занимава, явно със спекула, но страшно псуваше американците, които бяха разорили Щуфер преди две години, презираше правителството и наричаше всички гадове — това също му харесваше. Докарваше с автомобила такава лапачка, че дори и в най-добрите времена Щуфер не си позволяваше да яде с лъжичка скъпите страсбургски пастети, руски хайвер и камамбер, гъмжащ от бели червеи. Сякаш в сметките му влизаше да поддържа Щуфер непрекъснато мъртвопиян.

— Щото вие цяла нощ сте се молили на бога — изхриптя Щуфер.

— Прекарах чудесно времето си с момичета от Кьолн и виждате, бодър съм и не седя по долни гащи. Вие се провалите, Щуфер.

Впрочем предупредиха ме и за някои не много приятни неща... Оказва се, че вилата ви се намира съвсем близо до химическите заводи... Все едно върху барутен погреб...

— Глупости — закрещя Щуфер, — пак някой мошеник прави интриги... В моята вила вие сте в пълна безопасност...

— Толкова по-добре. Я ми дайте ключа за пристройката.

Въртейки ключа за верижката, Гарин излезе в градината, където се намираше стъклената пристройка с високи антени. Тук-там по занемарените цветни лехи се виждаха керамични зайци, нацвъкани от птиците. Гарин отключи стъклената врата, влезе, разтвори прозорците. После опря лакти на перваза и стоя така известно време, вдишваше утринната прохлада. Бе прекарал почти двадесет часа в автомобила, завършвайки работата си с банките и заводите. Сега, преди двадесет и осми, всичко беше готово.

Не помнеше колко време стоя така на прозореца. Протегна се, запали пура, включи динамото, огледа апаратите и ги настрои. После застана пред микрофона и заговори високо и отсечено:

— Зоя, Зоя, Зоя, Зоя... Слушайте, слушайте, слушайте... Ще бъде така, както ти поискаш. Само умей да искаш. Ти си ми нужна. Без теб моята работа е мъртва. Тия дни ще бъда в Неапол. Точно кога, ще съобщя утре. Не се тревожи за нищо. Всичко е наред...

Той помълча, всмукна от пурата и започна отново: „Зоя, Зоя, Зоя...“ Затвори очи. Динамото меко бръмчеше, невидими мълнии се откъсваха една след друга от антената.

Ако в този момент минеше артилерийски обоз, Гарин не би чул шума. И той не чу как по стръмнината в края на полянката се търкулнаха камъни. После на пет крачки от пристройката храстите се разтвориха и в тях се появи гарвановочерна цев на нечий колт.

Ролинг вдигна телефонната слушалка:

— Да.

— Обажда се Семьонов. Току-що успяхме да подслушаме обаждането на Гарин по радиото. Ще разрешите ли да ви го прочета?

— Да.

— „Всичко ще бъде така, както ти искаш, само умей да искаш“ — започна да чете Семьонов, като превеждаше криво-ляво от руски на френски. Ролинг слушаше, без да издаде нито звук.

— Това ли е всичко?

— Тъй вярно, това е всичко.

— Запишете — започна да диктува Ролинг: — незабавно да се настрои предавателната станция на дължина на вълната четиристотин двадесет и едно. Утре, десет минути по-рано от времето, когато сте подслушали днешната телеграма, ще започнете да изпращате повиквания: „Зоя, Зоя, Зоя... Случи се неочаквано нещастие. Необходимо е да се действа. Ако ви е скъп животът на вашия приятел, слезте в петък в Неапол, отседнете в хотел «Сплендид», чакайте известия събота до обяд.“ Ще повтаряте непрекъснато това, чувате ли, непрекъснато — с висок и убедителен глас. Това е всичко.

Ролинг позвъни.

— Незабавно да бъде намерен и доведен при мен Тъклински — каза той на дотичалия в кабинета секретар. — Незабавно идете на аеродрума. Вземете под наем или купете — няма значение — затворен пътнически аероплан. Наемете пилот и борд механик. Пригответе всичко за отлитане на двадесет и осми...

Останалото време на деня Волф и Хлинов прекараха в К. Разхождаха се безцелно по улиците, разговаряха за различни незначителни неща с местните жители, като се представяха за туристи. Когато градчето утихна, Волф и Хлинов се отправиха към хълмовете. Към полунощ те вече се изкачваха по стръмнината в градината на Щуфер. Решиха да минат за заблудили се туристи, ако ги забележи полицията. Ако ги задържат — нямаше опасност от арест: целият град можеше да потвърди алибито им. След изстрела от храстите, когато съвсем ясно се видя как се пръсна на парчета черепът на Гарин, Волф и Хлинов за по-малко от четиридесет минути бяха вече в града.

Те се прехвърлиха през ниската ограда, заобиколиха предпазливо поляната зад храстите и излязоха при вилата на Щуфер. Спряха се, спогледаха се, недоумявайки. В градината и вилата беше спокойно и тихо. Светеха няколко прозореца. Входната врата, която водеше направо в градината, беше широко отворена. Спокойна светлина падаше върху каменните стъпала, върху зайците в гъстата трева. На входа, на горното стъпало, седеше някакъв шишко и тихо свиреше на флейта. До него бе сложена плетена бутилка. Беше същият човек, който сутринта се появи неочаквано на пътеката близо до пристройката с радиостанцията и като чу изстрела, се затича в тръс към къщата. Сега той се наслаждаваше, сякаш нищо не се бе случило.

— Да вървим — пошепна Хлинов, — трябва да научим какво е станало.

Волф измърмори:

— Не е възможно да не съм улучил.

Тръгнаха към входа на къщата. По средата на пътя Хлинов тихо каза:

— Извинете за безпокойството... Тук има ли кучета?

Щуфер отпусна флейтата, обърна се на стъпалото, проточи шия, като се взираше в двете неясни фигури.

— Не, няма — провлечено каза той, — тук кучетата са зли.

Хлинов обясни:

— Заблудихме се, искахме да видим развалините „Прикованият скелет“... Ще ни позволите ли да починем?

Щуфер отвърна с неопределено мучене. Волф и Хлинов се поклониха, седнаха на долните стъпала — двамата напрегнати, развълнувани. Щуфер ги поглеждаше отгоре.

— Впрочем — каза той, — когато бях богат, в градината държах вързани песове. Не обичах нахалниците и нощните посетители. (Хлинов бързо стисна ръката на Волф — мълчете си, значи.) Американците ме разориха и градината ми стана път за безделници, макар навсякъде да са поставени табелки с предупреждение за по хиляда марки глоба. Но Германия престана да бъде страна, където уважават закона и собствеността. Казах аз на човека, който нае вилата ми: оградете с бодлива тел градината и поставете пазач — не ме послуша и сега сам си е виновен...

Волф взе едно камъче, захвърли го в тъмнината и запита:

— Да не би да се е случило нещо неприятно покрай тези нощни посетители?

— Чак „неприятно“ не, но е смешно. И то тази сутрин. Всеки случай моите икономически интереси не са пострадали и аз ще се отдам на развлеченията си.

Той опря флейтата до устните си и издаде няколко пронизителни звука.

— В края на краищата какво ме засяга мене, дали той живее тук, или пиянствува с момичета в Кьолн? Платил си е всичко до последния пфениг... В нищо не мога да го упрекна. Но, знаете ли, оказа се нервен господин. По време на войната би могло да се свикне с револверните изстрели, дявол да го вземе. Прибра си всичкия багаж, довиждане, довиждане... Какво пък — прав му път.

— Окончателно ли ви напусна? — неочаквано високо замига Хлинов.

Щуфер се понадигна, но отново седна. Виждаше се как бузата му, върху която падаше светлина от стаята, се разтегна — мазна, хилеща се. Шишкавият му корем се затресе.

— Точно така, той ме предупреди: двама джентълмени непременно ще питат дали е заминал. Замина си, замина си,

джентълмени. Ако не вярвате, елате, ще ви покажа стаите му и ще се убедите... Това е ваше право — стаите са платени...

Щуфер отново поиска да стане, но краката просто не го държаха. Нищо смислено не можеше да се научи повече от него. Волф и Хлинов се върнаха в града. През целия път те не проговориха. Едва на моста, над черната вода, в която се отразяваше фенерът, Волф изведнъж спря, стисна юмруци.

— Дяволска работа! Нали видях как се пръсна черепът му...

Дребен, набит човек с прошарени коси, сресани гладко на път, със синкави очила, които скриваха болните очи, стоеше до кахлената печка и навел глава, слушаше Хлинов.

Отначало Хлинов седеше на канапето, после се премести на прозоречния перваз, след това заснова нагоре-надолу по малката приемна на съветското посолство.

Той разказваше за Гарин, за Ролинг. Разказът му беше точен и последователен, но сам чувствуваше невероятността на натрупалите се събития.

— Да допуснем, че ние с Волф се лъжем... Чудесно — щастливи сме, ако се лъжем в изводите. И все пак съществува петдесет процента вероятност, че предстои катастрофа. Нас трябва да ни интересуват само тези петдесет процента. Вие като посланик можете да ни убедите, да повлияете, да ни отворите очите... Всичко това е страшно сериозно. Апаратът съществува. Шелга го е докосвал с ръка. Трябва да се действа незабавно, още сега. Имате на разположение не повече от едно денонощие. Планирано е утре през нощта всичко това да избухне. Волф остана в К. Прави всичко възможно да предупреди работниците, профсъюзите, градското население, администрацията на заводите. Е, много естествено — никой не вярва... Ето дори и вие...

Без да вдига очи, посланикът промълви:

— В редакцията на местния вестник направо ни се изсмяха. В най-добрия случай ни смятат за луди.

Хлинов стисна глава — несресаните кичури стърчаха между мръсните му пръсти. Лицето му беше отслабнало, прашно. Побелелите му очи — застинаха, сякаш виждаха нещо ужасно. Посланикът го погледна внимателно над очилата си:

— Защо не дойдохте по-рано при мен?

— Нямахме доказателства. Предположения, изводи — всичко граничеше с фантастиката, с безумието. На мен и сега понякога ми се струва — ще се събудя — и ще въздъхна с облекчение... Но уверявам

ви — не съм си загубил ума. Осем денонощия двамата с Волф не сме се събличали, не сме лягали да спим.

След като помълча известно време, посланикът каза сериозно:

— Сигурен съм, че не сте мистификатор, другарю Хлинов. По-скоро сте се поддали на натрапчива идея — той вдигна бързо ръка, за да спре отчаяната реакция на Хлинов, — но на мен ми прозвучаха убедително тия ваши петдесет процента. Ще замина и ще направя всичко, което е по силите ми...

На двадесет и осми от сутринта на градския площад в К. жителите се бяха събрали на групички и едни с недоумение, други с известен страх коментираха странните прокламации, залепени със сдъвкан хляб по стените на къщите, по кръстовищата.

„Нито властта, нито заводската администрация, нито работническите съюзи — никой не пожела да се вслуша в нашия отчаян призив. Днес — сигурни сме в това — заводите, градът, цялото население е застрашено от гибел. Ние се мъчихме да я предотвратим, но тези подлеци, подкупени от американските банкери, се оказаха неуловими. Спасявайте се, бягайте от града в равнината. Повярвайте ни в името на живота ви, в името на вашите деца, в името на бога!“

Полицията се досещаше кой е писал прокламациите и издирваше Волф. Но той бе изчезнал. По обяд градските власти разлепиха афиши, предупреждения — в никакъв случай да не се напуска градът и да не се създава паника, тъй като явно шайка мошеници възнамерява да пошета тази нощ в изоставените жилища.

„Граждани, вас ви мамят. Не губете разсъдъка си. Мошениците ще бъдат открити и заловени още тази нощ. С тях ще се постъпи според закона.“

Властите улучиха право в целта: страшната тайна се стори на жителите от проста по-проста. Те веднага се успокоиха и взеха да се шегуват: „Ама хитро са го измислили, мошениците му недни —

доцяло им се да потършуват из магазините, из квартирите — ха-ха. А ние глупаците цяла нощ щяхме да зъзнем в равнината.“

Настъпи вечерта — вечер като хиляди други такива вечери, осветила градските прозорци с розовата светлина на залеза. Успокоиха се птиците по дърветата. Край реката, по мочурливите брегове, заквакаха жабите. Часовникът на градската кула изсвири „Вахт ам Райн“, да плаши калпавите французи, и удари осем. От прозорците на кръчмичките струеше спокойна светлина, постоянните посетители киснеха мустаци в бирената пяна. Успокои се и собственикът на извънградския ресторант „При скелета“ — поразходи се по пустата тераса, изруга правителството, социалистите и евреите, нареди да затворят капациите на прозорците и замина с велосипеда в града при любовницата си.

В това време по западния склон на хълмовете, по рядко използван път, почти безшумно и без фарове премина автомобил. Денят беше вече угаснал, звездите още бледи, отвъд планината се разливаше студено сияние — изгрываше луната. По равнината тук-там жълтееха светлилки. И само откъм страната на заводите все още кипеше живот. Над стръмнината, там където завършваха развалините на замъка, седяха Волф и Хлинов. Те още веднъж претърсиха всички потайни кътчета, изкачиха се на квадратната кула — никъде и най-малък признак за приготовленията на Гарин. По едно време им се стори, че в далечината профуча автомобил. Ослушаха се, взираха се. Вечерта беше тиха, усещаше се дъхът на древния земен покой. От време на време леки въздушни струи донасяха отдолу влажния мирис на цветя.

— Гледах на картата — каза Хлинов, — ако се спуснем в западна посока, ще прекосим железопътната линия на някоя гаричка, където спира пощенският влак, в пет и тридесет. Не очаквам там да дежури полиция.

Волф отговори:

— Смешно и глупаво завърши всичко. Доста отскоро човекът се е изправил от четирите си крака на задните си крайници, милиони векове тъпа свирепост тегнат още над него. Хората не бива да бъдат оставяни без водачи. Тях, просто ги влече да вървят на четири крака.

— Е, защо говорите така, Волф?...

— Уморих се — Волф седеше върху купчина камъни, подпрял с юмруци солидната си брадичка. — Минавало ли ви е през ум поне за секунда, че на двадесет и осми ще ни преследват като мошеници и разбойници? Да бяхте видели как се споглеждаха тези представители на властта, когато се горещях пред тях да ми повярват... Ах, какъв глупак съм! И те са прави — там е работата. Те никога няма да научат какво ги е заплашвало...

— Ако не беше вашият изстрел, Волф...

— Дявол да го вземе!... Ако бях улучил... Съгласен съм десет години да ме пратят на каторга, само да им докажа...

Гласът на Волф отекваше в развалините. На тридесет крачки от разговарящите, както ловец се прокрадва към глухарите, така в сянката на полусрутените стени се промъкваше Гарин, който ясно виждаше силуетите на двамата над стръмнината, чуваше всяка дума. Той пропълзя по откритото място между края на стената и кулата. На мястото, където подножието на кулата граничеше със сводестата пещера „Прикованият скелет“, стърчеше къс от колона. Гарин се скри зад него. Чу се изскърцване на камък и на ръждясало желязо. Волф скочи:

— Чухте ли?

Хлинов гледаше купчината камъни, където потъна Гарин. Те изтичаха до мястото. Обиколиха кулата.

— Тук има лисици — каза Волф.

— Не, някоя нощна птица ще е.

— Трябва да се махаме. Започваме да халюцинираме...

Когато стигнаха до стръмната пътека, водеща от развалините към планинския път, отново се чу шум — сякаш нещо падна и се търкулна. Волф целият се разтрепери. Дълго се послушваха, притаили дъх. Като че ли самата тишина звънтеше в ушите им. „Спя-спя, спя-спя“ — кратко и нежно ту далече, ту съвсем близо, изкрещяваше невидима нощна ластовица.

— Да вървим.

— Да, глупаво е.

Този път решително и без да се обръщат закрачиха надолу. Това спаси живота на единия.

Волф не беше съвсем неправ, когато твърдеше, че черепът на Гарин се пръснал. Когато Гарин млъкна за секунда пред микрофона и се пресегна да вземе пурата, която димеше на края на масата, слуховата чашка от ебонит, която притискаше до ухото си, за да следи гласа си при предаването, внезапно се пръсна на парчета. Едновременно с това се чу силен изстрел и усети рязка болка от удара в лявата страна на черепа. В същия момент той рухна на една страна, захлупи се по очи и замря. Чу как Щуфер започна да вие, как заскърцаха по камъните стъпки на тичащи хора.

„Кой — Ролинг или Шелга?“ Тази загадка се мъчеше да реши той, когато два часа по-късно препускаше с автомобила към Кьолн. Но едва сега, чул разговора на двамата мъже до стръмнината, я разгада. Браво, Шелга... Но все пак, тц-тц — да се използват такива непозволени начини...

Той отмести колоната, която скриваше ръждивия капак на отвора, шмугна се под земята и с фенерче се изкачи по полусрутните стъпала в „каменния чувал“ — единична килия, направена в дебелината стена на нормандската кула. Тя представляваше тъмно помещение, дълго и широко по две и половина крачки. По стените още бяха запазени бронзовите халки и вериги. До противоположната стена на грубо сковано „магаре“ беше сложен апаратът. Под него — четири тенекиени кутии с динамит. Стената срещу дулото на апарата бе издълбана, а отворът прикрит отвън с кост от „Прикованият скелет“.

Гарин угаси фенерчето, отмести встрани дулото и като мушна ръка в отвора, избута костта. Тя отскочи и се търколи надолу. През отвора се виждаха светлините на заводите. Гарин имаше остър поглед. Той различаваше дори дребните човешки фигурки, които се движеха между постройките. Цялото му тяло трепереше. Той стискаше зъби. Не очакваше, че ще бъде толкова трудно да пристъпи към този момент. Отново насочи дулото на апарата към отвора, нагласи го. Отмести задното капаче, огледа пирамидките. Всичко бе приготвено още преди

една седмица. Вторият апарат и стария модел бе оставил долу в автомобила, скрит в горичката.

Той затвори капачето и сложи ръка на лостчето на магнета, с който автоматично се запалваха пирамидките. Тресеше се — от глава до пети. Не съвестта (каква ти съвест след световната война), не страхът (той беше твърде лекомислен), не милост към обречените (те бяха твърде далеч) го хвърляха в треска и огън. С ужасяваща яснота бе разбрал, че ето само с едно завъртане на лоста той става враг на човечеството. Това беше само едно естетическо преживяване на важноста на момента.

Той дори махна ръката си от лостчето и бръкна в джоба си за пура. И тогава развълнуваният му мозък отговори на движението на ръката: „Протакаш, наслаждаваш се, това е безумие...“

Гарин завъртя магнета. В апарата избухна пламък и засъска. Тогава той започна бавно да върти микрометричния винт.

Хлинов пръв забеляза високо в небето странното огнено кльбце.

— А ето и още едно — тихо каза той. Те се спряха наред пътя над стръмнината и гледаха, вдигнали глави. Над смътните очертания на дърветата се появи по-ниско от първото второ кльбце и ронейки искри като догаряща ракета, взе да пада...

— Това са горящи птици — прошепна Волф, — гледайте.

По светлата ивица на небето над гората летеше забързано и несигурно вероятно нощната ластовица, която преди малко крещеше: „Спя-спя“. Тя пламна, завъртя се и падна.

— Удрят се в жицата.

— Каква жица?

— Не виждате ли, Волф?

Хлинов посочи светеца нишка, права като игла. Започваше отгоре, от развалините, по посока към заводите на анилиновата компания. Пламващите птици като огнени кльбца очертаваха пътя ѝ. Сега тя светеше ярко — по-голямата част от нея прорязваше черната стена на боровете.

— Спуска се надолу! — извика Волф. И не се доизказа. Дватама разбраха най-после каква е тази нишка. Занемели, те можеха да следят само посоката ѝ. Първият удар на лъча попадна на заводския комин — той се олюля, пречупи се на две и падна. Но това беше много далеч и не се чу шум от срутване.

Почти веднага вляво от комина над покрива на дългата сграда се издигна стълб от пара, порозовя, смеси се с черен дим. Още по-наляво се намираще пететажен корпус. Внезапно всичките му прозорци угаснаха. От горе на долу по цялата фасада премина зигзагообразен огнен лъч, после още веднъж и още веднъж...

Хлинов записка като заек... Сградата се свлече, рухна, конструкцията ѝ се изгуби в облаци дим.

Чак тогава Волф и Хлинов хукнаха обратно в планината, към развалините на замъка. Прекосиха лъкатушния път и започнаха да се

катерят по стръмнината през орешака и храсталаците. Падаха, подхлъзваха се. Ръмжаха, псуваха — единият на руски, другият на немски. И ето че до слуха им долетя глух звук, сякаш земята въздъхна.

Обърнаха се. Сега се виждаше целият завод, разположен на цели километри. Половината от сградите беше вече в пламъци, сякаш горяха картонени къщурки. Долу, до самия град, като гъба се издигаше сиво-жълт дим. Лъчът на хиперболоида бушуваше сред тази разруха, напипвайки най-главното — складовете на взривните полуфабрикати. Заревото от пожара бе обхванало половината небе. Облаци дим, жълти, червеникавокафяви, сребристобели снопове искри се издигаха по-високо от планините.

— Ах, късно е! — закрещя Волф.

Виждаше се как по варовиковите ленти на пътищата пълзи откъм града някаква жива каша. Речната ивица, която отразяваше огромния пожар, гъмжеше от черни точки. Населението се спасяваше — хората бягаха към равнината.

— Късно е, късно е! — викаше Волф. Пяна и кръв се стичаха по брадичката му.

Късно беше да се спасяват. Тревистото поле между града и завода, покрито с дълги редици керемидени покриви, изведнъж се надигна. Земята се изду. Това първо се видя. В същия миг през пукнатините изригнаха буйните езици на пламъка. А от пламъка тутакси се издигна ослепителен ярък стълб от огън и нажежен газ. Небето сякаш отлетя нагоре над цялата равнина. Пространството се изпълни със зеленикаворозова светлина. В нея също като при слънчево затъмнение се откриха всяко клонче, всяко стръкче трева, камъните и две окаменели бели човешки лица.

Нещо загърмя, заехтя. Забуча разтворилата се земя. Планините се тресяха. Ураганът разтресе дърветата и ги прекърши. Полетяха камъни, главни. Облаци дим забулиха и равнината.

Стана тъмно и в тъмнината се раздаде втори взрив, още по-страшен. Целият задимен въздух бе наситен с мрачно ръждива, гнойно жълта светлина.

Вятърът, парчетата камъни и клони събориха и повлякоха надолу по стръмнината Хлинов и Волф.

— Капитан Янсен, искам да сляза на брега.

— Разбрано.

— Искам да дойдете с мен.

Янсен се изчерви от удоволствие. След минута лакирана лодка с шест гребла леко бе спусната от борда на „Аризона“ в прозрачната вода. Трима мургавочервени моряци се спуснаха по въжето на пейките. Вдигнаха греблата и замряха.

Янсен чакаше при трапа. Зоя се бавеше — продължаваше да гледа с разсеян поглед трепкащите от зноя очертания на Неапол, който се издигаше терасовидно, теракотените стени и кули на древната крепост над града, лениво димящия кратер на Везувий. Беше тихо, а морето — огледално.

Из залива лениво сновяха лодки. В една от тях изправен гребеше с кърмово гребло висок старец, сякаш взет от рисунките на Микеланджело. Бялата му брада падаше върху изпокъсаното тъмно наметало, цялото в крѳпки, а побелелите му къдри стърчаха като корона. През рамото — платнена торба.

Това беше известният на всички просяк Пепо.

Той излизаше със собствената си лодка да събира милостиня. Вчера Зоя му беше хвърлила от борда стодоларова банкнота. Днес той отново бе насочил лодката си към „Аризона“. Пепо беше последният романтик на стара Италия, любимец на боговете и музите. Всичко бе отминало безвъзвратно. Никой не плачеше вече, загледан с щастливи очи в старите камъни. Изгниха на бойните полета художниците, които някога плащаха със звонкови монети, за да рисуват Пепо сред развалините на къщата на Цицилий Юкундус в Помпей. Светът стана скучен.

Въртейки бавно греблото, Пепо мина покрай зеленикавия от отблясъците борд на „Аризона“, вдигна прекрасното си като излято от бронз, покрито с бръчки лице с космати вежди и протегна ръка. Зоя се наведе през борда, запита го на италиански:

— Пепо, познай — чифт или тек?

— Чифт, сеньора.

Зоя хвърли в лодката пачка новички банкноти.

— Благодаря, прекрасна сеньора — тържествено каза Пепо.

Нямаше вече защо да се бави повече. Зоя рекла на Пепо: ако мине с лодката си старият просяк и отговори „чифт“ — всичко ще мине добре.

Все пак я измъчваха лоши предчувствия: ами ако в хотел „Сплендид“ има полицейска засада? Но повелителният глас звучеше в ушите ѝ: „... Ако ви е скъп животът на вашия приятел...“ Нямаше друг избор.

Зоя слезе в лодката. Янсен седна на кърмилото, греблата заработиха и крайбрежната „Санта Лучия“ полетя насреща им — къщи с външни стълби, с прострени на възета дрехи и дрипи, тесни стъпаловидни улички, полуголи дечурлига, седнали пред вратите жени, рижави кози, сергии за стриди до самата вода и опнати върху гранита рибарски мрежи.

Още щом лодката докосна зелените пилоти на кея, по стъпалата се спуснаха тълпа дрипльовци, продавачи на корали и брошки, агенти на хотели. Размахвайки камшици, крещяха файтонджии с два коня, полуголи малчугани се мотаеха в краката на минувачите, скимтяха, просеяха медни монети от прекрасната чужденка — форестиера.

— „Сплендид“ — каза Зоя, сядайки заедно с Янсен във файтона.

Зоя попита портиера на хотела дали няма писмо за мадам Ламол. Подадох ѝ радиотелефонограма без подпис: „Чакайте до събота вечер.“ Зоя сви рамене, нае стая и замина с Янсен да разглежда града. Янсен предложи — музея.

Зоя плъзгаше скучаещ поглед по застиналите навеки красавици от Възраждането — те бяха облечени с твърда сърмена коприна, не са подстригвали косите си, явно не всеки ден се къпели и се гордеели с мощните си рамене и бедра, от които би се срамувала всяка търговка на пазара в Париж. Още по-скучно бе да гледа мраморните глави на императори, позеленелите бронзови лица — да бяха си лежали в земята... Детската порнография на помпейските фрески. Не, древният Рим и Възраждането са имали лош вкус. Не са разбирали остротата на цинизма. Задоволявали са се с разрежено вино, целували са се спокойно с пицните и добродетелни жени, гордеели са се с мускулите и храбростта си. С уважение са влачели подире си преживените векове. Не са знаели какво значи да препускаш с двеста километра в час със състезателна кола или с помощта на автомобилите, аеропланите, електричеството, телефоните, радиото, асансьорите, модните шивачи и чековата книжка (за петнадесет минути получавате с чек толкова злато, колкото не е струвал древният Рим), да изстискваш от всяка минута на живота всички наслаждения до последната капка.

— Янсен — каза Зоя. (Капитанът вървеше половин крачка зад нея, изправен, медночервен, целият в бяло, готов да извърши каквато и да е глупост.) — Янсен, губим си времето, скучно ми е.

Отидоха на ресторант. Докато им поднесат следващото блюдо. Зоя ставаше, премяташе през раменете на Янсен прекрасната си гола ръка и танцуваше с апатично лице, с полузатворени клепачи. Обръщаха ѝ „лудо“ внимание. Танците възбуждаха апетита и жаждата. Ноздрите на капитана тръпнеха, той гледаше в чинията си, страхуваше се да не забележат блясъка в очите му. Сега вече знаеше какви любовници имат милионерите. Нито веднъж досега ръката му не бе

усещала по време на танц такъв нежен, източен, трепетен гръб, ноздрите му никога не бяха вдишвали такава благоуханна кожа и парфюм. И умна... И елегантна...

На излизане от ресторанта Янсен попита:

— Къде ще наредите да бъда тази нощ — на яхтата или в хотела?

Зоя го погледна бързо и странно и веднага извърна глава, не отговори.

Зоя се опияни от виното и от танците. „О-ла-ла, сякаш съм длъжна да давам отчет.“ Когато влизаше във входа на хотела, тя се опря на твърдата ръка на Янсен. Подавайки ѝ ключа, портиерът се усмихна мръсно с мургаво неаполитанската си физиономия. Зоя изведнъж застана нащрек:

— Някакви новини ли има?

— О, никакви, синьора.

Зоя каза на Янсен:

— Идете в пушалнята, изпушете една пура, ако вече не ви омръзна да бърбите с мен — ще ви позвъня...

Тя се заизкачва леко по червената пътека на стълбата. Янсен стоеше долу. На завоя Зоя се обърна, усмихна се. Той отиде като пиан в пушалнята и седна до телефона. Запуши — така нареди тя. Облегнат на стола, той си представяше:

... Влязла е вече в стаята си... Свалила е шапката, бялата сукнена пелерина... Бавно, с лениви, малко неумели движения като на дете е започнала да се съблича... Роклята се е свлякла на пода. Прекрачила е през нея. Застанала е пред огледалото... Съблазнителна, вгледана в изображението си... Да, да, тя не бърза — такива са жените... О, капитан Янсен умее да чака... Телефонът е на нощното шкафче... Значи ще я намери в леглото... Опряла се е на лакът, вече протяга ръка към апарата...

Но телефонът не звъни. Янсен затваря очи, за да не гледа проклетия апарат... Наистина как можа тъй да се влюби като хлапак... Ами ако е размислила? Янсен скочи. Всичката кръв нахлу в лицето му. Пред него стоеше Ролинг.

— Капитан Янсен — изрече Ролинг със скърцащ глас, — благодаря за грижите ви към мадам Ламол, за днес тя не се нуждае повече от тях. Предлагам ви да се върнете към вашите задължения...

— Слушам — само с устни промълви Янсен.

Ролинг се бе променил много през този месец — лицето потъмняло, очите хлътнали, черно рижа четинеста брадичка се бе разраснала по бузите му. Беше с топло сако, чиито горни джобове бяха издути, натъпкани с пари и чекови книжки... „лявата в слепоочието, дясната косо в скулата и ще хвърли топа...“ — железните юмруци на капитан Янсен се наливаха със злоба. Ако Зоя беше тук в тази секунда и погледнеше капитана, от Ролинг щеше да остане мокро петно.

— След един час ще бъда на „Аризона“ — навъсен, повелително каза Ролинг.

Янсен взе фуражката от масата, нахлупи я на главата си, излезе. Скочи в един фйтон: „На кея!“ Струваше му се, че всеки минувач се усмихва, като го погледне: „Какво, изхвърлиха ли те като мръсно коте!“ Янсен пхна на фйтонджията шепа дребни монети и слезе в лодката: „Гребете, кучи синове!“ Изтича по трапа на борда на яхтата, закрепя на помощника: „Обърнали сте палубата на кочина!“ — заключи се в каютата си и без да сваля фуражката, се тръшна на леглото.

Точно след един час се чу повикване на вахтения и някой му отговори от водата с тих глас. Трапът заскърца. Помощник-капитанът извика весело и звънко:

— Дай сигнал „всички горе“.

Дошъл бе господарят. Да запази горе-долу самолюбие то си бе възможно само ако посрещне Ролинг така, сякаш нищо не се е случило на брега. Янсен излезе на мостика достойно и спокойно. Ролинг се качи при него, прие рапорт за отличното състояние на яхтата и му стисна ръка. Официалната част бе приключила. Ролинг запали пура — дребен, сухоземен човек с дебел тъмен костюм, обиждайки по този начин великолепие то на „Аризона“ и небето над Неапол.

Беше вече полунощ. Между мачтите и реите блещукаха звезди. Светлините на града и на корабите се отразяваха в базалтово черната вода на залива. Нададе вой и замря сирена на буксирно параходче. В далечината се разлюляха мазно-огнени стълбове.

Ролинг си даваше вид, че е зает с пурата — току я помирисваше, пускаше струйки дим към капитана. Янсен стоеше пред него официално, отпуснал ръце.

— Мадам Ламол пожела да остане на брега — каза Ролинг, — това е каприз, но ние американците винаги зачитаме волята на жената,

ако ще това да е явна глупост.

Капитанът бе принуден да наведе глава, да се съгласи с господаря. Ролинг доближи до устните лявата си ръка, засмука кожата на горната част на дланта.

— Ще остана на яхтата до сутринта, а може би и през целия ден утре!... Оставането ми да не се изтълкува някак неправилно... (След като посмука ръката си, той я поднесе към светлината, идеща от отворената врата на каютата.) Та така значи... неправилно... (Сега Янсен гледаше ръката му, по която личаха следи от нокти.) Ще задоволя любопитството ви: чакам на яхтата един човек. Той обаче не очаква да ме види тук. Трябва да пристигне всеки момент. Наредете веднага да ми съобщят, щом се качи на борда. Лека нощ.

Главата на Янсен пламтеше. Той се мъчеше да разбере какво става. Мадам Ламол бе останала на брега. Защо? Каприз... Или тя чака него? Не — ами пресните драскотини по ръката на господаря... Случило се е нещо... Ами ако лежи в леглото с прерязано гърло? Или в чувал на дъното на залива? Колко им е на милиардерите.

По време на вечерята в каюткомпанията Янсен поиска да му донесат чаша уиски без сода, за да проясни по някакъв начин мозъка си. Помощник-капитанът разказваше вестникарска сензация — страхотен взрив в германските заводи на анилиновата компания — разрушено било намиращото се наблизо градче — повече от две хиляди души били загинали.

— На нашия господар адски му върви — разправяше помощник-капитанът. — От разрушаването на анилиновите заводи той печели толкова, че ще купи Германия цяла-целеничка, заедно с Хохенцолерните и социалдемократите й. Пия за господаря.

Янсен взе вестника в каютата си. Прочете внимателно описанието на взрива и различните предположения за неговите причини, едно от друго по-глупави. Колоните във вестника бяха изпъстрени с името на Ролинг. В рубриката за модата се съобщаваше, че от следващия сезон на мода са брада, покриваща страните, и висок цилиндър вместо мека шапка. В „Екселсиор“ на първа страница — снимка на „Аризона“ и в овал — прелестната глава на мадам Ламол. Като я гледаше, Янсен загуби самообладание. Тревогата му се усилваше.

В два часа през нощта той излезе от каютата и видя Ролинг на горната палуба, седнал в креслото. Върна се в каютата. Свали си костюма, облече на голо лек костюм от много тънък вълнен плат, а фуражката, обувките и портфейла си завърза в гумен чувал. Часовникът удари три. Ролинг продължаваше да седи в креслото, но силуетът му със сгушена между раменете глава изглеждаше безжизнен — той спеше. След минута Янсен се спусна тихо по котвената верига във водата и заплува към кея.

— Мадам Зоя, не се тревожете напразно: телефонът и звънците са прерязани.

Зоя отново приседна на края на леглото. Злобна усмивка кривеше устните ѝ. Стас Тъклински се бе разположил в креслото наред с нея — сучеше мустаци, разглеждаше лачените си обувки. Но не смееше да пуши — Зоя категорично забрани, а Ролинг строго бе наредил да се държи вежливо с дамата.

Той се опита да разкаже за любовните си похождения във Варшава и Париж, но Зоя го гледаше в очите с такова презрение, че езикът му се схващаше. Налагаше се да помълчи. Беше вече към пет часът сутринта. Всички опити на Зоя да се освободи, да го измами, да го прикотка останаха напразни.

— Все едно — каза Зоя, — така или иначе, аз ще намеря начин да уведомя полицията.

— Прислугата в хотела е подкупена, тук големи пари са играли.

— Ще счупя стъклото на прозореца и ще викам, на улицата ще е пълно с хора.

— И това е предвидено. Дори е намерен лекар, за да установи нервните ви припадъци. Мадам, за външния свят вие сте, така да се каже, в положение на жена, която се опитва да измами мъжа си. Вие сте извън закона. Никой няма да ви помогне и да ви повярва. Седете си кротко.

Зоя изпука с пръсти и каза на руски.

— Мръсник. Гаден поляк. Лакей. Простак.

Тъклински започна да се мръщи, мустаците му щръкнаха. Но заповед да се впуска в скандали не бе получавал. Той промърмори:

— Е, знам как хокат жените, когато прехвалената им красота не действа. Жал ми е за вас, мадам. Но едно денонощие, а може и две ще се наложи да поседим тук тет-а-тет. По-добре си легнете, успокойте нервите си... Бай-бай, мадам.

За негово учудване този път Зоя го послуша. Изу обувките си, легна, намести се на възглавниците и затвори очи.

През миглите си тя виждаше угоеното сърдито лице на Тъклински, който я наблюдаваше внимателно. Прозя се веднъж, втори път, мушна ръка под бузата си.

— Уморих се, да става каквото ще — промълви тя и отново се прозина.

Тъклински се настани по-удобно в креслото. Зоя дишаше равномерно. След известно време и той започна да търка очи. Стана, разходи се — опря се на рамката на вратата. Изглежда, реши да бди прав.

Тъклински бе глупав. Зоя успя да изкопчи от него всичко, което ѝ бе необходимо, и сега го чакаше да заспи. Не беше лесно да стърчи до вратата. Той огледа още веднъж ключалката и се върна в креслото.

След минута охранената му челюст увисна. Тогава Зоя се измъкна от леглото. С ловко движение тя извади ключа от джоба на жилетката му. Взе си обувките. Пъхна ключа — стегнатата брава неочаквано заскърца.

Тъклински стреснато извика като в кошмарен сън: „Кой е? Какво?“ Скочи от креслото. Зоя отвори широко вратата. Но той я улови за раменете. И моментално тя впи зъби в ръката му, с наслада проби кожата.

— Кучка такава, курва! — закрещя той на полски. Удари с коляно Зоя в кръста. Събори я. Взе да я ритя с крак навътре в стаята, мъчейки се да затвори вратата. Но нещо му пречеше. Зоя видя как шията му почервения.

— Кой е? — изхриптя той, като натискаше с рамото.

Но стъпалата му продължаваха да се плъзгат по паркета — вратата бавно се отваряше. Той трескаво измъкваше от задния джоб револвера и внезапно изхвърча в средата на стаята.

На вратата стоеше капитан Янсен. Мокри дрехи бяха прилепнали по мускулестото му тяло. Само миг гледа Тъклински в очите. После стремително, сякаш падаше, той се спусна напред. Ударът, определен за Ролинг, се стовари върху поляка: двоен удар — с цялата тежест на тялото върху изпънатата лява ръка — между веждите, и с всичка сила на рамото на дясната — отдолу в челюстта. Тъклински без вик се просна върху килима. Лицето му беше смазано, изпотрошено.

С трето движение Янсен се обърна към мадам Ламол. Всичките му мускули играеха.

— Заповядайте, мадам Ламол.

— Янсен, колкото е възможно по-бързо на яхтата.

— Слушам, на яхтата.

Тя обгърна с ръка врата му както преди, в ресторанта. Без да го целува, доближи устата си почти плътно до устните му:

— Борбата едва започва, Янсен. Предстои най-опасното.

— Разбрано, предстои най-опасното.

— Файтонджия, карай, карай с всичка сила... Слушам ви, мадам Ламол... И така... Докато аз чаках в пушалнята...

— Качих се в стаята. Свалих си шапката и пелерината...

— Знам.

— Откъде?

Ръката на Янсен зад гърба ѝ затрепери. Зоя отговори с ласкаво движение.

— Не забелязах, че гардеробът, с който беше закрыта вратата към съседната стая, е отместен. Не бях успяла да се приближи до огледалото, вратата се отваря и — пред мен застава Ролинг. Със сигурност знаех, че предната вечер той беше в Париж. Знаем, че ужасно се страхува да лети със самолет. Но щом е тук, значи за него работата е на живот и смърт... Сега разбирам какво е намислил... А тогава просто изпаднах в ярост. Да ме подлъже, да ми устрои капан... Наговорих му дявол знае какво... Той си запуши ушите и излезе.

— Слезе в пушалнята и ме отпрати на яхтата.

— Точно там е работата... Каква глупачка съм! И всичко е заради тези танци, вино, глупости. Да, да, мили приятелю, когато искаш да се бориш — трябва да оставиш глупостите. След две-три минути той се върна. Казвам му: нека се обясним... а той — нахално, както никога не е смеел да ми говори: „Аз нямам какво да се обяснявам, ще седите в тази стая, докато ви освободя.“ Тогава му зашлевих плесница.

— Вие сте истинска жена — възхити се Янсен.

— Ех, мили приятелю, това беше втората глупост. Но какъв страхливец! Изтърпя четири плесници. Стоеше с разтреперани устни. Само се опита да хване ръката ми, но му излезе скъпо. И накрая третата глупост: разревах се.

— О, негодник, негодник!...

— Не бързайте, Янсен. Ролинг има идиосинкразия към сълзите, получава гърчове от тях. Би предпочел още четиридесет плесника. Тогава извика поляка — оня чакаше във вратата. Всичко бяха

уговорили. Полякът седна в креслото. Ролинг ми каза: „Като крайна мярка му е наредено да стреля.“ И излезе. Залових се с поляка. След един час предателският план на Ролинг ми беше ясен с всички подробности. Янсен, мили, става дума за моето щастие. Ако вие не помогнете, всичко е загубено... Нека файтонджията да препуска колкото може по-бързо.

Файтонът профуча по кея, безлюден в този утринен час, и спря до гранитните стъпала, където долу върху лъскавочерната вода поскърцваха няколко лодки.

Не след дълго Янсен, носейки на ръце скъпоценната мадам Ламол, тихо се изкачи по хвърления от кърмата щормтрап на палубата на „Аризона“.

Ролинг се събуди от сутрешния хлад. Палубата беше мокра. Светлините по мачтите бяха избледнели. Заливът и градът бяха още в сянка, но димът над Везувий вече розовееше.

Ролинг оглеждаше сигналните светлини, очертанятия на корабите. Отиде до вахтения, постоя край него. Изсумтя. Качи се на командния мостик. От каютата веднага излезе Янсен, свеж, измит, изгладен. Поздрави го с добро утро. Ролинг изсумтя малко по-учтиво, отколкото при вахтения.

После дълго мълча, въртя копчето на самото си. Имаше лош навик, от който едно време го отучи Зоя. Но сега му беше безразлично. Пък и следващия сезон в Париж сигурно ще е на мода да си въртиш копчетата. Шивачите са измислили дори специални копчета за въртене.

Той рязко запитва:

— Удавените изплават ли?

— Само ако не са привързани с тежест — спокойно отговори Янсен.

— Аз питам: в морето, ако човек потъне, значи ли, че се е удавил?

— Случва се — невнимателно движение или вълна да го отнесе, или друга някаква случайност — всичко това се отнася към категорията удавени. Властите обикновено не си пъхат носа в тия работи.

Ролинг сви рамене.

— Това исках да знам за удавниците. Отивам в каютата си. Повтарям, ако се приближи лодка, никой да не казва, че съм на борда. Да се приеме пристигналият и да ми се съобщи.

Янсен влезе в капитанската каюта, където зад дръпнатите сини завески на капитанското легло спеше Зоя.

В девет часа до „Аризона“ се приближи лодка. Гребеше някакъв весел дрипльо — вдигнал греблата, той извика:

— Ало... Яхта „Аризона“ ли е?

— Да допуснем, че е така — отговори морякът датчанин, наведен през фалшборда.

— Има ли на вашата яхта някой си Ролинг?

— Да допуснем.

Дрипльото се ухили, откривайки великолепните си зъби:

— Дръж.

Той ловко хвърли на палубата писмо, морякът го хвана, дрипльото цъкна с език:

— Ей, моряко, простако, дай една пура.

И докато датчанинът мислеше какво да запрати по него от борда, онзи вече отплава и като подскачаше в лодката и се кълчеше от неудържима радост от живота в това горещо утро, запя с цяло гърло.

Морякът занесе писмото на капитана. (Такава беше заповедта.) Янсен дръпна леко завеската, наведе се над спящата Зоя. Тя отвори още сънени очи.

— Той тук ли е?

Янсен подаде писмото. Зоя прочете:

„Ранен съм много тежко. Смилете се над мен. Борих се като звяр за вашите интереси, но се случи невъзможното: мадам Зоя е на свобода. Коленопреклонно ви моля...“

Без да го дочете, Зоя накъса писмото на парчета.

— Сега вече можем да го очакваме спокойно. (Тя погледна Янсен, протегна му ръка.) Мили Янсен, трябва да се уговорим с вас.

Вие ми харесвате. Нужен сте ми. Значи, неизбежното трябва да се случи...

Тя въздъхна леко.

— Чувствувам — много тревоги ще имам с вас: Мили приятелю, всичко това е излишно в живота — любов, ревност, вярност. Познавам влечението. Това е стихия. Аз съм също така свободна да се отдавам, както и вие да взимате — запомнете го, Янсен. Ще сключим договор: аз или ще загина, или ще властвувам над света. (Устните на Янсен се свиха, това се хареса на Зоя.) Вие ще бъдете оръдие на волята ми. Забравете сега, че съм жена. Аз съм фантазьорка. Авантюристка — разбирате ли ме? Искам всичко да бъде мое. (Тя описа кръг с ръцете си.) И този човек, единственият, който може да ми го даде, трябва да пристигне на „Аризона“ всеки момент. Аз го очаквам и Ролинг го очаква...

Янсен вдигна пръст, озърна се. Зоя дръпна завеските, Янсен излезе на мостика. Там, вкопчил ръце в леера, стоеше Ролинг. Лицето му с крива по рождение и стисната уста, беше деформирано от злоба. Той се взираше в мъгливата още далечина на залива.

— Ето го — едва изрече Ролинг, протягайки ръка, и пръстът му увисна над морето като кука, — ей в онази лодка.

И припряно, всявайки страх у моряците, кривокрак, приличащ на рак, затича надолу по трапа от мостика и се скри в каютата си. Оттам напомни по телефона на Янсен заповедта, която бе дал — щом доплава лодка с шест гребла, да се пусне човекът на борда.

Никога не беше се случвало Ролинг да откъсне копче на самото си. А сега от въртене скъса и трите копчета. Той стоеше посред разкошната каюта, застлана с ширазки килими, облицована със скъпо дърво, и гледаше стенния часовник.

Като скъса копчетата, захвана да гризе ноктите си. Страшно бързо се връщаше в първоначалното си диво състояние. Чул бе извикването на вахтения и отговора на Гарин от лодката. Чак ръцете му се изпотиха от този глас.

Тежката лодка се удари в борда. Моряците в един глас изругаха. Заскърца трапът, затрополиха стъпки. „Дръж, вдигай. Повнимателно... Готово. Къде да ги носим?“ Товареха сандъците с хиперboloидите. После всичко утихна.

Гарин се хвана в капана. Най-после! Ролинг стисна с влажните си студени пръсти носа си и издаде съскащи звуци, закашля. Хората, които го познаваха, твърдяха, че той никога в живота си не се е смял. Не е истина! Ролинг обичаше да се посмее, но без свидетели, насаме след поредния успех, също тъй — беззвучно.

После извика по телефона Янсен:

— Взехте ли го на борда?

— Да.

— Заведете го в долната каюта и го заключете вътре. И действайте тихо, без шум.

— Слушам — бойко отвърна Янсен. Дори твърде бойко и това не се хареса на Ролинг.

— Ало, Янсен?

— Да.

— След един час яхтата да бъде в открито море.

— Слушам.

На палубата се разшетаха. Затрополя котвената верига. От външната страна на илюминаторите заструи зеленикава вода. Брегът

започна да остава назад. В каютата нахлу влажен вятър. И радостното чувство от скоростта се разля по целия строен корпус на „Аризона“.

Естествено, Ролинг разбираше, че извършва голяма глупост. Но вече го нямаше предишният Ролинг, хладнокръвният играч, несъкрушимият бик, постоянният посетител на неделните проповеди. Сега той постъпваше по един или по друг начин не защото това бе изгодно, а защото мъката от безсънните нощи, омразата към Гарин, ревността търсеха изход: да премахне Гарин и да си възвърне Зоя.

Дори невероятният успех — разрушаването на заводите на анилиновата компания — мина като насън. Ролинг дори не се заинтересува колко стотин милиона точно са му наброили на двадесет и девети борсите в целия свят.

Този ден той чакаше Гарин в Париж, както се бяха уговорили. Гарин не дойде. Ролинг предвиждаше това и на тридесети се понесе към Неапол с аероплан.

Сега Зоя беше отстранена от играта. Между него и Гарин нямаше никого. Разправата бе обмислена до най-малките подробности. Ролинг запали пура. Нарочно протакеше. Излезе от каютата в коридора. Отвори вратата към долната палуба — там бяха сандъците с апаратите. Двама моряци, които бяха седнали върху тях, скочиха. Той ги отпрати в кубрика.

Затвори вратата към долната палуба и тръгна бавно към противоположната врата, към радиостанцията. Когато хвана дръжката на вратата, забеляза, че пепелта на пурата бе изпаднала. Ролинг се усмихна самодоволно, мислите му бяха ясни, отдавна не бе изпитвал такова удовлетворение.

Разтвори широко вратата. В радиостанцията, осветена от кристалния абажур на тавана, седяха, вперили очи във влезлия, Зоя, Гарин и Шелга. Ролинг направи крачка назад в коридора. Той се задушаваше, сякаш бяха разбъркали за миг мозъка му с лъжичка. Носът му се изпоти. И което беше вече съвсем отвратително, усмихна се жалко и глупаво, досущ като чиновник, уличен в изтриване на цифри в счетоводната книга (имаше с него такъв случай преди около двадесет и пет години).

— Добър ден, Ролинг — каза Гарин, ставайки, — ето ме и мен, приятелю.

Стана най-страшното — Ролинг изпадна в смешно положение.

Какво можеше да направи? Да скърца със зъби, да вилнее, да стреля? — още по-лошо, още по-глупаво... Капитан Янсен го бе предал — ясно. Екипажът не е сигурен... Яхтата е в открито море. С усилие на волята (вътре в него дори нещо изскърца) Ролинг прогони от лицето си проклетата усмивка.

— А! — Вдигна ръка той и я размаха за поздрав: — А, Гарин... Е какво, пожелайте да се поосвежите? Моля, радвам се... Ще се веселим.

— Лош актьор сте, Ролинг — отрязва го Зоя. — Престанете да развличате публиката. Влезте и седнете. Тук сме все свои хора — смъртни врагове. Сам сте си виновен, че си подготвихте такава весела компания за разходка по Средиземно море.

Ролинг я погледна с оловен поглед:

— В големите неща, мадам Ламол, няма врагове, няма приятели.

И седна до масата така, сякаш сядаше на кралски трон — между Зоя и Гарин. Сложи ръце на масата. Мълчанието продължи около минута. Той каза:

— Добре, загубих играта. Колко трябва да платя?

Гарин отговори с блеснали очи, с усмивка, готова сякаш всяка минута да се превърне в най-добродушен смях.

— Точно половината, стари приятелю, половината, както се бяхме уговорили във Фонтенбло. Ето свидетел. — Той кимна с брадичката към Шелга, който мрачно барабанеше с пръсти по масата. — Няма да седна да си пъхам носа във вашите счетоводни книги. Но на око — един милиард в долари, разбира се, окончателна сметка. За вас тази операция ще мине безболезнено. Та вие заграбихте дяволски много пари в Европа.

— Трудно ще бъде да се плати цял милиард наведнъж — отвърна Ролинг. — Ще обмисля всичко. Добре. Още днес ще замина за Париж. Надявам се, че в петък, да речем, в Марсилия, ще мога да изплатя по-голямата част от сумата...

— Но вие, старче, ще бъдете свободен едва след заплащането — каза Гарин.

Шелга бързо го погледна, премълча. Ролинг се намръщи като при глупава нетактичност.

— Трябва ли да разбирам, че възнамерявате да ме задържите на този кораб?

— Да.

— Напомням ви, че като гражданин на Съединените щати аз съм неприкосновен. Моята свобода и моите интереси ще бъдат защитавани от целия военен флот на Америка.

— Още по-добре! — извика Зоя гневно и разпалено. — Колкото по-скоро, толкова по-добре!...

Тя се изправи, протегна ръце, стисна юмруци така, че кокалчетата ѝ побеляха.

— Нека целият ви флот да е против нас, целият свят ще се опълчи срещу нас. Толкова по-добре!

Късичката ѝ пола се вдигна от стремителното движение. Бялата морска куртка със златните копчета, малката, по момчешки подстригана глава на Зоя и юмручетата, в които възнамеряваше да стисне съдбата на света, сивите очи, развълнуваното лице — всичко това беше и забавно, и страшно.

— Изглежда, не съм ви чул добре, госпожо — Ролинг се обърна с цялото си тяло към нея, — възнамерявате да се борите с военния флот на Съединените щати? Така ли благоволихте да се изразите?

Шелга спря да барабани с нокти. За първи път от един месец му стана весело. Той дори опъна крака и се излегна доволно.

Зоя гледаше Гарин, погледът ѝ потъмняваше още повече.

— Аз свърших, Пьотър Петрович... Имате думата...

Гарин сложи ръце в джобовете си, залюля се на токове, усмихвайки се с алените си сякаш начервени уста. Изглеждаше напълно самодоволен, несериозен. Само Зоя се досещаше за стоманената, бушуваща от излишък престъпна воля.

— Първо — каза той и се вдигна на пръсти, — ние не изпитваме особена вражда именно към Америка. Ще се постарая да поочукаме която и да е флота, опитала се да тръгне с агресивни действия срещу мен. Второ — той премина от пръсти на токове, — ние съвсем не настояваме за бой. Ако военните сили на Америка и Европа признаят

правото ни да завладеем всяка територия, която ни потрябва, правото на суверенитет и така нататък и така нататък — тогава ние няма да ги закачаме, поне във военно отношение. В противен случай с морските и сухопътните сили на Америка и Европа, с всички крепости, бази, военни складове, главни щабове и прочие ще постъпи безпощадно. Надявам се, че съдбата на анилиновите заводи е в състояние да ви убеди, че не говоря на вятъра.

Той потупа Ролинг по рамото.

— Ало, старче, а беше време, когато ви молих да влезете като съдружник в моето предприятие... Липсваше ви въображение и причината е, че нямате висока култура. Че колко му е да разоряваш борсаджиите и да закупуваш заводите. Стара, позната история... А пропуснахте истинския човек. Истинският организатор на вашите глупави милиарди.

Ролинг заприлича на разлагащ се покойник. Изговаряйки с мъка думите, той изсъска:

— Вие сте анархист...

Тогава Шелга започна да се смее така, че горе над светлика се показва уплашеното лице на капитан Янсен. Гарин се завъртя на токове и отново се обърна към Ролинг:

— Не, старче, не ви сече пипето. Не съм анархист. Аз съм същият този велик организатор, когото вие в най-близко време ще започнете да търсите под дърво и камък. Но за това ще поговорим през свободното време. Пишете чека. И с пълна пара — в Марсилия.

Ето какво се случи скоро след това: „Аризона“ хвърли котва на външния рейд на Марсилия. Гарин предяви в банката „Креди лионе“ чека на Ролинг за двадесет милиона фунта стерлинги. Изпаднал в паника, директорът на банката замина за Париж.

На „Аризона“ беше разгласено, че Ролинг е болен. Той седеше под ключ в каютата си и Зоя най-усърдно следеше изолацията да бъде пълна. В продължение на три дни „Аризона“ товареше течно гориво, вода, консерви, вино и други неща. Моряците и зяпачите на кея много се учудиха, когато до „люксозната кокотка“ се приближи плоска гемия, натоварена с чували пясък. Разправяха, че яхтата уж заминавала за Соломоновите острови, които гъмжали от човекоядци. Капитан Янсен закупи оръжие — двадесет карабини, револвери, противогазови маски.

В определения ден Гарин и Янсен отново отидоха в банката. Посрещна ги помощник-министърът на финансите, пристигнал спешно от Париж. Докато ги обсипваше с любезности и твърдеше, че не се съмнява в достоверността на чека, той все пак пожела да види лично Ролинг. Отведоха го на „Аризона“.

Ролинг го посрещна много болен, с хлътнали очи. Потвърди, че чекът е издаден от него, че заминава с яхтата на далечно пътешествие и моли по-скоро да приключат с всички формалности.

Помощник-министърът на финансите, хванал гърба на стола и жестикулирайки като Камий Демулен, произнесе реч за великото братство на народите, за културната съкровищница на Франция и помоли за отсрочка в плащането.

Затворил уморено очи, Ролинг поклати глава. Стигнаха до споразумение — „Креди лионе“ да изплати една трета от сумата във фунтове, останалото — във франкове по курса.

Парите бяха докарани привечер с военен катер. После, когато бяха отстранени външните лица, на командния мостик се показаха Гарин и Янсен.

— Да се съберат всички горе.

Екипажът се качи на шканците и Янсен заговори с твърд и суров глас:

— Моряци, яхтата, наречена „Аризона“, потегля на много опасно и рисковано плаване. Да не мръдна от мястото си, ако дам гаранция за живота на някой от вас, за живота на собствениците и оцеляването на самата яхта. Вие добре ме познавате, морски чада. Увеличавам двойно заплатата, удвояват се и редовните премии. На всички, които се завърнат в родината, ще бъде дадена пожизнена пенсия. Давам ви срок до залез-слънце да си помислите. Който не иска да рискува, да си вдига партакешите.

Вечерта осем души от екипажа слязоха на брега. Същата нощ попълниха екипажа с осмина върли безделници, които капитан Янсен сам намери в пристанищните кръчми.

След пет дни яхтата хвърли котва на рейда в Саутхемптън. Гарин и Янсен предяха в английската кралска банка чек на Ролинг за двадесет милиона фунта. (По този повод в камарата бе направено меко запитване от лидера на работническата партия.) Парите бяха отпуснати. Вестниците надигнаха вой. В много градове станаха работнически демонстрации. Журналистите се устремиха в Саутхемптън. Ролинг никого не прие. „Аризона“ взе течно гориво и пое през океана.

След двадесет дни яхтата спря в Панамския канал и изпрати радиограма да се обади главният директор на „Анилин Ролинг“ — Мак Линей. В определеното време Ролинг, седнал в радиокабината под дулото на револвер, нареди на Мак Линей да изплати на приносителя на чека господин Гарин сто милиона долара. Гарин замина за Ню Йорк и се върна с парите и със самия Мак Линей. Това беше грешка. Ролинг разговаря с директора точно пет минути в присъствието на Зоя, Гарин и Янсен, Мак Линей си замина с дълбокото убеждение, че тази работа не е чиста.

След това „Аризона“ започна да кръстосва в тихото Карибско море. Гарин пътуваше из Америка по заводи, наемаше параходи за пренасяне на товари, купуваше машини, уреди, инструменти, стомана, цимент, стъкло. Товаренето ставаше в Сан Франциско. Пълномощникът на Гарин сключваше контракти с инженери, техници, работници. Друг пълномощник замина за Европа и вербуваше сред

отрепките от руската бяла армия петстотин души за полицейска служба.

Така измина близо месец. Ролинг всекидневно разговаряше по радиото с Ню Йорк, Париж, Берлин. Заповедите му бяха сурови и неотменни. След унищожаването на анилиновите заводи европейската химическа промишленост престана да се съпротивлява. „Анилин Ролинг“ беше отбелязано на всички фабрики. Това беше марка — жълт кръг с три черни ивички и надпис: горе „свят“, долу — „Анилин Ролинг къмпъни“. Сякаш всеки европеец трябваше да бъде щампосан с това жълто кръгче. Така „Анилин Ролинг“ атакуваше през димящите развалини на заводите на анилиновата компания.

По цяла Европа намирисваше на колониална, зловеща миризма. Надеждите угасваха. Веселието и радостта не се връщаха. Безброй съкровища на духа мухлясваха в прашните библиотеки. Жълтото слънце с трите черни ивички озаряваше с мъртва светлина високите сгради на градовете, комините и пушеците, реклами, реклами, реклами, изсмукващи кръвта на хората, и по павираните мръсни улици и улички, между витрини, реклами, жълти кръгове и кръгчета — човешки лица, измъчени от глад, от скука и отчаяние.

Валутите падаха. Данъците се повишаваха. Дълговете нарастваха. Жълтото кръгче атакува фронтално и свещената законност, повеляваща да се зачита дългът и правото.

В касите на „Анилин Ролинг“ парите се стичаха като ручейчета, ручей, цели реки. Директорите на „Анилин Ролинг“ се намесваха във вътрешните работи на държавите, в международната политика. Те сякаш създаваха орден на тайни правителства.

Гарин кръстосваше нашир и надлъж Съединените щати с двама секретари, инженери, машинописки и шайка разсилни. Той работеше по двадесет часа на денонощие. Никога не питаше за цените и не се пазареше.

Мак Линеј го наблюдаваше с тревога. Не можеше да разбере за какво се купува и товари всичко това и защо с такова безразсъдство се пилеят милионите на Ролинг. Секретарката на Гарин, една от машинописките и двама разсилни бяха агенти на Мак Линеј. Те му изпращаха всекидневно в Ню Йорк подробен отчет. И въпреки това трудно бе да се разбере нещо в тази вихрушка от покупки, поръчки и контракти.

В началото на септември „Аризона“ отново се появи в Панамския канал, взе на борда си Гарин и щом излезе в Тихия океан, изчезна в югозападна посока.

В същата посока две седмици по-късно потеглиха десет натоварени кораба със запечатани заповеди.

Океанът беше неспокоен. „Аризона“ плаваше с опънати ветрила. Поставени бяха гротмачтите и кливерите — всички ветрила, с изключение на марсела. Тесният корпус на яхтата — черупка с ветрила, опънати от вятъра, със звънтящи, пеещи ванги — ту се скриваше между вълните до върха на мачтите, ту се издигаше на гребена, отърсвайки се от пяната.

Тентата беше свалена. Люковете — заздравени. Лодките — вдигнати на палубата и закрепени. Чувалите с пясък, наредени надлъж по двата борда, бяха завързани с тел. На бака и на юта бяха монтирани две решетести кули с кръгли като котли камери на горните площадки. Тези кули, покрити с брезент, придаваха на „Аризона“ странен профил на полувоенен кораб.

На командния мостик, където достигаха само пръски от вълните, стояха Гарин и Шелга. И двамата с кожени пелерини и шапки. Гипсът беше свален от ръката на Шелга, но тя му служеше все още само колкото да вземе кутия кибрит и да държи вилицата, като се храни.

— Ето го океанът — каза Гарин — и нищожното корабче на човешкия гений и воля... Летим, другарю Шелга, няма как... Борим се. А какви вълни... Погледнете — цели планини.

Огромна вълна идеше откъм десния борд. Кипналият ѝ гребен растеше и се пенеше. Под него все по-рязко се огъваше стъклено зелената хлътна повърхност в сплитки от пяна. Гребенът се усукваше. „Аризона“ лягаше на левия си борд. Между ветрилата свиреше бесен вятър, измъквайки корабчето от бездната. И то, съвсем легнало на лявата страна, та чак се виждаше червеното дъно до кила, на верев по хлътналата повърхност изскочи върху гребена на вълната и се изгуби в шумящата пяна. Изчезнаха палубата и лодките, и бака, — решетестата мачта на бака потъна до купола. Кипеше водата край командния мостик.

— Чудесно! — извика Гарин.

„Аризона“ се изправи, водата се оттече от палубата, кливерите изплюяха и тя се устреми надолу по склона на вълната.

— Така е и с човека, другарю Шелга, така е и с човека в човешкия океан. Страшно обикнах това корабче. Нима не си приличаме с него? И двамата сме поели вятъра с пълни гърди. А?

Шелга сви рамене, не отговори. Няма да седне да спори с този влюбен в себе си до възторг човек... Нека се опиянява — свръхчовек и толкоз. Не току-тъй са се намерили с Ролинг на земята: люти врагове, а не могат един без друг. Кралят на химията поражда в утробата си това обезумяло с престъпни идеи човече — то пък от своя страна опложда с чудовищна фантазия Ролинговата пустиня. Дано се задавят!

Наистина трудно можеше да се разбере защо все още акулите не изяждат Ролинг. Той си свърши работата — милиард не, но триста милиона долара Гарин получи. И толкоз, край. Ама не стана така, нещо по-здраво свързваше тези хора.

Шелга не можеше да разбере също защо и него не го изхвърлят зад борда в Тихия океан. Тогава, в Неапол той бе нужен на Гарин като трето лице и свидетел. Ако Гарин се бе явил сам в Неапол на „Аризона“, можеха да се случат неочаквани неприятности. А на Ролинг щеше да му е много по-трудно да премахне наведнъж и двамата. Всичко това е ясно. Гарин спечели играта.

Но защо му е сега Шелга? По време на кръстосванията в Карибско море все още го държаха строго. Но сега в океана никой не следеше Шелга и той си правеше каквото иска. Наблюдаваше внимателно. Ослушваше се. И започна да му се струва, че има някакъв изход от това отвратително положение.

Пътуването по океана приличаше на увеселителна разходка. Закуските, обедите и вечерите бяха разкошно организирани. Около масата сядаха Гарин, мадам Ламол, Ролинг, капитан Янсен, помощник-капитанът. Шелга, инженер Чермак, чех (помощник на Гарин) — слабичък, чорлав, болнав човек, бледи, втренчени очи и рядка брадица, и вторият помощник — химик, немецът Шефер, — кокалест, стеснителен млад човек, доскоро умиращ от глад в Сан Франциско.

В тази странна компания на смъртни врагове, убийци, разбойници, авантюристи и гладуващи учени — с фракове и цвете в петлицата, Шелга като всички — с фрак и цвете, спокойно си мълчеше, ядеше и пиеше с удоволствие.

Съседът отдясно бе изстрелял в него веднъж четири куршума, съседът отляво — убиец на три хиляди души, насреща — красавица-вещица, каквато светът не е виждал.

След вечеря Шефер сядаше при пианото, мадам Ламол танцуваше с Янсен. Ролинг обикновено оставяше на масата и гледаше танцуващата двойка. Другите се качваха в пушалнята. Шелга отиваше да пуши лула на палубата. Никой не го спираше, никой не му обръщаше внимание. Дните минаваха еднообразно. Суровият океан нямаше край. Вълните се гонеха както преди милиони години.

Днес, за разлика от друг път Гарин тръгна подир Шелга на мостика и заприказва дружелюбно с него, сякаш нищо не се бе случило от времето, когато седяха на скамейката на булеварда на Профсъюзите в Ленинград. Шелга беше нащрек. Гарин се възхищаваше от яхтата, от себе си, от океана, но явно навеждаше разговора към нещо.

Отърсвайки пръските от брадичката си, той каза със смях:

— Имам предложение към вас, Шелга.

— Така ли?

— Помните ли, ние се уговорихме да играем честно.

— Да.

— Впрочем... Ах, ах... Ваш съучастник ли ме нареди така иззад храстите? Мъничко по-близо ако беше — и черепът ми щеше да се пръсне.

— Нищо не знам...

Гарин разказа за изстрела край вилата на Щуфер. Шелга заклати глава.

— Нямам нищо общо с това, но жалко, че не е улучил...

— Значи — съдба?

— Да — съдба.

— Шелга, предлагам ви по избор — очите на Гарин, неумолими и остри, се приближиха, лицето му изведнъж стана зло — или ще престанете да се правите на много принципен... Или ще ви изхвърля зад борда. Ясно ли е?

— Ясно.

— Вие сте ми нужен. Нужен сте ми за големи дела... Можем да се споразумеем. Единственият човек, на когото вярвам, сте вие.

Той не се доизказа, гребенът на огромна вълна, по-висок от предишните, връхлетя, върху яхтата. Кипяща пяна покри мостика. Шелга бе отхвърлен до леерите, облещените му очи, широко отворената уста, ръката с разперени пръсти се показаха и изчезнаха под водата... Гарин се хвърли във водовъртежа.

По-късно Шелга неведнъж си спомняше този случай.

Рискувайки живота си, Гарин го сграбчи за края на мушамата и се бореше с вълните, докато те преминат зад яхтата. Шелга увисна върху леерите на мостика. Дробовете му бяха пълни с вода. Той се строполи тежко на палубата. Моряците едва го занесоха в каютата.

Скоро при него дойде и Гарин, преоблечен, весел. Нареди да донесат две чаши грог и след като разпали лулата си, продължи прекъснатия разговор.

Шелга разглеждаше подигравателното му лице, гъвкавото тяло, изтегнато в коженото кресло. Странен, противоречив човек. Бандит, негодник, страшен авантюрист... Но дали от грога, или от преживяното вълнение на Шелга му беше приятно, че Гарин седи така пред него, кръстосал крак върху крак, пуши и разсъждава за различни неща, сякаш бордовете на „Аризона“ не трещяха от ударите на вълните, сякаш зад стъклата на илюминаторите не се стичаха кипящи струи и те не се издигаха и спускаха като с люлка, нагоре и надолу, ту Шелга на леглото, ту Гарин в креслото...

След Ленинград Гарин се бе променил много — бе още по-уверен, весел и засмян, крайно благоразположен и добродушен, каквито биват много умните, сигурните в себе си егоисти.

— Защо изтървахте удобния случай? — запита Шелга. — Толкова много ли ви е нужен животът ми? Не разбирам.

Гарин отметна глава и се засмя весело:

— Чудак сте вие, Шелга. Че защо трябва да постъпвам логично? Аз не съм учител по математика. Докъде сме стигнали... Обикновена проява на човечност — а изглежда необяснимо. Каква полза съм имал да измъквам за косите давещия се? Ами никаква... От чувство на симпатия към вас. На човечност...

— Когато вдигахте във въздуха анилиновите заводи, май не мислехте за човечност.

— Не! — извика Гарин. — Не, не мислех. Просто вие все още не можете да се измъкнете изпод останките на морала. Ах, Шелга, Шелга... Какви са тези рафтчета: на това рафтче — доброто, на това — лошото. Разбирам дегустатора: опитва, плюе, дъвче коричка — това вино, казва, е добро, това — лошо. Но нали той се ръководи от вкуса си, от онези пъпчици на езика? Това е реалност. А къде е вашият дегустатор за моралните качества? С какви пъпчици ги опитва той?

— Всичко, което води до установяването на съветската власт на земята, е добро — каза Шелга, — всичко, което пречи, е лошо.

— Превъзходно, чудесно, знам... А вас това какво ви засяга? Какво ви свързва вас със съветската република? Икономическа изгода? Празна работа... Аз ви предлагам заплата от петдесет хиляди долара. Говоря съвсем сериозно. Съгласен ли сте?

— Не — спокойно отговори Шелга.

— Там е работата, че не... Значи сте свързан не икономически, а идейно, честно: с една дума, висша материя. И вие сте злостен материалист, което именно исках да ви докажа. Искате да промените света... Прочистват икономическите закони от хилядолетна мръсотия, рушат империалистическите устои. Добре. Аз също искам да променя света, но по свой начин. И ще го променя само със силата на гнева си.

— Охо!

— Напук на всичко, запомнете, Шелга. Вижте, какво представлява човекът в края на краищата? Съвсем нищожен микроорганизъм, вкопчил се с неописуем страх от смъртта в пръстеното кълбо на Земята и лети с нея сред леден мрак? Или е мозък, божествен апарат за изработване на някаква особена, тайнствена материя — мисли, материя, един микрон от която побира в себе си цялата вселена. Е? Ето — това е...

Гарин се излегна още повече в креслото, подви крака. Бледите му страни заруменяха.

— Аз предлагам друго. Враг мой, слушайте... Аз вземам в ръцете си цялата власт на Земята. Нито един комин няма да задими без моя заповед, нито един кораб не ще излезе от пристанище, нито един чук не ще заработи. Всичко е подчинено на центъра — включително и правото да се диша. В центъра съм аз. Всичко е мое. Аз сека монети с моя профил: с брадичка, с венец, а на обратната страна профилът на мадам Ламол. После подбирам „първата хилядарка“ — да речем, това

ще прави нещо към два-три милиона двойки. Това са патриции. Те се отдават на висши наслади и творчество. По примера на древна Спарта ние ще въведем специален режим, за да не се израждат те в алкохолици и импотентни типове. После ще определим колко работни ръце са необходими за пълно обслужване на културата. Тук също ще направим подбор. Тях от учтивост ще наречем „трудовици“.

— Е, то се знае...

— Ще се подсмиввате, приятелю, след като свърши разговорът... Те няма да се разбунтуват, не, драги ми другарю. Възможността за революция ще бъде напълно премахната. След като бъде класифициран и преди да му се издаде трудова книжка, на всеки трудовик ще бъде направена операция. Съвсем незабележимо, с неочаквана упойка... Леко пробождаме през черепната кост. Ей тъй, просто ще му се замае главата — като дойде на себе си, вече ще бъде роб. И накрая, една отделна група ще изолираме на някой прекрасен остров — за размножаване. Всичко останало ще се наложи да премахнем поради негодност. Ето ви структурата на бъдещото човечество според Пьотър Гарин. Тези трудовици работят и служат безропотно само за храна, като конете. Те вече не са хора, нямат друга тревога освен глада. Ще им са пълни stomасите и ще са щастливи. А избраните патриции — те вече са полубожества. Макар че аз изобщо презирам хората, но по-приятно е да си сред хубаво общество. Уверявам ви, приятелю, тъкмо това ще бъде истинският златен век, за който са мечтали поетите. Впечатлението от ужасите по очистването на земята от излишното население ще се изглади много скоро. За сметка на това пък какви перспективи се откриват за гения! Земята се превръща в райска градина. Раждаемостта се регулира. Прави се подбор на най-добрите. Няма борба за съществуване: тя остава някъде във варварското минало. Създава се красива и изтънчена раса — нови органи на мислене и чувства. Комунизмът с векове ще мъкне човечеството към върховете на културата, аз ще направя това за десет години. По дяволите! — за по-малко от десет години. Е, не за всички... Но работата не е в броя...

— Фашистки утопизъм, доста интересно — каза Шелга. — Разказвали ли сте на Ролинг?

— Това не е утопия — там е целият куриоз. А само логика... На Ролинг, разбира се, нищо не съм говорил, просто защото той е

животно. Макар че Ролинг и всички ролинговци в света слепешката вършат онова, което аз разработвам в завършена и ясна програма. Но те го правят варварски, тромаво и бавно. Надявам се, че утре ще бъдем на острова. Ще видите, че не се шегувам...

— А с какво ще започнете? Ще сечете пари с брадичка?

— Виж ти, как ви засегна тази брадичка. Не. Ще започна с отбраната. Ще укрепя острова. И едновременно с бясно темпо ще се добера до Оливиновия пояс. Първата заплаха за света ще бъде, когато срина златния паритет^[1]. Ще мога да добивам злато колкото си искам. После ще премина в настъпление. Ще има война — по-страшна от онази през четиринайсета година. Победата ми е осигурена. После — подбор на останалото население след войната, унищожаване на негодните елементи и избраната от мен раса ще заживее като боговете, а трудовиците ще почнат да работят не от страх, а по съвест, доволни като първите хора в рая. Хитро? Нали? Не ви ли харесва?

Гарин отново се разсмя на глас. Шелга затвори очи, за да не го гледа. Играта, започната на булеварда на Профсъюзите се разгръщаше в сериозна партия. Той лежеше и мислеше. Оставаше му опасен, но единствен ход, само той можеше да доведе до победа. Във всеки случай най-погрешно щеше да е сега да отговори на Гарин с отказ. Шелга посегна да вземе цигара, Гарин го наблюдаваше с подигравателна усмивка.

— Решихте ли?

— Да, реших.

— Великолепно. Разкривам картите си: вие сте ми нужен като кремъка за огнивото. Шелга, аз съм заобиколен от тъпи животни. С хора без въображение. Ние с вас ще се караме, но аз ще направя така, че да работите с мен. Поне в първата половина, когато ще бием ролинговци... Впрочем предупреждавам ви, пазете се от Ролинг, той е упорит и щом е решил да ви убие — ще ви убие.

— Отдавна се чудя, защо не нахраните акулите с него?

— Нужен ми е заложник. Но във всеки случай той няма да фигурира в списъка на „първата хилядарка“...

Шелга помълча. После спокойно запита:

— Не сте ли боледували от сифилис. Гарин?

— Представете си — не. И на мен понякога ми е минавало през ума дали в чутурата ми всичко е в ред. Дори ходих на лекар. Само

рефлексите ми са повишени. Е, обличайте се, отиваме да вечеряме.

[1] Постоянната стойност на златото в целия свят. Задачата на Гарин е да обезцени златото, за да внесе хаос сред паричните магнати на буржоазния свят и да завладее властта. — Б.а. ↑

Буреносните облаци се изгубиха на североизток. Синият океан беше необятно ласкав. Меките гребени на вълните блестяха като стъкло. Подир бялата следа на яхтата се гонеха делфини, изпреварваха се, преобръщаха се, лъскави и весели. С цяло гърло крещяха големите чайки, реейки се над ветрилата. В далечината от морето се издигаха синкави като мираж очертания на скалист остров.

Отгоре — от наблюдателницата — извика морякът: „Земя.“ И всички на палубата трепнаха. Това беше земята на неизвестното бъдеще. Тя приличаше на дълго облаче, проточило се на хоризонта. Издутите от вятъра ветрила носеха „Аризона“ към него.

Моряците миеха палубата, шляпайки с боси крака. Косматото слънце пламтеше в бездънните простори на небето и океана. Гарин подръпваше брадичката си, мъчеше се да проникне през пелената на бъдещето, забулила острова. О, ако можеше да знае!...

В далечината на Василиевския остров пламтеше есенният залез. С тъмночервена и мрачна светлина бяха озарени шлеповете, натоварени с дървета, влекачите, рибарските лодки, пушеците, оплетени в решетестите кранове на хелингите. Като в пожар пламтяха стъклата на опустелите дворци.

От запад, иззад пушеците, по лилаво-черните води на Нева приближаваше параход. Сирената му засвири, приветствувайки Ленинград. Край на пътуването. Светлините на илюминаторите му осветиха колоните на минно инженерния институт, на морското училище, лицата на разхождащите се и той се приближи до плаващата митница, червена, с бели колонки. Започна познатата суетня на проверката.

Един пътник от първа класа, мургав, широкоскулест мъж, според паспорта научен сътрудник на френското географско дружество, стоеше до борда. Той гледаше към града, забулен от вечерната мъгла. Още не бе угаснала светлината от залеза върху купола на Исакиевския, върху златните остриета на върха на Адмиралтейството и на Петропавловската катедрала. Сякаш това острие, пронизващо небето, е било замислено от Петър като меч, охраняващ морската граница на Русия.

Широкоскулестият проточи шия, гледайки острието на върха на катедралата. Той сякаш беше трогнат и развълнуван, като пътник, видял най-послед след дългогодишна раздяла покрива на родния си дом. И ето че по тъмните води на Нева от крепостта се понесе тържествен звън: на Петропавловската катедрала, където върху острия връх догаряше светлината от залеза, над гробовете на императорите часовникът свиреше „Интернационала“.

Човекът стисна перилата, от гърлото му се изтръгна нещо като ръмжене, обърна се с гръб към крепостта.

В митницата той показа паспорт на името на Артур Леви и през цялото време на проверката стоеше с мрачно наведена глава, за да не

се види злобният блясък на очите му.

После, метнал карирано одеяло на рамото, с малко кюфарче в ръка слезе на брега на Василиевския остров. Блещукаха есенни звезди. Той се изправи с дълго сдържана въздишка. Огледа заспалите къщи, параходът, на чиито мачти светеха две светлини, динамомоторът тихо потракваше, и закрачи към моста.

Висок човек с ленена рубашка вървеше бавно срещу него. Когато се разминаваха, той го погледна в лицето, прошепна: „Боже мой“ — обърна се и попита:

— Волшин, Александър Иванович?

Широкоскулестият, който се бе представил в митницата за Артур Леви, се спря, но без да се обръща, закрачи още по-бързо по моста.

Иван Гусев живееше при Тарашкин, беше му и като син, и като по-малък брат. Тарашкин го учеше на четмо и писмо, на ум и разум.

Момчето се случи много възприемчиво и упорито — да ти е драго да го гледаш. Вечер, като се нахранят с чай, бял хляб и салам, Тарашкин ще бръкне в джоба за цигарите, ще се сети, че е обещал на клубния колектив да не пуши — ще изпъшка, ще разроши коси и ще започне разговор:

— Знаеш ли какво значи капитализъм?

— Не, Василий Иванович, не знам.

— Ще ти обясня по най-простия начин. Девет души работят, десетият им взема всичко, те гладуват, а той ще се пръсне от дебелина. Е, това е то капитализъм. Разбра ли?

— Не, Василий Иванович, не разбрах.

— Какво не можа да разбереш?

— Защо те му дават?

— Той ги принуждава, той е експлоататор...

— Как така ги принуждава? Те са девет, а той един...

— Той въоръжен, те са без оръжие...

— Оръжието винаги може да се отнеме, Василий Иванович.

Значи те са туткави.

Тарашкин гледаше Иван с възхищение.

— Правилно, братле. Разсъждаваш по болшевишки. Ние в Съветска Русия направихме точно така — взехме оръжието, прогонихме експлоататорите — при нас всички работят и всички са нахранени...

— Всички ще се пръснат от дебелина...

— Не, братле, не бива да се пръскаме от дебелина, ние не сме свине, а хора. Дебелината трябва да я превърнем в умствена енергия.

— Туй пък какво е?

— Ами такава, че за кратко време трябва да станем най-умният, най-образованият народ в света. Ясно ли е? Сега хайде аритметиката.

— Тъй вярно, аритметиката — отговори Иван, вземайки тетрадката и молива.

— Не бива да плюнчиш химическия молив, не е културно. Ясно ли е?

Така се занимаваха те всяка вечер, чак до полунощ, докато очите им почнеха да се слепват.

До оградната вратичка на гребния клуб стоеше скулест, добре облечен гражданин и ровеше земята с бастуна. Той вдигна глава и така особено погледна приближаващия Тарашкин и Иван, че Тарашкин настръхна. Иван се притисна до него. Човекът каза:

— Чакам тук от сутринта. Нали това момче е Иван Гусев?

— А вас какво ви интересува? — изсумтя Тарашкин.

— Извинете, преди всичко учтивост, другарю! Казвам се Артур Леви.

Той извади личната си карта, разтвори я под носа на Тарашкин.

— Сътрудник съм в съветското представителство в Париж. Това достатъчно ли ви е, другарю?

Тарашкин измърмори нещо неопределено. Артур Леви извади от портфейла си снимката, която Гарин бе взел от Шелга.

— Можете ли да потвърдите, че снимката е точно на това момче?

Нямаше как, Тарашкин трябваше да потвърди. Иван се опита да офейка, но Артур Леви го сграбчи за рамото.

— Снимката ми предаде Шелга. Възложено ми е тайно поръчение — да закарам момчето на посочения адрес. В случай на съпротива съм длъжен да го арестувам. Възнамерявате ли да се подчините?

— Пълномощно имате ли? — запита Тарашкин.

Артур Леви показва пълномощното с бланка на съветското посолство в Париж, с всички подписи и печати. Тарашкин дълго го чете. Въздъхна, сгъна го на четири.

— Дявол го знае, уж всичко правилно. А може ли някой друг да замине вместо него? Момчето трябва да учи.

Артур Леви широко се ухили:

— Не се бойте. Момчето ще бъде добре с мен.

Тарашкин поръча на Иван да се обажда по време на пътуването. Тревогата му малко поутихна, когато получи от Челябинск картичка:

„Скъпи другарю Тарашкин, слава на труда — пътуваме добре, в първа класа. Храната е хубава, а също и отношението. В Москва Артур Артурович ми купи шапка, ново топло сако и ботуши. Едно е лошото — скука ме мори: Артур Артурович по цял ден мълчи. Между другото на гарата в Самара срещнах един безпризорен, стар приятел. Извинете, дадох му вашия адрес, сигурно ще ви се обади, очаквайте.“

Александър Иванович Волшин пристигна в СССР с паспорт на името на Артур Леви и документи от Френското географско дружество. Всички документи бяха редовни (навремето това костваше на Гарин доста грижи), изфабрикувани бяха само пълномощното и удостоверението от Съветското представителство. Но тях Волшин показва само на Тарашкин. А официално Артур Леви бе пристигнал за изследване на вулканичната дейност на камчатските гигантски огнедишащи планини — сопки, както ги наричаха местните жители.

Към средата на септември той замина заедно с Иван във Владивосток. Сандъците с необходимите за експедицията инструменти и други неща бяха пристигнали там по море от Сан Франциско. Артур Леви бързаше. Подбра групата за няколко дни и на двадесет и осми септември експедицията отплава със съветския параход от Владивосток за Петропавловск. Параходът беше тежкотонажен, скърцаше тежко, гмуркаше се в страшната водна пустиня. В Петропавловск пристигнаха едва на единадесетия ден. Разтовариха сандъците, конете и на другия ден вече потеглиха през гори и планини, по пътеки, по речни корита, през блата и горски гъсталаци.

Водач на експедицията беше Иван — момчето помнеше добре всичко, имаше кучешки нюх. Артур Леви бързаше: потегляха на път още призори и вървяха до тъмно, без почивки. Конете се мъкнеха със сетни сили хората роптаеха. Артур Леви бе неумолим — никого не щадеше, но плащаше добре.

Времето се разваляше. Върхарите на кедровите дървета мрачно шумяха, от време на време се разнасяше силен трясък от повалило се столетно дърво или грохот от каменна лавина. Два коня бяха убити от камъни, други два потънаха ведно с денковете в едно тресавище.

Обикновено Иван вървеше напред, катереше се по сопките, качваше се по дървета, за да види някои неща, които само той си знаеше. Веднъж, като се люлееше на един кедров клон, той се развика: — Ето го! Артур Артурович, ето го!...

На отвесна скала, надвиснала над планинска рекичка, се виждаше древно изображение на воин с конусообразна шапка, със стрела и лък в ръцете, изсечено върху камъка, но вече полуизтритото от времето.

— Сега оттук на изток, точно по посоката на стрелата до Шейтан-камък, а оттам вече лагерът е близо.

Тук спряха да починат. Превързаха отново денковете. Запалиха голям огън. Уморени, хората заспаха. В тъмнината през шумоленето на кедрите долитаха далечни глухи взривове, земята се разтърсваше. И когато огънят започна да гасне, на изток под облаците се откри зорево, сякаш някой великан раздухваше въглени между планините и мрачен отблясък от тях трептеше под облаците...

Още щом се развидели, без да сваля ръка от кобура на маузера, Артур Леви започна да разбутва с крак хората. Не ги остави да запалят огън, да сварят чай. „Тръгвайте, вървете!“ Изтощените хора се потътриха през непроходима гора, затрупана с камънаци. Дърветата тук бяха необикновено високи. В папратта конете потъваха целите. Всички си изподраскаха краката, разкъравиха ги. Трябваше да се лишат от още два коня. Артур Леви вървеше отзад, сложил ръка на маузера. Струваше му се — още няколко крачки и — ако ще да ги убият на място, — никой няма да направи и крачка повече...

Вятърът донесе звънливия глас на Иван:

— Насам, насам, другари, ето го Шейтан-камък...

Това беше огромна скала с формата на човешка глава, цялата в кълба от пара. В подножието ѝ бликаше ритмично струя гореща вода. От незапомнени времена хората, оставили по пътя знаци по скалите, са се къпели в този извор, за да възстановят силите си. Това беше онази „жива вода“, която в приказките е донасяла враната — вода, богата на радиоактивни соли.

През целия ден духаше северен вятър, облаците пълзяха ниско над гората. Високите борове тъжно шумяха, тъмните върхари на кедрите се огъваха, листата капеха. От облаците се сипеше суграшица, леден дъжд. Тайгата беше пуста. На хиляди версти шумяха боровите иглици над блатата, над каменистите сопки. С всеки ден от мрачното небе севернякът духаше все по-студено, по-страшно.

Сякаш нищо друго не ще чуеш в това пусто място, освен господстващия шум на върхарите и воя на вятъра. Птиците бяха отлетели, зверовете се бяха изпокрили. Появи ли се човек по тези места, все едно смъртта си търси.

Но човек се появи. Беше в кафява, изпокъсана кожена шуба, ниско препасана с връв, с прогизнали от дъжда пими. Лицето му — обрасло с брада, нересана години, белите му коси стигаха до раменете. Той едва се придвижваше, опрян на пушката, заобикаляше скатовете, губейки се понякога зад коренищата. Спираше от време на време, навеждаше се и току подсвиркваше:

— Фю, Машка, Машка... Фю...

От буренака се показва главата на горски козел с парче връв на протритата шия. Човекът вдигна пушката, но козелът отново се скри в буренака. Човекът извика, отпусна се върху камъка. Пушката се тресеше между коленете му, той обори глава. След известно време отново започна да го вика:

— Машка. Машка...

Помътнелите му очи търсеха сред буренака тази единствена надежда — опитомения козел: да го убие с последния патрон, да изсуши месото и да изкара още няколко месеца, дори може би до пролетта.

Преди седем години той търсеше да осъществи своята гениална идея. Беше млад, силен и беден. В съдбоносния ден срещна Гарин, който разви пред него такива грандиозни планове, че той захвърли всичко и се озова тук, в подножието на вулкана. Преди седем години

изсякоха гората, изградено беше зимовище, лаборатория, радиостанция, захранвана от малка водна централа. Землените покриви на селището, хлътнали и срутили се, се виждаха сред огромни камъни, изхвърлени някога от вулкана, край висока гора от мачти.

От хората, с които бе дошъл тук, едни умряха, други избягаха. Постройките станаха негодни, пролетните води отнесоха стената на малката водна централа. Целият седемгодишен труд, всички смайващи изводи — изследването на дълбоките земни слоеве, на Оливиновия пояс — трябваше да загинат заедно с него заради тази глупава Машка — козела, който не искаше да се приближи на пушечен изстрел, както и да го примамваше.

По-рано му се виждаше лесно да измине в тайгата близо триста километра до населеното място. Сега ръцете и краката осакатяха от ревматизма, зъбите се ронеха от скорбута. Последната надежда бе опитоменият козел — старецът го бе оставил за зимата. Но проклетото животно протри въжето и избяга от кошарката.

Старецът взе пушката с последния куршум и започна да обикаля, мамейки Машка. Свечеряваше се, върволицата облаци потъмняваше, вятърът свиреше все по-свирепо, разлюлявайки огромните борове. Наближаваше зимата — смъртта. Сърцето болезнено се свиваше... Никога ли няма да види вече човешки лица, да поседи край запалена печка, вдъхвайки мириса на топъл хляб, мириса на живота? Старецът заплака мълчаливо.

След доста време още веднъж повика:

— Машка, Машка...

Не, днес няма да може да го убие... Пъшкайки, старецът стана, затътри се към зимовището. Спря се. Вдигна глава — снежната суграшица го заудря по лицето, вятърът развяваше брадата му. Стори му се... Не, не — сигурно е вятърът, бор в бора се заблъска. Въпреки това старецът дълго стоя, успокоявайки силно биещото си сърце.

— Еееей — долетя слаб човешки глас откъм Шейтан-камък.

Старецът изохка. Сълзи замрежиха очите му. В раззиналата му уста биеше суграшица. В падналия здрач вече нищо не можеше да се различи на поляната...

— Еееей, Манцев — отново се дочу разкъсван от вятъра звънлив момчешки глас. От буренака се показва козята глава — Машка се приближи до стареца и наострила уши, също се послушваше в

необичайните гласове, обезпокоици тази пустош. Отдясно, отляво се приближаваха, викаха.

— Еей... Къде сте, Манцев? Жив ли сте?

Брадата на стареца се тресеше, устните му трепереха, той разтваряше ръце и беззвучно повтаряше:

— Да, да, жив съм... Аз съм, Манцев.

Опушените греди на зимовището не бяха виждали досега такъв разкош. В огнището, иззидано от вулканични камъни, пламтеше огън, в котлетата вреше вода. Манцев вдишваше с ноздри отдавна забравения мирис на чай, хляб и сланина.

Гръмогласни хора ходеха напред-назад, внасяха денкове, разопаковаха ги. Някакъв скулест човек му подаде канче с горещ чай, комат хляб. Хляб. Манцев се разтрепери, дъвчейки припряно с венците си. Някакво момче, клекнало пред него, състрадателно гледаше как Манцев ту отхапе от хляба, ту го притисне до сплъстената си брада, сякаш се страхуваше: дали не е сън този живот, нахълтал в полуразрушеното зимовище.

— Какво, не ме ли познахте Николай Христофорович?

— Не, не, отвикнал съм от хората — бръщолевеше Манцев, — много отдавна не съм ял хляб.

— Ами аз съм Иван Гусев. Николай Христофорович, всичко направих така, както ми заръчахте. Помните ли, дори ме заплашвахте да ми откъснете главата.

Манцев не помнеше нищо, само гледаше с облепени очи осветените от пламъка непознати лица. Иван му заразказва как е вървял тогава през тайгата за Петропавловск, как се е криел от мечките, видял рижава котка, голяма колкото теле, много се уплашил от нея, но котката и след нея още три котки минали край него; хранел се с кедрови ядки, търсел ги в хралупите на катеричките. В Петропавловск се цанил на един параход да бели картофи, доплавал до Владивосток и после седем хиляди километра се друсал в сандъците с въглища под вагоните.

— Удържах на думата си, Николай Христофорович, доведох при вас хора. Само че вие тогава напразно ми изписахте гърба с химически молив. Трябваше просто да ми кажете: „Иване, даваш ли дума?“

„Давам.“ А вие може би сте написали на гърба ми нещо против съветската власт. Хубаво ли е това? Сега повече не разчитайте на мен, аз съм пионер.

Манцев се наведе към него и издал напред устните си, запита с хриплив глас:

— Кой са тези хора?

— Френска научна експедиция, нали ви казвам. Специално ме издириха в Ленинград, за да ги водят тук, при вас...

Манцев го стисна силно за рамото:

— Видя ли Гарин?

— Николай Христофорович, я не ме заплашвайте, мене сега ме защитава съветската власт. Вашата бележка на гърба ми попадна в сигурни ръце. Гарин не ме интересува.

— Защо са дошли тук? Какво искат от мен?... Нищо няма да им кажа. Нищо няма да им покажа.

Лицето на Манцев ставаше тъмнорвено, той се озърташе разтревожено. До него на наровете седна Артур Леви.

— Успокойте се, Николай Христофорович. Яжте, почивайте... Ще имаме много време, по-рано от ноември няма да ви откараме оттук.

Манцев слезе от нара, ръцете му трепереха.

— Искам да говоря с вас на четири очи.

Той докрета до вратата, скована от нерендосани, полуизгнили капаци. Блъсна я. Нощният вятър подхвана белите му сплъстени коси. Артур Леви прекрачи през прага след него в тъмнината, където се вихреше мокър сняг.

— В пушката ми е останал само един патрон. Ще ви убия! Дошли сте да ме ограбите! — закрещя Манцев, разтреперан от злоба.

— Елате да идем на завет — Артур Леви го помъкна, опря го на гредоредната стена. — Престанете да вилнеете. Пъотър Петрович Гарин ме изпрати да ви взема.

Манцев трескаво стисна ръката на Леви. Подпухналото му лице с обърнати клепачи трепереше, беззъбата уста хлипаше:

— Жив ли е Гарин? Не ме ли е забравил? Заедно гладувахме, заедно крояхме велики планове... Но всичко е глупост, безсмислица... Какво съм открил тук ли? Претърсих земната кора... Доказах всички мои теоретични предположения... Не очаквах такива блестящи изводи.

Оливинът е тук — Манцев затропа с мокрите си пими, — живак и злато могат да се вземат в неограничено количество. Слушайте, с къси вълни съм опипал земното ядро. Там дявол знае какво става... Преобърнах световната наука... Ако Гарин можеше да намери сто хиляди долара — какво бихме направили!

— Гарин разполага с милиарди, за Гарин крещят вестниците в цял свят — каза Леви, — той успя да построи хиперболоида, завладял е един остров в Тихия океан и вече се подготвя за големи работи. Очаква само вашите изследвания на земната кора. Ще изпратят дирижабъл да ви вземе. Ако времето не попречи, след месец ще можем да поставим мачта за приземяване.

Манцев се облегна на стената, навел глава, дълго мълча.

— Гарин. Гарин — повтори той със сърцераздирателен укор. — Аз му дадох идеята за хиперболоида. Аз го наведох на мисълта за Оливиновия пояс. За острова в Тихия океан пак аз му казах. Той ограби мозъка ми, остави ме да изгния в проклетата тайга. Какво мога да взема аз сега от живота — постеля, лекар, каша от грис. Гарин, Гарин... Грабител на чужди идеи!

Манцев вдигна лице към бушуващата виелица:

— Скорбутът изяде зъбите ми, лишеи проядоха кожата ми, аз съм почти сляп, мозъкът ми е затъпял... Късно, късно се сети за мен Гарин...

Гарин изпрати във вестниците на Стария и Новия свят радиограма за това, че той, Пиер Гари, е заел в Тихия океан на сто и тридесет градуса западна дължина и двадесет и четири градуса южна ширина остров с площ петдесет и пет квадратни километра, заедно с околните островчета и плитчини, че смята този остров за свое владение и е готов да защитава суверенните си права до последна капка кръв.

Получи се голяма смехория. Островчето в южните ширини на Тихия океан беше необитаемо и с нищо забележително, освен със своята живописност. Дори настана известно объркване — на кого всъщност принадлежи островът: на Америка, на Холандия или Испания? Но не се наложи дълго да се спори с американците, те помърмориха и се отказаха.

Островът не струваше количеството въглища, които трябваше да се изразходват, за да се доплава до него, но важен е преди всичко принципът и от Сан Франциско потегли лек крайцер да арестува този Пиер Гари и да издигне на острова за вечни времена железен стълб със знамето на Съединените щати.

Крайцерът замина. За смешната история с Гарин бе съчинен фокстрот „Бедният Гари“, в който се разказваше как дребният, беден Пиер Гари обикнал една креолка и така я обикнал, че поискал да я направи кралица. Откарал я той на малкия остров и там те танцували фокстрот, двамата — кралят и кралицата. И кралицата молила: „Бедни Гари, искам да закуся, гладна съм.“ В отговор Гари само въздъхвал и продължавал да танцува — уви, освен черупки от миди и цветя той нямал нищо друго. Но ето, пристигнал кораб. Красавецът капитан предложил на кралицата ръката си и я повел към великолепна закуска. Кралицата ядяла и се смеела. А на бедния Гари му останало единствено да танцува сам. И така нататък... С една дума, все шегички.

След десетина дни се получи радиограма от крайцера:

„Стоя и наблюдавам острова. Не можах да акостирам, тъй като получих предупреждение, че островът е укрепен. Изпратих ултиматум на Пиер Гари, който се обявява за владетел на острова. Срокът е до утре в седем часа, след което ще извърша десант.“

Това беше вече комично — бедният Гари заплашва с юмруче шестдвоймови оръдия... Но нито на другия ден, нито следващите дни се получиха повече никакви известия от крайцера.

На последното запитване той не отговори. Охо! Някои във военното министерство навъсиха вежди.

После във вестниците се появи сензационно интервю с Мак Линей. Той уверяваше, че Пиер Гари не е някой друг, а известният руски авантюрист инженер Гарин, с чието име са свързани слуховете за редица престъпления, в това число и загадъчното убийство във Вил Давре край Париж. Историята със заграбването на острова учудва Мак Линей още повече и поради това, че на борда на яхтата се намира не кой да е, а самият Ролинг, шеф и ръководител на тръста „Анилин Ролинг“. С негови средства са били направени огромни покупки в Америка и Европа и са били наети кораби за превозване на материалите на острова. Досега всичко ставало по законен ред, Мак Линей мълчал, но сега той твърди, че характерно за краля на химията Ролинг е прекомерното зачитане на законите. Ето защо няма съмнение, че безсрамното заграбване на острова е извършено пряко волята на Ролинг и само доказва, че Ролинг е държан в плен на острова и че използват милиардера за нечуван шантаж.

Вече нямаше място за шеги. Потъпкваше се най-святото. Агенти на полицията събраха сведения за покупките на Гарин за месец август. Получиха се изумителни цифри. В същото време военното министерство напразно търсеше крайцера — той изчезна. И освен всичко друго във вестниците бе публикувано описание на взривяването на анилиновите заводи, разказано от очевидец на катастрофата — руския учен Хлинов.

Телеграфът донесе още една смайваща новина: тайнствен дирижабъл, най-нов модел, е прелетял над Хавайските острови, спуснал се в пристанище Гило, взел бензин и вода, прелетял над

Курилските острови, слязъл по-ниско над Сахалин, в Александровското пристанище взел бензин и вода, след което изчезнал в северозападна посока. На металния борд на кораба били забелязани буквите П и Г.

Тогава за всички стана ясно: Гарин е московски агент. Ето ти „бедния Гари“. Камарата гласува най-решителни мерки. Флот от осем линейни крайцера потегли към „Острова на подлещите“, както го наричаха сега в американските вестници.

Същия ден радиостанциите в цял свят приеха на къси вълни радиограма, чудовищна по своята безочливост и безнравствен стил:

„Ало! Ало! Говори радиостанцията на Златния остров, наричан поради неосведоменост Остров на подлещите. Ало! Пиер Гари от сърце съветва правителствата на всички страни да не си пъхат носа в неговите вътрешни работи. Пиер Гари ще се отбранява и всеки военен кораб или флот, влязъл във водите на Златния остров, ще постигне участта на американския лек крайцер, изпратен на дъното за по-малко от петнадесет секунди. Пиер Гари от сърце съветва цялото население на земното кълбо да зареже политиката и безгрижно да танцува фокстрота, наречен на негово име.“

Бентът в оврага близо до зимовището беше възстановен. Артур Леви всекидневно приемаше нетърпеливите запитвания от Златния остров: дали е готова мачтата за приземяване?

Електромагнитните вълни, равнодушни към това, което ги е извикало от космическия покой, се носеха в ефира, за да се устремят в радиоприемниците и там да изхриптят в микрофона с ядосания глас на Гарин: „Ако след една седмица мачтата не бъде готова, ще изпратя дирижабъла и ще заповядам да ви разстрелят, чувате ли, Волшин?“ Като изхриптяха всичко това, електромагнитните вълни по жиците на заземяването се връщаха в първоначалния покой.

В зимовището до подножието на вулкана кипеше трескава работа: очистваха от гъсталака голяма площ, сечаха високи борове, строяха стесняваща се нагоре двадесетметрова кула на три подпори, дълбоко заровени в земята.

Всички работеха с последни сили, но най-много се суетеше и вълнуваше Манцев. Той се поохрани, позакрепна, но разумът му явно бе засегнат от безумие. Имаше дни, когато сякаш забравяше всичко, седеше равнодушно на наровете, обгърнал с ръце рошавата си глава. Или отвързваше козела Машка и казваше на Иван:

— Искаш ли да ти покажа нещо, което нито един човек досега не е виждал.

Хванал за въжето козела Машка (козелът му помагаше да се катери по скалите), Манцев и след него Иван започваха да се изкачват към кратера на вулкана.

Високите прави борове свършиха, по-нагоре — между каменните морени — растеше разкривен храсталак, а още по-нагоре — само черни камъни, покрити с лишеи и тук-там със сняг. Краищата на кратера се издигаха на отвесни зъбери, като полуразрушени стени на гигантски цирк. Манцев познаваше тук всяка пукнатина и пъшкеше, току присядаше, но упорито се промъкваше напред. Все пак само веднъж — в един слънчев ден — успя да се изкачи до самия ръб на

кратера. Чудновати зъбери обкръжаваха ръждивочервеникаво езеро от застинала лава. Ниското слънце хвърляше от зъберите резки сенки върху металните питки лава. Близо до западната страна върху повърхността на лавата се издигаше конус, върхът му пушеше с белезникав дим.

— Там — каза Манцев, сочейки с разкривените си пръсти пушещия конус, — там има дупка или по-точно бездна в земните недра, където човешко око не е назъртало... Хвърлях там кубчета пироксилин — когато на дъното пламваше експлозията, включвах секундомера и изчислявах дълбочината по скоростта, с която минаваше звукът. Изследвах излизащите газове, събирах ги в стъклена реторта, пропусках през нея светлина от електрическа лампа и лъчите, минавайки през газа, го разлагаха на призмата на спектроскопа. В спектъра на вулканичния газ открих линии на антимонон, живак, злато и още много тежки метали. Ясно ли ти е, Иване?

— Ясно ми е, карай нататък...

— Мисля, че ти все пак повече разбираш от козела Машка. Веднъж по време на много бурна дейност на вулкана, когато той плюеше и хрочеше от чудовищно дълбоките недра, успях с опасност за живота си да напълня малко газ в ретортата. Когато слязох долу в лагера, вулканът започна да изхвърля чак до облаците пепел и камъни, големи колкото бъчва. Земята се тресеше като гръб на събудило се чудовище. Без да обръщам внимание на тези дреболии, хукнах в лабораторията и поставих газа под спектроскопа... Иване и ти, Машка, слушайте сега...

Очите на Манцев блестяха, беззъбата уста се кривеше:

— Открих следи от тежък метал, който не е посочен в таблицата на Менделеев. След няколко часа той започна да се разпада — колбата почна да свети с жълта светлина, после със синкава и накрая с крещящо червена... От предпазливост аз се поотдръпнах — раздаде се взрив, колбата и половината от лабораторията ми отидоха по дяволите. Нарекох този тайнствен метал с буквата М, защото фамиленото ми име започва с М. Откритието принадлежи на двама ни — на козела и на мен... Разбираш ли нещо?

— Карайте нататък, Николай Христофорович.

— Металът М се намира в най-дълбоките слоеве на Оливиновия пояс. Той се разпада и освобождава огромни запаси от топлина. По-

нататък аз твърдя, че земното ядро се състои от метала М. Но тъй като средната плътност на земното ядро е само осем единици, приблизително колкото е плътността на желязото, а металът М с двойно по-тежък, това означава, че в самия център на земята е кухо.

Манцев вдигна пръст и като погледна Иван и козела, лудешки се разсмя.

— Да идем да надзорнем...

Тримата слязоха по скалистия гребен върху металното езеро и като се хлъзгаха по металните питки, тръгнаха към димящия конус. През пукнатините излизаше горещ въздух. Тук-там под краката им се чернееха дупки без дъно.

— Трябва да оставим Машка долу — каза Манцев, чукна с пръст козела по носа и се закатери с Иван по конуса, улавяйки се за сипещия се горещ чакъл.

— Легни по корем и гледай!

Легнаха на ръба на конуса откъм страната на вятъра, който отнасяше кълбетата дим, и наведоха глави. Вътре в конуса се открояваше вдлъбнатина и по средата — овална дупка, седем метра в диаметър. Оттам се чуваха тежки въздишки, далечен грохот, сякаш някъде, дявол знае на каква дълбочина, се търкаляха камъни.

Като се вгледа, Иван различи червеникава светлина, която идваше от страхотна дълбочина. Светлината ту притихваше, ту отново пламваше, разгаряше се все по-ярко — ставаше малинена, ослепителна... земята дишаше по-тежко, по-страшен ставаше грохотът на камъните.

— Започва прилив, трябва да се махаме — каза Манцев. — Тази светлина идва от седем хиляди метра дълбочина. Там се разпада металът М, там ври злато и живак се изпарява.

Той сграбчи Иван за колана, помъкна го надолу. Конусът трепереше, гъсти кълба дим изригваха като пара от спукан котел, от бездната бликаше ослепителна червена светлина, обгаряйки ниските облаци.

Манцев хвана въжетото, с което бе вързана за шията Машка.

— Тичайте, тичайте, деца! Сега ще захвърчат камъни.

Раздаде се тежък грохот, който отекваше по целия скалист амфитеатър — вулканът изхвърли каменна скала. Манцев и Иван

тичаха, прикривайки главите си с ръце, напред скачаше козелът, влачейки въжето.

Площадката и мачтата за приземяване на аеростат бяха готови. От Златния остров съобщиха, че дирижабълът е отлетял въпреки лошите показания на барометъра.

През всичките последни дни Артур предразполагаше Манцев за откровен разговор във връзка с неговите интересни открития. Сядаха на нарочете, малко встрани от работниците, той изваждаше шишето със спирт и сипваше в чая на Манцев.

Работниците лежаха на пода върху борови клонки. От време на време някой от тях ставаше да хвърли в огъня кедрово коренище. Пламъкът осветяваше опушените стени, уморените, брадясали лица. Вятърът бушуваше над покрива.

Артур Леви се мъчеше да говори тихо, ласкаво, успокояващо, но Манцев сякаш съвсем си беше загубил ума...

— Слушайте, Артур Артурович, или как там ви казваха... Я недейте да хитрувате. Моите книжа, моите формули, моите проекти, моите дневници са запазени в тенекиена кутия и са скрити на сигурно място. Аз ще отлетя, те ще останат тук — никой няма да ги получи, дори и Гарин. Няма да ги дам, ако ще да ме изтезават...

— Успокойте се, Николай Христофорович, имате работа с порядъчни хора.

— Не съм толкова глупав. На Гарин му трябват моите формули. А на мен ми е нужен моят живот. Искам всеки ден да се къпя в приятно ухаеща вана, да пуша скъп тютюн, да пия хубаво вино. Ще си сложа изкуствени зъби, ще мога да дъвча гъби. И аз искам слава! Заслужил съм я! Вървете по дяволите всички ведно с Гарин.

— Николай Христофорович, на Златния остров ще живеете като цар.

— Я оставете. Добре познавам Гарин... Той ме ненавижда, защото целият Гарин е измислен от мен. Без мен от него щеше да излезе просто един дребен мошеник. Вие ще превозите с дирижабъла живия ми мозък, а не тетрадките с формулите ми.

Наострил уши, Иван Гусев дочуваше откъслеци от тези разговори. През нощта, когато беше готова площадката с мачтата за приземяване, той припълзя по наровете до Манцев, който лежеше с отворени очи, и зашепна на ухото му:

— Николай Христофорович, зарежи ги. По-добре да заминем в Ленинград. Двамата с Тарашкин ще се грижим за вас като за малко дете. Ще ви сложим зъби. Ще ви намерим хубава квартира — какво ви трябва да се свързвате с тези буржоа...

— Не, Ванка, аз съм загубен човек, много необуздани желаня имам — отговаряше Манцев, загледан в тавана, където между гредите висяха парчета опушен мъх. — Седем години бушува фантазията ми под този проклет покрив... Не искам да чакам повече нито ден...

Иван Гусев отдавна бе разбрал каква е тази „френска експедиция“ — слушаше внимателно, наблюдаваше и правеше своите изводи.

Сега той вървеше подир Манцев като вързан и през последната нощ не спа: когато очите му започнеха да се слепват, той пъхваше в носа си перце от птица или се щипеше силно, за да го заболи.

На разсъмване Артур Леви облече ядосан шубата, омота шала около врата си и тръгна към радиостанцията — тя се намираше до землянката. Иван не сваляше очи от Манцев. Щом Артур излезе, Манцев се огледа дали всички спят, тихичко слезе от нара, промъкна се до тъмния ъгъл на зимовището, вдигна глава. Но, изглежда, очите му не виждаха добре върна се, хвърли в огъня борови пънчета. Когато огънят се разгоря, отново отиде в ъгъла.

Иван се досети какво гледа той — в ъгъла, там, където се съединяваха гредите, на тавана се чернееше пролука мъхът се беше смъкнал. Това тревожеше Манцев... Повдигна се на пръсти, откъсна от ниския таван влакна потъмнял мъх и пъшкайки, затыкна с тях пролуката.

Иван захвърли перцето, с което гъделичкаше носа си, обърна се на една страна, зави се презглава и заспа.

Снежната буря не стихваше. Втори ден огромният дирижабъл висеше на поляната, завързан за мачтата откъм носа. Мачтата се огъваше и пукаше. Пурообразното тяло се люлееше и отдолу

изглеждаше като че във въздуха е увиснало дъното на железен шлеп. Екипажът едва сварваше да очисти бордовете му от снега.

Капитанът, наведен от коша, викаше на Артур Леви, който стоеше долу.

— Ало! Артур Артурович, по дяволите! Трябва да тръгваме... Хората се съсипаха.

Леви отговори през зъби:

— Разговарях още веднъж с острова. Наредено е момчето да се откара на всяка цена.

— Мачтата няма да издържи.

Леви само сви рамене.

Разбира се, причината не беше в момчето. Тази нощ Иван бе изчезнал. Никой не се сети за него. Привързаха дирижабъла, който пристигна на разсъмване и дълго кръжа над поляната в снежните облаци. Разтовариха продуктите. (Работниците от експедицията на Артур Леви заявиха, че ако не получат достатъчно хранителни продукти и парични награди, ще разпорят търбуха на дирижабъла с пироксилиново блокче.) Когато научи, че момчето е изчезнало, Артур Леви махна с ръка:

— Голяма работа.

Но работата взе да става сериозна.

Манцев пръв се качи в коша на въздушния кораб. След минута, разтревожен за нещо, той се спусна по алуминиевата стълбичка и закуцука към зимовището. Тутакси оттам се чу ужасен вик. Манцев изскочи побеснял от облациите сняг, размахвайки ръце.

— Къде е тенекиената ми кутия? Кой ми е взел книгата? Ти, ти си ги откраднал, подлец!

Той сграбчи Леви за яката, раздруса го с такава сила, че шапката на Артур изхвърча...

Стана ясно: скъпоценните формули, заради които бе долетял тук дирижабълът, са взети от проклетото момче. Манцев подлудя:

— Книгата ми! Формулите ми! Човешкият мозък не би могъл отново да създаде това! Какво ще предам на Гарин? Всичко съм забравил!

Леви незабавно организира преследване на момчето. Хората негодуваха. Все пак няколко души се съгласиха. Манцев ги поведе към

Шейтан-камък. Леви остана при коша на дирижабъла. Двама от преследвачите се върнаха.

— Там е такава вихрушка — нищо се не вижда... Къде оставихте Манцев? — развика се Леви.

— Кой го знае... Отби се някъде...

— Намерете Манцев. Намерете момчето. За единия и за другия по десет хиляди в злато.

Облаците потъмняваха. Настъпваше нощта. Вятърът се усилваше.

Капитанът отново взе да заплашва, че ще пререже въжето и ще излети по дяволите.

Най-после откъм Шейтан-камък се показва висок човек с набита със сняг шуба. Той носеше на ръце Иван Гусев. Левин се спусна към него, свали ръкавицата си и мушна ръка под шубичката на момчето. Иван сякаш спеше, вкочанените му ръце притискаха към гърдите малката тенекиена кутия със скъпоценните формули на Манцев.

— Жив е, жив е, само е премръзнал — каза високият човек и набитата със сняг брада се раздвижи от широка усмивка. — Ще се оправи. Да го качваме ли? — И без да дочака отговор, понесе Иван към коша.

— Е, какво? — извика капитанът отгоре. — Да летим ли?

Артур Леви го погледна колебливо:

— Готов ли сте за отлитане?

— Тъй вярно — отвърна капитанът.

Леви още веднъж се обърна по посока на Шейтан-камък, където от потъмнелите облаци като плътна завеса се сипеше и кълбеше сняг. В края на краищата важно е формулите да са на борда.

— Да летим! — каза той и скочи на алуминиевата стълбичка. — Момчета, отсичайте въжето...

Той отвори издутата вратичка и влезе в коша. Горе на мачтата вече прерязваха конопеното въже, което придържаше кораба. Затракаха, забоботиха моторите, завъртяха се витлата.

В това време, гонен от виелицата, от снежните вихри, изскочи Манцев. Вятърът бе изправил косите му. Протегнатите ръце се мъчеха да уловят отлитащите очертания на кораба.

— Стойте! Стойте! — хрипливо викаше старецът. Когато алуминиевата стълбичка се беше издигнала на един метър, той успя да

се хване за долното стъпало. Няколко души го сграбчиха за шубата. Той ги изрита с крака. Металното дъно на кораба се люлееше. Моторите бучаха. Сърдито ревяха витлата. Корабът се издигаше нагоре — в кълбящите се снежни облаци.

Манцев се бе вкопчил в долното стъпало. Той също се издигаше бързо... Отдолу се виждаше как разтворените му крака, развяващите се поли на кожата се понесоха към небето.

Дали бе летял дълго, на каква височина се бе откъснал и паднал — това вече не можаха да видят хората, които стояха долу.

Наведена през прозореца на алуминиевия кош, мадам Ламол гледаше с бинокъл. Дирижабълът се движеше едва-едва в кръг по лъчезарното небе. Под него на хиляди километри се простираше необятният прозрачен синьо-зелен океан. В центъра на океана се виждаше остров с неправилна форма. Отгоре той приличаше на очертанията на Африка в смален мащаб. От юг, изток и североизток като пръски край него тъмнееха каменисти островчета и плитчини, обрамчени с пяна. Откъм западната страна океанът беше чист.

Тук, недалеч от крайбрежната ивица пясък, в дълбок залив стояха товарни кораби. Зоя наброи двадесет и четири — те приличаха на заспали върху водата бръмбари.

Пътища прорязваха острова — те се събираха в североизточната му скалиста част, където блестяха стъквени покриви. Това беше недовършеният дворец, чиито три тераси се спускаха към вълните на малко пясъчно заливче.

От южната страна на острова се виждаха съоръжения, които, погледнати отгоре, приличаха на детски конструктор: скеле, решетести кранове, релси, тичащи вагонетки. Въртяха се десетки вятърни двигатели. Димяха комини на електроцентрали и помпени станции.

В центъра на тези съоръжения се чернееше кръгъл отвор на шахта. От нея към брега се движеха широки железни транспортни ленти, които изнасяха изкопаната скална маса, а по-нататък в морето се губеха като плъзнали червеи червените цилиндри на земечерпалките. Над отвора на шахтата непрекъснато излизаха облачета пара.

Ден и нощ — на шест смени — продължаваше работата в шахтата: Гарин пробиваше гранитната броня на земната кора. Дързостта на този човек граничеше с безумието. Мадам Ламол наблюдаваше облачето над шахтата, бинокълът трепереше в ръката ѝ, златиста от загара.

По ниския бряг на залива се низеха в прави редици покривите на складове и жилищни сгради. Мравешките фигурки на хората се движеха по пътищата. Профучаваха коли и мотоциклети. В центъра на острова синееше езеро, на юг от него течеше лъкатушеща рекичка. По двата ѝ бряга се виждаха ниви и градини. Целият източен склон зеленееше като изумрудена покривка — тук, в оградени площи, пасяха стада. На североизток пред двореца, сред скали, пъстрееха красиви фигури на цветни градини и дървесни насаждения.

Само преди половин година тук беше пустиня — тръни и камънак, посивял от морската сол, и хилави храсти. Корабите изхвърлиха на острова огромни количества химически торове, изкопани бяха артезиански кладенци, докарани бяха растения, цели дървета.

Зоя гледаше от височината на коша захвърленото в океана късче земя, разкошно и блестящо, любуваше му се, както жена може да се любува на скъпоценност.

В света е имало седем чудеса. Народната памет е донесла до нас само три: храма на Диана Ефеска, градините на Семирамида и медния колос в Родос. Споменът за останалото е потънал на дъното на Атлантическия океан.

За осмо чудо, както повтаряше всеки ден мадам Ламол, трябвало да се смята шахтата на Златния остров. По време на вечерята в току-що завършената зала на двореца, с огромни прозорци, разтворени за полъха на океана, мадам Ламол вдигаше чаша:

— За чудото, за гения, за дързостта!

Цялото отбрано общество на острова ставаше и приветствуваше мадам Ламол и Гарин. Всички бяха завладени от трескава работа и фантастични замисли. Нека там, на континентите, си крещят за някакви нарушения на правата. Няма никакво значение. Тук ден и нощ бучи шахтата изпод земята, громолят елеваторите, настъпващи все по-дълбоко и по-дълбоко към неизчерпаемите запаси от злато. Сибирските златоносни наноси, овразите на Калифорния, снежните пустини на Клондайк — нищо не представляват, примитивна промишленост. Златото е тук, под краката ти, навсякъде, само да проникнеш през гранита и връщия оливин.

В дневниците на Манцев Гарин намери следната записка:

„Днес, тоест когато е отминал четвъртият ледников период и с голяма бързина започна да се развива една порода животни, лишени от окосмено покритие, способни да се движат на задните си крайници и снабдени със сполучливо устройство на устната кухина за произнасяне на разнообразни звуци — земното кълбо представлява следната картина.

Горната му покривка се състои от застинали гранити и диорити с дебелина от пет до двадесет и пет километра. Отвън тази корица е покрита с морски наноси, пластове въглища (наслоени останки от растения) и нефт (останки от животни). Кората лежи върху втора обвивка на земното кълбо — върху разтопени метали — върху Оливиновия пояс.

Разтопеният Оливинов пояс на места, като например в някои райони на Тихия океан, се приближава до повърхността на земята на дълбочина до пет километра.

Дебелината на тази втора разтопена обвивка достига днес повече от сто километра и се увеличава с един километър на всеки сто хиляди години.

В разтопения Оливинов пояс различаваме три пласта: най-близкият до земната кора е от шлака, изхвърлена от вулканична лава; средният пласт — оливин, желязо, никел, тоест съставките на метеоритите, падащи като звезди на земята през есенните нощи, и накрая третият пласт, най-долният — злато, платина, циркон, олово, живак.

Тези три пласта на Оливиновия пояс лежат като на възглавница върху сгъстен до течно състояние слой, газ хелий, който се получава като продукт при разпадането на атома.

И накрая под обвивката на течния газ се намира земното ядро. То е твърдо, метално, с температура към двеста седемдесет и три градуса под нулата, тоест температурата на пространството на Вселената.

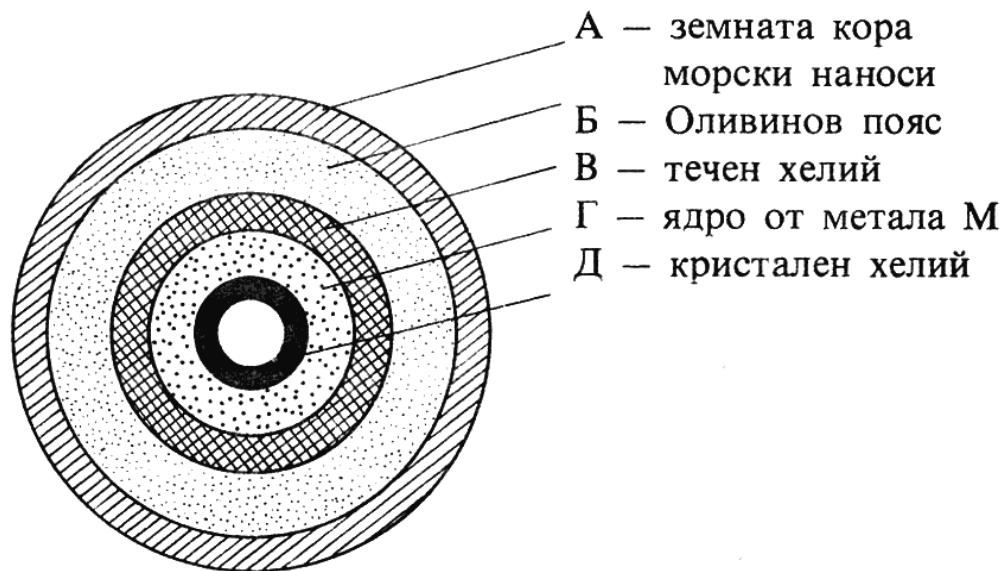
Земното ядро се състои от тежки радиоактивни метали. Известни ни са два от тях — уран и торий, намиращи се в края на Менделеевата таблица. А те самите са продукти от разпадането на основния, неизвестен досега в природата свръхтежък метал.

Открих следи от него във вулканичните газове. Това е металът М. Той е единадесет пъти по-тежък от платината. Притежава страшна радиоактивност. Ако един килограм от този метал се извлече на повърхността на земята — всичко живо на километри наоколо ще бъде унищожено, всички предмети, облъчени от него, ще светят.

И понеже относителното тегло на земното ядро съставлява само осем единици (колкото относителното тегло на желязото), което винаги е навеждало на погрешната мисъл, че ядрото уж е желязно, и тъй като не бива да се допуска, че металът М се намира в земното ядро под налягане един милион атмосфери, в поресто състояние, то стигаме до единствения извод:

Земното ядро представлява кухо кълбо или бомба от метала М, напълнена с хелий, който поради чудовищното налягане е в кристално състояние.

Ето как изглежда земното кълбо в разрез:

Металът М, от който се състои земното ядро, непрекъснато се разпада и се превръща в други леки метали, освобождавайки огромно количество топлина. Земното ядро се прегрява. След няколко милиарда години Земята трябва да се прегрее изцяло, тогава ще избухне като бомба, ще пламне, ще се превърне в кълбо от газове с диаметър на орбитата, която Луната описва около Земята, ще започне да свети като звезда, а после да изстива и отново да намалява до размерите на земното кълбо. Тогава на Земята отново ще възникне живот, след милиарди години ще се появи човекът, ще започне бързо развитие на човечеството, борба за по-висше социално устройство на света.

Земята пак непрекъснато ще се прегрява от разпадането на атома, за да пламне отново като малка звезда.

Такъв е кръговратът на земния живот. Такива кръговрати е имало безкрайно много и безкрайно много ще бъдат и за в бъдеще. Смърт няма. Има вечно обновление...”

Ето какво прочете Гарин в дневника на Манцев.

Горе шахтата беше облицована със стоманена броня. В нея се спускаха масивни цилиндри от мъчнотопима стомана, които стигаха до мястото, където температурата в шахтата достигаше до триста градуса. Това стана най-неочаквано, когато стигнаха на дълбочина пет километра от повърхността. Цяла смяна работници и два хиперболоида бяха погубени на дъното на шахтата.

Гарин беше недоволен. Спускането и занитването на цилиндрите забавяха работата. Сега, когато стените на шахтата бяха нажежени, започнаха да ги охлаждаат със сгъстен въздух и изстивайки, те вече сами образуваха издръжлива броня. Разтваряха ги по диагонал с решетести ферми.

Диаметърът на шахтата не беше голям — двадесет метра. Вътрешността ѝ представляваше сложна система от въздуховъвеждащи и отвеждащи тръби, крепежи, мрежа от проводници, дуралуминиеви кладенци, в чиято вътрешност се движеха гребалките на елеваторите — трансмисионни колела, площадки за елеваторно предаване и площадки, където стояха машините за сгъстен въздух и хиперболоидите.

Всичко се задвижваше от електричество: подземните асансьори, елеваторите, машините. Отстрани на шахтата се прокопаваха пещери за складиране на машини и почивка на работниците. За да разтовари главната, Гарин прокара успоредно на нея втора шахта с диаметър шест метра — тя съединяваше пещерите с електрически асансьори, които се движеха със скоростта на пневматично ядро.

Най-съществената част от работата — сондирането — се провеждаше съгласувано с действието на лъчите на хиперболоидите, на охлаждането с втечен въздух и на изгребването на скалната маса с елеваторите. Дванадесет хиперболоида със специално устройство, черпещи енергия от волтови дъги с електроди от шамонит, пронизваха и разтопяваха скалната маса, струи течен въздух мигновено я охлаждаха и тя се, разпадаше на дребни частици, попадеше в

гребалките на елеваторите. Продуктите от горенето и парата се изхвърляха от вентилатори.

Дворецът в североизточната част на Златния остров беше построен по фантастичните планове на мадам Ламол.

Той представляваше огромна сграда от стъкло, стомана, тъмночервен камък и мрамор. В него имаше петстотин зали и стаи. Главната фасада с две широки мраморни стълби се издигаше от морето. Вълните се разбиваха в стъпалата и цоклите от двете страни на стълбите, където вместо статуи или вази се издигаха четири решетести кулички, поддържащи позлатени сфери — в тях се намираха заредени хиперболоиди, охраняващи подстъпите откъм океана.

Стълбите стигаха до открита тераса — от нея два дълбоки входа, укрепени с квадратни колони, водеха към двореца. Цялата каменна фасада, леко наклонена като при египетските постройки, скъпо украсена, с високи, тесни прозорци и плосък покрив, изглеждаше сурова и мрачна. Затова пък фасадите, които гледаха към вътрешния двор, с цветни градини от пълзящи рози, върбинка, орхидеи, цъфнал люляк, бадеми и лилиеви дървета, бяха построени разкошно.

Две бронзови порти водеха към вътрешността на острова. Това беше сграда крепост. Отстрани на двореца върху скала се издигаше сто и петдесет метрова решетеста кула, свързана чрез подземен ход със спалнята на Гарин. На горната ѝ площадка се издигаха мощни хиперболоиди. Брониран асансьор излиташе до тях за няколко секунди. На всички, дори на мадам Ламол, под смъртна заплаха бе забранено да се приближават до фундамента на кулата. Това беше първият закон на Златния остров.

В лявото крило на сградата се помещаваха стаите на мадам Ламол, в дясно — на Гарин и Ролинг. Никой друг не живееше тук. Дворецът беше предназначен за времето, когато най-голямото щастие за всеки смъртен щеше да бъде да получи покана за Златния остров и да види ослепителното лице на владетелката на света.

Мадам Ламол се подготвяше за тази роля. Тя беше страшно заета. Създаваше се етикет за сутрешното ставане, излизанията, малки

и големи приеми, обеда, вечери, балове с маски и развлечения. Широко се разгърна артистичният ѝ темперамент. Тя обичаше да повтаря, че е родена за световна сцена. Да следи за спазването на етикета бе назначен прочут балетен постановчик — руски емигрант. С него сключиха контракт в Европа, наградиха го със златен орден „Божествената Зоя“, с брилянти върху бяла лента и му дадоха древноруското звание „придворен болярин“.

Освен тези вътрешни дворцови закони Зоя създаваше с Гарин „Заповеди на Златния век“ — закони на бъдещото човечество. Но това бяха по-скоро общи проекти и основни идеи, подлежащи впоследствие на обработка от юрист. Гарин беше страшно зает — тя трябваше да краде от времето му. Денонощно в кабинета ѝ дежуреха две стенографки.

Гарин идваше направо от шахтата, изморен, мръсен, вмирисан на пръст и машинно масло. Хапваше набързо, тръшваше се, без да се събува, на коприненото канапе и потъваше в кълба дим от лулата (етикетът не го засягаше, неговите навици бяха обявени за свещени и не подлежаха на подражание). Зоя се разхождаше по килима, попипвайки с дългите си пръсти огромните перли на огърлицата си, и предизвикваше Гарин на разговор. Той имаше нужда от няколко минути пълен покой, за да може мозъкът му отново трескаво да заработи. В своите планове той не беше нито зъл, нито добър, нито жесток, нито милостив. Развличаше го само остроумието при разрешаването на въпроса. Тази „хладина“ възмущаваше Зоя. Големите ѝ очи потъмняваха, по напрегнатия ѝ гръб пробягваха тръпки, тя говореше с нисък, пълен с ненавист глас (на руски, за да не разбират стенографките):

— Вие сте самодоволен глупак. Страшен човек сте ние, Гарин. Разбирам как може човек да поиска да ви одерат жив — да погледа как за първи път в живота си ще се мъчите. Наистина ли никого не мразите, никого не обичате?

— Освен вас — ухилен отговаряше Гарин, — но вашата мила главица е натъпкана с налудничави глупости... А на мен и секундите ми са скъпи. Ще почакам, кога честолюбието ви ще се насити докрай. Но все пак вие сте права в едно: много академичен съм аз. Идеи, не напоени с жива влага, се разпиляват в пространството. Влагата на живота е страстта. Вие я притежавате в излишък.

Той погледна под око Зоя — тя стоеше пред него бледа, неподвижна.

— Страст и кръв. Позната рецепта. Само че защо именно на мен да ми одерат кожата. Може на някого другиго. А на вас, изглежда, много ви е нужно за здраве да намокрите кърпичката си в тази течност.

— Много неща не мога да простя на хората.

— Например на късичките контета с косматите пръсти?

— Да. Защо ми го напомняте?

— Сама не можете да си простите... Навярно са ви повиквали по телефона за петстотин франка. Случвало се е. Завчас сте закърпвали копринените чорапки, откъсвали сте конца с ей тези божествени зъбки, когато сте бързали за ресторанта. Ами безсънните нощи, когато в чантичката ви е имало само две су, а ужасът какво ще стане утре, ужасът да паднеш още по-ниско... Ами кучешкият нюх на Ролинг — все пак не е за пренебрегване.

Като го гледаше с продължителна усмивка в очите, Зоя каза:

— Аз също няма да забравя този разговор до края на живота си...

— Боже мой, само преди малко ме упреквахте в академичност.

— Ако имам власт, ще ви обеса на кулата на хиперблоида.

Гарин бързо стана, хвана Зоя за лактите, със сила я дръпна до себе си на коленете и започна да целува отметнатото ѝ назад лице, стиснатите устни. Двете стенографки, светлокоси, накъдрени, безразлични като восъчни кукли, се обърнаха с гръб.

— Глупава, смешна жена, разбери — само такава те обичам. Единственото същество на земята... Ако не беше умирали толкова пъти във въшливите вагони, ако не бяха те купували като проститутка, нима щеше да разбереш цялата острота на човешката дързост. Нима щеше да вървиш по килима с тази походка на повелителка. Нима щях аз самият да бъда в краката ти...

Зоя се освободи мълчаливо, раздвижи рамене, за да оправи роклята си, отдръпна се в средата на стаята и оттам продължаваше да гледа уплашено Гарин.

— И така, докъде бяхме стигнали? — попита той.

Стенографките записваха мислите. През нощта ги напечатваха на машина и на сутринта ги носеха на мадам Ламол в леглото.

За експертиза по някои въпроси викаха Ролинг. Той живееше във великолепен, още ненапълно завършен апартамент. Оттам излизаше само за храна. Гордостта и волята му бяха сломени. За половин година той много отпадна. Страхуваше се от Гарин. Избягваше да остава насаме със Зоя. Никой не знаеше (и не се интересуваше) какво прави по цели дни. Книги открай време не четеше. Записки сигурно не водеше. Разправяха, че започнал да колекционира лули. Една вечер Зоя видя от прозореца си как на предпоследното стъпало на мраморната стълба до водата седи Ролинг и оклюмал, гледа към океана, откъдето преди сто милиона години е излязъл неговият родоначалник като човекообразен гущер. Само това бе останало от великия крал на химията.

Не бяха го сломили нито загубата на тристате милиона, нито това, че го държах в плен на Златния остров, нито дори измяната на Зоя. Преди двадесет и пет години той продаваше вакса на улицата. Той можеше, той умееше да се бори. Колко усилия бяха необходими, колко талант и воля, за да накара хората да плащат на него, Ролинг, златни кръгчета. Европейската война, разоряването на Европа — ето какви сили бяха използвани, за да потече златото в касите на „Анилин Ролинг“.

И най-неочаквано това злато, еквивалент на сила и щастие, ще бъде изгребано като глина от шахтата, като тиня с елеваторни гребалки в неопределено количество. Точно тогава подметките на Ролинг увиснаха във въздуха, той престана да се чувства цар на природата — Хомо сапиенс. Оставаше му само да колекционира лули.

Но все още по настояване на Гарин той всеки ден продължаваше да диктува по радиото волята си на директорите на „Анилин Ролинг“. Отговорите им бяха неопределени. Ясно бе, че директорите не вярваха на доброволното уединяване на Ролинг на Златния остров. Питаша го:

„Какво да предприемем за завръщането ви на континента?“

Ролинг отговаряше:

„Курсът на нервното лечение се провежда благополучно.“

По негово нареждане бяха получени още пет милиона стерлинги. Когато след две седмици той отново нареди да отпуснат същата сума, агентите на Гарин, които предявиха чека на Ролинг, бяха арестувани. Това бе първият сигнал за атакуване на Златния остров от континента. Флот от осем линейни кораба, който кръстосваше Тихия океан близо

до двадесет и втория градус южна ширина и сто и тридесет градуса западна дължина очакваше само бойна заповед да атакува Острова на негодниците.

Шестте хиляди работници и служещи на Златния остров бяха набрани от всички краища на света. Първият помощник на Гарин, инженер Чермак, удостоен със званието губернатор, разпредели работната сила по националности на петнадесет участъка, оградени един от друг с бодлива тел.

Във всеки участък бяха построени бараки и помещения за молитва по възможност в национален стил. Консерви, бисквити, мармалад, бъчонки със зеле, ориз, мариновани медузи, херинга, кренвирши и прочие, и прочие се поръчваха (на американски заводи) също с национални етикети.

Два пъти в месеца се отпускате работно облекло, изработено в национален стил, и веднъж на шест месеца — празнични национални костюми: на славяните — подъвки и свити, на китайците — блузи от сурова коприна, на немците — редингоги и цилиндри, на италианците — копринено бельо и лачени обувки, на негрите — набедреници, украсени с крокодилски зъби, синци и така нататък.

За да оправдае пред населението тези бодливи граници, инженер Чермак създаде щат от провокатори. Петнадесет души, които раздухваха национална вражда: в делнични дни умерено, в празнични се стигаше до юмручен бой.

Полицията на острова, съставена от бивши Врангелови офицери, които носеха мундира на ордена на Зоя — къси куртки от бяло сукно със златна везба и светложълти, прилепнали по тялото панталони — поддържаше реда, като не допускаше националностите да стигнат до взаимно унищожаване.

Работниците получаваха огромна заплата в сравнение с континента. Някои я изпращаха в родината си с най-близките параходи, други я оставяха на съхранение. Нямаше къде да я харчат, защото само в празнични дни в една отдалечена клисура на югоизточния бряг на острова бяха отворени кръчмите и лунапаркът.

Пак там работеха петнадесет публични дома, уредени също в национален стил.

Работниците знаеха с каква цел се прокопава дълбоко в земята гигантската шахта. Гарин бе съобщил на всички, че когато дойде ред да си уредят сметките, ще разреши на всеки да вземе толкова злато, колкото може да носи. И нямаше човек на острова, който да не гледа с вълнение стоманените транспортъори, изнасящи от земните недра скалната маса в океана, който да не се захласва в жълтеникавия дим над шахтата.

— Господа, настъпи най-тревожният момент в нашата работа. Аз го очаквах и се бях подготвил, но това, разбира се, не намалява опасността. Ние сме обсадени. Току-що се получи съобщение по радиото: два наши кораба, натоварени с фигурно желязо за крепеж на шахтата, консерви и замразено овнешко, са заграбени от американски крайцер и са обявени за плячка. Това означава, че войната е започнала. Всеки момент трябва да се очаква официалното ѝ обявяване. Една от най-близките ми цели е войната. Но тя започва по-рано, отколкото ми е нужно. На континента много нервничат. Предвиждам техния план: те се страхуват от нас и ще се мъчат да ни уморят от глад. За справка: разполагаме с продоволствие за две седмици, като не се смята живият добитък. През тези четиринадесет дни ние трябва да пробием блокадата и да докараме консерви. Задачата е трудна, но изпълнима. Освен това моите агенти, които са предявили чека на Ролинг, са арестувани. В касата нямаме пари. Триста и петдесет милиона долара са изразходвани до последния цент. След седмица трябва да се изплащат заплатите и ако се разплатим с чекове, работниците ще се разбунтуват и ще спрат хиперболоида. Следователно в продължение на седем дни ние сме длъжни да набавим пари.

Заседанието се провеждаше по здрач в още недовършения кабинет на Гарин. Присъствуваха Чермак, инженер Шефер, Зоя, Шелга и Ролинг. Гарин както винаги в минути на опасност и умствено напрежение разговаряше с подигравателна усмивка, поклащайки се на токове и мушнал ръце в джобовете си. Зоя председателствуваше с чукчето в ръка Чермак, дребен, нервен, с възпалени очи, се покашля и каза:

— Вторият закон на Златния остров гласи: никой не бива да проникне в тайната на конструкцията на хиперболоида. Всеки, който се докосне дори до външния калъф на хиперболоида, подлежи на смъртно наказание.

— Така е — потвърди Гарин, — такъв е законът.

— За успешното завършване на посочените от вас начинания ще се наложи да работят едновременно поне три хиперболоида: един за получаване на пари, друг за разкъсване на блокадата, трети за отбраната на острова. Ще трябва да направите изключение от закона за двама помощници.

Настъпи мълчание. Мъжете се загледаха в дима на пурите. Ролинг съсредоточено миришеше лулата. Зоя обърна глава към Гарин. Той каза:

— Добре. (Лекомислен жест.) Обявете. Изключение от закона се прави за двама души на острова: за мадам Ламол и...

Той се наведе весело през масата и тупна Шелга по рамото:

— На него, на Шелга, като на втори човек поверявам тайната на апарата...

— Сгрешихте, другарю — отвърна Шелга и свали ръката му от рамото си, — отказвам.

— Мотивите?

— Не съм длъжен да ги излагам. Помислете — сам ще се досетите.

— Възлагам ви да унищожите американския флот.

— Приятна работа, не ще и дума. Не мога.

— Защо, дявол да го вземе?

— Как защо? Защото този път е хлъзгав...

— Внимавайте, Шелга...

— Внимавам.

Брадичката на Гарин щръкна, зъбите му блеснаха. Той се съдържа. Тихо попита:

— Намислили сте нещо?

— Моята цел, Пьотър Петрович, е ясна. Аз не крия нищо.

Този кратък разговор се проведе на руски. Никой, освен Зоя не го разбра. Шелга отново се залови да драска спирали върху листа. Тогава Гарин каза:

— И така, за помощник при хиперболоидите назначавам един човек — мадам Ламол. Ако сте съгласна, госпожо, „Аризона“ е готова — сутринта потегляте в океана...

— Какво трябва да правя в океана? — запита Зоя.

— Да ограбвате всички кораби, които срещнете по линията Транспасифик. След една седмица трябва да платим на работниците.

В двадесет и три часа от флагманския линейен кораб на ескадрилата на североамериканския флот бе забелязано огромно тяло над съзвездието Южен кръст.

Синкавите лъчи на прожекторите, напомнящи опашки на комети, които шареха по звездното небе, се замяха нагоре-надолу и опряха в огромното тяло. То засвети. Стотици далекогледни различиха метален кош, прозрачните кръгове на витлата и на борда на дирижабъла — буквите П и Г.

Защракаха светлинните сигнали на корабите. От флагманския кораб излетяха четири хидроплана и с рев започнаха рязко да се издигат към звездите. Увеличавайки скоростта, ескадрата се движеше в килватерна колона.

Шумът от самолетите ставаше все по-тих, все по-слаб. И изведнъж въздушният кораб, към който те се насочиха, изчезна от погледа. Много далекогледни бяха старателно избърсани с носни кърпи. Корабът бе изчезнал в нощното небе, колкото и да го търсеха прожекторите.

Но ето че се чу слабо тракане на картеница: напипаха го. Тракането спря. Преобръщайки се, в небето полетя отвесно надолу светеща мушица. Тези, които наблюдаваха с далекогледни, ахнаха — падаше хидроплан и се сгромоляса в черните вълни. Какво стана?

И отново — та-та-та-та, затракаха картеници в небето, тракането им пак така прекъсна — един след друг трите самолета прелетяха през лъчите на прожектора, преобръщайки се, попаднаха в свредел и се бухнаха в океана. Заиграха светлинните сигнали от флагманския кораб. До самия хоризонт замигаха светлини: какво стана?

После всички видяха съвсем близко носещ се срещу вятъра, напреко на килватера, черен накъсан облак. Това бе въздушният кораб, който се спускаше надолу, обвит в димна завеса. На флагмана дадох сигнал: „Пази се, газ. Пази се, газ.“ Ревнаха зенитните оръдия. И в

същия миг на палубата, на мостика, върху бронебойните кули паднаха и избухнаха газова бомби.

Първ загина адмиралът, двадесет и осем годишен красавец, който от гордост не бе сложил маска: хвана се за гърлото и се просна по гръб с подпухнало, посиняло лице. За няколко секунди бяха отровени всички, които се намираха на палубата — противогазовите маски се оказаха неефикасни. Флагманският кораб бе атакуван с непознат газ.

Командуването пое вицеадмиралът. Крайцерите легнаха на десен халс и откриха зенитен огън. Три мълнии, изтръгнаха се от оръдията, окървавиха океана. Три рояка стоманени дяволи, свистящи с малките си главички, се понесоха бог знае къде и се пръснаха, озарявайки звездното небе.

След залповете от крайцерите излетяха шест хидроплана — всички екипажи бяха с маски. Явно, първите четири машини загинаха, защото бяха попаднали в отровната димна завеса на въздушния кораб. Сега ставаше въпрос за честта на американския флот. Светлините на корабите угаснаха. Останаха само звездите. В тъмнината се чуваше как вълните се разбиваха в стоманените бордове, а във висините пееха самолети.

Най-после!... Та-та-та-та — от сребрилата мъгла на Млечния път се дочу тракане на картечници... После — сякаш някой отваряше бутилки. Започнала бе атака е гранати. В зенита с кафеникавочерна светлина засвети виещо се на кълба облаче: от него се изниза, наклонила надолу тъпия си нос, металната пура. В горния ѝ край играеха огнени езичета. Тя стремително се носеше надолу, оставяйки подире си светеща опашка и обхваната цялата от пламъци, падна отвъд хоризонта.

След половин час един от хидропланите съобщи, че се е спуснал ниско край горящия дирижабъл и разстрелял с картечницата всичко живо, останало в него и наоколо му.

Тази победа излезе скъпо на американската ескадра: загинаха четири самолета заедно с екипажите. Отровени бяха двадесет и осем офицери, в това число и адмиралът на ескадрата, и сто тридесет и двама матроси. Най-оскърбителното при тези загуби беше, че великолепните линейни крайцери с могъща артилерия се оказаха в положението на безкрилите пингвини: противникът ги сразяваше

отгоре както си искаше с някакъв непознат газ. Необходимо бе да им отвърнат, да покажат истинската мощ на морската артилерия.

В такъв дух още същата вечер контраадмиралът изпрати във Вашингтон донесение за всички произшествия в морския бой. Той настояваше да се бомбардира Островът на негодниците.

Отговорът на морския министър пристигна след едно денонощие: да се отправят към въпросния остров и да го изравнят с вълните на океана.

— Е, какво? — предизвикателно запитва Гарин, като остави слушалките на радиоприемника върху писалището. (Заседанието се провеждаше в същия състав, но без мадам Ламол.) — Е, какво, уважаеми господа? Мога да ви поздравя. Блокадата не съществува повече. Американският флот е получил заповед да бомбардира острова.

Ролинг беше потресен, стана от креслото, лулата падна от устата му, моравите му устни се изкривиха, сякаш искаше да изговори нещо, а не можеше.

— Какво става с вас, старче? — запитва Гарин. — Толкова ли ви вълнува приближаването на родния флот? Нямате търпение да ме обесите на мачтата? Или се уплашихте от бомбардировката? Естествено, глупаво е да се пръснете на кървави късчета от американски снаряд. Или пък, дявол да го вземе, съвестта ви е заговорила... Ами че каквото и да говорим, ние воюваме с вашите парички.

Гарин се изсмя рязко, извърна глава от стареца. Без да проговори, Ролинг се отпусна на стола, захлупи сивкавото си лице в треперещите си длани.

— Не, господа. Без риск може да се печели само три цента на долар. Сега ние се решаваме на огромен риск. Нашият разузнавателен дирижабъл отлично изпълни своята задача. Моля със ставане на крака да почетем дванадесетимата загинали, в това число и командира на дирижабъла Александър Иванович Волшин. Дирижабълът успя да ни съобщи по телефона подробно състава на ескадрата. Осем линейни крайцера най-нов модел, въоръжени с четири бронирани кули, по три оръдия на всяка. След сражението сигурно са им останали не по-малко от дванайсет хидроплана. Освен това леки крайцери, миноносци и подводници. Ако изчислим удара на всеки снаряд в седемдесет и пет милиона килограма жива сила, залпът на цялата ескадра по острова в кръгли цифри ще се равнява на един милиард жива сила.

— Толкова по-добре, толкова по-добре — прошепна най-последно Ролинг.

— Престанете да хленчите, дядка, срамота... Просто бях забравил, господа — трябва да благодарим на мистър Ролинг за любезно предоставеното ни най-ново и засега още съвсем неизвестно изобретение: газ под названието „Черния кръст“. Благодарение на него нашите пилоти катурнаха във водата четири хидроплана и извадиха от строя флагманския кораб...

— Не, не съм ви предоставил любезно „Черния кръст“, мистър Гарин! — хрипливо извика Ролинг. — Под дулото на револвера вие изтръгнахте от мен заповед да изпратят на острова балони с „Черния кръст“.

Той се задушаваше и олюлявайки се, излезе. Гарин започна да развива плана за отбраната на острова. Нападението на ескадрата можеше да се очаква на третия ден.

„Аризона“ издигна пиратски флаг.

Това съвсем не означаваше, че на нея се развяваше романтичното знаме на разбойниците — черно, с бял череп и две кости. Сега може би само на шишенцата със сублимат се изписват подобни страхотии.

Фактически на „Аризона“ не бе вдигнато никакво знаме. Двете решетести кули с хиперболоидите придаваха на профила ѝ вид, доста различен от всички познати параходи. Яхтата се командуваше от Янсен, който пък се подчиняваше на мадам Ламол.

Великолепното помещение на Зоя — спалня, баня, тоалетна, салон — биде заключено. Тя се настани горе, в капитанската каюта, при Янсен. Предишният разкош — сините копринени сенници, килимите, възглавниците, креслата — всичко беше прибрано. Екипажът, подбран още в Марсилия, бе въоръжен с колтове и къси пушки. Съобщена му бе целта на излизането в морето и плячката, която ще получава от всеки завладян кораб.

Всичкото свободно пространство на яхтата бе заето с бидони бензин и прясна вода. При страничен вятър, с опънати ветрила, с пълно натоварване на чудесните двигатели ролс-ройс „Аризона“ летеше по развълнувания океан като албатрос — от гребен на гребен.

— Вятърът приближава към седем бала, капитане.

— Да се прибере марселът.

— Слушам, капитане.

— Всеки час да се сменя вахтата. Наблюдателят в коша на гротмачтата.

— Слушам, капитане.

— Ако бъдат забелязани светлини, веднага ме събудете.

Янсен присви очи към непрогледната пустиня на океана. Луната не бе изгряла още. Звездите бяха забулени с тънка пелена.

През всичките тези пет денонощия пътуване на северозапад не го напускаше усещането на възторжена лека тръпка в цялото тяло. Какво пък — с пиратство са живели прадедите. Той кимна към помощника и влезе в каютата си.

Когато влезе, мускулите на тялото му усетиха познатото разтърсване, обезсилващата отрова. Той стоеше неподвижно под матовото полукълбо на лампата горе на тавана. В ниската комфортна капитанска каюта, облицована с кожа и дървена ламперия — строго жилище на самотен моряк, се усещаше присъствието на млада жена.

Тук всичко миришеше на парфюм. Дявол да го вземе... Главатарката на пиратите толкова силно се парфюмираше, че умрял да си, пак ще усетиш. Беше метнала небрежно на стола полата от трико и златистожълтия си пуловер. На пода направо върху килимчето е захвърлила чорапите заедно с жартиерите — единият чорап сякаш още пазеше формата на крака.

Мадам Ламол спеше на леглото му. (През всичките тези пет дни Янсен лягаше облечен на коженото канапенце.) Тя лежеше на една страна. Устните ѝ бяха леко отворени. Лицето, пообрулено от морския вятър, изглеждаше спокойно, невинно. Голата ръка бе отметната над главата. Пиратка!

Тежко изпитание беше за Янсен това смело решение на мадам Ламол да се премести при него в капитанската каюта. От бойна гледна

точка е правилно. Отиваха на грабеж, може би — на смърт. Във всеки случай ако ги заловят, ще ги обесят двамата един до друг на мачтата. Това не го тревожеше, то дори го въодушевяваше. Той беше поданик на мадам Ламол, на кралицата на Златния остров. Обичаше я.

Колкото и да се мъчиш да я обясниш, любовта е тъмна работа. Янсен познаваше и леки момичета от пристанищните кръчми, и великолепно лейди, които от скука и любопитство на парахода примираха в обятията му. Едни от тях той забравяше като несъдържателна страница от глупаво книжле, други му беше приятно да си спомня в часове на спокойна вахта, разхождайки се по мостика под ласкавите звезди.

Така беше и в Неапол, когато Янсен чакаше в пушалнята да му позвъни мадам Ламол, тогава все пак имаше нещо, напомнящо предишните му похождения. Но онова, което трябваше да се случи тогава — след вечерята и танците, не се случи. Мина половин година и на Янсен дори му бе страшно да си спомня — наистина ли той с ей тази ръка бе държал талията на танцуващата мадам Ламол? С ума си ли е бил? Нима само няколко минути, половин изпушена цигара го разделяха от невероятното щастие. Сега чуеше ли от другия край на яхтата гласа ѝ, веднага трепваше, сякаш в него се разразяваше тиха буря. Когато видеше в плетеното кресло на палубата кралицата на Златния остров, с блуждаещи очи по хоризонта на небето и водата, някъде вътре в него — извън границите на разумното — всичко пееше и копнееше от преданост и любов.

Може би причина за всичко бяха викингите, морските разбойници, прадедите на Янсен — онези, които са плавали далеч от родната земя по моретата в червени ладии с издигната кърма и нос с формата на гребен на петел, с окачени по бордовете щитове, с право ветрило на ясенова мачта. До такава мачта Янсен — прадядото е пял за сините вълни, за буреносните облаци, за светлокосата мома, за онази, далечната, която чака до брега на морето и гледа в далечината — годините минават, а нейните очи са като синьото море, като буреносните облаци. Ето от кое далечно време е дошла мечтателността на бедния Янсен.

Застанал в каютата, ухаеща на кожа и парфюм, той гледаше милото лице, своята любов, с отчаяние и възторг. Страхуваше се тя да не се събуди. Тихо отиде до канапето, легна. Затвори очи. Зад борда

вълните бушуваха. Океанът бучеше. Прапрадядото пееше песента за прекрасната мома. Янсен отметна ръце над главата си и сънят и щастието го обгърнаха.

— Капитане!... (Почукване на вратата.) Капитане!

— Янсен! — разтревоженият глас на мадам Ламол като игла прониза мозъка на капитана. Янсен скочи — изплува с изплашени очи от сънищата. Мадам Ламол припряно обуваше чорапите си. Нощницата ѝ се бе смъкнала и оголила рамото.

— Тревога — каза мадам Ламол, — а вие спите.

На вратата отново се почука и се чу гласът на помощника:

— Капитане, светлини откъм левия борд.

Янсен отвори широко вратата. Влажният вятър нахлу в дробовете му. Той се закашля, излезе на мостика. Нощта беше непрогледна. Откъм левия борд, в далечината, над вълните се поклащаха две светлини.

Без да сваля очи от светлините, Янсен потърси на гърдите си свирката. Изсвири. Боцманите отговориха. Янсен даде рязка команда:

— Аврал! Всички да се съберат горе. Обери ветрилата!

Чуха се изсвирвания, гръмогласни команди. От бака, от юта наизскачаха моряци. Като котки се покатериха те по мачтите, залюляха се на реите. Заскърцаха скрипците. Вирнал глава, боцманът прокле всичко свято на земята. Ветрилата паднаха. Янсен командуваше:

— Рулирай надясно! Пълен напред! Гаси светлините!

Като се движеше сега само на двигатели, „Аризона“ направи рязък завой. Откъм десния борд се издигна гребен на вълна и плисна по палубата. Светлините угаснаха. В пълния мрак корпусът на яхтата затрепери, развивайки пределна скорост.

Забелязаните светлини бързо се уголемяваха иззад хоризонта. Скоро се показаха тъмните очертания на силно пушещ параход — пакетбот с два комина.

Мадам Ламол се качи на капитанския мостик. Бе сложила на главата си плетена шапчица с пискюлче, на врата — пухкаво шалче, което се развяваше зад гърба ѝ. Янсен ѝ подаде бинокъла. Тя го доближи до очите си, но яхтата се люлееше силно, наложи се да опре

ръка в рамото на Янсен. Той усещаше как бие сърцето ѝ под топлия пуловер.

— Нападаме! — каза тя и решително, отблизо го погледна в очите.

На около петстотин метра „Аризона“ бе забелязана от пакетбота. От мостика му при кормилото размахаха фенер, после ниско засвири сирената. Със загасени светлини, без да отговаря на сигналите, „Аризона“ се носеше под прав ъгъл към осветения кораб. Той намали ход, започна заход, мъчейки се да избегне сблъскването...

Ето как описваше една седмица след това кореспондентът на „Ню Йорк Херълд“ това нечувано нападение:

... Беше пет без четвърт, когато ни събуди тревожният вой на сирената. Пътниците наизлязоха на палубата. След светлината в каютите нощта изглеждаше мастиленочерна. Забелязахме тревогата на командния мостик и зашарихме с биноклите в тъмнината. Никой не знаеше какво се е случило. Нашият кораб намали ход. И изведнъж видяхме... срещу нас се носеше с пълна скорост някакъв необикновен параход. Тесен и дълъг, с три високи мачти, по очертанията си приличаше на бързоходен клипер, на кърмата и на носа му се издигаха решетести кули. Някой на шега извика, че това е „Летящият холандец“... За минута всички бяха обхванати от паника. На сто метра от нас тайнственият кораб спря и рязък глас извика в мегафона на английски:

„Стоп машини. Загаси пещите.“

Нашият капитан отговори:

„Преди да изпълним заповедта, трябва да знаем кой заповядва.“

От кораба извикаха:

„Заповядва кралицата на Златния остров.“

Бяхме изумени — какво е това — шега? Нова дързост на Пиер Гари?

Капитанът ни отговори:

„Предлагам на кралицата свободна каюта и богата закуска, ако е гладна.“

Това бяха думи от фокстрота „Бедния Гари“. Палубата гръмна в дружен смях. И тутакси на тайнствения кораб, на носовата кула, се появи лъч. Той беше тънък колкото игла за плетене, ослепително бял. В тази минута никому и през ум не мина, че пред нас е най-страшното оръжие, измислено от човечеството. Бяхме във весело настроение.

Лъчът описа криволица във въздуха и се спусна на носовата част на нашия пакетбот. Чу се ужасяващо съскане, от разрязваната стомана лумна зеленикав пламък. Морякът на юта диво изкрещя. Подводната носова част на пакетбота се срути в морето. Лъчът се издигна, затрептя във висините и като се спусна отново, мина успоредно над нас. Върху палубата с грохот се стовариха върховете на двете мачти. Обхванати от паника, пътниците се спуснаха към траповете. При срутването на мачтите капитанът бе ранен.

Останалото е известно. Пиратите се приближиха с лодка, въоръжени с къси карабини, качиха се на борда на пакетбота и поискаха да им бъдат предадени всички пари. Взеха десет милиона долара — всичко, което се намираще в пощенските записи и джобовете на пътниците.

Когато лодката с награбеното се върна на пиратския кораб, палубата му ярко светеше. Видяхме как от решетестата кула слезе висока, слаба жена с плетена шапчица, качи се бързо на мостика и сложи мегафона до устата си. Отметнала глава, тя ни извика:

„Можете свободно да продължите пътуването си.“

Пиратският кораб направи завой и с необикновена бързина се скри отвъд хоризонта.

Събитията през последните дни — нападението на дирижабъла „П. Г.“ върху американската ескадра и заповедта на флота за бомбардировка — разтревожиха цялото население на Златния остров.

Кантората беше затрупана със заявления за напускане и искане да им се уреди сметката. Изтегляха се влоговете от спестовната каса. Работниците се съвещаваха в оградените с тел участъци, без да обръщат внимание на жълто-белите гвардейци, които с мрачни и сурови лица крачеха по полицейските пътеки. Селището приличаше на разбутан кошер. Напразно пред публичните домове свиреха медните тръби, думкаха барабаните. Лунапаркът и баровете бяха празни. Безрезултатно петнадесетимата провокатори полагаха нечовешки усилия, за да превърнат лошото настроение в национални побоища. През тези дни никой никому не искаше да променя физиономията само защото живее в друг ограден участък.

Инженер Чермак разлепи из острова правителствено съобщение. Обявяваше се военно положение, забраняваха се струпвания и митинги, до второ нареждане никой нямаше право да си получи парите и да напуска. Предупреждаваше се населението да не критикува правителството. Работата в шахтата — да продължи без прекъсване денонощно. „Онези, които през тези дни с гърдите си ще защитят Гарин — се казваше в съобщението, — ги очаква приказно богатство. А малодушните сами ще изхвърлим от острова. Не забравяйте, ние се борим против онези, които ни пречат да забогатеем.“

Въпреки строгия дух на това съобщение сутринта, в навечерието на деня, в който се очакваше нападението на флота, работниците от шахтата заявиха, че ще спрат хиперболоидите и машините за втечен въздух, ако същия ден до обяд не им бъде платено (беше ден на заплатите) и до обяд не бъде изпратено до американското правителство послание за миролюбие и за прекратяване на всякакви военни действия.

Да се спрат машините за втечен въздух, означаваше да се взриви шахтата, дори да се предизвика изхвърляне на разтопена магма.

Заплахата беше страшна. Инженер Чермак в гнева си ги заплаши с разстрел. При шахтата започнаха да се събират бяло-жълтите. Тогава сто души работници слязоха в шахтата, в страничните пещери и съобщиха по телефона в кантората:

„Не ни остава друг изход, освен смъртта, в четири часа ще се взривим заедно с острова.“

Все пак това беше отсрочка с четири часа. Инженер Чермак вдигна от района на шахтата гвардията и се понесе с мотоциклет в двореца. Там завари Гарин и Шелга да разговарят. Двамата — зачервени и чорлави. Щом видя Чермак, Гарин скочи като бесен.

— Кой ви е учил на такава административна глупост?

— Но...

— Млък! Вие сте уволнен. Вървете в лабораторията, по дяволите или където искате... Вие сте магаре!

Гарин разтвори вратата и изблъска Чермак. Върна се при масата, на ъгъла на която седеше Шелга, захапал пура.

— Шелга, удари часът, предвиждах го — само вие можете да овладеете вълнението, да спасите делото... Това, което започна на острова, е по-опасно от десет американски флота.

— Мда — каза Шелга, — отдавна трябваше да го разберете...

— По дяволите с вашата политпросвета. Назначавам ви за губернатор на острова с неограничени права. Само да откажете — бързо, овладявайки положението, закрепя Гарин, спусна се към масата, измъкна револвера. — С две думи: ако откажете — стрелям... Да или не?

— Не — отговори Шелга, извил очи към револвера.

Гарин стреля. Шелга вдигна ръката си с пурата до слепоочието:

— Лайно такова, мръсник...

— Аха, значи сте съгласен?

— Оставете това нещо.

— Добре. (Гарин хвърли револвера в чекмеджето.)

— Какво искате? Работниците да не взривят шахтата ли? Добре. Няма да я взривят. Но при условие...

— Предварително съм съгласен.

— Както съм бил частно лице на острова, такъв си и оставам. Не съм нито слуга, нито наемник. Това първо. Всички национални граници още днес да се премахнат, да не остане нито една тел. Това второ...

— Съгласен съм.

— Шайката ваши провокатори...

— Аз не държа провокатори — бързо каза Гарин.

— Лъжете...

— Добре — лъжа. Какво да направя с тях? Да ги удавя?

— Още тази нощ.

— Готово. Смятайте ги за удавени. (Гарин бързо записваше с молив в бележника си условията.)

— Последното — каза Шелга, — никаква намеса в отношенията ми с работниците.

— Тъй ли? (Шелга се намръщи и започна да се надига от масата. Гарин го хвана за ръката.) Съгласен съм. Ще дойде време — хубаво ще ви наредя. Какво още?

Примижал, Шелга разпалваше пурата, така че от дима не се виждаше хитрото му изпръхнало от вятъра лице с къси светли мустачки, с вирнат нос. В това време телефонът иззвъня. Гарин вдигна слушалката.

— Аз съм. Какво? Радиограма?

Гарин остави телефона и сложи слушалките. Слушаше и гризеше ноктите си. Устата му се изкриви в усмивка.

— Можете да успокоите работниците. Утре ще им платим. Мадам Ламол е взела десет милиона долара. Ей сега ще изпратя дирижабъла за разходка да вземе парите. „Аризона“ е само на четиристотин мили северозападно.

— Е, няма що, това улеснява работата — каза Шелга. Пъхнал ръце в джобовете, той излезе.

Увиснал на закрепените за тавана ремъци така, че краката да не допират пода, замижал и затаил дъх за секунда, Шелга се понесе надолу в стоманената клетка на асансьора.

Охлаждането на успоредната шахта беше неравномерно и от пещера до пещера трябваше да премине горещите зони — спасяваше го само скоростта на спускането. На дълбочина осем километра, следейки с очи червената стрелка на показателя, Шелга включи реостатите и спря асансьора. Сигнал бе пещера номер тридесет и седем. На триста метра надолу от нея на дъното на шахтата бучаха хиперолоидите и се чуваха къси, непрекъснати взривове от нажежената почва, охлаждадена от сгъстен въздух. Дрънчаха, скърцаха гребалките на елеваторите, които изнасяха скалната маса на повърхността на земята.

Пещера номер тридесет и седем като всички други пещери от страни на главната шахта представлява вътрешност на куб от занитена ламарина. Зад външните му стени се изпаряваше течният въздух, охлаждайки гранитния пласт. Пластът на врящата магма, изглежда, не беше дълбоко, по-близо бе, отколкото се очакваше по данните на електромагнитните и сеизмографски проучвания. Гранитът бе нагрят до петстотин градуса. Ако охлаждащите уреди за течен въздух се спрат дори за няколко минути, всичко живо ще се превърне мигновено в пепел.

Вътре в ламаринения куб имаше легла, пейки, кофи с вода. За четиричасова смяна работниците изпадаха в такова състояние, че ги изнасяха на леглата полуживи, преди да ги изкарат на повърхността на земята. Бръмчаха вентилатори и въздухопроводни тръби. Електрическата крушка на занитения таван рязко осветяваше мрачните, болнави, подпухнали лица на двадесет и петимата души. Седемдесет и пет работници стояха в по-горните пещери, свързани с телефон.

Шелга излезе от асансьора. Някои от работниците се обърнаха към него, но не поздравиха — мълчаха. Изглежда, твърдо бяха решили да взривят шахтата.

— Преводач. Ще говоря на руски — каза Шелга, като седна до масата и премести с лакът кутиите с мармалад, с английска сол, недоизпитите чаши бира. (Правителството на острова щедро снабдяваше работниците в шахтата.)

До масата се приближи синкавоблед под четината на брадата си евреин, прегърбен, кокалест.

— Аз съм преводач.

Шелга започна да говори:

— Гарин и неговото предприятие не са нищо друго, освен крайния предел на капиталистическото съзнание. По-нататък Гарин няма накъде да върви: насилствено превръщане на трудещата се част от населението в животни чрез мозъчна операция, подбор на избрани — „царе на живота“, спиране развитието на цивилизацията. Буржоазията не проумява още Гарин — пък и той самият не бърза да бъде разбран. Смятат го за бандит и грабител. Но в края на краищата те ще разберат, че империализмът е опрял до системата на Гарин. Другари, ние трябва да предотвратим най-опасния момент: да не допуснем Гарин да се спогоди с тях. Тогава, другари, ще стане лошо за вас. А вие сте решили да умрете в тази кутия, за да не се спречка Гарин с американското правителство. Помислете, как трябва да се постъпи сега? Надделее ли Гарин — лошо, надделят ли капиталистите — лошо. Гарин ще се споразумее с тях и тогава вече от това по-лошо — здраве му кажи. Вие все още не познавате добре себе си, другари — силата е на ваша страна. И след месец, когато гребалките започнат да изкарват злато на земната повърхност, това ще е изгодно не за Гарин, а за вас, за делото, което сме длъжни да осъществим на Земята. Ако ми вярвате, но да ми вярвате докрай, напълно, тогава аз съм ваш вожд. Избирайте единодушно. Ако пък не вярвате...

Шелга поспря, огледа мрачните лица на работниците, устремените към него немигащи очи — почеса се силно по врата...

— Ако не ми вярвате — ще говоря още.

До масата се приближи широкоплещест младеж, гол до кръста, целият в сажди. Наведе се, погледна Шелга със сините си очи. Подръпна нагоре панталоните си и се обърна към своите другари.

— Аз вярвам.

— Вярваме — казаха останалите. През дългия цели версти гранитен пласт се дочу по телефона: „Вярваме, вярваме.“

— Щом вярвате, тогава добре — каза Шелга, — сега по точки: до вечерта националните граници ще бъдат премахнати. Заплата ще получите утре. Гвардейците нека си охраняват двореца — ние ще минем и без тях. Петнадесетимата провокатори ще бъдат удавени — това съм поставил като първо условие. Сега задачата е възможно по-скоро да стигнем до златото. Право ли говорих, другари?

През нощта на северозапад се появи разсеяна светлина от прожектори. Сирените в пристанището засвириха тревожно. На разсъмване, когато морето беше още в сянка, се показаха първите вестители на приближаващата ескадра: високо над острова закръжиха самолети, проблясвайки в розовата зора.

Гвардейците започнаха да стрелят по тях с карабини, но скоро прекратиха. Жителите на острова се събираха на групи. Над шахтата продължаваше да се вие дим. Ударите на корабните камбани отмерваха времето. На големия транспортен кораб продължаваше разтоварването — бреговият кран пренасяше на брега превързани на кръст денкове.

Океанът беше спокоен в леката белезникава мъгла. В небето бръмчаха самолетните витла.

Слънцето изгря като мъждиво кълбо. И тогава всички видяха на хоризонта пушеци. Те се разстилаха като дълъг и плосък облак, проточил се на югоизток. Това показваше, че приближава смъртта.

На острова всичко утихна, сякаш престанаха да пеят дори птиците, докарани от континента. На едно място група хора затича към лодките в пристанището и натоварени до горе, те набързо потеглиха в открито море. Но лодките бяха малко, островът — като на длан, нямаше къде да се скрие човек. И жителите стояха като треснати, мълчаха. Някои лягаха по очи на пясъка.

В двореца не се забелязваше никакво движение. Бронзовите врати бяха заключени. Покрай червеникавите наклонени стени с карабини през рамо крачеха гвардейци с широкополи високи шапки, с бели куртки, извезани със сърма. Встрани се издигаше прозрачната като дантела кула на големия хиперболоид. Плъзналата нагоре мъгла скриваше от погледа върха ѝ. Но малцина се надяваха на тази защита: кафеникавочерният облак на хоризонта беше твърде осезателен и застрашителен.

Мнозина с уплаха обърнаха поглед към шахтата. Там засвири сирената за трета смяна. Намерили кога да работят! И тогава над

океана се понесе грохот — тежки, усилващи се гръмотевични тътнежи. Първият залп на ескадрата. Секундите на очакване сякаш се проточиха в пространството, в свистенето на връхлитащите снаряди.

Когато се раздаде залпът на ескадрата, Ролинг стоеше на горната тераса на стълбата, която се спускаше до водата. Извади лулата от устата си, заслуша се във воя на връхлитащите снаряди: не по-малко от деветдесет стоманени дяволи, напълнени с мелинит и обривен газ, се носеха към острова право в мозъка на Ролинг. Те виеха победоносно. Сърцето сякаш нямаше да издържи тези звуци. Ролинг заотстъпва към вратата на гранитната стена. (Отдавна си бе подготвил скривалище в избата в случай на бомбардировка.) Снарядите избухнаха в морето и вдигнаха водни стълбове. Бухнаха се. Преди да долетят.

Тогава Ролинг започна да наблюдава върха на решетестата кула. Гарин от предната вечер стоеше там. Кръглият купол на кулата се въртеше. Това се забелязваше по движението на меридиалните пролуки. Ролинг сложи пенснето и се завзира, вирнал глава. Куполът се въртеше много бързо — надясно и наляво. При движението надясно се виждаше как по меридиалния процеп върви нагоре и надолу лъскавият ствол на хиперболоида.

Най-страшното беше бързината, с която Гарин работеше с апарата. И — тишината. Никакъв звук на острова.

Но ето че от океана долетя глух звук, сякаш в небето се спуска мехур. Ролинг оправи пенснето на изпотения си нос и обърна поглед към ескадрата. Там три купчини бледожълт дим се разрастваха във формата на гъби. По-наляво от тях набъбваха космати кълба, станаха кървавочервени, издигнаха се и от тях израсна, образува се трета гъба. Дочу се трети гръмотевичен тътнеж.

Отново стана тихо на острова, в морето и в небето. В решетестата кула се мярна от горе на долу асансьорът. Хлопна се врата в сградата, чу се фалшиво свирукане на фокстрот, на терасата изскочи Гарин. Лицето му изглеждаше измъчено, уморено. Косите — щръкнали.

Той не забеляза Ролинг и започна да се съблича. Слезе по стълбата до водата, смъкна долните си гащи с цвят на съомга,

копринената риза. Гарин гледаше морето, където още не беше се разсеял димът над мястото на унищожената ескадра, и се чешеше под мишниците. Приличаше на жена, бяло тяло, пълничък, в голотата му имаше нещо срамно и отвратително.

Той опита с крак водата, приклепна по женски срещу вълната, заплува, но веднага излезе и чак тогава видя Ролинг.

— А — повлече той, — и вие ли смятате да се къпете? Студено е, дявол да го вземе.

Неочаквано Гарин се закиска ситно-ситно, грабна дрехите, размаха гащите си и без да се прикрие, с цялата си срамотия тръгна да влиза в двореца. Досега Ролинг не беше изживявал такова унижение. От омраза, от отвращение сърцето му се вледени. Беше беззащитен, безпомощен. В този момент на слабост той почувствува как го завладя миналото — цялата тежест на похабените сили, на упорита борба за първото място в живота... И за какво е било всичко, за да мине покрай него тържествуващо този гол безсрамник — неговият победител.

Докато отваряше тежките бронзови врати, Гарин се обърна:

— Чичка, хайде на закуска. Да му цапнем бутилчица шампанско.

Най-странното в поведението на Ролинг беше, че той покорно се помъкна да закусва. На масата, освен тях седеше само мадам Ламол, бледа и мълчалива от преживяното вълнение. Когато вдигаше чашата до устата си — стъклото звънтеше в равните ѝ ослепително бели зъби.

Сякаш страхувайки се да не загуби равновесие, Ролинг гледеше напрегнато в една точка — златната запушалка на бутилката с формата на проклетия апарат, с който за няколко минути бяха унищожени всички предишни понятия на Ролинг за сила и могъщество.

С мокри, несресани коси, без яка, с измачкано и прегорено на места сако, Гарин плещеше някакви глупости, дъвчейки стриди — на един дъх изпи няколко чаши вино:

— Чак сега разбирам колко съм изгладнял.

— Добре поработихме, приятелю — тихо каза Зоя.

— Да. Да си призная, в един момент страшничко ми стана, когато хоризонтът се забули в оръдеен дим... Все пак те ме изпревариха... Дяволи... Ако бяха стреляли с един кабелт по-далеч — тази сграда, какво ти сграда — целият остров щеше да стане на пух и прах...

Той изпи още една чаша вино и макар да беше казал, че е гладен, отстрани с лакът лакея с ливреята, който поднасяше яденето.

— Е, как е, чичка? — неочаквано се обърна той към Ролинг и вече без смях впи в него очи. — Време е да поговорим сериозно. Или ще чакате още по-поразителни ефекти?

Ролинг безшумно остави в чинията вилицата и извитата сребърна лъжичка за омари, наведе очи:

— Говорете, слушам ви.

— Така ви искам... Вече два пъти ви предлагам сътрудничество. Надявам се — помните? Впрочем аз не ви упреквам: вие не сте мислител, вие сте от породата на биковете. Сега ви предлагам още веднъж. Учудва ли ви? Ще обясня. Аз съм организатор. Преустройвам цялата ваша тровава капиталистическа система, натъпкана с най-

глупави предразсъдъци. Ясно ли е? Ако аз не сторя това, комунистите ще ви излапат като топъл хляб и дори ще ви изплюят, и то с удоволствие. Комунизмът е единственото нещо в живота, което ненавиждам... Защо ли? Той унижава мен, Пьотър Гарин, всичките идеи в мозъка ми... Имате право да запитате за какво сте ми нужен вие, Ролинг, когато под краката си имам неизчерпаеми запаси от злато?

— Да, ще ви запитам — пресипнало промълви Ролинг.

— Изпийте чаша джин с лют пипер, това ще ободри въображението ви. Да не би дори за миг да ви е минало през ума, че смятам да превърна златото в тор? Наистина ще осигуря на човечеството няколко горещички дни. Ще докарам хората до самия ръб на страшна пропаст, когато те ще държат в ръцете си килограм злато, което ще струва пет цента.

Ролинг изведнъж вдигна глава, мътните му очи блеснаха младежки, устата му се изкриви в усмивка...

— Аха! — изграка той.

— Това е то — аха. Разбрахте ли най-последно?... И тогава, в тези дни на нечувана паника, ние, тоест аз, вие и още триста такива като вас бикове или световни негодници, или финансови крале — изберете си названието по ваш вкус — ще стиснем света за гушата. Купуваме всички предприятия, всички заводи, всички железници, целия въздушен и морски флот... Всичко, което ни е необходимо и ще ни послужи — ще бъде наше. Тогава взривяваме този остров заедно с шахтата и обявяваме, че световният запас от злато е ограничен, златото е в наши ръце и се възвръща предишното му значение — да бъде единна мярка за стойност.

Ролинг слушаше, облегнат на стола, устата му със златните зъби се разтвори като на акула, лицето му стана моравочервено.

Той седеше така неподвижно, а малките му очи святкаха. Мадам Ламол за миг дори си помисли: дали старецът няма да получи удар.

— Аха! — отново изграка той. — Идеята е смела. Можете да разчитате на успех. Но вие не вземате под внимание опасността от разни стачки, бунтове...

— Имам го предвид на първо място — рязко отвърна Гарин. — Като начало ще построим огромни концентрационни лагери. Всички недоволни от нашия режим — зад бодливата тел. После — ще прокараме закон за мозъчна кастрация. И така, скъпи приятелю,

избирате ли ме за вожд?... Ха! (Той неочаквано намигна и това беше почти страшно.)

Ролинг сведе чело, навъси се. Питаха го, той трябваше да помисли.

— Вие ме принуждавате да се съглася, мистър Гарин?

— А вие как мислите, чичка? Да не би да ви моля на колене? Принуждавам ви, щом още не сте разбрали, че отдавна ме чакате като ваш спасител.

— Много добре — измънка Ролинг и подаде над масата на Гарин грапавата си морава ръка.

— Много добре — повтори Гарин. — Събитията се развиват стремително. Необходимо е на континента да бъде подготвено мнението на треста крале. Ще им напишете писмо за цялото безумие на правителството, което изпраща флота да обстрелва моя остров. Ще се постараете да ги подготвите за „златната паника“. (Той щракна с пръст; лакеят с ливреята тутакси дотича.) Я налей още шампанско. И така, Ролинг, да прием за великия прелом... Е, какво, братко, а Мусолини е някакво пале...

Пьотър Гарин се споразумя с мистър Ролинг. Историята бе пришпорена, историята се понесе в галоп, звънтейки със златни подкови по черепите на глупаците.

Впечатлението, което направи в Америка и в Европа гибелта на тихоокеанската ескадра, бе ужасно, нечувано. Северноамериканските съединени щати получиха удар, проехтял по цялата земя. Правителствата на Германия, Франция, Англия, Италия неочаквано с болезнена нервност се оживиха; мина им през ума — ами ако изведнъж тази година (а може и завинаги) се окаже ненужно да се плащат проценти на набъбналата от злато Америка? „Колосът имал глиненни крака — пишеха във вестниците, — не е толкова лесно да се завладее светът.“

Освен това съобщенията за пиратските нападения на „Аризона“ причиниха прекъсване на морската търговия. Корабособствениците отказваха да вземат товари, капитаните се страхуваха да пътуват през океана, застрахователните дружества повишаваха цените, в банковите преводи настъпи хаос, масово се протестираха полици, няколко търговски къщи фалираха, Япония побърза да пробута на колониалните американски пазари свои евтини некачествени стоки.

Злощастната морска битка струваше на Америка много пари. Пострада престижът или, както го наричаха, „националната гордост“. Индустриалците искаха мобилизация на целия морски и въздушен флот — война до победоносен край, каквото и да им струва това. Американските вестници заплашваха, че „няма да махнат траура“ (заглавията на вестниците бяха оградени с траурна рамка — това правеше впечатление на мнозина, макар типографски да не струваше скъпо), докато Пиер Гари не бъде докаран в желязна клетка в Ню Йорк и екзекутиран на електрически стол. В градовете, сред еснафските среди се носеха страхотни слухове за агентите на Гарин, които уж били снабдени с джобни апарати за инфрачервени лъчи. Имаше случаи на побоища, нанасяни на неизвестни личности, и на внезапна паника по улиците, в кината, в ресторантите. Вашингтонското правителство говореше гръмки думи, а всъщност проявяваше страшна обърканост. Единственият кораб от цялата ескадра, успял да се спаси от гибел край

Златния остров, докладва пред военния министър за боя — подробностите бяха толкова ужасяващи, че се побояха да ги публикуват. Седемнадесетдюймовите оръдия бяха безсилни срещу светлинната кула на Острова на негодниците.

Всички тези неприятности накараха правителството на Съединените щати да свика във Вашингтон конференция. Нейният лозунг беше: „Всички хора са деца на един бог, да помислим за мирното процъфтяване на човечеството.“

Когато бе обявен денят на конференцията, редакциите на вестниците, радиостанциите в цял свят получиха съобщение, че инженер Гарин ще присъствува лично при откриването.

Гарин, Чермак и инженер Шефер слизаха с асансьора в глъбините на главната шахта. Отвъд слюдените прозорчета минаваха безкрайни редици от тръби, проводници, крепежи, елеваторни кладенци, площадки, железни врати.

Отминаха осемнадесет пласта земна кора — осемнадесет слоя, по които като по слоевете на дървото личаха епохите на живота на планетата. Органичният живот започваше от четвъртия „от огъня“ слой, образуван от палеозойския океан. Неговите девствени води са били наситени с непозната за нас жизнена сила. Те са съдържали радиоактивни соли и голямо количество въгледвуокиси. Това е била „водата на живота“.

При зараждането на следващата ера — мезозойската — от неговите води са излезли гигантски чудовища. Милиони години те са разтърсвали земята с алчните си и похотливи викове. Още по-нагоре в пластовете на шахтата се намираха останки от птици, а още по-горе — млекопитаещи. И после вече беше близо ледниковият период — суровото снежно утро на човечеството.

Асансьорът слизаше през последния, деветнадесети пласт, образуван от пламъка и хаоса на изригванията. Това беше земята на азойската ера — компактен черно-червен дребнозърнест гранит.

Гарин гризеше ноктите си от нетърпение. И тримата мълчаха. Дишането беше затруднено. Всеки носеше на гърба си кислороден апарат. Чуваше се ревът на хиперболоидите и взривовете.

Асансьорът навлезе в ярко осветена ивица от електрически лампи и спря над огромна яма, където се събираха газовете. Гарин и Шефер сложиха кръгли гумени шлемове като на водолази и през един от отворите на ямата стигнаха до тясна желязна стълба, която водеше отвесно надолу на дълбочина колкото пететажна сграда. Заслизаха по стълбата. Тя завърши с пръстеновидна площадка. Няколко голи до кръста работници с кръгли шлемове и кислородни апарати на гърба

бяха клекнали над капаците на хиперболоидите. Работниците гледаха надолу в бучащата пропаст, контролираха и насочваха лъчите.

Още една такава отвесна стълба със стъпала от кръгли железни пръчки съединяваше тази площадка с долния пръстен. Там бяха поставени охладители с течен въздух. Работниците, облечени от краката до главата с гумирано кече, с кислородни шлемове, ръководеха от долната площадка охладителите и черпалките на елеваторите. Това беше най-опасното място. Едно непохватно движение и човекът попадеше под режещия лъч на хиперболоида. Долу нажежената скална маса пръскаше и хвърчеше в струите течен въздух. Отдолу отскачаха скални парчета и кълба газове.

За един час елеваторите изваждаха до петдесет тона. Работата вървеше успешно. Едновременно с удълбочаването на гребалките се смъкваше надолу цялата система „желязната къртица“, построена по чертежите на Манцев, горният пръстен с хиперболоидите и газовата яма. Крепежът на шахтата започваше вече по-горе от „къртичната система“.

Шефер взе от бързо преминалата гребалка шепа сив прах. Гарин я разтри между пръстите си и с нетърпеливо движение поиска молив. После написа на цигарена кутия:

„Тежка шлака. Лава.“

Шефер закима с кръглия очилат шлем. Придвижвайки се внимателно по края на пръстенообразната площадка, те спряха пред уредите, които висяха на монолитната стена на шахтата на стоманени въжета и се спускаха надолу при слизането на цялата система на „желязната къртица“. Това бяха барометри, сеизмографи, компаси, махала, които записват ускорението на силата на тежестта при дадена дълбочина, електромагнитните измерители.

Шефер посочи едно махало, взе от Гарин цигарената кутия и написа на нея бавно, с грижлив немски почерк:

„Ускорението на силата на тежестта се е увеличило от вчера с девет стотни. На тази дълбочина то трябва да

спадне до 0,98, а вместо това ние получаваме увеличение с 1,07...“

„Магнити ли?“ — написа Гарин.
Шефер отговори:

„Тази сутрин магнитните уреди са на нулата. Слезли сме под магнитното поле.“

Опрял ръце на коленете, Гарин дълго гледа надолу, в стесняващия се до едва видима точка черен кладенец, където ръмжеше, врязвайки се все по-дълбоко в земята, „железната къртица“. Тази сутрин шахтата беше навлязла в Оливиновия пояс.

— Е, Иване, как е здравето?

Шелга помилва момчето по главата. Иван седеше до прозореца на неговата стая в малката къщурка край брега и гледаше океана. Къщурката бе иззидана от крайбрежни камъни, измазана със светложълта глина. Навън по синия океан се гонеха вълни с бели гребени, разбиваха се в рифовете, в крайбрежния пясък на тихото заливче, където живееше Шелга.

Иван бе докаран с въздушния кораб полумъртъв. Шелга го върна към живот с големи усилия. Ако нямаше близък човек на острова, Иван едва ли щеше да оживее. Имаше измръзвания навсякъде, беше простуден и отгоре на всичко душевно потиснат: повярвал бе на хората, стараше се с последни сили, а какво излезе?

— Сега, другарю Шелга, за мен няма връщане в Съветска Русия, ще ме съдят.

— Стига, глупаче. Ти не си виновен за нищо.

Дали Иван седеше на брега, на камъните, дали ловеше риба или скиташе из острова сред чудесата, усилената работа, забързаните непознати хора — очите му постоянно се обръщаха с тъга на запад, където залязваше красивият кръг на слънцето, където още по-нататък от слънцето се намираще съветската родина.

— Навън е нощ — тихичко си говореше той, — а при нас в Ленинград — утро. Другарят Тарашкин е закусил хубавичко с чай и бял хляб, отишъл е на работа. В клуба на Крестовка калафатят лодките, след две седмици ще вдигнат знамето.

Когато момчето оздравя, Шелга започна предпазливо да му обяснява положението на нещата и видя, както навремето и Тарашкин, че на Иван му сече умът, схваща веднага и е настроен непримиримо, по съветски. Ако не хленчеше по Ленинград — цена нямаше да има момчето.

— Е, Иване — весело започна веднъж Шелга, — е, Ванюшка, скоро ще те изпратя у дома.

— Благодаря, Василий Виталиевич.

— Само че преди това ще трябва да измъкнеш едно нещо.

— Съгласен съм.

— Бива ли те да се катериш?

— В Сибир, Василий Виталиевич, съм се покатервал на петдесетметрови кедри, качиш се, а земята оттам не се вижда.

— Когато му дойде времето, ще ти кажа какво да правиш. И не скитай без работа из острова. Вземи по-добре въдица, лови морски таралежи.

Сега Гарин вършеше уверено работата си по план, намерен в записките и дневниците на Манцев.

Гребалките преминаха през мощния слой от магма. На дъното на шахтата се чуваше бученето на врящия подземен океан. Стените на шахтата, охлаждаани на тридесет метра дебелина, образуваха устойчив цилиндър — въпреки това шахтата получаваше такива трусове и олюлявания, че се наложи да хвърлят всички сили за по-дълбоко охлаждане. Сега елеваторите изхвърляха на повърхността желязо, никел и оливин в кристали.

Започнаха странни явления. В морето, където по стоманени ленти и понтони се изхвърляше извадената на повърхността скална маса, се появи светене. То се усилваше в продължение на няколко денонощия. Накрая огромно количество вода, камъни, пясък полетя заедно с понтоните във въздуха. Взривът беше толкова силен, че отнесе работническите бараки като ураган и огромна вълна, връхлетяла върху острова, едва не заля шахтата.

Наложи се да товарят скалната маса направо на шлепове и да я изсипват навътре в океана, където светенето и взривовете продължиха. Това се обясняваше с непознати още явления на разпадане на атомите на елемента М.

Нещо не по-малко страшно ставаше и на дъното на шахтата. Започна се с това, че магнитните уреди, които доскоро показваха нулево деление, внезапно откриха магнитно поле с огромно напрежение. Стрелките се бяха издигнали до краен предел. От дъното на шахтата заизлиза лилава трепкаща светлина. Сякаш и самият въздух се израждаше. Азотът и кислородът на въздуха, бомбардирани от милиарди алфа-частици, се разпадаха на хелий и водород.

Част от свободния водород изгаряше в лъчите на хиперболоидите — по шахтата прелитаха огнени езици, проехтяваха сякаш пистолетни изстрели. Дрехите на работниците пламваха. Шахтата беше разтърсвана от някакви приливи и отливи в океана на

магмата. Забелязано бе, че стоманените гребалки и железните части се покриват с тънък землисто червен налеп. В железните части на машините започна бурно разпадане на атомите. Мнозина от работниците бяха обгорени от невидими лъчи. Въпреки това „желязната къртица“ продължаваше с предишната упоритост да си прогризва път през Оливиновия пояс.

Гарин почти не излизаше от шахтата. Едва сега започна да разбира цялото безумие на своето начинание. Никой не можеше да каже на каква дълбочина се намира пластът на врящия подземен океан. Колко километра още ще трябва да се продължава през разтопен оливин. Сигурно бе само едно — уредите показваха, че в центъра на земята има твърдо магнитно ядро с извънредно ниска температура.

Съществуваше опасност охладителният цилиндър на шахтата, по-плътен от разтопената среда около него, да се откъсне от силата на земното привличане и да се повлече към центъра. И наистина в стените на шахтата започнаха да се появяват опасни пукнатини, през които със съскане си пробиваха път газове. Трябваше да се намали диаметърът на шахтата два пъти и да се поставят мощни вертикални крепежи.

Монтирането на нова „желязна къртица“ с двойно по-малък диаметър отне много време. Утешителни бяха само съобщенията от „Аризона“. През нощта яхтата, започнала отново да кръстосва под пиратско знаме, навлязла в пристанището на Мелбърн, запалила складовете с копра, за да съобщи за пристигането си, и поискала пет милиона фунта. За сплашване бил срутен с лъч булевардът край морето. За няколко часа градът опустял, банките изплатили парите. При излизане от пристанището „Аризона“ била посрещната от английския стационар, който открил огън. Яхтата получила двустранен пробив над ватерлинията от шестдюймов снаряд и на свой ред атакувала и накълцала военния кораб. Боят командувала мадам Ламол от върха на хиперболоидната кула.

Това съобщение развесели Гарин. В последно време го обземаха мрачни мисли. Ами ако Манцев е сбъркал в пресмятанията си? Също както преди една година в изоставената къща на Петроградската страна умореният му мозък търсеше пипнешком възможност за спасение, ако шахтата завърши с неуспех.

На двадесет и пети април, застанал на пръстеновидната площадка вътре в къртичата система, Гарин наблюдаваше необикновено явление. Отгоре от ямата, събираща газовете, заваля живачен дъжд. Наложиха се да се спрат хиперболоидите. Намалиха охлаждането на дъното на шахтата. Гребалките бяха преминали през оливина и сега изваждаха чист живак. Следващият метал след живака, осемдесет и първи по таблицата на Менделеев, е талият. Златото по таблицата (с атомно тегло 197,2 и номер 79) стоеше преди живака.

Че са претърпели катастрофа и злато не се откри при преминаването през пластовете метали, разбираха само Гарин и инженер Шефер. Това беше катастрофа! Проклетият Манцев беше сбъркал!

Гарин оклюма. Той очакваше всичко друго, но не и такъв печален край. Шефер разсеяно протегна ръка с дланта нагоре, улавяйки падащите от ямата капчици живак. Изведнъж той сграбчи Гарин за лакътя и го помъкна към отвесната стълба. Когато се изкачиха горе, влязоха в асансьора и свалиха гумените шлемове, Шефер затропа с крака. Слабото му, детски наивно лице грееше от радост.

— Та това е злато! — извика той, смеейки се с глас. — Ние сме същински овни... Злато и живак врят заедно. Какво се получава? Живачно злато!... Я вижте! — Той разтвори дланта си, на която лежаха разтопени дробинки. — Живакът е със златист оттенък. Тук има деветдесет процента червено злато!

Златото извираше от земята като нефт. Работата по удълбочаването на шахтата бе спряна. „Желязната къртица“ бе разглобена и изкарана вън. Започнаха да свалят временните конструкции на крепежа на шахтата. Вместо тях спускаха по цялата дълбочина масивни стоманени цилиндри, в стените на които имаше инсталация от охладителни тръби.

Трябваше само да се регулира температурата, за да получат изтикващото отдолу във вид на разтопени пари живачно злато на всякаква дълбочина в шахтата. Гарин изчисли, че когато стоманените цилиндри бъдат спуснати до дъното, живачното злато ще може да се издигне нагоре и да го гребат направо от повърхността на земята.

На североизток от шахтата бързо се строеше живакопровод. В лявото крило на замъка, граничещо с подножието на кулата на големия хиперболоид, иззидаха пещи и поставяха фаянсови тигли, където щеше да се изпарява златото.

Гарин възнамеряваше на първо време да постигне производство на злато до десет хиляди пуда, тоест до сто милиона долара.

Изпратиха заповед на „Аризона“ да се върне на острова. Мадам Ламол отговори с поздравление и обяви по радиото „до всички, до всички, до всички“, че прекратява пиратските нападения в Тихия океан.

Малко преди откриването на Вашингтонската конференция в пристанище Сан Франциско влязоха пет океански кораба. Те спокойно вдигнаха холандски флаг и застанаха до кея сред хиляди също такива търговски параходи в широкия и задимен залив, облян от лятното слънце.

Капитаните слязоха на брега. Всичко вървеше по реда си. На корабите съхнеха моряшки долни гащи. Миеха палубата. Известно учудване предизвика товарът на корабите под холандски флаг. Но им обясниха, че петкилограмовите блокчета жълт метал не е друго, а злато, докарано за продажба.

Чиновниците се посмяха над такава забавна шега.

— По колко продавате златото? Хе!

— По себестойност — отговориха помощник-капитаните. (На всичките пет кораба разговорът беше дума по дума един и същ.)

— А именно?

— По два и половина долара на килограм.

— Не цените много вашето злато.

— Продаваме евтино, стоката е много — отговориха помощник-капитаните, всмуквайки от лулите.

Точно така записаха чиновниците в журналите: „Товар — блокчета жълт метал, наречен злато“. Посмяха се и си отидоха. А нямаше защо да се смеят.

След два дена в Сан Франциско в сутрешните вестници, в раздела за обявления, на бяло-жълти афиши, разлепени по колоните и направо по тротоарите с тебешир, се появи съобщение:

„Считайки войната за независимостта на Златния остров за завършена и съжалявайки дълбоко за жертвите, понесени от противника, инженер Пьотър Гарин с уважение предлага на жителите на Съединените щати като

начало за мирни търговски отношения пет кораба, натоварени с червено злато. Петкилограмовите блокчета злато се продават по цена два и половина долара за килограм. Желаетелите могат да ги намерят в магазините за цигари, за бои и лакове, в млекарниците, във вестникарските павилиони, при ваксаджиите и така нататък. Моля да бъдете сигурни в оригиналността на златото, което притежавам в неограничено количество.

С почит:
Гарин.“

Разбира се, нито един човек не повярва на тези глупави реклами. Повечето контрагенти скриха златните слитъци. Въпреки това градът заговори за Пьотър Гарин, пират и легендарен негодник, който отново тревожи спокойствието на честните хора. Вечерните вестници поискаха Пиер Гари да бъде линчуван. В шест часа вечерта тълпи от безделници се устремиха към пристанището и след кратки митинги излязоха с решение — да се потопят параходите на Гарин, а екипажите им да се обесят на електрическите стълбове. Полицаяте едва удържаха тълпите.

А в това време пристанищните власти провеждаха разследване. Всички документи и на петте кораба се оказаха редовни, самите параходи не подлежах на секвестър, тъй като техен собственик бе известна холандска транспортна компания. Все пак властите настояваха за забрана на търговията със слитъци, които вълнуват населението. Но нито един от чиновниците не устоя, когато в джобовете на панталоните им бяха пуснати по две блокчета. Изпробвано със зъби, по цвят, по тегло — това беше истинско злато и толкова. Оставен бе открит въпросът за търговията, временно бе потулен.

В тридесет и две редакции на ежедневни вестници някакви неразговорливи моряци домъкнаха по един чувал със загадъчните блокчета. Само казаха: „Подарък.“ Редакторите се възмутиха. В тридесет и две редакции се вдигна страшна олелия. Извикаха златари. Предлагаха се кървави мерки срещу дързостта на Пиер Гари. Но

блокчетата неизвестно къде изчезнаха из редакциите на тридесет и двата вестника.

През нощта бяха разхвърляни златни слитъци направо на тротоарите. Към девет часа в бръснарниците и магазинчетата за тютюн окачиха обявление: „Тук се продава червено злато по два и половина долара килограма.“

Населението се обърка.

Най-лошото беше, че никой не разбираше защо продават златото по два и половина долара килограма. Но да не купиш, означаваше да останеш на сухо. В града започна безобразна бъркотия. Многолюдна тълпа се бе събрала в пристанището пред корабите и крещеше: „Блокчета, блокчета, блокчета!“ Продаваха злато направо по траповете на параходите. Този ден спряха трамваите и подземната железница. В канторите и държавните учреждения цареше хаос: чиновниците, вместо да си гледат работата, тичаха по магазините за тютюн, търсейки да купят блокчета. Складовете и магазините не работеха, продавачите се бяха разбягали, крадци и касоразбивачи шетаха из града.

Пусна се слух, че докараното за продан злато уж било в ограничено количество и нямало да идват повече кораби с блокчета.

На третия ден по всички краища на Америка започна златна треска. Тихоокеанските железници превозваха на запад разтревожени, недоумяващи, невярващи, обезпокоени търсачи на щастие. Във влаковете се качваха с бой. Ужасно голямо объркване цареше в тази вълна на човешката глупост.

Както става винаги, от Вашингтон пристигна със закъснение правителствено разпореждане: „Да се прегради с полиция достъпът до корабите, натоварени с така нареченото злато, капитаните им да се арестуват, корабите да се опишат и запечатат.“ Заповедта бе изпълнена.

Разярените тълпи от хора, пристигнали от други краища на страната да търсят щастие, изоставили работата, службата си, за да изпълнят нажежените от слънцето кейове на Сан Франциско, където всички хранителни продукти бяха унищожени като от скакалци — тези обезумели хора разкъсаха полицейския кордон, биеха се като бесни, с револвери, ножове, със зъби, изхвърлиха голям брой полицаи в залива, освободиха екипажите на Гариновите параходи и организираха въоръжени опашки за злато.

Пристигнаха още три парахода от Златния остров. Започнаха да стоварват с кранове бали с блокчета направо на кея, нареждаха ги на стиви. В това имаше някакъв непоносим ужас. Хората трепереха, като гледаха от опашката съкровището, блеснало направо на паважа.

В това време агентите на Гарин завършиха монтирането на улични високоговорители в големите градове. В съботния ден, когато населението на градовете изпълни след работа улиците, по цяла Америка се разнесе мощен глас с варварски акцент, но нечувано уверен:

„Американци! С вас говори инженер Гарин, този, който е обявен извън закона, с когото плашат децата. Американци, аз извърших много престъпления, но с всички тях преследвах една цел: щастие за човечеството. Присвоих парче земя, едно нищожно островче, за да мога там да осъществя едно грандиозно и невиждано начинание. Реших да проникна в земните недра до девствените залежи на злато. На осем километра дълбочина шахтата достигна до голям слой врящо злато. Американци, всеки търгува с това, което има. Аз ви предлагам своята стока — злато. Печеля от него по десет цента на долар, при цена два и половина долара за килограм. Това е скромно. Но защо ми забраняват да продавам моята стока? Къде е вашата свобода на търговията? Вашето правителство потъпква свещените основи на свободата и прогреса. Аз съм готов да обезщетя военните разноски. Връщам на държавата, на компаниите и на отделни хора всички пари, които «Аризона» е реквизирила от параходите и банките поради военното време. Искам само едно: дайте ми свобода да търгувам със злато. Вашето правителство ми забранява това, поставя под арест корабите ми. Оставям се на защитата на цялото население на Съединените щати.“

Високоговорителите бяха премахнати от полицаите още същата нощ. Правителството апелираше към населението за благоразумие:

„... Да допуснем, че е вярно това, което съобщи прословутият бандит, емигрант от Съветска Русия, инженер Гарин. В такъв случай по-бързо трябва да се засипе шахтата на Златния остров, да се премахне възможността да има неизчерпаеми запаси от злато. Какво ще стане с еквивалента на труд, щастие, живот, ако започне да се копае златото като глина? Неминуемо човечеството ще се върне към първобитните времена, към разменната търговия, към диващина и

хаос. Ще загине цялата икономическа система, ще изчезне промишлеността и търговията. Хората няма да има за какво да напрягат висшите сили на своя дух. Ще загинат големите градове. Ще буренясат железопътните линии. Ще угасне светлината в киносалоните и лунапарк. Човекът отново ще си набавя храна с каменно копие. Инженер Гарин е страшен провокатор, слуга на дявола. Неговата цел е да девалвира долара. Но не ще го постигне.“

Правителството нарисова жалката картина на премахването на златния паритет. Но не се намериха много благоразумни. Цялата страна беше обхваната от безумие. По примера на Сан Франциско животът в градовете замираше. Влакове и милиони автомобили препускаха на запад. Колкото по-близо идваха до Тихия океан, толкова по-скъпи ставаха хранителните продукти. Нямахме с какво да се превозват. Гладните търсачи на щастие разбиваха хранителните магазини. Цената на един фунт шунка достигна сто долара. В Сан Франциско умираха по улиците. От глад, жажда, от палещия зной хората се побъркваха.

На възловите гари по линиите се търкаляха трупове на убитите при щурмуването на влаковете. По шосетата, по пътищата, през планини, гори, равнини се мъкнеха — обратно на изток — групички щастливци с чували на гърба, пълни с блокчета злато. Шайки бандити и местни жители убиваха изоставащите.

Започна се лов на златоносачи, те биваха нападани дори от аероплани.

Правителството стигна до крайни мерки. Камарата гласува закон за всеобща мобилизация на възраст от седемнадесет до четиридесет и пет години, неявилите се подлежаха на военнополови съд. В бедните квартали на Ню Йорк разстреляха неколкостотин души. На гарите се появиха въоръжени войници. Залавяха някои и други, смъкваха ги от платформите на вагоните, стреляха във въздуха и в хората. Но влаковете заминаваха претъпкани. На железниците, принадлежащи на частни компании, им беше по-изгодно да не спазват правителственото разпореждане.

В Сан Франциско пристигнаха още пет парахода на Гарин, на открития рейд, пред очите на целия залив, пусна котва красавицата „Аризона“ — „Страшилището на моретата“. Под охраната на монтираните на нея два хиперболоида корабите разтоварваха златото.

Ето при какви условия дойде денят на откриването на Вашингтонската конференция. Само преди месец Америка владееше половината от всичкото злато на земното кълбо. Сега, така или иначе, златният фонд на Америка се оценяваше точно двеста и петдесет пъти по-евтино. С усилие, с извънредно големи загуби, като се пролее много кръв, всичко това все още можеше да се преживее. Но току-виж на този побъркан негодник Гарин му хрумне да продава златото по долар килограма или по десет цента. Старите сенатори и членовете на камарата ходеха по кулоарите с побелели от ужас очи. Промислените и финансовите крале разтваряха ръце:

„Това е световна катастрофа — по-лошо от сблъскване с комета.“

„Кой е този инженер Гарин? — питаха те. — Какво всъщност иска той? Да разори страната? Глупаво. Необяснимо... Какво иска да постигне? Исква да бъде диктатор? Моля, щом си най-богатият човек в света. В края на краищата и на нас този демократичен строй ни омръзна вече, повече от маргарина... В страната цари безобразие, бандитизъм, безредие, безумие — наистина по-добре е диктатор да управлява страната, вожд с вълча хватка.“

Когато стана известно, че на заседанието лично ще присъства Гарин, в залата се събраха толкова хора, че висяха по колоните, по прозорците. Дойде президиумът. Насядаха. Мълчаха. Чакаха. Накрая председателят отвори уста и всички в залата се обърнаха към високата бяла врата, гравирана със злато. Тя се отвори. Влезе среден на ръст човек, необикновено блед, с остра тъмна брадичка, с тъмни очи, заобиколени с тъмни сенки. Беше с обикновено сиво сако, червена папийонка, кафяви обувки с дебела подметка, в лявата ръка — нови ръкавици.

Той се спря, пое дълбоко въздух с ноздрите. Кимна кротко с глава и след това живо се изкачи по стъпалата на трибуната. Изпъна се. Брадичката му щръкна. Отмести гарафата с вода към ъгъла. (В цялата зала се чу как избълбука водата — толкова тихо беше.) Високо, с варварско произношение той каза:

— Джентълмени... Аз съм Гарин. Донесох на света злато...

Целият салон гръмна от аплодисменти. Всички като един човек се изправиха на крака и в един глас извикаха:

— Да живее мистър Гарин! Да живее диктаторът! Милионна тълпа реवेशе навън, тропайки в такт:

— Блокчета! Блокчета! Блокчета!

„Аризона“ току-що се бе върнала в пристанището на Златния остров. Янсен докладваше на мадам Ламол за положението на континента. Зоя беше още в леглото, сред дантелени възглавници (малък сутрешен прием). Полутъмната стая ухаеше на цветя, силният мирис идваше от градината. Над дясната ѝ ръка работеше маникюристка. В другата тя държеше огледалце и разговаряйки, се оглеждаше недоволна в него.

— Но, приятелю мой, Гарин се е побъркал — каза тя на Янсен, — той обезценява златото... Иска да стане диктатор на сиромаси.

Янсен под око поглеждаше великолепната, току-що обзаведена спалня. Държейки фуражката си на коленете, той отговори:

— Когато се видяхме, Гарин ми каза да не се тревожите, мадам Ламол. Той няма да отстъпи нито крачка от начертаната програма. Със стоварването на златото той спечели сражението. Следващата седмица сенатът ще го провъзгласи за диктатор. Тогава той ще повиши цената на златото.

— По какъв начин? Не разбирам.

— Ще издаде закон за забрана на внос и продажба на злато. След месец то ще се повиши до предишната цена. Продаденото не е чак толкова много. Повече беше шумът, който се вдигна.

— Ами шахтата?

— Шахтата ще бъде унищожена.

Мадам Ламол се намръщи, запуши:

— Нищо не разбирам.

— Необходимо е количеството на златото да бъде ограничено, в противен случай ще загуби своята миризма на човешка пот. Разбира се, преди да бъде унищожена шахтата, ще натрупа такъв запас, който да осигури на Гарин над петдесет процента от световното количество злато. Така че дори и да падне паритетът, то ще е с няколко цента на долар само.

— Чудесно... Но колко ще имам за моя двор, за моите фантазии? На мен ми трябва ужасно много.

— Гарин помоли да представите сметка. По законодателен ред ще ви бъде отпуснато толкова, колкото поискате...

— Че знам ли колко са ми нужни? Всичко е толкова глупаво! Първо, на мястото на работническото селище, на работилниците и складовете ще бъдат построени театри, хотели, циркове. Това ще бъде град на чудесата... Мостове като на старинните китайски рисунки ще съединяват острова с плитчините и рифовете. Там ще построя къпални, игрални зали, пристанища за яхти и въздушни кораби. На южната страна на острова ще има огромно здание, което ще се вижда от много мили: „Домът, където почива геният“. Ще ограбя всички музеи на Европа. Ще събера всичко, създадено от човечеството. Мили мой, главата ми ще се пръсне от всички тези планове. И насън виждам някакви мраморни стълби, които водят в облаците, празници, карнавали...

Янсен се изтегна на позлатеното столче:

— Мадам Ламол...

— Почакайте — нетърпеливо го прекъсна тя, — след три седмици тук пристигат моите придворни. На цялата тази паплач трябва да се осигури храна, забавления и всички условия. Искам да поканя от Европа двама-трима истински крале и една дузина потомствени принцове. С дирижабъл от Рим ще докараме папата. Искам да бъде миропомазана и коронована по всички правила, за да престанат да съчиняват за мен улични фокстроти...

— Мадам Ламол — каза Янсен умоляващо, — не съм ви виждал цял месец. Докато сте още свободна. Да излезем в морето. „Аризона“ е изцяло подновена. Искан ми се отново да постоя с вас на мостика под звездите.

Зоя го погледна, лицето ѝ стана нежно. Усмивайки се, тя протегна ръка. Янсен притисна устни до нея и дълго стоя наведен.

— Не знам, Янсен, не знам — промълви, тя докосвайки с другата си ръка тила му, — понякога започва да ми се струва, че щастието е единствено в това гонене на щастието... А също и... в спомените... Но това е в минути на умора. Един ден аз ще се върна при вас, Янсен. Знам, вие ще ме чакате търпеливо. Спомнете си... Средиземно море, лазурния ден, когато ви посветих в командор на ордена „Божествената

Зоя“... (Тя се засмя и стисна с пръсти тила му.) А ако не се върна, Янсен, тогава остава мечтата и тъгата по мен — а няма това не е щастие? Ах, приятелю мой, никой не знае, че Златния остров е сън, който ми се е присънил веднъж в Средиземно море, бях задрямала на палубата — видях започващи от морето стълби и дворци, дворци — един зад друг, на тераси, един от друг по-прекрасни... И страшно много красиви хора, мои хора, мои, разбирате ли? Не, няма да се успокоя, докато не видя града, който видях насън. Знам, мой верни приятелю, вие ми предлагате себе си, капитанския мостик и морската шир вместо моето налудничаво бълнуване. Вие не познавате жените, Янсен... Ние сме лекомислени, разточителни. Аз захвърлих като мръсни ръкавици милиардите на Ролинг, защото те все едно не биха ме спасили от старостта, от увяхването. Хукнах подир бедния Гарин. Просто свят ми се зави от налудничавата мечта. Но обичах само една нощ... От тази нощ не мога повече да обичам, както искате вие. Мили, мили Янсен, какво да правя със себе си? Трябва да летя в главозамайваща фантазия, докато спре сърцето ми. (Той стана от стола, тя неочаквано го хвана за ръката.) Знам — един човек на света ме обича. Вие, вие, Янсен. Мога ли да гарантирам, че внезапно няма да притичам при вас, да кажа: „Янсен, спасете ме от мен самата.“

В бялата къщичка на брега на усамотения залив на Златния остров цяла нощ се водеха разгорещени спорове. Шелга прочете набързо нахвърленото от него възвание:

„Трудещи се от цял свят! Знаете размерите и последствията от паниката, обхванала Съединените щати, когато в пристанището на Сан Франциско влязоха корабите на Гарин, натоварени със злато.

Капитализмът се разклати: златото се обезценява, всички валути стремглаво падат, капиталистите нямат с какво да плащат на наемниците си — на полицията, наказателните войски, провокаторите и на продажните народни защитници. Призракът на пролетарската революция се е възправил с целия си ръст.

Но инженер Гарин, който нанесе такъв удар на капитализма, няма никакво намерение да приеме революцията като последица от неговата авантюра.

Гарин върви към властта. По своя път Гарин сломява съпротивата на капиталистите, които не са разбрали все още достатъчно ясно, че Гарин е ново оръдие за борба с пролетарската революция.

В най-скоро време Гарин ще се споразумее с най-едрите капиталисти.

Те ще го обявят за диктатор и вожд. Той ще си присвои и половината от световното злато и тогава ще заповяда да се затрупа шахтата на Златния остров, за да се ограничи количеството на златото.

Заедно с шайка най-едри капиталисти той ще ограби цялото човечество и ще превърне хората в роби.

Трудещи се от цял свят! Настъпи часът за решителна борба. Това ви съобщава революционният комитет на Златния остров. Той обявява, че Златния остров ведно с шахтата и хиперболоидите преминава на разположение на въстаналите от цял свят. Отсега нататък неизчерпаемите запаси от злато са в ръцете на трудещите се.

Гарин и неговата шайка ще се защищават жестоко. Колкото по-скоро преминем ние в настъпление, толкова по-сигурна е нашата победа.“

Не всички членове на революционния комитет одобриха това възвание — част от тях се колебаеше, уплашена от толкова смелост: дали ще успеят да вдигнат бързо работниците? Ще успеят ли да си набавят оръжие? Капиталистите имат и флот, и могъщи армии, и полиция, въоръжена с бойни газове и картечници... Не е ли по-добре да се изчака или поне да се почне с обща стачка?...

— Революцията е нисша стратегия — говореше Шелга на колебаещите се, едва сдържайки яда си. — А стратегията е наука да побеждаваш. Побеждава онзи, който взема инициативата в свои ръце, побеждава смелият. Спокойно ще преценявате по-късно, когато след победата решите да пишете за бъдещите поколения историята на нашата победа. Ние ще успеем да вдигнем въстание, ако напрегнем всички сили. Оръжие ще си набавим в боя. Победата е сигурна, защото цялото трудещо се човечество иска да победи, а ние сме неговият член отряд. Така казват болшевиките. А болшевиките не знаят поражение.

При тези думи едър момък със сини очи работник от шахтата, който мълчеше през всичкото време, извади лулата от устата си.

— Край! — каза той с плътен глас. — Стига дрънканици. Да почваме, другари!...

Белокос, едър камериер с ливрея, с дълги бели чорапи влезе безшумно в спалнята, постави на нощното шкафче чаша шоколад и бисквити и с тихо шумолене вдигна щорите на прозорците. Гарин отвори очи:

— Цигара.

От този си руски навик — да пуши на гладно — той не можеше да се освободи, макар да знаеше, че висшето американско общество, което следеше всяка негова крачка, вижда в пушенето на гладно известен признак на безнравственост.

Във всекидневните фейлетони цялата американска преса напълно оправда миналото на Пьотър Гарин. Ако в миналото му се е случвало да пие вино, то е било само по принуда, а в действителност с бил враг на алкохола; отношенията му с мадам Ламол са били чисто братски, почиващи на духовно общуване; дори се оказа, че любимото занимание на Гарин и на мадам Ламол в часовете на почивка било четенето на глас на любими глави от Библията; някои негови резки постъпки (случаят във Вил Давре, взривяването на химическите заводи, потопяването на американската ескадра и други) се обясняваха — едни с фатална случайност, други с невнимание при работа с хиперболоида, във всеки случай великият човек искрено и дълбоко се разкайва за тях и смята да влезе в лоното на църквата, за да смъкне изцяло от себе си неволните грехове (между протестантската и католическата църква вече бе започнала борба за Пьотър Гарин), и накрая му приписваха влечение от детинство поне към десет вида спорт.

След като изпуши дебела цигара, Гарин погледна шоколада. Ако беше преди, когато го смятаха за негодник и разбойник, щеше да поиска сода и коняк, да си поизопне хубавичко нервите, но диктаторът на половината свят да пие от сутринта коняк! Подобна безнравственост би отблъснала цялата солидна буржоазия, сплотила се като Наполеоновата армия около трона му.

Мръщейки се, той отпи от шоколада. Камериерът, застанал до вратата с церемониална скръб, тихо запитва:

— Ще разреши ли господин диктаторът на личния си секретар да влезе?

Гарин седна лениво на леглото, намъкна копринената пижама:

— Поканете го.

Влезе секретарят, поклони се на диктатора съответно три пъти — при вратата, посред стаята и вече по-близо до леглото. Пожела добро утро. Едва-едва погледна към стола.

— Седнете — каза Гарин и така се прозина, че челюстите му изпукаха.

Личният секретар седна. Той беше мъж на средна възраст, облечен в тъмно, възслаб, с набраздено от бръчки чело и хлътнали бузи. Клепачите му бяха винаги полузатворени. Смятаха го за най-елегантния човек в Новия свят и както си мислеше Пьотър Петрович, прикрепен беше към него като шпионин на могъщи финансисти.

— Какво ново? — запитва Гарин. — Как е курсът на златото?

— Повишава се.

— Бавничко все пак. А?

Секретарят вдигна меланхолично клепачи:

— Да, мудро. Все още мудро.

— Мерзавци!

Гарин мушна босите си крака в извезаните с брокат пантофи и закрачи по белия килим на спалнята:

— Мерзавци, кучи синове, магарета!

Лявата му ръка неволно отиде зад гърба, палеца на дясната мушна във връзките на панталона и крачеше така с паднал на челото перчем. Изглежда, и на секретаря тази минута се струваше историческа: той се изпъна на стола и проточи шия от колосаната яка — сякаш се вслушваше в стъпките на историята.

— Мерзавци! — за последен път повтори Гарин. — Аз възприемам като недоверие към мен забавеното повишаване на курса. Към мен! Разбирате ли? Ще издам декрет за забрана на свободна продажба на блокчета под заплаха със смъртно наказание. Пишете.

Спря се и строго загледан в пицно розовата задница на Аврора, летяща сред облаци и амурчета на тавана, започна да диктува:

„От днешна дата постановление на горната камара...“

След като завърши тази работа, запали втора цигара. Хвърли угарката в недопитата чаша шоколад. Запита:

— Какво друго ново? Не е ли разкрито покушение върху живота ми?

С дългите си пръсти с дълги лакирани нокти секретарят извади от чантата си едно листче, прочете го наум, обърна го веднъж, после втори път.

— Снощи и днес в шест и половина сутринта полицията е разкрила две нови покушения срещу вас, сър.

— Аха! Много добре. Да се съобщи в печата. А кои са те? Надявам се, че тълпата сама се е разправила с тях? Какво?

— Снощи в парка пред двореца бе заловен млад мъж, работник на вид, в джоба му са намерени две железни гайки, всяка от които тежи петстотин грама. За съжаление беше вече късно, в парка имаше малко хора и само неколцина минувачи, узнали, че се готви покушение върху живота ви, са успели да ударят няколко пъти негодника. Той е задържан.

— А тези минувачи все пак частни лица ли са били, или агенти?

Клепачите на секретаря затрепкаха, той се усмихна едва-едва с ъгълчето на устата си — единствената в цяла Северна Америка неподражаема усмивка.

— Разбира се, сър, това са били частни лица, частни търговци, които са ви предани, сър.

— Да се узнаят имената на търговците — издиктува Гарин, — да се изрази в печата моята гореща признателност. Нападателят да бъде съден с цялата строгост на закона. След присъдата аз ще го помилвам.

— Второто покушение също е станало в парка — продължи секретарят. — Разкрита е била дама, която е наблюдавала прозорците на вашата спалня, сър. У дамата е намерен малък револвер.

— Младичка ли е?

— Петдесет и три годишна. Госпожица.

— А тълпата как реагира?

— Тълпата се е задоволила само със смъкване на шапката ѝ, счупила е чадъра и е стъпкала чантичката ѝ. Този сравнително слаб ентузиазъм се обяснява с ранния сутрешен час и жалкия вид на дамата, която веднага из губила съзнание, щом видяла разярената тълпа.

— Да се издаде задграничен паспорт на тази стара врана, незабавно да напусне пределите на Съединените щати. В печата този инцидент само да се упомене. Какво друго още?

В девет без пет Гарин взе един душ, след което се остави да го подготвят бръснарят и четиримата му помощници. Седна в едно особено кресло, подобно на зъболекарски стол, покрито с ленен чаршаф, пред което бе поставено тройно огледало. Едновременно лицето му беше подложено на парна баня, над ноктите на двете ръце запърхаха с пилички, ножички и велурени възглавнички две блондинки, а над ноктите на краката — две изкусни мулатки. Косите на главата му, освежени с няколко вида тоалетни води и есенции, бяха леко завити с маша и сресани така, че да не се вижда плешивината. Бръснарят на бради, получил титлата баронет за чудесното си изкуство, обръсна Пьотър Петрович, напудри, парфюмира лицето и главата му с различни парфюми: врата — с дъх на рози, зад ушите — шипър, слепоочията — с „Букет Верне“, около устата — ябълкова клонка (греб епл), брадичката — с финия парфюм „Здрач“.

След всички тези манипулации диктаторът можеше да бъде обвит в копринена хартия, да го сложат в калъф и изпратят на изложба. Гарин едва издържа до края, всяка сутрин се подлагаше на тези манипулации и във вестниците пишеха за неговия „четвърт час след банята“. Нямахше как.

После той премина в гардеробната, където го очакваха двама лакеи и познатият ни вече камериер с чорапи, риза, обуца и прочие. За днес той избра кафяв костюм на капчици. Мръсниците репортьори бяха писали, че един от най-удивителните таланти на диктатора било умението да си подбира връзка. Налагаше се да се подчинява и да си отваря очите на четири. Гарин избра връзка с цветовете на пауново перо и псувайки тихичко на руски, сам си я върза.

Отивайки в столовата, наредена в средновековен стил, Гарин си мислеше:

„Няма да издържа дълго така, дявол да го вземе, натрапиха ми режим.“

По време на закуската (пак нито капка алкохол) диктаторът трябваше да преглежда кореспонденцията. На севърския поднос бяха

подредени към триста писма. Дъвчейки пушена риба, безвкусна шунка и овесена каша, сварена с вода без сол (сутрешната храна за спортисти и нравствени люде), Гарин вземаше наслуки шумящите пликове. Отваряше ги с мръсната вилица, прочиташе отгоре-отгоре:

„Сърцето ми бие силно, от вълнение ръката ми едва изписва тези редове... Какво ли ще си помислите за мен? Боже! Обичам ви. Обикнах ви от момента, когато видях във вестника (наименованието) снимката ви. Млада съм. Дъщеря на достойни родители. Изпълнена съм с ентузиазъм да стана съпруга и майка...“

Обикновено се прилагаше и снимка. Това бяха все любовни писма от всички краища на Америка. От снимките (за един месец се натрупаха няколко десетки хиляди) на тези жени с хубави муцунки, с разкошни коси, невинни очи и глупави нослета му ставаше страшно, ужасно скучно. Да измине страхотен път от Крестовския остров до Вашингтон, от неотопляваната стая на Петроградска, където Гарин се разхождаше от ъгъл до ъгъл, стискайки ръце и търсейки почти несъществуващ изход за спасяване (бягство с „Бибигонда“) до златно председателско кресло в сената, закъдето ще трябва да потегли след двадесет минути. Да сплаши света, да завладее подземния океан със злато, да постигне световна власт — всичко това, за да попадне накрая в капана на еснафски скучен живот.

— Пфу, дявол да го вземе!

Гарин захвърли салфетката, забарабани с пръсти. Няма какво да се измисли. Няма какво да постигаш. Стигна до самия връх. Диктатор. Ами ако поиска императорска титла? Тогава вече мира няма да има. Да избяга? Къде? И защо? При Зоя? Ах, Зоя! Прекърши се нещо много важно, което бе почувствувал във влажната топла нощ в стария хотел във Вил Давре. Тогава под шумоленето на листата вън, сред мъчителните ласки се роди цялата фантастика на Гариновата авантюра. Тогава бе изпитал възторга от започващата борба. Тогава беше лесно да се каже — ще сложа света в краката ти... И ето, Гарин е победител. Светът е в краката му. Но Зоя е далечна, чужда, мадам Ламол, кралица на Златния остров. На някого друго се замайва

главата от мириса на косите ѝ, от втренчения поглед на студените, мечтателни очи. А той, Гарин, повелителят на света, яде безсолна каша, разглежда, прозявайки се, глупавите физиономии на снимките. Фантастичният сън, който му се присъни във Вил Давре, отлетя от него... Издавай декрети сега, прави се на велик човек, спазвай приличие във всяко отношение... Дяволска работа!... Няма да е лошо да поиска коняк...

Обърна се към лакеите, застанали като восъчни фигури в паноптикум, далеч до вратата. Тутакси и двамата се изстъпиха напред, единият се наведе въпросително, другият каза с безполов глас:

— Автомобилът на господин диктатора е готов.

Диктаторът влезе в сената, тропайки нахално с токовете. Седна в позлатеното кресло и изговори с металически глас формулата за откриване на заседание то. Веждите му бяха свъсени, лицето изразяваше енергия и решителност. В същата минута десетки апарати го фотографираха, засне го и киното. Стотици прекрасни жени в ложите за публиката му се отдадоха с ентузиазирани погледи.

Сенатът имаше честта да му поднесе за този ден титлите: лорд на Долни Уелс, херцог Неаполитански, граф на Шарлероа, барон на Мюлхаузен и съимператор Всерусийски. От Североамериканските съединени щати, където за съжаление като в демократична страна не се полагаха титли, му поднесоха званието „Бизмен оф гот“, което в превод означаваше: „Търговец с божие благоволение“.

Той с удоволствие би плюл по тези мазни плешивини и почтени голи темета, наседали пред него в амфитеатралната зала с два реда прозорци. Но добре знаеше, че няма да плюе, а тутакси ще стане и ще благодари.

„Почакайте, мръсници — мислеше той, изправен пред аплодиращия амфитеатър, бледен, дребен, с остра брадичка, — ще ви поднеса аз проекта за чистотата на расовия подбор и първата хилядна бройка...“ Но сам чувствуваше, че са му вързани ръцете и със званието лорд, херцог, граф и търговец с божие благоволение той не ще се реши да им поднесе нищо... А ще иде на банкета веднага щом излезе от залата на сената.

На улицата приветствуваха с викове автомобила на диктатора. Но да беше се вгледал — крещяха все някакви едри момчета, които приличаха на преоблечени полицаи, а Гарин се покланяше и махаше с

ръка в лимоненожълта ръкавица. Ех, ако не беше се родил в Русия, ако не бе преживял революцията, сигурно преминаването през града сред ликуващия народ, изразяващ с викове „Хип, хип“ и с подхвърляне на цветето в петлицата на ревера своите верноподанически чувства, би му доставило преголямо удоволствие. Но Гарин беше озлобен човек. Ядосваше се: „Евтина история, евтина, стига сте си драли гърлата, животни, какво толкова се радвате.“ Излезе от колата пред входа на общината, където десетки женски ръце (на дъщери на петролни, железопътни, консервни и прочие крале) го отрупаха с цветя.

Изкачвайки се тичешком по стълбите, той изпращаше въздушни целувки надясно и наляво. В залата гръмна музика в чест на божия търговец. Той седна и едва тогава всички насядаха. Белоснежната маса във формата на буквата „П“ пъстрееше от цветя, блестеше от кристал. До всеки прибор бяха сложени единадесет сребърни ножове и единадесет вилици различна големина (без да се броят лъжиците, лъжичките, щипките за омари и аспержи). Не трябваше да бърка — с кой нож и вилица какво да яде.

Гарин изскърца със зъби от злоба: аристократи, голяма работа — от двестата души на масата три четвърти търгуваха със солена селда на улицата, а тук другояче, освен с помощта на единадесет вилици е неприлично да се хранят! Но очите им бяха устремени към диктатора и този път той трябваше да се подчини на обществения натиск — държеше се на масата изрядно.

След супата от костенурки започнаха речите. Гарин ги изслуша прав с чаша шампанско. „Ще се напия“ като светкавица му мина през ума. Напразни усилия.

На своите две съседки, приказливи красавици, той дори потвърди, че наистина вечер чете Библията.

Между третия десерт и кафето Гарин отговори на речите:

„Господа, властта, която ми дадохте, приемам като божия намеса и свещеният дълг на съвестта ми повелява да използвам тази невиджана в историята власт за разширяване на пазарите, за голям разцвет на нашата промишленост и търговия и за потушаване на безнравствените опити на простолюдието да сваля съществуващия строй...“ И така нататък...

Речта направи радостно впечатление. Наистина, след като завърши, диктаторът добави сякаш за себе си три енергични думи на

неразбираем език, види се на руски, и те минаха незабелязано. После Гарин се поклони на три страни и излезе, съпроводен от вой на тромпети, грохот на тимпани и радостни възгласи. Потегли към дома си.

Във вестибюла на двореца захвърли на пода бастуна и шапката си (паника сред спусналите се да ги вдигнат лакеи), мушна ръце дълбоко в джобовете на панталона си и вирнал злобно брадичка, се изкачи по разкошния килим. В кабинета го очакваше личният му секретар.

— В седем часа довечера в клуб „Пасифик“ в чест на господин диктатора ще има вечеря, ще свири симфоничен оркестър.

— Така — каза Гарин (и отново добави на руски три неразбираеми думи). — Какво друго още?

— Днес в единадесет часа в бялата зала на хотел „Индиана“ ще се състои бал в чест...

— Обадете се по телефона и на едното, и на другото място, че съм се разболял, преял съм омари в кметството.

— Осмелявам се да изразя опасение, че ще имате повече неприятности от това мнимо заболяване: веднага при вас ще се стече целият град да изказва съчувствие. Освен това — хроникьорите на вестниците. Те ще се опитват да проникнат дори през комина...

— Прав сте. Ще ида. — Гарин позвъни. — Ваната. Пригответе вечерен костюм, отличията и ордените. — Известно време той ходеше, по-скоро тичаше по килима. — Друго има ли?

— В приемната няколко дами очакват да ги приемете.

— Не приемам.

— Чакат половин ден.

— Не желая. Отпратете ги.

— Много е трудно да се преборя с тях. Ще си позволя да отбележа: дамите са от висшето общество. Три прочути писателки, две кинозвезди, една автомобилна пътешественица със световен стаж и една известна благотворителка.

— Добре... Поканете... Все едно коя.

Гарин седна до масата (отляво радиото, отдясно — телефони, насреща — тръбата на диктофона).

Той взе чист лист хартия, натопи перото и неочаквано се замисли...

„Зоя — започна той с ясен едър почерк на руски, — приятелко моя, само вие можете да разберете какъв глупак излязох...“

— Тссс — чу се зад гърба му.

Гарин се обърна в креслото рязко, с цялото си тяло. Секретарят бе успял да се измъкне вече през страничната врата — сред кабинета стоеше дама в светлозелено. Тя тихичко изписка, стискайки ръце. Целият ѝ израз говореше за пълното съзнание, че стои пред най-великия човек в историята. Гарин я разглежда само секунда. После сви рамене.

— Събличайте се! — рязко заповяда той и се обърна в креслото, продължавайки да пише.

В осем без четвърт Гарин се приближи до бюрото. Беше с фрак, със звезди, ордени и ленти върху жилетката. Чуваха се резки сигнали от радиоприемника, който винаги беше настроен на вълната на станцията на Златния остров. Гарин сложи слушалките. Гласът на Зоя, ясен, но безжизнен, сякаш идваше от друга планета, повтаряше на руски:

— Гарин, свършено е с нас... Гарин, свършено е с нас... На острова има въстание. Големият хиперболоид е превзет... Янсен е с мен... Ако успеем — ще избягаме с „Аризона“.

Гласът прекъсна. Гарин стоеше до бюрото, без да сваля слушалките. Личният секретар чакаше при вратата с цилиндъра и бастуна на Гарин. И ето приемникът отново започна да подава сигнали. Но вече друг глас, мъжки, рязък, заговори на английски:

„Трудещи се от цял свят. Известни ви са размерите и последиците от паниката, обхванала Съединените щати...“

Гарин изслуша до края възванието на Шелга и свали слушалките. Без да бърза, криво усмихнат, запуши пура. Извади от чекмеджето на писалището пачка банкноти от по сто долара и никелиран апарат с формата на револвер с дебела цев: това беше последното му изобретение — джобен хиперболоид. Повика личния си секретар само с повдигане на веждите си:

— Наредете незабавно да приготвят колата за път.

За първи път през всичкото време веждите на секретаря се вдигнаха, рижите му очи пронизаха Гарин:

— Но, господин диктатор...

— Млък! Незабавно предайте на началника на войските, на губернатора на града и на градските власти, че от седем часа се въвежда военно положение. Единствената мярка за пресичане на безредие в града е разстрел.

Секретарят мигновено изхвърча от вратата.

Гарин се приближи до тройното огледало. Беше с ордени и звезди, блед, приличащ на восьчна кукла от паноптикум. Дълго се разглежда и неочаквано едното му око подигравателно си намигна... „Плюй си на петите, Пиер Гари, по-скоро си плюй на петите“ — каза си той шепнешком.

Събитията на Златния остров започнаха привечер на двадесет и трети юни. Океанът бушуваше цял ден. Буреносни облаци пълзяха от югозапад. Небето се раздираше от огнени зигзаги. Воден прах като яростна мъгла прелиташе през целия остров.

В края на деня бурята отмина, светкавиците пламваха далеч зад хоризонта на океана, но вятърът продължаваше с неотслабваща сила да превива до земята дърветата, да огъва рамената на високите улични лампи, да разкъсва жиците, да отнася като безформени платници покривите на бараките и да вие и свири по целия остров с такава сатанинска злоба, че всичко живо се изпокри в къщите. В пристанището корабите скърцаха, няколко шлепа бяха откъснати от котвените вериги и отнесени в океана. Сама в малкия пристан срещу двореца, „Аризона“ изскачаше над вълните като шамандура.

Напоследък населението на острова силно бе намалело. Работата в шахтата бе преустановена. Грандиозните постройки на мадам Ламол още не бяха започнати. От шест хиляди работници бяха останали към петстотин. Другите напуснаха острова, натоварени със злато. Събаряха опустелите бараки на работническите селища, публичните домове, лунапарка, подготвяха място за бъдещия строеж.

Гвардейците нямаха работа на това мирно парче земя. Мина времето, когато жълто-белите като дебнеци кучета стърчаха с пушки по скалите, крачеха покрай телените огради и многозначително щракаха от време на време със затворите. Гвардейците започнаха да се пропиват. Затъжили се бяха за големите градове, за луксозните ресторанти, за веселите жени. Искаха да ги пуснат в отпуск, заплашваха с бунт. Но Гарин бе дал строго разпореждане: нито отпуски, нито освобождаване. Гвардейските казарми бяха под постоянния прицел на цевта на големия хиперболоид.

Хазартът цареше в казармите. Разплащаха се с поименни бележки, понеже златото, наредено на фигури край казармите, бе омръзнало на всички до втръсване, залагаха за любовници, оръжие,

опушени лули, бутилки отлежал коняк и какво ли не още. Вечер обикновено цялата казарма се напиваше мъртвешки. Генерал Суботин вече едва можеше да поддържа не дисциплината — каква ти дисциплина — обикновеното приличие.

— Господа офицери, срамота е — гърмеше всяка вечер гласът на генерал Суботин в офицерската столова, — много низко сте паднали, господа офицери, подът — изпоцапан от повръщане, въздухът — като в публичен дом. Започнахте вече по долни гащи да се разхождате, проиграли сте на карти панталоните си. Съкрушен съм, имам нещастieto да командувам банда мръсници.

Никакви мерки за въздействие не помагаха. Но никога не беше се стигало до такова пиянство както в деня на бурята на двадесет и трети юни. Виещият вятър всяваше у гвардейците страшна скука, стари спомени, прежните рани се обадиха. Водният прах се блъскаше като дъжд в прозореца. С ураганен огън трещеше и боботеше небесната артилерия. Стените се тресяха, чашите звънтяха по масите. Гвардейците, наседали около дългите маси, опрели лакти, подпрели юначни глави, несресани, немити, пееха вражеска песен: „Ех, ябълчице, къде си се понесла...“ И тази песен, донесена на захвърленото сред вълните островче кой знае от какъв далечен живот, действуваше като щипка родна сол. Разплаканите пияни глави се люшкаха. Генерал Суботин пресипна от говорене — сетне прати всички тези синковци по дяволите и също се напи.

Разузнаването на революционния комитет (в лицето на Иван Гусев) докладва за тежкото положение на противника в казармите. В седем часа вечерта Шелга заедно с петима яки работници от шахтата се приближи до караулното помещение (пред казармите) и захока двамата пийнали часовои, които стояха до наредените в пирамида пушки. Заслушани в руската реч, часовоите притъпиха бдителността си, внезапно бяха повалени на земята, обезоръжени и вързани. Шелга завладя сто винтовки. Веднага ги раздадоха на работниците, които се придвижваха от фенер до фенер, криейки се зад дърветата и храстите, пълзейки през локвите.

Сто души се втурнаха в казармите. Настъпи ужасна паника, гвардейците посрещнаха настъпващите с бутилки и столове, отстъпиха, организираха се и започнаха да стрелят с револвери. По стълбите, в коридорите, в общите спални се водеше бой. Трезви и

пияни се счепкваха в ръкопашна схватка. От счупените прозорци се чуваха страшни викове. Нападателите бяха малко — един срещу петима, — но те удряха с мазолестите си юмруци като с вериги изнежените жълто-бели. Дойдоха подкрепления. Гвардейците започнаха да се хвърлят през прозорците. На няколко места избухна пожар, казармите се изгубиха в дим.

Янсен тичаше по празните неосветени стаи на двореца. Вълните с грохот и съскане се разбиваха о верандата. Вятърът свиреше, разтърсвайки рамките на прозорците. Янсен викаше мадам Ламол, слушваше се, обзет от страшна тревога.

Той затича надолу, към стаите на Гарин, с двуметрови скокове летеше по стълбата. Долу се чуваха изстрели, отделни викове. Янсен надникна във вътрешната градина. Пусто, жива душа не се вижда. От противоположната страна, под арката, покрита с платнище, напиреха да влязат през вратата. Как бе възможно да спи толкова дълбоко, че едва куршумът, разбил стъклото на прозореца, да го събуди. Дали мадам Ламол е избягала? Може би е убита?

Той отвори наслуки някаква врата. Четири светлосинкави глобуса и пети, който висеше от мозаичния таван, осветяваха маси, отрупани с уреди, мраморни плочи с измерители, полирани чекмедженца и шкафчета с катодни лампи, жици на динамо, писалище, отрупано с чертежи. Това беше кабинетът на Гарин. На килима се търкаляше смачкана кърпичка. Янсен я вдигна — ухаеше на парфюма на мадам Ламол. Тогава се сети, че от кабинета има подземен проход за асансьора към големия хиперболоид и тук някъде трябва да е тайната вратичка. Естествено, още при първите изстрели мадам Ламол се е втурнала към кулата — как не се досети!

Янсен се озърташе, търсейки тази вратичка. Но ето че се чу звън от счупени стъкла, тропот на крака, навън се обаждаха припрени гласове. Бяха нахлули вече в двореца. Тогава защо се бави мадам Ламол? Той подскочи към двукрилата гравирана врата и я заключи. Извади револвера си. Целият дворец есна от тропот, гласове и викове.

— Янсен!

Пред него стоеше мадам Ламол. Побледнелите ѝ устни се размърдаха, но той не чуваше какво му казва, гледаше я запъхтян.

— Загубени сме, Янсен, загубени сме! — повтори тя.

Беше с черна рокля. Тънките ѝ ръце, стиснати, опрени на гърдите. Очите — развълнувани като синя буря. Мадам Ламол каза:

— Асансьорът за големия хиперболоид не работи, дигнат е най-горе. На кулата има някой. Изкачили са се отвън по желязната конструкция... Сигурна съм, че там горе е момчето Гусев...

Като пукаше ставите на пръстите си, тя бе спряла поглед на гравираната врата. Веждите ѝ се бяха събрали. От другата страна на вратата изтрополиха десетки крачки. Чу се страхотен вик. Боричкане. Припрени изстрели. Мадам Ламол седна бързо до масата, включи лостовия прекъсвач; динамото забръмча меко, крушообразните лампи засветиха с лилав цвят. Затрака ключът, изпращайки сигнали.

— Гарин, загубени сме... Гарин, загубени сме... — заповтаря тя, наведена над мрежичката на микрофона.

След минута гравираната врата запращя под ударите на юмруци и крака.

— Отворете вратата! Отваряйте!... — чуха се гласове.

Мадам Ламол хвана Янсен за ръката, задърпа го към стената и натисна с крак една завъртулка на резбата до самия под. Тапицираният с мек плат панел между две полуколонки тихичко се плъзна надолу. Мадам Ламол и Янсен се промъкнаха през тайния отвор в подземния проход. Панелът се върна на мястото си.

След бурята звездите блещукаха и светеха особено ярко над развълнувания океан. Силният вятър можеше да те събори. Вълните се издигаха много високо. Скалите ехтяха от прибоя. През бученето на океана се чуваха изстрели. Мадам Ламол и Янсен бягаха, криейки се зад храстите и скалите, към северния залив, където винаги стоеше моторно катерче. Вдясно като черна стена се издигаше дворецът, отляво — вълните, светещите гребени на пяната и — в далечината — светлините на подскачащата „Аризона“. Зад тях като дантелен силует, който се губеше в небето, се открояваше кулата на големия хиперболоид. Нещо светеше на самия ѝ връх.

— Гледайте — извърнала се тичешком, махна ръка към кулата мадам Ламол. — Там има светлина! Това е смърт!

Тя слезе по стръмния склон в залива, защитен от вълните. Тук до стълбите, водещи към верандата на двореца, до малък сал се люшкеше

катерчето. Тя скочи в него, изтича при кърмата и с треперещи ръце включи стартера.

— По-бързо, по-бързо, Янсен!

Катерчето беше привързано с верига. Мушнал в халката дулото на пистолета, Янсен се мъчеше да счупи катинара. Горе на верандата с трясък се разтвориха вратите, показаха се въоръжени хора. Янсен захвърли револвера и хвана веригата до основата. Мускулите му запращяха, шията му се изду, теленото копче на яката на куртката му се скъса. Неочаквано включеният мотор заработи. Хората на терасата затичаха надолу по стълбите, като размахваха оръжие и викаха: „Стой, стой!“

С последни сили Янсен измъкна веригата, отблъсна далеч боботещия върху вълните катер и приведен покрай борда, затича към кормилото.

Катерът описа остра дъга и полета към изхода на залива. Подир тях блеснаха изстрели.

— Трапът, дяволи мръсни! — закрещя Янсен на катера, който танцуваше край „Аризона“. — Къде е старши-помощникът? Спи! Ще го обеса!

— Тук съм, тук съм, капитане. Слушам, капитане.

— Сечи въжетата! Включвай моторите! Пълен напред! Гаси светлините!

— Слушам, слушам, капитане.

Мадам Ламол първа се изкачи по тресящия се от бурята трап. После се наведе през борда, видя, че Янсен се мъчи да стане и пада някак си на едната си страна, трескаво иска да хване края на хвърленото въже. Вълната го покри заедно с катера и отново изплува лицето му, плюещо погълнатата вода, изкривено от болезнена гримаса.

— Янсен, какво става с вас?

— Ранен съм.

Четирима моряци скочиха в катерчето, вдигнаха Янсен и го качиха на борда. На палубата той падна, държащ се за хълбока, и загуби съзнание. Занесоха го в каютата.

С пълен ход, порейки вълните, гмуркайки се във водните бездни, „Аризона“ се отдалечаваше от острова. Командуваше старши-помощникът. Мадам Ламол стоеше до него на мостика, вкопчила ръце в перилата. От нея се стичаше вода, роклята ѝ бе прилепнала за тялото.

Тя гледаше как се разгаря заревото (горяха казармите) и черен дим, пронизван от огнени спирали, забулва острова. Но ето че тя, изглежда, забелязала нещо, сграбчи командира за ръкава:

— Вземете на югозапад...

— Тук има рифове, мадам.

— Без разговори, не е ваша работа!... Преминете с левия борд към острова.

Тя затича към решетестата кула на хиперболоида. Водна пелена, носеща се от носа по палубата, връхлетя върху мадам Ламол, събори я. Един моряк я вдигна, мокра и побесняла от яд. Тя се отскубна, изкачи се на куличката.

На острова, високо над дима от пожара, светеше ослепителна звезда — това означаваше, че големият хиперболоид работи, търси опипом „Аризона“.

Мадам Ламол реши да се бие, все едно, няма как да избяга от лъча, улавящ от кулата на много мили разстояние. Отначало лъчът се щураше по звездите, по хоризонта, описвайки за няколко секунди кръг от четиристотин километра. Но сега упорито опипваше западния сектор на океана, тичаше по гребена на вълните и оставяше следа от гъсти кълба пара.

„Аризона“ се движеше с пълен ход на седем километра от бреговете на острова. Заравяйки се до мачтите в кипящата вода, тя отскачаше като черупка над вълната и тогава мадам Ламол стреляше с отвесен лъч по острова. Там на няколко места вече пламнаха дървени постройки. Фонтани от искри излитаха високо, сякаш издухани от гигантски мехове. Сиянието от пожара хвърляше отблясъци по целия черен, развълнуван океан. И ето, когато „Аризона“ се издигна върху гребена, от острова видяха силуета на яхтата и нажежената до бяло игла заигра около нея, стреляйки от горе на долу на зигзаги, и ударите, съвсем близко, събирайки се, падаха ту пред кърмата, ту пред носа.

На Зоя ѝ се струваше, че ослепителната звезда я пробожда в очите и тя от своя страна гледаше да опре с дулото на апарата в тази звезда върху далечната кула. Бясно бучаха корабните витла на „Аризона“, кърмата се оголи и яхтата започна вече да навежда нос, плъзгайки се надолу по вълната. В това време лъчът, напипал целта, се издигна, затрептя, сякаш се прицелваше, и без да се колебае, започна

да се спуска към яхтата. Зоя затвори очи. Сигурно всички на борда, свидетели на този дуел, са стояли със замрели сърца.

Когато Зоя отвори очи, пред нея се бе изправила водна стена, пропаст, в която се гмурна „Аризона“. „Това все още не е смъртта“ — помисли си Зоя. Махна ръце от апарата и те увиснаха безсилни.

Когато отново започна изкачването върху вълната, стана ясно защо бе избягната смъртта. Огромни облаци дим бяха скрили целия остров и кулата — по всяка вероятност бяха избухнали цистерните с нефт. Димната завеса даде възможност на „Аризона“ спокойно да се отдалечи от острова.

Зоя не знаеше дали е успяла да улучи големия хиперболоид, или от дима не се виждаше звездата. Но нали сега това е без значение... Едва слезе от куличката. Като се крепеше за вантите, тя се довлече до каютата, където зад сините завески тежко дишаше Янсен. Строполи се в креслото, драсна клечка кибрит и запали цигара.

„Аризона“ плаваше на северозапад. Вятърът отслабна, но океанът все още беше неспокоен. Яхтата по много пъти на ден изпращаше сигнали, опитвайки се да се свърже с Гарин, и по стотици хиляди радиоприемници по целия свят се чуваше гласът на Зоя: „Какво да правим, къде да вървим? Намираме се на такава и такава ширина и дължина. Чакаме нареждане.“

Уловили тези радиограми, океанските параходи бързаха да се махнат по-далеч от страшното място, където отново се бе появила „Аризона“ — „страшилището на моретата“.

Облаците от горящия нефт забулваха Златния остров. След урагана настъпи безветрие и черният дим се издигаше към безоблачното небе, хвърляйки върху водите на океана огромна сянка от няколко километра.

Островът изглеждаше мъртъв и само откъм шахтата както винаги не преставаха да скърцат гребалките на елеваторите.

После в тишината се разнесе музика: бавен, тържествен марш. През димната мъгла можеха да се видят към двеста души: те вървяха с изправени глави, лицата им бяха сурови и решителни. Отпред четирима носеха върху раменете си нещо, увито в червено знаме. Изкачиха се на скалата, където се извисяваше решетестата кула на големия хиперболоид, и положиха в подножието ѝ дългия вързоп.

Това беше тялото на Иван Гусев. Загинал бе предния ден по време на боя с „Аризона“. След като се изкатери от външната страна по решетестата конструкция на кулата, той включи големия хиперболоид, напипа „Аризона“ сред огромните вълни.

Огненият лъч от „Аризона“ играеше по острова, като подпалваше постройки, прерязваше електрически стълбове, дървета. „Усойница“ — шепнеше Иван, въртеше дулото на апарата и също както по време на уроците по писане, когато Тарашкин го учеше на четмо и писмо, си помагаше с езика.

Той взе „Аризона“ на фокус и заудря с лъча по водата пред кърмата и през носа, смалявайки ъгъла. Пречеха му облаците дим от запалените цистерни. Изведнъж лъчът от „Аризона“ се превърна в ослепителна звезда и блясвайки, убоде Иван по очите. Пронизан от лъча, той падна върху капака на големия хиперболоид...

— Спи спокойно, Ванюша, ти умря като герой — каза Шелга. Той коленичи пред тялото на Иван, отметна края на знамето и целуна момчето по челото.

Духовата музика засвири и двеста души запяха „Интернационала“.

Не след дълго от кълбата черен дим излетя двумоторен мощен аероплан. Набирайки височина, той се насочи на запад...

— Всички ваши разпореждания са изпълнени, господин диктатор...

Гарин заключи изходната врата, отиде до плоския библиотечен шкаф и прекара ръка вдясно от него.

Секретарят каза насмешливо:

— Копчето за тайната врата е отляво, господин диктатор...

Гарин го погледна бързо, странно. Натисна копчето, библиотечният шкаф безшумно се отмести, откривайки тесен проход в тайните стаи на двореца.

— Моля — каза Гарин, предлагайки на секретаря да мине пръв. Секретарят пребледня. Гарин вдигна лъчевия револвер с ледена вежливост до нивото на челото му. — По-благоразумно е да се подчинявате, господин секретар...

Вратата на капитанската каюта беше широко отворена. На леглото лежеше Янсен.

Яхтата се движеше бавно. В тишината се чуваше как вълните се разбиват о борда.

Сбъдна се желанието на Янсен — отново беше в океана — сам с мадам Ламол. Той знаеше, че умира. Няколко дни се бори за живот — двустранна рана от куршум в корема — после накрая притихна. Съзерцаваше звездите през отворената врата, откъдето нахлуваше въздухът на вечността. Нямаше нито желания, нито страх, само значимостта на преминаването в покой.

Отвън, появила се като сянка върху звездите, влезе мадам Ламол. Наведе се над него. Попита го шепнешком как се чувства. Отговори ѝ с движение на клепачите и тя разбра какво искаше да каже: „Щастлив съм, ти си с мен.“ Когато на няколко пъти, поемайки въздух, гърдите му конвулсивно се повдигнаха, Зоя седна до леглото му и не мръдна повече. Печални мисли навярно бродеха в главата ѝ.

— Приятелю, мой единствен приятелю — промълви тя с кротко отчаяние — вие единствен на света ме обичахте. Само вам бях скъпа аз. Вече няма да ви има... Какъв студ, какъв студ...

Янсен не отговаряше, само с движение на клепачите искаше да потвърди, че студът наистина настъпва. Тя виждаше, че носът му се изостря, устата му леко се усмихваше. Доскоро лицето му гореше с трескава руменина, вече стана като восъчно. Тя почака доста минути още, после докосна с устни ръката му. Но той не бе умрял още. Бавно поотвори очи, разлепи устни. Зоя помисли, че ѝ каза: „Добре“...

После лицето му се промени. Тя се обърна и внимателно събра сините завеси.

Секретарят — най-елегантният човек в Съединените щати — лежеше по очи, вкопчил изстинали пръсти в килима: той умря за миг, без да извика. Хапейки треперещи устни, Гарин бавно пъхаше в джоба на сакото си лъчевия револвер. После се приближи до ниска стоманена врата. Избра върху медния диск комбинацията от букви, която само той знаеше — вратата се отвори. Той влезе в железобетонна стая без прозорци.

Това беше личният сейф на диктатора. Но тук вместо злато или книжа имаше нещо много по-ценно за Гарин: докаран от Европа и отначало тайно държан скрит на Златния остров, после — тук, в тайните стаи на двореца, третият двойник на Гарин — руският емигрант барон Корф, който бе се продал за голяма сума.

Той седеше в меко кожено кресло, вдигнал крака върху позлатена масичка, където във фруктиери бяха наредени плодове и сладкиши (да пие му бе забранено). На пода бяха разхвърляни разни книжлета — английски криминални романи. От скука барон Корф плюеше костилките на вишните в кръглия екран на телевизионния апарат, поставен на три метра от креслото му.

— Най-последно — каза той, като се обърна лениво към влезлия Гарин. — Къде се загубихте, дявол да ви вземе? Слушайте, дълго ли смятате да ме държите в тази изба? Повярвайте ми, предпочитам да гладувам в Париж.

Вместо отговор Гарин смъкна от себе си лентата, свали фрака с медалите и ордените.

— Събличайте се.

— Защо? — запита барон Корф с известно любопитство.

— Дайте ми дрехите си.

— Какво има?

— И паспорта, всички документи... Къде е бръснарят ви?

Гарин седна до тоалетната масичка. Без да сапунисва бузите си, мръщейки се от болка, бързо обръсна мустаците и брадата.

— Между другото в съседната стая лежи човек. Запомнете — това е личният ви секретар. Когато се сетят за него, можете да кажете, че сте го изпратили с тайно поръчение... Ясно ли ви е?

— Какво има, питам ви? — закрещя барон Корф, улавяйки подхвърлените панталони на Гарин.

— Аз ще мина оттук през тайния вход в парка, при колата ми. Вие ще скриете секретаря в камината и ще идете в кабинета ми. Незабавно ще повикате по телефона Ролинг. Надявам се, добре сте запомнили целия механизъм на моята диктатура? Аз, после моят първи заместник — началникът на тайната полиция, после вторият ми заместник — началникът на отдел пропаганда, после третият ми заместник — началникът на отдел провокации. След това тайният съвет на тристата начело с Ролинг. Трябваше да назубрите всичко това... Ако не сте се превърнали в идиот... Сваляйте панталоните, дявол да ви вземе!... Ще кажете на Ролинг по телефона, че вие, т.е. Пиер Гарин, заставате начело на войските и полицията. Ще се наложи да се сражавате сериозно, миличък...

— Чакайте, ами ако Ролинг познае по гласа, че не сте вие, а аз...

— В края на краищата тях това не ги интересува... Да има там диктатор...

— Чакайте, чакайте — значи от тази минута аз се превръщам в Пьотър Петрович Гарин?

— Желая ви успех. Наслаждавайте се изцяло на властта. Всички инструкции са на писалището... Аз изчезвам.

Пак така както преди малко Гарин намигна на своя двойник в огледалото и се измъкна през вратата.

Щом Гарин — сам в закритата кола — се понесе през централните улици на града, стана ясно, че съвсем навреме си бе плюл на петите. Работническите райони и предградия гъмжаха от стохилиядни тълпи. Тук-там вече плющяха революционните знамена. Напреко на улиците се издигаха барикади от обърнати автобуси, мебели, изхвърлени от прозорци, врати, електрически стълбове, чугунени решетки.

С набитото си око Гарин забеляза, че работниците са добре въоръжени. С камиони, които си пробиваха път през тълпите, разнасяха картечници, гранати, пушки. Без съмнение това бе работа на Шелга...

Няколко часа преди това Гарин с пълна увереност би хвърлил войската срещу въстаниците. Но сега само по-нервно натискаше педала на колата, която профучаваше сред проклетия и викове: „Долу диктаторът! Долу съветът на тристате!“

Хиперболоидът беше в ръцете на Шелга. Въстаналите знаеха това, личеше си по виковете им. Шелга дирижира революция както диригентът героична симфония.

Високоговорителите, поставени по нареждане на Гарин още по времето, когато се продаваше златото, сега работеха, против него — разнасяха по целия свят новината за повсеместно въстание.

Двойникът на Гарин против всички очаквания на Пьотър Петрович започна да действа смело и дори с успех. Отбраните му войски щурмуваха барикадите. Полицията хвърляше от аероплани газови бомби. Конницата съсичаше със саби хората по кръстовищата. Специални бригади разбиваха ключалките на вратите, нахлуваха в работническите жилища, избивайки всичко живо.

Но въстаналите се държаха здраво. В други градове, в големите фабрични центрове те минаваха в решително настъпление. Към средата на деня в цялата страна пламнаха въстания...

Гарин изстискваше от колата цялата скорост на нейните шестнадесет цилиндъра. Като ураган преминаваше по улиците на провинциалните градчета, прегазвайки свине, кучета, кокошки. Докато се обърнеха минувачите, прашната огромна черна кола на диктатора вече изчезваше, отдалечавайки се с бучене зад ъгъла...

Спря само за няколко минути, за да вземе бензин, да налее вода в радиатора... Препускаше цяла нощ.

На сутринта властта на диктатора не беше още свалена. Столицата пламтеше в пожар от термитни бомби, по улиците се търкаляха близо петдесет хиляди трупа. „Я го виж ти барона!“ — усмихна се Гарин, когато на спирката високоговорителят събщи хрипливо тези новини.

В пет часа на другия ден обстрелваха колата му...

В седем часа, профучавайки през някакво градче, той видя революционни знамена и пеещи хора...

Препускаше и през цялата втора нощ — на запад, към Тихия океан. На разсъмване, когато наливаше бензин, най-последно чу от черното гърло на високоговорителя добре познатия глас на Шелга:

— Победа, победа... Другари, страшното оръдие на революцията — хиперболоидът... е в ръцете ми...

Гарин изскърца със зъби и препусна отново, без да изслуша до края. В десет часа видя първия плакат край шосето: на шперлатова дъска с огромни букви бе написано:

„Другари. Диктаторът е заловен жив. Но той се оказва двойник на Гарин, подставено лице. Пъотър Гарин се е укрил. Той бяга на запад. Другари, проявявайте бдителност, задръжте колата на диктатора. (Следваха отличителни белези.) Гарин не бива да избегне революционния съд.“

По обяд Гарин откри зад себе си мотоциклет. Не чу изстрели, но на десет сантиметра от главата му в стъклото на колата се появи дупка от куршум с пукнатини около нея. Тилът му изстина. Натисна бясно газта, изстиска всичко, каквото можеше, от колата, прехвърли хълма, зави към гористи планини. След един час се озова в някаква клисура. Двигателят взе да се дави, после съвсем заглъхна. Гарин изскочи,

завъртя кормилото, пусна колата по нанадолницето и като се поразтърпка, се заизкачва по склона към боровата гора.

Отгоре видя как по шосето профучаха три мотоциклета. Последният спря. Въръжен, гол до кръста човек скочи от него и се наведе над пропастта, където се търкаляше разбитата кола на диктатора.

В гората Пьотър Петрович се разсъблече, остана само по панталони и долна фланелка, резна тук-там кожата на обувките си и се упъти към най-близката железопътна гара.

На четвъртия ден стигна до отдалечен крайморски чифлик недалеч от Лос Анжелос, където в хангара висеше винаги готов дирижабълът му.

Утринната зора блесна на безоблачното небе. Океанът сякаш димеше с розова пара. Гарин се наведе през прозореца на дирижабъла и едва откри с бинокъла дълбоко долу тясната черупка на яхтата. Тя дремеше върху огледалната вода, проблясвайки през леката покривка на мъглата.

Дирижабълът заслиза. Целият светеше в лъчите на слънцето. На яхтата го забелязаха, вдигнаха флага. Когато кошът докосна едва водата, от яхтата се отдели лодка. На кормилото стоеше Зоя. Гарин едва я позна — толкова се бе смъкнало лицето ѝ. Той скочи в лодката и с ведра усмивчица, сякаш нищо не се беше случило, седна до Зоя, потупа я по ръката.

— Радвам се да те видя. Не тъжи, мило дете. Провалихме се — нищо. Ще започнем нещо друго. Е, какво си провесила нос!

Намръщена, Зоя се извърна, за да не вижда лицето му.

— Току-що погребях Янсен. Уморена съм. Сега всичко, всичко ми е безразлично.

Изад хоризонта се показва слънцето — огромното кълбо се изтърколи над синята шир и мъглата се стопи като мираж.

Проточи се слънчева пътека, която преливаше с лъскави светли петна, и върху нея като черен силует се открояваха трите наклонени мачти и, решетестата куличка на „Аризона“.

— Баня, закуска и да спя — каза Гарин.

„Аризона“ обърна към Златния остров. Гарин реши да нанесе удар точно в сърцето на въстаналите — да превземе големия хиперболоид и шахтата.

Отсякоха мачтите на яхтата, двата хиперболоида на носа и на кърмата замаскираха с дъски и платницата — за да променят вида на яхтата и да могат да се приближат незабелязани до Златния остров.

Гарин беше уверен в себе си, смел, весел — веселото му настроение се възвърна.

На другия ден сутринта помощник-капитанът, поел командването на кораба след смъртта на Янсен, посочи с тревога перестите облаци. Те бързо се издигаха иззад източния край на океана, забулваха небето на огромна, десеткилометрова височина. Наближаваше буря, може би ураган — тайфун.

Гарин, зает със свои мисли, изруга капитана.

— Е, тайфун — краставици на търкала. Ускорете хода...

Капитанът мрачно гледаше от мостика бързо забулващото се небе. Нареди да закрийт илюминаторите, добре да завържат на палубата лодките и всичко, което можеше да бъде отнесено.

Океанът ставаше все по-мрачен. Вятърът налиташе на пориви, свиреше заканително и предупреждаваше моряците за близката беда. На мястото на предвестниците на урагана — белите перести облаци — запълзяха ниски кълбести облаци. Вятърът вдигаше все по-страшни вълни, пробягваше с неспокойни бразди по огромните вълни.

И ето от изток запълзя черен като овчи кожух облак със сиво-синкав оттенък. Вятърът яростно задуха. Вълните прехвърляха борда. А гърбовете на студените сиви вълни не бяха вече сбръчкани от ситни вълнички — вятърът откъсваше от тях цели пелени, затулваше всичко с мъгла от воден прах.

Капитанът каза на Зоя и Гарин:

— Слезте долу. След четвърт час ще бъдем в центъра на тайфуна. Моторите няма да ни спасят.

Ураганът врѣхлетя върху „Аризона“ с цялата ярост на единадесетте си бала. Заравяйки се във водата, яхтата така лягаше ту на единия, ту на другия борд, че дъното се виждаше до кила, тя вече не се подчиняваше нито на кормилото, нито на витлата, въртеше се бясно по кръговете на все по-стесняваща се спирала към центъра на тайфуна или „прозореца“, както го наричаха моряците.

„Прозорец“ с диаметър понякога до пет километра е центърът на въртенето на тайфуна. Ветрове със сила дванадесет бала се носят от всички посоки около „прозореца“, уравновесявайки своята сила в периферията му.

Натам, тъкмо в такъв „прозорец“, се въртеше жалката черупка „Аризона“.

Черните облаци докосваха палубата. Стана тъмно като нощ. Бордовете на яхтата пращяха. За да не се пребият, хората се вкопчваха за каквото им попадне. Капитанът нареди да се вържат за перилата на мостика.

„Аризона“ се издигна на гребена на водната планина, обърна се на една страна и полетя в бездната. И неочаквано ослепително слънце, мигновено безветрие и зелено прозрачни, бляскави като от течно стъкло вълни — десететажни грамади, сблъскващи се с оглушителен плясък, сякаш морският цар Нептун, вбесен, пляскаше с длани...

Това беше то „прозорецът“, най-опасното място на тайфуна. Тук въздушните потоци се устремяват отвесно нагоре, отнасяйки водния прах на десетки километри височина и там го разпръскват в тънки перести облаци — въздушните предвестници на тайфуна...

Вълните отнесоха всичко от борда на „Аризона“: лодките, двете решетести кулички на хиперолоидите, комина и мостика заедно с капитана...

„Прозорец“, обкръжен от мрак и въртящи се урагани, се носеше по океана, повличайки „Аризона“ в котела на чудовищните си вълни.

Моторите изгоряха, кормилото бе отнесено.

— Не мога повече — простена Зоя.

— Все някога това трябва да има край... О, дяволска работа! — хрипливо отвърна Гарин.

И двамата бяха изпоблъскани, измъчени от ударите в стените и мебелите. Челото на Гарин беше разцепено. Зоя лежеше на пода на каютата, вкопчила се за крака на леглото. На пода ведно с хората се

търкаляха кюфари, книги, изпадали от шкафа, възглавници на дивана, коркови спасителни пояси, портокали, парчета счупени чинии.

— Гарин, не мога повече, изхвърли ме в морето...

Невероятно силен тласък откъсна Зоя от крака на леглото, затъркаля я. Премятайки се презглава, Гарин прелетя над нея, удари се във вратата...

Раздаде се трясък, пронизително прашене. Грохот от падаща вода. Човешки вик. Каютата се разпадна. Мощен воден поток подхвана и двамата, запрати ги в кипящата зелено студена бездна...

Когато Гарин отвори очи, на десет сантиметра от носа му малко раче-отшелниче, влязло до половината в седефена черупка, блещеше очи, мърдайки изумено мустаци. Гарин с усилие разбра: „Да, жив съм...“ Но дълго още нямаше сили да се понадигне. Лежеше на една страна върху пясъка. Дясната ръка бе пострадала. Мръщейки се от болка, той все пак успя да свие крака, да седне.

Наблизо, навела тънко стъбло, се издигаше палма, свеж вятър рошеше листата й... Олюлявайки се, Гарин се изправи. Наоколо, където и да погледнеше, тичаха и дотичали до ниския бряг, с шум се разбиваха зелено-сини вълни, облени в слънце... Няколко десетки палми протягаха по вятъра широки като ветрила листа. По пясъка се търкаляха парчета дърво, сандъци, някакви парцали, възета... Само това бе останало от „Аризона“, която се бе разбила заедно с целия екипаж в рифовете на някакъв коралов остров.

Накуцвайки, Гарин тръгна към вътрешността на острова, там където по-високите места бяха обрасли с нисък храсталак и яркозелена трева. Там лежеше по гръб Зоя, отметнала ръце встрани. Гарин клекна до нея, страхувайки се да я докосне, за да не усети студенината на смъртта. Но Зоя беше жива — клепачите й трепкаха, спечените устни се разлепиха.

На кораловия остров имаше езерце от дъждовна вода, понагарчаща, но годна за пиене. Из плитчините — миди, малки рачета, полипи, скариди — всичко, което някога е служело за храна на първобитния човек. Палмовите листа можеха да служат за облекло и да предпазват от южното слънце.

Две голи човешки същества, изхвърлени на гола земя, можеха някак да живеят... И те заживяха на този остров, захвърлен във водната шир на Тихия океан. Нямаше никаква надежда да мине кораб, да ги забележи и да ги вземе на борда си.

Гарин събираше миди или ловеше с ризата си риба в сладкото езеро. В един от изхвърлените сандъци от „Аризона“ Зоя намери петдесет екземпляра от разкошно издадената книга с проектите за дворци и увеселителни павилиони на Златния остров. Там бяха отпечатани също законите и уставът на дворцовия етикет на мадам Ламол — повелителката на света...

По цели дни в сянката на колибата от палмови листа Зоя разлистваше тази книга, създадена от ненаситната ѝ фантазия. Останалите четиридесет и девет екземпляра, подвързани със злато и кожа, Гарин употреби като ограда за предпазване от вятъра.

Гарин и Зоя не разговаряха. Защо? За какво? Цял живот те бяха самотници и ето — най-после получиха пълно усамотение.

Объркаха вече датите на дните, престанаха да ги броят. Когато над острова минеха бури, езерцето се напълваше с прясна дъждовна вода. Понякога по цели месеци от безоблачното небе яростно жареше слънцето. Тогава се налагаше да пият застояла вода...

Сигурно и до ден-днешен Гарин и Зоя събират мекотели и стриди на това островче. Сигурно като се нахранят, Зоя започва да прелиства книгата с онези чудни проекти за дворци, където сред мраморни колонади и цветя се извисява нейната прекрасна статуя от мрамор, а Гарин, заровил нос в пясъка, наметнат с изтъняло палтенце, тихичко похърква, сънувайки навярно пак някоя интересна история.

Издание:

Алексей Толстой. Хиперболоидът на инженер Гарин
Роман

Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1987

Библиотека „Галактика“, №82

Редакционна колегия: Любен Дилов, Светозар Златаров, Елка
Константинова,

Агоп Мелконян, Димитър Пеев, Огнян Сапарев, Светослав
Славчев

Преведе от руски: Донка Станкова

Редактор: Ася Къдрева

Оформление: Богдан Мавродинов, Жеко Алексиев

Рисунка на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректори: Паунка Камбурова, Янка Василева

Руска-съветска, I издание

Дадена за набор на 29.X.1986 г. Подписана за печат на 19.III.1987

г.

Излязла от печат месец април 1987 г. Формат 32/70×100 Изд.
№2023

Цена 2 лв. Печ. коли 24,50. Изд. коли 15,86. УИК 15,54

Страници: 392. ЕКП 95363 5532–69–87

08 Книгоиздателство „Георги Бакалов“ — Варна

Държавна печатница „Балкан“ — София

С-31

© Атанас Свиленов, предговор, 1987

© Донка Станкова, преводач, 1987

© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно
оформление, 1979

© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1987

c/o Jusautor, Sofia

А. Н. Толстой. Гиперболоид инженера Гарина
Издателство „Современник“, Москва, 1982

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.